

הישיבה השלוש-מאות-ועשרים-ושבע של הכנסת התשיעית

יום רביעי, ט' ניסן תש"ם (26 מארס 1980)

ירושלים, הכנסת, שעה 9:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הונחו על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלי-שית: חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם-1980, שהוחזר מוועדת הכספים; חוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם-1980, שהוחזר מוועדת הכלכלה; חוק-חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם-1980, שחזר מוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר מ. ל. מרון: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מזכיר-הכנסת נ. לורר: ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום

ב. שאילתות ותשובות

4305, 4969. ביטוח נערים שאינם לומדים במסגרת משרד החינוך

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ה' באב תשל"ט (28 ביולי 1979):

גודע לי שנערים הלומדים במסגרות משרד העבודה ונערים שאינם לומדים אינם מבוטחים מטעם משרד מ"ש. שלתי כל שהוא בביטוח תאונות אישיות וביטוח צד ג' בעת שהותם בבית-הגוער.

בהתחשב בעובדה שתלמידים הלומדים במוסדות ח"י נוכ מבוטחים בביטוח תאונות אישיות למשך 24 שעות ביממה בכל ימות השנה וממילא מכוסה במסגרת זו שהותם בבת-הגוער וכד', רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם ידועים לשר דברים אלה?
2. אם כן, מה הן הסיבות לנקיטת מדיניות המפלה בנושא הביטוח בין נערים הלומדים בבת-הספר לבין נערים הלומדים במסגרות משרד העבודה והרווחה או שכלל אינם לומדים?
3. האם מוצדק, לדעת השר, קיפוח זה של חלק מהנערים אשר ממילא לא שפר עליהם חלקם?
4. אם לא, כיצד מתכוון השר לתקן את העיוות בחוק?

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ב בכסלו תש"ם (12 בדצמבר 1979):

לנוכח נוהלי הביטוח החדשים של תלמידים הלומדים במסגרות משרד החינוך והתרבות ולאור החשיבות שב-ביטוח כלל הנערים, גם אלה הלומדים במסגרת משרד העבודה והרווחה ואלה שאינם לומדים, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הובאו לידיעתו נוהלי הביטוח החדשים של תלמידים הלומדים במסגרות משרד החינוך?
2. האם יש בדעת השר להנהיג הסדר כזה גם כלפי נערים הלומדים במסגרת משרד העבודה והרווחה?
3. אם כן, מתי יונהג ההסדר?
4. אם לא, מה הן הסיבות לכך?

היו"ר מ. ל. מרון:

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות.

4130. נערים בחברה הישראלית

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ג בתמוז תשל"ט (8 ביולי 1979):

במחקר שפורסם בספר "נערים חברתיים וכלכליים בישראל" שיצא אחרונה לאור על-ידי אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת ראטגרס שבארצות-הברית טוענת המחברת, פרופ' פני גינור, כי הפערים החברתיים והכלכליים בין שתי הקבוצות היהודיות, זו הנקראת "אשכנזי" וזו הנקראת "עדות המזרח", נשארו כמעט ללא שינוי במשך השנים האחרונות.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם הממצאים שבמחקר שצויין לעיל הם נכונים?
2. מה יש בדעת הממשלה לעשות למען שינוי יסודי וממשי של הפער?

תשובת שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: הממצאים שבמחקר, גיתוח הנתונים והסקת המסקנות הם כמקובל על דעתה של המחברת. עליפי הנחות והמידע המצוי ביינו ניתן להגיע למסקנה שונה.

לשאלה 2: אציין כמה מהצעדים שאנו נוקטים כדי להבטיח המשך של מדיניות צימצום הפערים: א. חיווק מערכת תשלומי העברה באמצעות המוסד לביטוח לאומי ושיפור שיטת עידכון הקיצבאות; ב. יומת חקיקה לפיתוח של מערכת הבטחון הסוציאלית והרחבתה, בין היתר החוק להבטחת הכנסה, חוק שכר מינימום וחוק הפנסיה הממלכתית; ג. במסגרת התכנית לשיקום שכונות אנו פועלים לחיווק הדימוי העצמי הן של פרטים והן של קהילות ומעוררים פיתוח מנהיגות מקומית; ד. פיתוח מערכות החינוך וההכשרה המקצועית. פיתוח מערכות אלה יסייע להעלאת רמת התעסוקה וההכנסה ויביא לקידום הסטאטוס החברתי והכלכלי של הפרט.

4. מה הם הקיצוצים בתקציב המיועד לביצוע חוק החניכות, בתיספור תעשייתיים, קבוצות עבודה, קלטים ?

5. במה מתבטא הקיצוץ המיועד לגבי ביצוע חוק החניכות ולגבי בתיספור לחניכים ?

6. האם הקיצוצים הנ"ל יפגעו בהיקף החניכות וב-רמתה ?

7. מה הן ההשלכות החברתיות העוללות להיות מה-קיצוצים בסעיפים אלה של התקציב וכיצד יתמודד אתן כבוד השר ?

תשובת שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

(א) כדי לתת תשובות לנוער הנפלט ממסגרות תעסוקתיות הבטחנו תוספת תקציבית בתחומי החניכות, בתיספור התעשייתיים, הקורסים למתבגרים וקבוצות העבודה לנוער. כן אישרתי העברה של סכומים נוספים לפעולות ההכשרה המקצועית לנוער מכספי הקרן למניעת אבטלה.

(ב) הריגי מפנה את תשומת לבם של השואלים ה-נכבדים גם לתשובתי לשאלתה מס' 4645 של חבר-הכנסת זכאי שעליה השיבתי ביום 29 בינואר 1980.

4910. נגזרות במעונות ילדים

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ' בכסלו תשמ"ט (10 בדצמבר 1979) :

כידוע משתתף משרד העבודה והרווחה באחזקה ה-כספית של מעונות היום לילדים המופעלים על-ידי ה-אירגונים הוולונטאריים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם משרדו הוא הגורם הבלעדי התומך במעונות אלה ומפקח עליהם ?

2. האם תמיכה זו כוללת את תשלום שכר הגננות העובדות במעונות, תשלום מלא או חלקי ?

3. מהו הכוח הפדאגוגי המקצועי העובד במעונות אלה ?

שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ :

לשאלה 1 : משרדי הוא הגורם הממשלתי הבלעדי התומך במעונות המופעלים על-ידי אירגונים ציבוריים מוכרים. הפיקוח החינוכי-הטיפולי נעשה על-ידי מפקחות פדאגוגיות של אירגוני הנשים ; על כיתות הגן במסגרת המעונות מפקח משרד החינוך והתרבות.

לשאלה 2 : שכר הגננות נכלל בתחשיב של עלות ילד במעון כפי שנקבע על-ידי משרדי בשיתוף עם משרד האוצר ואירגוני הנשים.

לשאלה 3 : בכל כיתת מעון מועסקת מטפלת מוסמכת אחת לפחות. כידוע קיים מחסור בכוח אדם מקצועי בת-חום זה. מגמתנו בשנים האחרונות היא להכשיר מטפלות תוך תקופת עבודתן לקראת קבלת הסמכה עם תום הכשר-תן המקצועית.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

תשובת שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. הנערים, נערים עובדים מבוטחים במסגרת חוק הביטוח הלאומי.

ב. הנערים הלומדים בבתיספור המופעלים על-ידי רשות החינוך מבוטחים בביטוח תאונות אישיות וביטוח צד ג' על-ידי הרשות.

ג. ביקשתי ממנכ"ל משרדי לבחון את נהלי הביטוח החדשים של תלמידים הלומדים במסגרות משרד החינוך והתרבות וכן לבדוק את אפשרות יישומם לגבי הנערים הלומדים במסגרות הישירות של המשרד.

4484, 4485. קיצוץ תקציב משרד העבודה והרווחה לטיפול בנוער

חברת-הכנסת א. כ"ץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979) :

גודע כי תקציב משרד העבודה והרווחה לטיפול בנע-רים עובדים ומנותקים קוצץ ב-40%. זאת בעוד שעל-פי חוק לימוד חינוך משלמים הורים רבים שאינם בעלי אמצעים היטל מיוחד לביטוח הלאומי ומשפרים בכך את רמת חייהם של השכבות העליונות.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם קוצץ התקציב לטיפול בנוער עובד וגורר מנותק ?

2. בכמה ?

3. האם יש בקיצוץ תקציב זה משום הפסקת ביצוע של חוק עבודת נוער (חובת יום לימוד לכל נער) וביצוע חוק החניכות אשר משרדך ממונה עליהם ?

4. מה ייעשה כדי לבצע את חוק החניכות וחוק עבודת הנוער ?

5. איך מתכוון משרדך לספל בנוער אשר יידרדר, חס וחלילה, לפשע מחוסר טיפול נאות המחייב תקציב מסודר ?

6. האם מתכנן כבוד השר פעולה פארלאמנטארית נוספת למען השגת תקציב נוסף למטרות אלה ?

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979) :

לאחרונה נמסר לי על מגמות בממשלת ישראל לקצץ כ-40% מתקציבי משרד העבודה והרווחה המיועדים לטי-פול בנערים עובדים ובנוער מנותק, נוער שאינו עובד ואינו לומד.

נוכח פגיעה זו במינימום הניתן למגזר אוכלוסיה זה וההשלכות העוללות לנבוע מכך על חוק עבודת הנוער וחוק החניכות ועל הפעולות לאיתור נוער שאינו עובד ואינו לומד רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם המידע שנמסר לי בדבר המגמה לקיצוץ התקציב הוא נכון ?

2. אם כן, מהו הקיצוץ שנעשה בתקציב המיועד לביצוע חוק עבודת הנוער (חובת יום לימוד לכל נער) ?

3. מה הן ההשלכות של הקיצוץ על היקף הפעולה ועל מספר הנערים העובדים ?

אסתר הרליין (המערך) :

המחירים בארץ עלו פחות או יותר ב-37% בששת החודשים האחרונים. האם מתן השתתפות ממוצעת של 180 לירות אינו לעג לרש ?

שר-העבודה הרווחה י. כ"ן :

אני לא בטוח שהנתון שאת מציגת עכשיו הוא מדויק. נשמח לבדוק אותו. היינו שמחים מאוד אילו יכולנו להגדיל את השתתפותנו בהחזקת ילדים במעונות ואנו עושים כל מאמץ כדי לעשות כן. אבל ודאי חברת הכנסת הרליין יודעת היטב שיש מגבלות ואילוצים ואם אני רואה היום את מפת הקיצוצים אני מצטער לומר שיש קיצוצים חמורים יותר בתחומים אחרים בשירותים. אין זה משמח אבל אנחנו מוכרחים לראות את התמונה בהיקפה המלא.

5358, 5285. זכויות הקשישים החולים והטיפול
בבעיותיהם

חברת הכנסת א. שפיזר שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בטבת תש"ם (14 בינואר 1980) :

לאחרונה נתפרסם שקשישים שהם חולים וזקוקים לסיוע והם חסרי אמצעים אינם מופיעים כקאטגוריה מוכרת ברשת הביטוחים של המוסד לביטוח לאומי. המקרים הנדונים זכאים אמנם לקיצבת זיקנה אך מצב בריאותם מרחק ממיטתם ומאלצם לקבל טיפול של 24 שעות ביממה. קיצבאות הזיקנה אינן לוקחות בחשבון מצב זה.

אודה לשר אם ישיב לי :

א. מדוע לא תינתן למחלות זיקנה קשות הכרה של "נכות כללית" ?

ב. האם חל בהיקף הסיוע הניתן לזקנים שהם חולים סיעודיים גידול התואם את העובדה שמאז קום המדינה גדלה אוכלוסיית הקשישים פי 10 ובנסיבות אלה חל ריבוי גם במספר מקרי מחלות הזיקנה ?

ג. מכיוון שהאוכלוסייה הנדונה אינה קאטגוריה ה" יכולה להתארגן לפעולה נמרצת למיצוי זכויותיה ושיפור מצבה, מדוע לא ייערך, בזמנת משרד הרווחה, סקר מקיף, שיגיע לכל חולה סיעודי הנמק בשקט בסינתו ויעמוד על צרכיו הריאליים ?

חברת הכנסת א. שפיזר שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' בשבט תש"ם (21 בינואר 1980) :

ביום עיון בנושאי גרונטולוגיה נטען כי בחמש השנים הבאות יגדל מספר הקשישים בני 65 שנים ויותר ב-13% ומספרם של בני ה-75 יגדל ב-45%. תהליך זה יחייב תוספת של 4,000 מיטות במוסדות הסיעודיים הקיימים ותוספת משמעותית בכוח אדם מקצועי.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם יכול השר לאשר נתונים אלה ?
2. אם לא, מה הן התחזיות של משרד העבודה והרווחה בנושא זה ?
3. כיצד נערך המשרד לטיפול יעיל בבעיות ש-תתעוררנה עקב הגידול הצפוי באוכלוסיית הזקנים ?

אסתר הרליין (המערך) :

עד איזה גיל צריכים הילדים להיות מועסקים ומה קורה לילדים שעוברים גיל זה לאור העובדה שהמשרד מקצץ בתקציבי המעונות והגנים ?

שר-העבודה הרווחה י. כ"ן :

זו שאלתה מכובדת מאוד וכדי לענות עליה אני צריך לרכוז לומר ולבדוק.

4911. אוכלוסיית מעונות הילדים ואחזקתם
הכנסת

חברת הכנסת א. הרליין שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ב בכסלו תש"ם (10 בדצמבר 1979) :

מפאת החשיבות הרבה של החינוך בגיל הרך, חשיבות שמעמד עליה הדו"ח של הוועדה שכבודו עמד בראשה ומאחר שהנושא נמצא בתחום טיפולו של משרדך אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. מהי אחריות משרדו למעונות הילדים ?
2. מהי התמיכה שנותן משרדו להחזקתו במעון של ילד של אשה העובדת מחוץ למשק ביתה ושל ילד שנשלח למעון על-ידי האגף לשירותי רווחה ?
3. מהו אחוז ההשתתפות של האירגונים הוולונטריים המפעילים את רוב מעונות הילדים לגבי ילד של אשה העובדת מחוץ למשק ביתה וילד שנשלח למעון על-ידי האגף לשירותי רווחה ?
4. מבין הילדים הנמצאים במעונות בשנת הלימודים תש"ם, מהו אחוז ילדי הנשים העובדות ומהו אחוז הילדים הנשלחים על-ידי האגף לשירותי רווחה בארץ כולה, בעיר תל-אביב ובעיר באר-שבע ?

שר-העבודה הרווחה י. כ"ן :

לשאלה 1: משרדי קובע את מערכת העדיפויות בהקמת המעונות ומשתתף בהוצאות ההקמה והציוד. משרדי בשיתוף עם משרד האוצר ואירגוני הנשים קובע את מדיניות שכר הלימוד במעונות.

לשאלה 2: א. בהחזקת ילד של אשה עובדת משרדי משתתף בסכומים של מ"1,500 לירות לעובדת ייצור ועד ל-100 לירות לאם שהכנסתה מתקרבת לשכר הממוצע במשק; ב. בעד ילד הנשלח למעון על-ידי האגף לשירותי רווחה משרדי מעביר לאירגונים המפעילים את המעונות סך של 4,230 לירות בעד תינוק וסכום של 2,324 לירות להחזקת פעוט. מסכום זה מנוכה השתתפות ההורים מ"230—2,000 לירות בהתאם לגובה ההכנסה לנפש של המשפחה.

לשאלה 3: 5%—10% מעלות החזקת ילד של אשה עובדת; כ"25% מעלות החזקת ילד הנשלח על-ידי האגף לשירותי רווחה.

לשאלה 4: בארץ כולה: כ"65% מכל הילדים הם ילדי נשים עובדות; כ"30% נשלחו על-ידי האגף ל-שירותי רווחה. בתל-אביב: כ"53% מכלל הילדים הם ילדי נשים עובדות; כ"33% נשלחו על-ידי האגף ל-שירותי רווחה. בבאר-שבע: כ"75% מכלל הילדים הם ילדי נשים עובדות; כ"23% נשלחו על-ידי האגף לשירותי רווחה.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת הרליין.

השירות לזקן שבמשרדנו התקשרויות כספיות עם עוד כ-35 בתי-אבות לקליטת זקנים נזקקים וכאדם. במסדות אלה אין צורך בתשלום דמי כניסה.

לשאלה 5: בשנת 1979 הופנו עליידי משרדנו 500 זקנים לבתי-אבות הגוברים דמי כניסה. מקשישים אלו אין בתי-אבות גוברים דמי כניסה.

לשאלה 6: מקרים מועטים ביותר הגיעו לידיעת אנשי השירות לזקן במשרדנו; באותם מקרים הובהרה לבעלי המעונות חומרת הדרישה והם נסוגו מדרישתם. אין לנו מידע מדויק כמה זקנים נדרשו לשלם "תרומה" מוסווית כזאת.

5356. בעיית התשלומים לבתי-האבות

חברי-הכנסת א. שפייר שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' בשבט תש"ם (21 בינואר 1980):

בבתי-אבות פרטיים וציבוריים למחצה גוברים מהזקן או מילדיו מאות אלפי לירות כדמי כניסה נוסף לסכומים החודשיים הגבוהים הנעים בין 5,000 לירות ל-35,000 לירות.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. האם קיים פיקוח על כל בתי-האבות?

ב. האם נבדקת התאמת הסכומים הנגבים מאוכ' לזכיות בתי-האבות הפרטיים לשירותים שהם מקבלים?

ג. האם קיים פיקוח על סך כל התשלומים החד-פעמיים והקבועים על מנת שלא תנוצל חולשתם של זקנים למטרות התעשרות?

ד. האם קיימים בידי השר נתונים על מספר הקשישים בישראל הרוצים להיכנס לבתי-אבות אך אינם יכולים לעשות זאת בגלל מצבם הכספי?

אם כן, מהו מספרם?

ה. האם קיימת במשרד העבודה והרווחה תכנית להרחבת בתי-האבות העממיים?

תשובת שר-העבודה והרווחה י. מ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות א, ב, ג: משרדי מקיים פיקוח על כל בתי-האבות במסגרת המתחיבת מחוק הפיקוח על מעונות, תשכ"ה—1965. החוק ותקנותיו אינם כוללים פיקוח על התשלומים הנגבים מהזקנים ועל התאמתם לשירותים הכת-קבלים בתמורה. בימים אלה קיבלתי המלצות של ועדה ציבורית מיוחדת שנחמנתה לבדיקת הנושא בכללו. בין המלצותיה כלולות הצעות מפורטות להסדר התשלומים הנגבים מהקשישים. אנו לומדים כעת את ההמלצות והדרכים ליישומן.

לשאלה ד: לא ידוע על הקשישים אשר אינם יכו-לים להיכנס לבתי-אבות עקב מצבם הכספי. ההמחנה נובעת מחוסר מקומות בבתי-אבות.

לשאלה ה: בתכנית החומש של אש"ל (אגודה לפיתוח שירותים לזקן) שלה שותפים הממשלה והג'וינט אנו עומדים לפתח 1,300 מיטות. 700 מיטות נוספות יפותחו בימות ציבוריות ופרטיות.

תשובת שר-העבודה והרווחה י. מ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א) כידוע כבר הבעתי במקומות שונים ובועדות הכנסת את דעתי שאין אנו ערוכים די הצורך ל"התפוצ-צות" האוכלוסין הצפויה בקרב זקנינו. לאור זאת הותרים משרדנו והמוסד לביטוח לאומי לכך שבמסגרת הבטחון הסוציאלי יוקם ענף ביטוחי למימון הפעילות הסיעודית והרחבתה למען קשישינו. בדעתי למנות בעתיד הקרוב ועדת מומחים שתגבש הצעת תכנית לביטוח סיעודי מקיף וכולל במדינת ישראל.

ב) עם זאת ברצוני להוסיף כי השירות לזקן במשרדי הרחיב בצורה ניכרת את השירותים הניתנים לקשישים בקהילה. בתכנית החומש של אש"ל (אגודה לפיתוח שירותים לזקן) שלה שותפים הממשלה והג'וינט אנו עומדים לפתח 1,300 מיטות לקליטת אוכלוסיה נזקקת. אנו מעריכים כי בחמש השנים הקרובות יפותחו כ-700 מיטות נוספות בימות ציבוריות ופרטיות.

5352. תשלום דמי כניסה לבתי-אבות

חברי-הכנסת מ. קצב שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' בשבט תש"ם (21 בינואר 1980):

בבתי-אבות פרטיים לקשישים גוברים באופן שרירותי דמי כניסה בסכומים גבוהים ההולכים וגדלים ללא שום פרופורציה. בבתי-אבות מסוימים מעדיפים תחלופה גבו-הה של הקשישים כי עם התחלופה עולה ההכנסה. קשי-שים רבים שהם דלי אמצעים אינם יכולים להתקבל בבתי-האבות האלה.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם קיים פיקוח של משרדכם על דמי הכניסה לבתי-אבות פרטיים ואם כן, מדוע לא יבוטלו דמי הכניסה האלה כליל?

2. באיזה אחוז גדלו התשלומים בבתי-האבות הפר-טיים מינואר 1979 ועד ינואר 1980?

3. כיצד מסייע משרדכם לקשישים דלי אמצעים למ-צוא פתרון לבקשתם להתקבל לבתי-אבות?

4. מדוע לא יוחלט כי העלאת התשלומים בבתי-האבות הפרטיים תחייב אישור של משרדכם?

5. כמה קשישים הפנה משרדכם במשך שנת 1979 לבתי-אבות הגוברים דמי כניסה?

6. האם קרה שמעונות קיבלו באמצעותכם דמי אחר-זקה שוטפים ומצד שני לחצו וגם קיבלו ממשפחות הקשישים דמי כניסה במסווה של תרומה?

שר-העבודה והרווחה י. מ"ץ:

לשאלות 1, 2, 4: משרדנו איננו מקיים כיום פיקוח על תשלום דמי כניסה לבתי-אבות ואין בדינו מידע מפורט על כך. הנושא נבדק בין השאר עליידי ועדה ציבורית שהגישה לי בימים אלה את מסקנותיה. בעקבות זאת תידון ותיקבע עמדת המשרד.

לשאלה 3: משרד העבודה והרווחה והג'וינט יסדו אגודה משותפת לפיתוח שירותים לזקן (אש"ל) אשר הקימה חמישה בתי-אבות. בקרוב עומד להיפתח עליידיה בית-אבות שישי. בתי-אבות אלה קולטים זקנים המופנים אך ורק עליידי שירותי הרווחה והבריאות, כן מקיים

לשאלות ב-ג: משרדנו לא ערך מחקר על מספרן של הנערות במצוקה על-פי הגדרות אלו. אנו מצטים לקבל נתונים בנושא עם גמר הסקר שנערך עתה על-ידי הצוות למדיניות חברתית בלשכת סגן ראש הממשלה.

לשאלה ד: הדו"ח הנזכר נכתב כ"גיר עבודה" פנימי ולא אומץ על-ידי הצוות למדיניות חברתית בלשכת סגן ראש הממשלה. על-פי נתונים שנמסרו לי לא עלה שיעור הנשירה של הנערות במצוקה אשר הושמו במסגרת ההכשרה המקצועית על שיעור הנשירה הממוצע במסגרות אלו. ברצוני לציין כי קיימות מסגרות מיוחדות לטיפול בנערות במצוקה, כגון קבוצות "ניסוי בחיברות" וכן תכניות בשיתוף עם צה"ל.

5457. צפיפות והזנחה במעונות לילדים מפגרים

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ט בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

לדברי ועד ההורים המרכזי של ילדים מפגרים שוררות ב-40 המעונות הסגורים צפיפות והזנחה המקשות את חיי דייריהם. את המוסדות הללו מאייש בדרך כלל סגל מינימאלי שאין בו כדי לספק בבעיות הרבות הקיימות בהם. כן טוענים ההורים שאין משתפים אותם בהחלטות בכל הקשור ללדכי הטיפול בילדיהם.

אודה לשר אם ישיב לי:

- האם ערך השר לאחרונה ביקור במוסדות אלו?
- האם חיים המפגרים הנמצאים במעונות הסגורים בתנאים סבירים?
- האם יש בסגל הקיים ב-40 המוסדות הסגורים כדי לענות על הצרכים הרבים שלהם?
- האם אין אי שיתוף ההורים בטיפול גובע מחשש ביקרתם על תנאי החיים של ילדיהם?

תשובת שר העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: כן, ביקרתי במוסדות של מפגרים.

לשאלה ב: מעונות הפנימיה של השירות למפגר אינם מעונות סגורים. התנאים במעונות אלה נקבעו, כדוגמת התנאים במוסדות אחרים של המשרד, על-פי סטאנדרדים שבהם נלקחו בחשבון, בין היתר, גם האפשרויות התקציביות של המשרד ליישם. עם זאת, נאלצו לקלוט בחלק מהמעונות הממשלתיים מספר תלמידים גדול יותר מהקבוע בתקן וזאת בגלל אילוצים תקציביים ורצון השירות למספר להקטין את זמן ההמתנה של מפגרים המועמדים לסידור מוסדי.

לשאלה ג: אנו פועלים למציאת כוח אדם מתאים לאיוש תקנים בלתי מאוישים ולשיפור המצב במסגרת המשאבים העומדים לרשות המשרד.

לשאלה ד: תורי התלמידים במוסדות של השירות למפגר שותפים להחלטות לגבי הטיפול במעונות באמצעות ועדי ההורים. הנהלת השירות למפגר מקיימת דיונים משותפים עם ועד ההורים המרכזי של אק"ם (אגודה לקימום ילדים מפגרים). חברי ועד ההורים המרכזי רשאים לבקר בכל מעונות הפנימיה בכל עת וללא הודעה מוקדמת.

5415. פיטורי עובדים בערים בצפון הארץ

חברת הכנסת מ. פעיל שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט' בשבט תש"ם (27 בינואר 1980):

נמסר כי מאות עובדים עומדים להיות מפוטרים ממפעלי תעשייה שונים בערים עפולה, טבריה וקרית שמונה; זאת לאחר שפועלים רבים כבר פוטרו.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

- מה הוא היקפם המדויק של הפיטורים בערים אלו מאז החל לכהן מר יגאל הורביץ כשר האוצר?
- כיצד נערך משרד העבודה והרווחה לקראת אפשרות של אבטלה בערים הנ"ל?

תשובת שר העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: עפולה — 180 מפוטרים, מהם כ-80 סודרו בעבודה; טבריה — 80 מפוטרים, מהם כ-10 סודרו בעבודה; קרית שמונה — 100 מפוטרים, מהם כ-80 סודרו בעבודה.

לשאלה ב: אני מפנה את השואל הנכבד לדברי תשובתי בכנסת מיום כ"ד באדר תש"ם, 12 במארס 1980 בהתייחסתי להצעה לסדר-היום של חברת הכנסת מ. עמאר בנושא התעסוקה.

5456. הטיפול בנערות במצוקה

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר העבודה והרווחה ביום י"ט בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

דין-וחשבון של צוות המדיניות החברתית שליד לשכת סגן ראש הממשלה קובע שדרך הטיפול בנערות במצוקה היא לקויה. הליקוי העיקרי הוא חוסר מידע על היקפה של הקבוצה הנוכחית ועל הרכבים שנגקטו לטיפול בה ותוצאותיהן. כן קובע הדין-וחשבון שמסגרות ההכשרה המקצועית לא הוכיחו את עצמן כמושכות בעיני הנערות במצוקה ורבות מהן נושרות ממנה.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. האם קיימת הגדרה קונקרטית של "נערה במצוקה"?

- אילו נסיונות נעשו לאיסוף נתונים על מספרן של "הנערות במצוקה" במדינה לאור הגדרה זאת?
- תוך כמה זמן יוכל המשרד לפרסם מידע מוסמך על היקפה של אוכלוסיית "הנערות במצוקה"?
- האם קיימות תכניות לפיתוח תחליפים למסגרות ההכשרה המקצועית שלא הוכיחו את עצמן?

תשובת שר העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א: ההגדרות של "נערה במצוקה" המקובלות על העוסקים בנושא במשרדנו הן: נערות בנות 14—21 חסרות מסגרת ויוחסים חברתיים יציבים שנפלטו מכל מסגרת לימודים או תעסוקתית והנמצאות בסכנות סטייה חברתית, הידרדרות ועזובה מינית; נערות משוטטות הנעדרות מהבית ולהן רקע של נסיונות התאבדות; נערות העוסקות בננות אך גיתן לעורר בהן מוטיבציה לשינוי מצבן והן בעלות כוחות אישיים להשגת השינוי הדרוש לשיקומן.

5646. עזרת הממשלה ליוצאי צבא

חבר-הכנסת י. ז. אמיר שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

בתשובתך להצעתו לסדר-היום של חבר-הכנסת אליהו שפייר, מיום 5 בפברואר 1980, הודעת על המלצות אחדות שגובשו בוועדת המנכ"לים בקשר לעזרת הממשלה ליוצאי צבא. בין היתר ניתן עליידי צה"ל ומשרד הבטחון או רשויות ממשל אחרות סיוע גוסף בכמה תחומים, כגון מענק כספי של 13,500 לירות לזה ששירת שלוש שנים.

בקשר לכך אבקש מכבודו להשיב לי:

1. מה הן כל ההטבות המוענקות לחיילי צה"ל המש-תחררים משירותם הצבאי?
 2. מה הוא הסיוע הספציפי של משרד העבודה והרווחה לחיילים אלה?
 3. האם אין כבוד השר רואה במענק של 13,500 לירות לזה ששירת שלוש שנים קיפוח בולט של החיילות המשרות רק שנתיים?
 4. מה יש בכוונת כבוד השר לעשות כדי לתקן את העוול שנגרם לחיילות אשר לא תוכינה במענק האמור?
- האם יש בדעת השר להמליץ שחיילות צה"ל תקבלנה כתום שיחרורן שני שלישים מהסכום המוענק לחיילים?

תשובת שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 2: א) הסיוע הניתן כיום לחיילים משוחררים על-ידי משרדי הוא: עדיפות בתור לשליחה לעבודה; עדיפות במתן הכשרה מקצועית; הכרה בתקופת השירות כתקופת הכשרה לצורך קבלת דמי אבטלה. כמו כן ניתנים לחיילים העומדים על סף שיחרור ייעוץ והכוונה מקצועית בלשכות התעסוקה המיוחדות לחיילים; ב) ועדה בין-משרדית בראשותו של מנכ"ל משרדי גיבשה שורה של המלצות בתחום זה ובהן: 1. מתן פטור ממס הכנסה לחיילים וחילות משוחררים אשר במשך שנה מיום שיחרורם יפנו לעבודה בתעשיה (שנה א' — פטור מלא; שנה ב' — 50%; שנה ג' — פטור של 25%); 2. פטור משכר לימוד להכשרה ולהשתלמות מקצועית, שבכללו הכשרת הנדסאים וטכנאים, וכן מענקי קיום בתקופת הלימודים; 3. מתן הלוואה עומדת למי שיפנה לתעשיה אשר תהפוך למענק לאחר ארבע שנות עבודה בה. המלצות אלו יובאו על-ידי בימים הקרובים לדיון ולאישור ועדת השרים לענייני כלכלה.

שאלות 1, 3, 4 ו-5 הועברו למענה שר הבטחון מאחר שהן נמצאות בתחום טיפולו.

5649. הביטוח הלאומי והממשלה

חבר-הכנסת ת. טובי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

הנני מבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מה הם הסכומים שהממשלה חייבת למוסד הביטוח לאומי לפי סעיף 217 בחוק הביטוח הלאומי?
2. האם העבירה הממשלה את הסכומים הנ"ל? מה הם הסכומים שהממשלה חייבת למוסד הביטוח לאומי?

3. מהו העודף של כלל התקבולים על התשלומים בנשה שחלפה?

4. מהו הסכום של הרזרבות הכספיות של הביטוח הלאומי שיצטברו עד 31 במארס 1980?

5. האם משתמשת הממשלה בכספי הביטוח הלאומי וברזרבות הכספיות שלו ולאילו מטרות?

6. האם מוכן כבוד השר לפעול על מנת להבטיח כי כספי הביטוח הלאומי ישמשו אך ורק למתן ביטוח סוציאלי לאוכלוסיה ולא תהיה למשרד האוצר כל זכות וכל שליטה על כספים אלה?

תשובת שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1 ו-2: א. בהתאם לאמור בסעיף 217(א) ולוח י"ד לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח—1968, יקציב אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי לכל שנת כספים: 1. סכום השווה ל-15% מתקבולי המוסד באותה שנת כספים מדמי ביטוח זיקנה ושאיירים; 2. סכום השווה ל-100% מתקבולי המוסד באותה שנה כספים מדמי ביטוח ילדים; 3. שיפוי בשיעור 75% מכל הוצאה שהוציא המוסד למתן גימלאות לנכים קודמים בביטוח נכות; ב. בסעיף 217(ב) לחוק נקבע שעל אף האמור לעיל לא יעלה סך כל הקצבת האוצר על הסכום שנקבע למטרה זו בחוק התקציב לאותה שנת כספים; אולם אם התברר שהסכום שנקבע בחוק התקציב קטן מההקצבה, הרשות בידי ועדת הכספים של הכנסת על-פי הצעת שר העבודה והרווחה ולאחר התייעצות בשר האוצר להתייחס אים את הסכום שנקבע בחוק התקציב להקצבה כפי שפורט לעיל. לפי הדו"ח הכספי של המוסד לביטוח לאומי לשנת 1978/79 חייב האוצר הוצאות: 1. כאמור בפסקה א לעיל סך של כ-4 מיליארד לירות; 2. שולם כאמור בפסקה ב לעיל סך של כ-3.3 מיליארד לירות; 3. ההפרש הוא כ-585.5 מיליון לירות.

לשאלה 3: לפי הדו"ח הכספי של המוסד לביטוח לאומי עודפי התקבולים על התשלומים בשנת 1978/79 היו בסך כ-6 מיליארד לירות.

לשאלה 4: סכום הרזרבות, היינו עודפי ההכנסות על ההוצאות של המוסד לביטוח לאומי ליום 31 במארס 1980 נאמד ב-170 מיליארד לירות.

לשאלות 5 ו-6: סעיף 218 לחוק מורה שכספי המוסד לביטוח לאומי שאינם מיועדים לכיסוי הוצאות והתחייבויות שוטפות יושקעו בהשקעות קונסטרוקטיביות בהתאם להמלצות מועצת הביטוח הלאומי שאושרו על-ידי שר העבודה והרווחה. השקעות אלה נעשות באמצעות משרד האוצר.

5656. שלילת זכאות להטבות לפי הסכם הניידות מאנשים מעל 65

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

על-פי ההסכם בדבר גימלת ניידות יכול מוגבל בניידות לקבל הטבות כל עוד לא מלאו לו 65 שנים וזאת בהתאם לסעיף 1(1) להסכם. למר כחולי כנ-ציון מלא 65 שנה במאי 1979 אך הוא עדיין מתכוון להיות פעיל ויעיל בחברה למרות שנקבעו לו 70% נכות (מסמכים

5309. נוהלי אבטחת השרים

חברת הכנסת ש. טולידאנו שאל את ראש הממשלה ביום ג' בשבט תש"ם (21 בינואר 1980):

קיימת אי בהירות לגבי נושא אבטחת השרים והנני מפנה אליך את השאלות האלה בהיותך גם השר הממונה על שירות בטחון כללי:

1. מי מחליט למי מן השרים יש לתת אבטחה?
2. מי קובע אם אותו שר זקוק לאבטחה אישית או אבטחת מיתקן שבו הוא נמצא — משרד, בית וכד'?
3. מי מאשר את ההוצאה הכרוכה באבטחה?
4. האם ההוצאה מתקציבו של המשרד שבראשו עומד השר ואם לאו, מאיזה תקציב?
5. מי החליט שסגן ראש הממשלה יגאל ידין זקוק יומם ולילה לאבטחה של מאבטחים הצמודים אליו אישית וגם לביתו?
6. כמה עולה אבטחה זו — משכורות המאבטחים, ציוד וכו'?
7. האם יש בידי שב"כ (שירות בטחון כללי) ידיעות או ידיעה כלשהי על רצון להתנקש בחייו של סגן ראש הממשלה או לפגוע בו?
8. האם יש בשב"כ הערכה כלשהי שקיים חשש לפגיעה בסגן ראש הממשלה יותר מאשר בכל שר אחר בממשלה?
9. האם קבע שב"כ שיש לעשות סידורי בטחון בחוות השר שרון או שהיזמה היתה בידי גורם אחר כלשהו והוא שפנה לשב"כ בסוגיה זו?
10. אם כן, מי היה אותו גורם?
11. מהו הסכום שתוכנן להוצאה ומהו הסכום שהוצא עד כה למעשה?

תשובת פנח השר י. ארידור:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- לשאלה 1: שירות בטחון כללי אחראי לאבטחת אישים במדינת ישראל. הוא מחליט על הקצאת אבטחה על-פי ידיעות או הערכות מצב.
- לשאלה 2: שב"כ מחליט על היקף האבטחה, עוצמתה ועל ההשקעה הדרושה לביצועה.
- לשאלות 3—4: ההוצאה נקבעה ומאושרת על-ידי שב"כ. לעתים מתחלקת הנשיאה בהוצאה בין שב"כ לבין הגוף שעמו נמנית האישיות המאובטחת.
- לשאלות 5—8: א. עם מינויו של פרופ' יגאל ידין לסגן ראש הממשלה החליט ראש הממשלה על הקצאת אבטחה עליו. כזכור הוא גם ממלא מקום קבוע לראש הממשלה; ב. מאז מינויו של פרופ' ידין לסגן ראש הממשלה היתה לפחות ידיעה אחת על כוונה של גורמי טרור ערבים לפגוע בו. שב"כ מעריך גם כיום כי סגן ראש הממשלה ידין עלול להיות מטרה לפגיעה; ג. מסיבות בטחוניות אין מקום לפרט בפומבי את היקף האבטחה ומכאן — גם לא את עלותה.
- לשאלות 9—11: א. שב"כ קבע ופרט את סדרי ה"אבטחה שיש לעשות בחוותיו של השר שרון; ב. משרד החקלאות הוא שביצע את העבודה ומימן אותה.

צורפו). אילו היה לו רכב הוא היה מסוגל גם להגשים את נכונותו ורצונו וזאת והן לטובתו הוא והן לטובת החברה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. מהי סיבת ההגבלה הנ"ל?
2. מה יעשה כבודו לתיקון המצב?

שר-העבודה והרווחה י. כ"ץ:

אני שמח שחברת הכנסת שילנסקי נמצא באולם לאחר שכמה וכמה שאלות הועברו לפרוטוקול מבלי שנקראו וזאת לאחר שהושקעה עבודה רבה בהכנת התשובות.

לשאלה 1: א. ההסכם בדבר גימלת ניידות נועד בעיקרו לעזור למוגבל בניידות בטיפקודו כאדם עובד בחברה; ב. בגיל גבוה רבים המקרים של ליקויים המגבילים את כושר הנדירות של אדם קשיש ולפיכך הסרת המגבלה היתה גורמת לעלייה ניכרת ביותר בהוצאות הממשלה למטרה זו.

לשאלה 2: לאור המצב התקציבי לא נראית לי אפשרות לשנות את ההוראות בנושא זה בעת הזאת.

5764. פיטורי עובדים סוציאליים

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980):

על אף הפרסומים הרבים באמצעי התקשורת על מחסור בכוח אדם מקצועי ומיומן בנושאי עבודה סוציאלית נמסר לי כי בעת האחרונה הוחל בפיטורים של עובדים סוציאליים במקומות שונים בארץ.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם ידיעות אלו נכונות?
2. אם כן, מה הוא מספר המפוטרים?
3. מה הן הפעולות שנוקט המשרד כדי לטפל במחסור הגדל והולך של הנוקמים לשירותיהם של עובדים סוציאליים?
4. האם קיימות תכניות חלופיות לקליטת כוח האדם המקצועי הנפלט ממערכת שירותי הרווחה?

תשובת שר העבודה והרווחה י. כ"ץ:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- לשאלה 1: קיים מחסור בעובדים סוציאליים אך בהתאם להחלטת הממשלה חלה הקפאת משרות החל מיום ה' 19 בנובמבר 1980 וכן החלטה על צימצום מספר העובדים במשק הציבורי ב-6%.
- לשאלה 2: אין בידינו עדיין נתונים על מספר המפוטרים. לפי החלטת הממשלה יש לצמצם את מספר העובדים ב-6%.
- לשאלה 3: המשרד עושה כמיטב יכולתו כדי לטפל במירב הנוקמים לשירותיהם של העובדים הסוציאליים, בין היתר על-ידי פעולות התייעלות וחסכון ותיגבור פעולות מניעה, בכלל זה גם הגברת הפעלת מתנדבים.
- לשאלה 4: כוח אדם מקצועי אשר ייפלט ממערכות שירותי הרווחה יוכל להיקלט בחלקו במסגרת התכניות לשיקום שכונות.

5310. הוועדה לתיאום הפעולות בין הממשלה

ובין ההנהלה הציונית

חבריה הכנסת ז. כ"ץ שאל את ראש הממשלה ביום ג' בשבט תש"ם (21 בינואר 1980):

סעיף 9 של האמנה בין ממשלת ישראל לבין ההנהלה הציונית, תש"ט-1954, המדבר בוועדה לתיאום בין הממשלה לבין ההסתדרות הציונית, אומר: "הוועדה תתכנס לא פחות מאשר אחת לחודש".

אבקש להשיב לי:

1. מה היו המועדים של שלוש הישיבות האחרונות של ועדת התיאום?
2. מהי סיבת אי קיום התקנה בדבר כינוס הוועדה "אחת לחודש"?
3. האם התיאומים בין הממשלה ובין ההסתדרות הציונית מתנהלים כסדרם גם ללא קיום הוועדה לתיאום?
4. מה היה סדר-היום של שתי הישיבות האחרונות של הוועדה?
5. כמה זמן נמשכה כל אחת משתי הישיבות האחרונות?
6. מתי קיבלה הממשלה לאחרונה דיווח-שבון על דיוני ועדת התיאום כמתחייב מסעיף 9 לאמנה?

תשובת סגן השר י. ארידור:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: 27 ביולי 1979; 27 בפברואר 1980; 28 בפברואר 1980.

לשאלות 2-3: ישנם קשיים אובייקטיביים של השתתפות הנציגים מחוץ-לארץ בזימון ועדה כל חודש. כמחצית חברי הממשלה משתתפים בדיוני הוועדה. החלטות הוועדה לתיאום מצורפות לפרוטוקול של דיוני הממשלה ומובאות לידיעת כל השרים.

לשאלה 4: ב-27 בפברואר 1980: הנושאים מברית-המעצות, הקמת רשות לעלייה וקליטה ומינהל לאומי לשירותי קליטה ומפעל שיקום שכונות המצוקה. ב-28 בפברואר 1980: הצלת היהודים הפלשים, תכניות מיוחדות לחינוך יהודי בגולה, הנושאים מברית-המעצות — המשך הדיון.

לשאלה 5: כשעתיים וחצי.

לשאלה 6: כחוק, לאחר הישיבה האחרונה של הוועדה. הממשלה גם אישרה אז את הקמת הרשות ומינהל כאמור בתשובה הקודמת.

5420. מכירת מטבעות אגודת "קורת גג"

חבריה הכנסת א. הרליין שאלה את ראש הממשלה ביום י"ט בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

לאחרונה נמסר כי לא נמצא ביקוש ל-12,000 מטבעות הכסף שהנפיקה האגודה הנקראת "קורת גג" וכי מעתה ייעשה ניסיון למכור מטבעות כסף אלה בחוץ-לארץ.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. מהו מספר מטבעות הוזהב שנמכרו עד ל-15 בינואר 1980?
2. מהו מספר מטבעות הכסף שנמכרו עד ל-15 ביוני 1980?

3. כמה כסף העבירה אגודת "קורת גג" לאוצר המדינה?

4. מי מחליט מה ייעשה בכסף שהועבר עליידי האגודה האמורה לאוצר המדינה ומה הן התכניות ביחס לשימוש בכסף זה?

5. מה יעלה בגורלן של מטבעות הכסף שנתרו, מהו ערך הכסף במטבעות אלה ומהו ערכן הנקוב?

6. האומנם יימכרו מטבעות הכסף בחוץ-לארץ ומי יעסוק במיבצע זה?

סגן השר י. ארידור:

לשאלה 1: לתאריך 31 בינואר 1980 — 2,093.

לשאלה 2: אין מטבעות כסף אלא תבליטי כסף. לתאריך 31 בינואר 1980 המספר הוא 561.

לשאלה 3: הסכום שעומד לרשות אוצר המדינה הוא כ-120 מיליון ל"י.

לשאלה 4: הכסף ייועד לעזרה לזוגות צעירים בהשגת דיור לפי החלטת משרד השיכון והבינוי בהתאם לזכאותם.

לשאלה 5: על גורל תבליטי הכסף — אין מטבעות כסף — יוחלט לאחר שהאגודה תחל לפעול בארץ ב-20 באפריל 1980. מחיר הקרן של כל תבליט הוא כ-100 דולר.

לשאלה 6: לא ידוע עדיין והדבר יוחלט עליידי הגוף שיבוא במקום הנהלת האגודה הנוכחית.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אסתר הרליין.

אסתר הרליין (המערך):

האם מוכן סגן השר להשיב על התבטאויותיו ודבריו של גזבר האגודה?

סגן השר י. ארידור:

לפי מה ששמעתי הדבר עומד להיות מוכש ואין לזה יסוד. אני יכול להוסיף: כל העניין נמצא בידי מבקר המדינה.

5430. חקירת מבקר המדינה בענייני חברת "קורת גג"

חבריה הכנסת ז. כ"ץ שאל את ראש הממשלה ביום י"ט בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

לרגל העובדה שראש הממשלה נתן את חסותו לחברה המכונה "קורת גג" וכיבד את תחילת פעולתה באירוע ממלכתי בכנסת לציון הנפקת מדליית זהב ותחילת שיווקה, לרגל העובדה שמנהל לשכתו של ראש הממשלה מר יחיאל קדישאי היה בין שלושת מנהלי החברה ולרגל העובדה שמבקר המדינה מצא לנכון להעיר הערות ביחס לסדרים הכספיים והמינהליים של חברה זו אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם בדק כבודו את סדרי חברת "קורת גג" לפני שנתן את חסותו לה?
2. אם נעשתה בדיקה זאת עליידי כבודו, האם היא הניחה את דעתו?
3. האם ההתפתחויות שחלו תוך שלושה חודשים בניהול ענייניה של חברת "קורת גג" עולות בקנה אחד עם מינהל ציבורי תקין?
4. האם אישר ראש הממשלה את עיסוקו של מנהל לשכתו, מר יחיאל קדישאי, בענייני חברת "קורת גג"?

שר-החוץ האמריקני סיירוס ואנס הודיע בתשובה לשאלתה של ציר בית-הנבחרים ג'ונאטאן בינגהאם כי ארצות-הברית דחתה את בקשת ישראל למכור לה, במ"חירים מוזלים, גרעיני מספוא מעודפים שנמנעה מכירתם לברית-המועצות. כתב העתון טוען שמדובר בשר-המשפ"טים מר שמואל תמיר.

אודה לראש הממשלה אם ישיב לי :

1. האין בסירוב האמריקני משום נקיטת צעד בלתי ידידותי כלפי ישראל ?
2. מה היו נימוקי הסירוב האמריקני ?
3. מדוע נשלח שר המשפטים, ולא שר כלכלי, לנהל משא-ומתן בנושא כלכלי זה ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—2 : התשובה האמריקנית היתה שלילית וצר לנו על כך. אך כידוע יש פניות שמתקבלות ויש פניות שנדחות גם ביחסים בין מדינות ידידותיות.

לשאלה 3 : שר המשפטים ביקר בארצות-הברית בתפקיד הסברה ונתבקש עליי שר האוצר, במסגרת ביקורו שם, לטפל גם בבעיה הנדונה.

ג. חוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ימים. החוק ובכלל זה התוספת לו מוגשים ללא הסתייגות יית ואני מבקש לאשרו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר מ. ל. מרון :
החוק מוגש ללא הסתייגויות. נצביע עתה בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1, 2 נתקבלו.

היו"ר מ. ל. מרון :
החוק אושר בקריאה שנייה. אנחנו עוברים לקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980, נתקבל.

5. האם כללו תקנות חברת "קורת גג" היתר כללי למסחר בזהב ?

6. האם חלים חוקי המדינה בסוגיות מס ערך מוסף, איסור יבוא פרטי של זהב, בלו ומכס על חברת "קורת גג" ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. ראש הממשלה נתן את הסתו עוד בטרם החלה האגודה לפעול.

3. מבקר המדינה חיווה את דעתו בעניין בדו"ח שהגיש.

4. מנהל לשכת ראש הממשלה פעל באגודה בידיעת ראש הממשלה.

5. לא ואין צורך בכך.

6. מובן מאליו שחוקי המדינה חלים על האגודה.

5745. הימנעות ארה"ב מלספק לישראל גרעיני מספוא במחירים מוזלים

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את ראש הממשלה ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980) :

בעתון "מעריב" מיום 6 בפברואר 1980 נמסר כי

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לחוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980, קריאה שנייה וקריאה שלישית. את החוק יביא יושב ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גד יעקבי.

גד יעקבי (יו"ר ועדת הכלכלה) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק, חוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980, המור"באת כאן לאישור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית באה לאפשר לרשות אוזרחית, רשות שדות התעופה, לתפעל מסופי מעבר יבשתיים בין ישראל למצרים. לפי התוספת להצעת חוק זו יופעל בשלב ראשון המסוף בנאות סיני—אל-עריש למעבר בני אדם וכלי רכב בין שתי המדינות. זהו נדבך חשוב במימוש תהליך הנורמליזציה בין ישראל ומצרים שכולנו מקווים כי היא תימשך לאורך

* "דברי הכנסת", חוברת זו, עמ' 2562 ; נספחות.

ד. חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם—1980 *
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מנחם הכהן (בשם ועדת החינוך והתרבות) :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להגיש לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הצעה לתיקון חוק חינוך ממלכתי הבא להרחיב את מטרות החינוך הממלכתי ולתת

היו"ר מ. ל. מרון :
אנחנו עוברים עתה לחוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם—1980. את החוק יביא ממלא מקום של יושבת-ראש ועדת החינוך והתרבות.

* "דברי הכנסת", חוברת זו, עמ' 2570 ; נספחות.

הי"ר מ. ל. מרון:
 אין הסתייגויות לחוק. אנחנו נצביע עתה בקריאה
 שנייה.

ה צ ב ע
 סעיף 1 נתקבל.

הי"ר מ. ל. מרון:
 החוק אושר בקריאה שנייה. אנחנו עוברים לקריאה
 שלישית.

ה צ ב ע
 חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם—
 1980, נתקבל.

הי"ר מ. ל. מרון:
 מאחר שחוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם—
 1980, טרם הגיע אלינו אנחנו מכריזים על הטסקה של
 חמש דקות.
 (הישיבה הופסקה בשעה 9:18 וחודשה בשעה 9:26)

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

מוזכר הכנסת נ. לורך:
 ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום
 הונח על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית:
 חוק בתי המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם—1980, שחור
 מועדת החוקה, חוק ומשפט.

דגש בחינוך לזכרון תודעת השואה. במטרות החינוך
 הממלכתי נאמר: "להשתית את החינוך במדינה על ערכי
 תרבות ישראל והישגי המדע, על אהבת המולדת וגאמנות
 למדינה ולעם ישראל, על אימוץ בעבודה חקלאית ובמ-
 לאכה, על הכשרה חלוצית ועל שאיפה לחברה בנויה על
 חירות, שוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות".
 בתוספת למטרות חוק החינוך הממלכתי יכתב: "ועל
 תודעת זכרון השואה והגבורה". ברור שאין צורך להסביר
 ולהרחיב את החשיבות של העמקת תודעת השואה והגבורה.
 הצעת החוק הזה מוגשת בסמוך ליום השואה והגבורה
 כאשר כולנו בטוחים כי נושא זה ראוי שיהיה חלק
 ממטרות החינוך הממלכתי.

אני רוצה להוסיף שבין תפקידי רשות השידור נמצא
 סעיף האומר: תפקידי הרשות לקדם את מטרות החינוך
 הממלכתי. אני מקווה שעם אישורו של החוק הזה תעשה
 גם רשות השידור להעמקת זכרון השואה והגבורה. החוק
 מוגש ללא הסתייגויות ואבקש מהכנסת לאשרו בקריאה
 שנייה ובקריאה שלישית.

הי"ר מ. ל. מרון:
 אני מתכבד לחדש את הישיבה. נשמע הודעה על
 המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ו. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

להעמיד את הסכום על 50 אלף שקלים בלבד. אני נוטה
 להסתייגות בדבר קביעת הסכום של 75 אלף שקלים גם
 מפני שזה הסכום הריאלי וגם משום שזה נתמך על-ידי
 נשיא בית-המשפט העליון, על-ידי לשכת עורכי הדין
 וכאמור על-ידי הממשלה. אבל הרוב בוועדה סבר שדי
 בסכום של 50 אלף שקלים.

סעיף 1(2) של החוק קובע ששר המשפטים, בהתיי-
 עצות עם נשיא בית-המשפט העליון ובאישור ועדת
 החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להוציא צו המגדיל
 את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) 2 של החוק. המטרה
 היא שאם האינדקס יעלה — ולמרות התחזיות האופטימיות,
 הכול מודים שהוא יעלה, השאלה היא רק באיזה שיעור
 הוא יעלה — במקום להזדקק כל פעם לתיקון החוק בכנסת,
 עם שלוש קריאות, שזה תהליך די ממושך, רשאי שר
 המשפטים, אחרי התייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון
 ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, להוציא צו המורה על
 הגדלת הסכום. אנחנו סבורים שסמכות הכנסת נשמרת
 על-ידי כך שהאישור של ועדת החוקה, חוק ומשפט דרוש
 במקרה זה. על כן אני מבקש לקבל את החוק בקריאה
 שנייה ובקריאה שלישית.

הי"ר מ. ל. מרון:
 חברי הכנסת, אנחנו עוברים לקריאה שנייה של החוק.
 לסעיף 1 יש הסתייגות לשר המשפטים.

הי"ר מ. ל. מרון:
 אנחנו עוברים לחוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12),
 תש"ם—1980. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה,
 חוק ומשפט חברי-הכנסת גלס.

דוד גלס (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
 אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק הזה מובא
 בשעה 12 של ישיבות הכנסת אבל חשיבותו רבה.
 כידוע לכם על-פי חוק בתי-המשפט הסמכות של בית-
 משפט השלום לדרון בתביעות אורחיות חלה על תביעות
 שערך 150 אלף לירות בלבד. זה נקבע באוגוסט 1977.
 בינתיים קפץ האינדקס בצורה מסחררת והיום הסכום הזה
 אינו ריאלי. עקב כך יש לחץ גדול על הערכאה השנייה,
 על בתי-המשפט המחוזיים שהם שבילי הכי עמוסים מאוד.
 מטרת החוק היא קודם לכול לעדכן את הסכום של 150
 אלף לירות. בכך תהיה הקלה גדולה גם על הציבור
 הנוזק לבתי-המשפט משום שתמיד יעדיף לפנות לבית-
 משפט השלום שנמצא קרוב למקום מגוריו מאשר לבית-
 משפט מחוזיים אשר מספרם קטן יותר. זה יקל את העומס
 המוטל על בתי-המשפט ויוסד באופן צודק יותר את
 חלוקת התיקים.

התיקון שהוצע על ידי הממשלה, בסעיף 1(א) הוא
 להעלות את הסכום ל-75 אלף שקלים. אכן זוהי ההתאמה
 הריאלית למדד יוקר המחיה. אבל הרוב בוועדה סבר שיש

שר-המשפטים ש. תמיר :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש נושאים שעליהם אנחנו יכולים להתאחד כולנו, ללא הבדל גישה מפלגתית. אני רוצה להביע את הערכתי ליושב-ראש הוועדה הנכבד שיחד עם חברי הוועדה עשה פעולה מזוהרת ומאומצת כדי להביא את ההצעה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית סמוך למועד שבו קיבלנו אותה מוועדה בראשות נשיא בית-המשפט העליון השופט לגדוי. היוזמה לשינוי זכתה להצלחה של ועדת לגדוי, בהשתתפות הנשיא לגדוי, שופט בית-המשפט העליון אהרון ברק, נציגי לשכת עורכי הדין, אדרת וגנילטר ואיש האוניברסיטה העברית בירושלים, ד"ר שטרית. הם הביאו המלצות כפי שהן מופיעות בחוברת הכחולה של הצעת החוק, בהצעה הממשלתית. אני מבקש את הבית לאמץ אותה כפי שהיתה במקורה ולדחות הסתייגויות שבאו לשנותה.

אני עובר להסתייגות הישירה שלי. הצעתי היא שתחום הסמכות של בית-משפט השלום יגיע ל-75 אלף שקלים כפי שהצענו בהצעת החוק המקורית. אני אומר לחברי האופוזיציה שבאו לשנות: השינוי, כל כולו, נובע מן השינוי באינדקס. לא באנו לשנות מתחום הסמכות המהותית. היה סכום של 150 אלף לירות. ביקשנו מהחשבים לעשות חשבון של עליית האינדקס ולהיות האינדקס מעלה את הסכום של 150 אלף לירות לכדי 750 אלף לירות. בפועל נמנע בכך את המשך סכנת הסתייגות בבתי-המשפט המחוזיים שמספר השופטים בהם קטן יותר ונאפשר את קידום המיבצע המצויין המתנהל בבתי-המשפט המחוזיים בירושלים, בתל-אביב, בחיפה ובמקומות אחרים כדי להתגבר על הפיגורים. אם נצמצם את הסכום, באופן מלאכותי, ל-50 אלף שקלים במקום ל-75 אלף שקלים אחר כך יפנו אלי חברי כנסת וישאלו מה בדבר הפיגורים, למה השופטים אינם מצליחים להתגבר על הפיגורים, והם לא יוכלו להתגבר. אין כאן עניין של חלוקה בין קואליציה לאופוזיציה, זה עניין מהותי, עלי-פי המלצת ועדה נכבדה, לרבות נשיא בית-המשפט העליון.

בהודמנות זו אומר, בתוקף סמכותי, כמה מלים גם בנוגע למנגנון השינוי, במקרה שיידרש מכות האיג"פלאציה. הועלו הסתייגויות המציעות שבכל פעם תהיה חקיקה חדשה. אני, לשיטתי שלא להקנות לשרים סמכויות חקיקתיות ללא אישור פארלאמנטארי, בעצה אחת עם נשיא בית-המשפט העליון, הבאתי את ההצעה שהדבר יהיה טעון: א. התייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון; ב. אישור של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. זוהי ערובה מספקת לחלוטין. אין סיבה להטריד את הכנסת לעתים מוזמנות בעקבות שיעור אינפלציה זה או אחר ובכל פעם לפתוח בהליכי חקיקה. הערובה היא טובה. איננו עושים חקיקת משנה של הזרוע המבצעת גרידא אלא יחד עם הזרוע המחוקקת.

אני מציע לדחות את הסתייגויות ולהישאר נאמנים להצעה המקורית שהוצעה עליידי העוסקים בכך יום יום, המודעים לנושא ואחראים לכל השלכותיו.

חיו"ר מ. ל. מרון :

רשות להנמקת הסתייגות לחברי-הכנסת הלוי.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית) :

הסתייגות שלי נוגעת לכאורה רק לסכום הסמכות של בית-משפט השלום. אבל למעשה בהסתייגות זו אני רוצה להביע רצוני שהכנסת תהיה עקבית בהסדר הסמ-

כויות של בתי-המשפט כדי שסמכות בית-המשפט לא תיפגע על-ידי התהליך של אינפלציה דוהרת. אתם יכולים לראות, חברי הכנסת הנכבדים, באיזו מידה הסמכויות של בתי-המשפט, למרות התיקונים, מפגרות אחרי האינפלציה מעצם הצעת חוק זו. רק כמה חודשים עברו מאז התיקון הקודם לחוק שהגדיל את סמכות בית-משפט השלום עד 150 אלף לירות וכבר היום נאלצה ועדה בראשותו של נשיא בית-המשפט העליון ובעקבותיה נאלץ שר המשפטים להציע להגדיל את הסמכות עד סכום גדול פי חמישה, דהיינו מ-175 אלף עד 250 אלף כדי להדיק את האינפלציה. בשנתיים וחצי האחרונות פיגרו סכומי הסמכויות של בתי-המשפט אחרי האינפלציה ולמעשה הועברו משפטים שמקומם להתברר בבית-משפט השלום לבית-המשפט המחוזי כי הכנסת בשנתיים וחצי אלה לא הגדילה את הסכומים. אני רוצה להזכיר שראיתי את הנולד לפני שנתיים וחצי כאשר האינפלציה לא היתה דוהרת כל-כך אבל היתה די חזקה והצעתי אז

מרכיב וירשובסקי (התנועה לשינוי ויוזמה) :
יחד אתי.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית) :

נכון. הצעתי או להעמיד את הסכום על 750 אלף לירות כדי שלא נעשה תיקון שצריך יהיה לתקנו תוך חצי שנה מחדש. עכשיו כבר מדובר ברבע שנה. אם עכשיו מוצע להעלות את סמכות בית-משפט השלום עד 50 אלף שקל, כי לא נתקבלה הצעת שר המשפטים ולא נתקבלה ההצעה בחוברת הכחולה, אני אומר כי גם אילו היה מתקבל הסכום של 75 אלף שקל יהיה צורך בעוד שלושה חודשים להגדיל את הסכום עד 100 אלף שקל. אני אומר שצריך לראות את הנולד ולא לעשות תיקונים חדשים לבקרים, כל שלושה חודשים אלא להעמיד מיד מיד את הסכום על 100 אלף שקל כדי שתהיה יציבות בבתי-המשפט ותימנע העברת תיקים מבית-המשפט המחוזי לבית-משפט השלום וההיפך. אתם רואים בדברי ההסבר להצעת החוק שתיקים שלא הוחל בבירורם יועברו מבית-המשפט המחוזי לבית-משפט השלום. אם ייקבע עכשיו הסכום של 50 אלף שקל או 75 אלף שקל ושוב לא יספיקו הסכומים הללו צריך יהיה להעביר משפט טים מבית-משפט השלום לבית-המשפט המחוזי. אדוני היושב-ראש, כדי לגרום ליציבות בבתי-המשפט ולהקל על בית-המשפט המחוזי ובכך על בית-המשפט העליון — שהוא המקור לכל החקיקה הזאת — אני מציע שהסכום יהיה 100 אלף שקל. מי שסומך על מערכת בתי-המשפט השלום לגבי 75 אלף שקל יכול במצפון שקט לסמוך עליהם עד 100 אלף שקל, מה גם שסמכותם לגבי משפטי פינוי קיימת וכל פינוי שווה היום כמיליון לירות או 100 אלף שקל. לכן אני מציע לכנסת לעשות מלאכה שלמה יותר, להעמיד את הסכום על 100 אלף שקל ואחרי-כך יוכל המנגנון של שר המשפטים בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט לפעול בעוד שישנה חודשים ולא כפי שזה יהיה דרוש, בעוד חודש, אם יתקבל הסכום של 50 אלף שקל. לכן אני מציע להעמיד את הסכום על 100 אלף שקל שהוא סכום עגול ואיננו גבוה מדי לגבי שופטי השלום.

אולם אם הרוב המכריע של הבית לא יסכים לקבל את הצעתי זו אצטרף להצעת שר המשפטים להשאיר

הממשלה. כלומר יש חילוקי דעות לגיטימיים ואני מסכים עם שר המשפטים שזה לא דבר פוליטי, זה דבר ענייני. אני מאמין שהעניין שאני מדבר עליו הוא גבול כפי שאחרים מאמינים בעניין שלהם. לכן אני חושב שצמצום החוק הזה כך שהקריאה הראשונה תתבטל, הקריאה השלישית תתבטל ותהיה רק פעולת החלטת של ועדת החוקה, חוק ומשפט הוא טעות ואסור לנו ללכת בדרך זו.

אולם אילו היינו משאירים את הסידור המקורי, שזה צריך להיות בשלוש קריאות, לא הייתי מתנגד להעלאת המוצעת על-ידי שר המשפטים ל-750 אלף לירות או ל-75 אלף שקל, כי הייתי אומר שצריך לתת מירוח של כמה חודשים או אולי שנה, שהרי בכל זאת לא העלינו את זה שנתים וחצי.

שר-המשפטים ש. תמיר :
אבל האינדקס עלה.

מרבכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
האינדקס לא צריך להשפיע על השאלה באיזו מידה יש להרחיב את תחום שיפוטו של בית-משפט השלום. אתה נתפס פה למחשבה שהיא לא בהכרח הגיונית. אם אתה אומר שקנס צריך להיות מותאים לאינדקס אני מבין; הוצאות משפט גם כן; אבל הגדלת סמכותו של בית-משפט השלום לא צריכה להיות צמודה לאינדקס. אני מסכים שצריך להעלות את זה לחצי מיליון — — —

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית) :
האינדקס בהחלט קובע את הערך הריאלי של סמכות בית-משפט השלום.

מרבכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
ודאי שהוא משפיע אבל הוא לא צריך להיות הקובע. אומרים: מכיוון שהאינדקס עלה כך וכך אנחנו צריכים להכפיל את זה. אין בזה הגיון. אני בעד ההגדלה אבל מכיוון שעשור כאן מנגנון שלפיו קל מאוד או יותר מדי קל להעלות אני רוצה לשמור את זה על הגובה הזה ואם אחרי חצי שנה או שנה יראו שאין בזה די יביאו את זה לוועדה ובשיטה הקלה אפשר יהיה להגדיל את הסכומים. יחד עם זה, אם תתקבל הסתייגותנו וסעיף קטן (ג) יתבטל אני אחזור בי ואצביע בשביל הסכום הגבוה יותר.

היו"ר מ. ל. מרון :
אנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12).

הצבעה

התיקון של שר המשפטים ש. תמיר לסעיף 1 נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :
אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר-הכנסת הלוי לסעיף 1.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית) :
לאור העובדה שהסתייגותו של שר המשפטים נתקבלה אין צורך להצביע על ההסתייגות שלי.

היו"ר מ. ל. מרון :
אתה מוריד את ההסתייגות. אני מעמיד להצבעה

לפתוח את הסכום של 75 אלף שקל שהמליץ עליו נשיא בית-המשפט העליון.

היו"ר מ. ל. מרון :
רשות להנמקת הסתייגות לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרבכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר בשנת 1977 הועלת הסכום בחוק ל-150 אלף לירות הצטרפתי להצעתו של חבר-הכנסת הלוי ואמרתי שבהחלט אפשר להעלות כבר אז את הסכום לרבע מיליון לירות.

אני חייב לומר כי למעשה לא שיעור הסכום קובע לגבי אלא הדרך שבה משנים את הדברים. אדוני שר המשפטים, היתה ועדה בראשותו של השופט לנדוי שהמליצה על העלאת הסכום. יחד עם זאת אני חושב שיש חשיבות עצומה לכך שבעניין זה תיעשה פעולת חקיקה על כל שלביה. אין להתפנק בקביעה ששר המשפטים באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט יעשה זאת. בסופו של דבר אני חושב שהאינפלציה — עם כל הביקורת שיש לי על הממשלה על שיעור האינפלציה — היא דבר חולף, האינפלציה בממדים הנוכחיים היא בוודאי דבר חולף כי הרי כך לא נוכל להתקיים; ואילו יציבות החקיקה או הפיקוח של הבית על מעשי החקיקה בבתי-המשפט זה דבר שצריך לקום לעד. אם אני מציע הצעת חוק, היא מתפרסמת בחוברת כחולה, היא עוברת קריאה ראשונה, הציבור יכול לבקר אותה, גופים שונים יכולים להעיר את הערותיהם ואחר כך היא מגיעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. לגבי כל חוק אפשר לכאורה להגיד: מדוע יש צורך בשלוש קריאות בכנסת? אפשר היה להעביר הכול לוועדות ושזה יחליטו. בכל זאת תהליך החקיקה על כל שלביו יש בו אפשרות של ויכוח ציבורי, השמעת דעות וביקורת. לכן אל נשמיינו בעניין זה את הבסיס של שלוש קריאות. אני חושב שצמצמנו את אפשרות הפעולה המשותפת והקולקטיבית של הבית על כל שלושה-חצי, המליאה והוועדות, לדון על נושא שבסופו של דבר הוא חשוב.

אמר חבר-הכנסת גלס, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, כי תהליך החקיקה הוא תהליך ארוך וממושך. דרך הטיפול בתיקון המוצע מוכיחה עד כמה חבר-הכנסת גלס אינו צודק במקרה זה.

יו"ר גלס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
זה היה ביעור חמץ.

מרבכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
זה היה ביעור חמץ אבל ראינו גם כי לגבי חוק הרבנות הראשית וחוקי-סניף: הממשלה, כאשר רצו למנות סגן שני לראש הממשלה, החקיקה עברה מהר מאוד. אם רוצים, אפשר. אני חושב שהתהליך שהצעת חוק צריכה להתפרסם בחוברת כחולה, הציבור יכול לבקר והוועדה יכולה לפעול לאחר שקיבלה הנחיות ממליאת הכנסת ובוועדה אפשר להגיש הסתייגות. הוא תהליך שאין לוותר עליו. חבר-הכנסת גלס, אילו החוק היה קיים היום, העלאת הסכום שהוא כשלעצמו שנוי במחלוקת כפי שאתה יודע לא היתה יכולה להגיע למליאת הכנסת והמליאה לא היתה יכולה להחליט. אני חושב שבהחלט טוב שהמליאה תחליט על דבר כזה שהוא שנוי במחלוקת. עובדה שיש בתיקון כל כך טכני שלוש דעות: האחת, חצי מיליון; השנייה, מיליון; והגישא המקורית של

ישראל" ו"בטיחות בנמל התעופה בן-גוריון"; ומסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "מניעת הקמת בית-קברות בצפון תל-אביב".

מסקנות ועדת הכלכלה בנושא "יישוב בני מושבי הגליל"; הודעת שר החקלאות בעקבות מסקנות ועדת הכלכלה בנושא "ענף הפרדסנות"; מסקנות ביניים של ועדת הכלכלה בנושאים "בטיחות במרחב האווירי של

י. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

איום את התקציב לקריאה שנייה ולקריאה שלישית אחרי שוועדת הכספים עבדה בלחץ של זמן ובמאמץ רב — ערב, בוקר, צהריים — כדי לסיים את הדיון בתקציב שהוגש לה ולהביאו בזמן, לפני ה-1 באפריל. כפי שאמרתי כבר בהודמנות אחרת, מה שעשתה ועדת הכספים הוא ללא תקדים. בדרך כלל, כפי שידוע לחברי הבית, אנחנו דנים בתקציב בשלושה חודשים לפחות ואילו הפעם עשינו את העבודה במשך כ-24 ימים. הדבר הזה אפשר עליידי כך שחברי ועדת הכספים, ללא הבדל בין אנשי קואליציה ואנשי אופוזיציה, עשו הכול, מתוך אחריות ממלכתית, כדי שאפשר יהיה להביא את התקציב בזמן, לא להזדקק לתקציב ביניים ולא להשאיר פרצות להכנסת שינויים בתוכו. הם קיבלו על עצמם עבודה מאומצת כדי לעשות זאת ואני חייב לציין במיוחד את הסכמתם של חברי ועדת הכספים שמן האופוזיציה אשר לא ניצלו את כוחם שהיה בלי הסכמתם לא היינו יכולים לעשות את המלאכה. אני חושב שדבר זה ראוי לשבח. אם אמרתי שעשינו דבר ללא תקדים, דבר שלא קרה במשך 30 שנות המדינה שוועדת הכספים סיימה את עבודתה בדיון על התקציב בפחות מחודש, הרי ברצוני לציין, למען האמת, שאיננו מאושרים מעבודתנו. כאשר מדובר בעשרות אלפי סעיפים וסעיפים משנה לא ייתכן לעשות עבודה רצינית, לפקח ולדרת לעמק של דברים במשך זמן כל כך קצר. האמת היא שאין די גם בשלושה חודשים ויש מקום לחשוב אם לא מן הראוי לקבוע ועדה קבועה אשר תעבוד על התקציב במשך כל השנה — כפי שנהוג בארצות-הברית — ומבחינתה יהיה התקציב כל שנה כתקציב אס, כלומר, מתחילים כאילו לא היה תקציב בכלל. אני מקווה ששר האוצר קלט את המסר שאמרתי בוועדת הכספים ואני חוזר עליו כאן: אם עבודתנו היתה ללא תקדים במה שנוגע לעבר הרי שהיא צריכה להיות ללא תקדים גם במה שנוגע לעתיד. בשום אופן לא נקבל על עצמנו עוד פעם את הדיון על התקציב בתקופת זמן כל כך קצרה.

ובכן הדבר הראשון שציינתי הוא דבר ללא תקדים והיות שאני רוצה לקצר אציין גם ביתר דברי רק אותם פרטים בתקציב שגם להם לא היה תקדים. אם כן, אין תקדים בהיסטוריה של מדינת ישראל שיביאו לנו תקציב עם קיצוץ ריאלי, ממשי, מהותי: באחוזים — 6%, במספרים — כ-20 מיליארד לירות. מי שירצה לעשות מחקר כלשהו יוכל לקבוע בקלות שכל תקציב היה גדול מבחינה ריאלית לעומת תקציב השנה הקודמת. זו הפעם הראשונה — ואני מצייין זאת לשבח ואני משבח את שר האוצר — שמביאים לנו תקציב אשר מבחינה ריאלית הוא קטן בהרבה — וכבר אמרתי, כ-20 מיליארד לירות ריאליות, כ-6%, לערך — מתקציב השנה הקודמת. אם נרצה לחפש את הסיבות העיקריות לקאטאסטרופה ה-

הי"ר מ. ל. מרון :
אנחנו עוברים לחוק התקציב לשנת הכספים 1980 בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. רשות להבאת החוק ליושב-ראש ועדת הכספים חבר-הכנסת לורינץ.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :
אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני מתכבד להביא בשם ועדת הכספים את התקציב — — —

מרדכי אלגרבלי :
איפה הממשלה ושר האוצר ?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :
שאלה טובה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :
מה על התשובה ?

מרדכי אלגרבלי :
אדוני היושב-ראש, איך אפשר לדון בתקציב כאשר אין ממשלה ?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :
הפתרונים לממשלה.

מרדכי אלגרבלי :
אני מבקש להעביר הודעה לממשלה.

הלל זיידל (הליכוד) :
יבואו, יבואו עוד דקה.

מרדכי אלגרבלי :
אני מציע שנפסיק את ישיבת הכנסת. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, זה זילזול.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :
הנה שר האוצר הגיע.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :
אם היית מבקש שמשיח יבוא אולי היית זוכה לכך.

מרדכי אלגרבלי :
אבל תסכים אתי שצריך לתת כבוד לכנסת.

הי"ר מ. ל. מרון :
אנו דנים עתה בחוק התקציב לשנת 1980 ואני מבקש לאפשר ליושב-ראש ועדת הכספים להגיש את ההצעה.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :
אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אנחנו מבי-

של 65% בהתייקרות במשך מחצית השנה או אם אנו לא נעבור את האומדן של 50% הגדלה בשער החליפין. אבל אם אתה תקיים את הבטחתך ותעמוד על כך שגם במקרה כזה לא יובא תקציב נוסף יהיה זה שוב דבר ללא תקדים ותהיה בו ברכה רבה.

ועוד דבר שיש בו חידוש והוא גם כן ללא תקדים הוא הוראות החשב הכללי שבחודשיים הראשונים יוכלו המשרד דים להוציא רק 6% במקום 8.13% ובחודש השלישי יוכלו להוציא רק 7% במקום 8.13%. אני לא צריך להסביר לכלכלנים כאן שזה ימעיט, יעכב, יבלום את ההורמה ואת האינפלציה וזה, שוב, דבר שיש בו ברכה רבה.

ומעניין לעניין באותו עניין: אני מצוין כדבר חיובי את הוראת החשב הכללי להקפיא את כל הרכישות עד ליום 30 באפריל. גם זה דבר שיעזור, יבלום את ההורמה ואת האינפלציה. אנו באמת רואים שבחודש זה וגם בחודש הבא ההורמה תהיה הרבה יותר קטנה ממה שהיתה בחודשים האחרונים כשהיא הגיעה בממוצע ל-4—5 מיליארד לירות לחודש.

ועכשיו, חברי הבית, לאחר שציינתי את החידושים החיוביים בתקציב, את הדברים שהם בגדר חסרי התקדים שבו — וכאשר רואים מפנה הרי שזה מעורר הרבה תקוות שאנו נוכל להתקדם בדרך הנכונה — לא אצא ידי חובתי אם לא אעיר על כמה דברים שלגביהם קיים חשש בלבי ולא רק בלבי אלא בוודאי אני מבטא את חששותיהם של כמה וכמה חברי ועדת הכספים הן מהקואליציה והן מהאופוזיציה. הדבר הראשון הוא בקשר לגודל ההכנסה. יש חשש בלבנו אם זה באמת יתממש. נגיד בנק ישראל שהופיע לפנינו חושב שההכנסה תהיה קטנה מהאומדן ב-25 מיליארד לירות, לערך, וזה סכום גדול מאוד. הוא טען שקים פיגור בגבייה בשנה השוטפת, זאת אומרת עד ה-1 באפריל, ב-13 מיליארד לירות לערך, אם זה נכון הרי שנקודת הוינוק היא כבר בפיגור גדול ויש לחשוש שהפער יגיע באמת ל-25 מיליארד לירות לערך.

שר-האוצר י. הורביץ:

הוא טעה לגבי שנת 1979 ואני מקווה שהוא יטעה גם לגבי שנת 1980.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אתה הקדמת אותי, אדוני שר האוצר. אני לא יודע אם הוא טעה, בכל אופן הממונה על מינהל הכנסות המדינה הופיע גם הוא לפני הוועדה ודיווח — ואנו קיבלנו בריאות את דיווחו — שהחששות של נגיד בנק ישראל וחששותיהם של כמה מחברי ועדת הכספים שנאילו בשנה השוטפת יש פיגור של כ-13 מיליארד לירות אין להם בסיס וכנראה נסיים את השנה בהתאם לאומדן או בכל אופן בפיגור קטן מאוד. אם זה נכון — ואנו צריכים להתייחס לזה בריאות, כאל דבר נכון — הרי שיש הרבה יותר תקוות, כפי שאמר שר האוצר בקריאת ביניים, שאנו נעמוד באומדן ההכנסות. יש מקומות לגבייה. אם אני מצוין שבמס רכוש יש חוב מצטבר לגבייה של כ-6 מיליארד לירות הרי שבכל אופן יש תקווה שאנו נעמוד בגבייה. אבל לא הייתי יוצא ידי חובתי אם לא הייתי מביע בפני הבית את החשש שבלבי.

רבתי חברי הבית, חשש נוסף הוא בקשר לזרורה הקטנה. מצד אחד יש ברורה הקטנה דבר חיובי, כי שרי

כלכלית שלנו הרי שלעניות דעתי אחת מהן היא גודל התקציב אשר גדל והלך מדי שנה בשנה. אמרתי כבר כאשר דיברתי במליאה בדיון בקריאה הראשונה של חוק התקציב שאם המדד עלה במשך שלושים שנות המדינה ב-1,000% הרי שהצריכה הציבורית עלתה ב-20,000%; זאת אומרת, פי 20. הוצאות לצרכים ציבוריים, יהיו מוצדקות כאשר יהיו, הן גורם לקאטאסטרופה כלכלית כאשר הן מעל ומעבר ליכולת הכלכלית שלנו. ואם זכינו הפעם, בפעם הראשונה בתולדות המדינה, ללא תקדים — ואני שוב מדגיש, ללא תקדים — לתקציב מוקטן, תקציב מוקצץ ב-6%, הרי שעלינו לשבת את שר האוצר ואת האוצר על כך.

דבר נוסף שאין לו תקדים, רבותי, הוא שיא כוח האדם. מי שירצה לדפדף בתקציבים קודמים יקבע שהוא עלה מדי שנה בשנה. זו הפעם הראשונה ששיא כוח האדם ירד מ-70,893 ל-65,063, ירידה דראסטית של 6% בכוח האדם. אם נשכיל להעביר אותם אנשים מהשירותים לייצור ובעיקר לייצור ליצוא הרי שהרווח יהיה כפול ומכופל: לא רק שנחסוך סכומים מאוד ממששים של עשרות מיליוני לירות בתקציב — שהרי אם עושים נכון את החשבון יש לחשב לא רק את המשכורת אלא גם את מה שנוסף לכל פקיד על המשכורת, את המכונית, יש גם דברים אחרים — — —

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה):
זה רק מקלקל.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

לא כעת הזמן להאריך בדברים אבל נוסף לחסכון רציני יש רווח מהייצור ומהיצוא שהוא שווה הרבה יותר מאשר החסכון בתקציב המדינה. אני מצוין דבר זה כדבר ללא תקדים.

דבר נוסף ללא תקדים — כפי שאמרתי אצוין רק את הדברים שהם בגדר חידוש, שהם ללא תקדים — הוא שכל הוצאה נוספת, בהתאם להחלטת הממשלה אשר ועדת הכספים חיוקה אותה, לא יכולה להיות אלא על חשבון הוצאות אחרות. אולי אין חידוש בעצם ההחלטה העקרונית. החלטות כאלה כבר היו כשם שהיו החלטות בקשר לעוד כמה וכמה דברים, אבל, חברי הבית, זו הפעם הראשונה שאנו רואים שההחלטה היא באמת רצינית ומתורגמת הלכה למעשה. אביא רק דוגמה אחת: הנה עלה עניין התוספת הרצינית מאוד לשכר המורים המסתכמת ב-4,750 מיליארד לירות. שר האוצר עומד בהבטחתו — ואני מקווה שכן הוא ימשיך — והסכום הזה איננו מיתוסף לתקציב, לא לקחו תוספת זו מתוך הרוזבורה אלא קיצצו תקציבים שונים כדי לכסות את ההוצאה הגדולה הזאת. תקציב כל משרד ממשלתי ירד ב-1.5%, למעט משרד הבטחון שתקציבו ירד ב-1%. כך צברו ואספו את הסכום של כ-5 מיליארד לירות לכיסוי ההוצאה הזאת. אני מצוין את הדבר הזה כדבר ללא תקדים בתולדות המדינה ואני מקווה שנמשיך בדרך זו.

דבר נוסף ללא תקדים הוא ההחלטה שאם האינפלציה תהיה מעל ומעבר לאומדן יצטרכו המשרדים לספוג ההשלכות הכספיות של הדבר. זוהי הבטחת שר האוצר לוועדת הכספים. אנו קיבלנו אותה בכל הרצינות ואני מקווה ששר האוצר ימשיך בדרך זו. אדוני שר האוצר, דבר זה לא יהיה לך קל, כי אני מסופק — וזאת לשון המעטה — אם אנו נעמוד ולא נעבור את האומדן

מרחבי אלגרבלי :

אני חושב שלשם האיזון הייתי צריך להזכיר שיש שני מחירים שהמשק משלם ואחד מהם הוא אבטלה. לא אמרת על כך מלה וזאת בעיה כלכלית.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :
לא סיימתי את דברי.

מרחבי אלגרבלי :

הדבר השני הוא הפגיעה בשירותי חינוך ורווחה וגם זה ללא תקדים. אני חושב שלשם איזון הייתי צריך להזכיר את זה.

שרי-האוצר י. הורביץ :

הוא עוד לא סיים את דבריו.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :

חבריה-הכנסת אלגרבלי, עדיין לא סיימתי את דברי. נוסף לדברי הפתיחה שלי — ואני כבר מגיע לסיומם כי אינני רוצה להאריך — הייתי רוצה לתת אי אלו דוגמאות לחברי הכנסת בקשר להסתייגויותיהם אבל לשם כך אני חייב לפתוח את הדיון על כל משרד ומשרד וכאשר אנני לאותם המשרדים שאתה הזכרת לא אמנע מלציין אותם הדברים שאתה הפנית את תשומת לבי אליהם. דברים אלה הם במחשבותי.

אני חייב לציין שבשני משרדים לא היה קיצוץ אלא היה גידול ריאלי. המשרד האחד הוא משרד הבטחון, שהגידול בו היה מטעמים מובנים, והמשרד האחר הוא משרד השיכון. לא כאן המקום להיכנס מעל במת הכנסת לשאלה — ואנחנו עוד נדון על כל סעיף וסעיף בתקציב משרד הבטחון — אם באמת ייתר עם ההגדלה אין מקום להקטנה בסעיפים מסויימים שאינם סעיפי בטחון פרופר, אבל זה עניין לשתי הוועדות, ועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים. חלילה לי להביע דעה בעניין זה, בוודאי לא לפני שנלמד את הנושא בצורה יסודית ורצינית כפי שאנחנו חייבים להתחייב למשרד הבטחון. אבל אני מעיר עתה הערה שנצטרך ללמוד את זה. כיוון שבשני המשרדים האלה לא היה קיצוץ אלא היה גידול ריאלי ביקשתי בוועדת הכספים, ואני מודיע זאת עכשיו מעל במת הכנסת, מאותם שני השרים הנכבדים שלפחות ישתדלו בכל כוחם שלא להיות זריזים בהוצאת הכספים. כל שבוע וכל חודש שבהם יעכבו את ההוצאות הם יגרמו לעצירת ובלימת ההזרמה, קרי האינפלציה ואם כבר גזירה היא להוציא יותר ממה שחשבונו אפשר לכוון את הדברים כך שהדבר לפחות לא יגרם להאינפלציה במשק שלא לצורך. אמרתי לשר השיכון ואני אומר זאת עכשיו מעל במת הכנסת : אין כל הצדקה לכך שתקופת הבנייה למגורים נמשכת בין 24 ל-30 חודש. אם יתחיל 4-5 חודשים מאוחר יותר ועל-ידי זה הוא לא יורים כסף ולעומת זאת הוא ישתדל לגמור את הבנייה תוך 18 חודש במקום תוך 24 חודש הרי שעל-ידי כך לא יגרם שום נזק לאלה המחכים בתור והוא רק יתרום לטובת המשק. דבר נוסף שאני מעיר בעניין זה : יש להקדים את גמר הבנייה. זה יותר זול ואולי יש בזה יותר תכלית ותועלת. יש לדחות במקצת את התחלות הבנייה. אותו דבר חל במידה מסויימת גם על משרד הבטחון.

אדוני היושב-ראש, הבטחתי לקצר ואני כבר מסיים את דברי. מדיניות התקציב, התקציב והדוגמאות שהבאתי אינם סיפורי סבתא הפעם אלא דברים שמתכוונים אליהם ברצינות, והראיה : עוד לפני שאנחנו מגיעים לקריאה

הממשלה יודעים כבר עכשיו ויידעו גם בעתיד שאין להם הרבה תקוות להגדיל את תקציביהם כי פשוט אין מאין. הרורבה היא קטנה ומצומצמת באופן יוצא מן הכלל. יחד עם זאת, אדוני שר האוצר, יש חשש בלבי כי ישנם דברים אובייקטיביים שאנו לא נוכל לעמוד בהם. בדיון בקריאה הראשונה הזכרתי את הבעיה של שכר המורים וברוך השם הדבר ישולם ולא מהרורבה. אבל אני אביא כמה דוגמאות נוספות : נדמה לי כי לא יהיה די בסכום שהוקצה לפיצויים למפוני פיתחת רפיח או לפחות אני חושש מכך ; הסכומים שהוקצו לפינוי הבדואים בנגב, מסופקני אם יהיה בהם די ; התמיכות, בעיקר למים ולתחבורה, אני חושש שלא יהיה די במה שהוקצב להן. לכן אני חייב להעיר את תשומת לב חברי הבית שיש חשש בלבי שמא הרורבה אינה גדולה די הצורך ואני רוצה מאוד לקוות ולצפות ששר האוצר, בהתאם להבטחתו ולתכניתו — ובוזה תלויה כל הצלחתו — לא יביא לפנינו תקציב נוסף.

לאחר שציינתי לחיוב את הקיצוצים חסרי התקדים בתקציבי כל משרדי הממשלה אני חייב גם לציין, למען האמת, שבתקציבי שני משרדים לא היו קיצוצים אלא אדרבה, היה גידול ריאלי.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
האם אני יכול לשאול שאלה ?

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :
בבקשה.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
האם אתה רואה סיכוי להכנסה מהיצוא יותר גדולה מהאומדן ? פשוט מעניין אותי לדעת איך אתה רואה את זה.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :
אדוני, חבריה-הכנסת ורטהיימר, אני הבעתי את החשש שלי שמא לא נעמוד באומדן אבל מצד אחר, אם נצליח במדיניות הכלכלית ואם לא נגיע למיתון חורג מעל ומעבר לתיכנון — — —

שרי-האוצר י. הורביץ :
אתה התכוונת ליצוא.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :
אם נגדיל את היצוא — וכאן the sky is the limit — ובאמת אנחנו יכולים להגדיל בכל המישורים, ובכלל זה התעשייה הצבאית, הרי ששיגשוג כלכלי גורם אוטור-מאטית להגדלה בהכנסות והדבר הזה תלוי בנו, אך ורק בנו. אם נצליח ונלך בדרך הנכונה נוכל להגדיל גם את ההכנסות.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
האם אתה רואה סיכוי שההכנסות בתחום זה יעלו ולכן הדברים האלה יוכלו לקבל את חלקם מעוגה גדולה יותר ?

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים) :
חבריה-הכנסת ורטהיימר, אני מסכים אתך. זו שאלה מדריכה. אני מסכים אתך כפי שאני מסכים אתך בדברים רבים ואין ספק שהפתרון להגדלת ההכנסות ולעוד כמה דברים חיוביים הוא הגדלת היצוא. בכך אין ספק.

מלים כי גם כאן אין הסתייגויות. תקציב הכנסת מסתכם השנה ב־316 מיליון לירות לעומת 179.2 מיליון לירות בשנת 1979. רצוני לציין שהכנסת השתלבה במאמץ הכללי לריסון כוח אדם וקיצצה בשיא כוח האדם שבה: 324 לעומת 331 בשנת 1979. אני חייב לציין בסיפוק שבמשך כמעט כל השנים הכנסת לא הגדילה את כוח האדם שלה.

חיים קורפו (הליכוד):

וגם לא את מספר חברי הכנסת.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים):

גם לא את מספר חברי הכנסת, למורת רוחם אולי של כמה וכמה מועמדים.

אישרגו השנה הגדלת התקציב לעזורים הפארלאמנטיסטים בסכום לא משמעותי כדי להקל על חברי הכנסת בעבודתם. אני יודע שחברי הכנסת לא באו על סיפוקם אבל גזרנו גם על עצמנו את הגזירה של הקיצוץ ואת ההתפסקות במועט. גם בתקציב זה אין הסתייגויות ולכן אני יכול לעבור לתקציב משרד ראש הממשלה.

לתקציב משרד ראש הממשלה מיועדים השנה 497 מיליון לירות ועוד 20 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שסך תקציב הברוטו מסתכם ב־517 מיליון לירות לעומת 222 מיליון לירות בשנת 1979.

(קריאה: למה כל־כך הרבה?)

יש הסתייגויות להוריד לירה אחת מהתקציב.

תקציב המשרד מיועד בעיקרו לפעולות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 132 מיליון לירות, וכן רזרבה לתקציב שיקום השכונות של לשכת סגן ראש הממשלה. ברצוני לציין בקשר ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אדוני שר האוצר, שהיו לנו היסוסים רבים והיינו מאוד גלבים להוסיף סכום מסויים, דיברנו על סכום של 17 מיליון לירות. בלשון התלמוד: ה"י תנא להוצאה הכנסה קרי לי. ועדת הכספים חוששת שהצימצום וההגבלה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה יגרמו להוצאות בתחומים אחרים. לא רצינו לשנות, לא רצינו לפרוץ גדר אבל אני מביא את הדבר לתשומת לבו של שר האוצר. ייתכן שבמשך השנה תצטרך ועדת הכספים לחזור ולדון בכך, אולי לא יהיה לנו תקציב נוסף אבל אולי נוכל למצוא — בהתאם לעקרונות — הוצאה מול הקטנות בהוצאות אחרות.

משה עמאר (המערך):

אמרנו שמהרורה.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים):

אולי. כולנו מעריכים מאוד מאוד את עבודתה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לדעתי צריכה הפעולה במשרד ראש הממשלה להתרכז בייצול המנגנון הממשלתי — רבותי, לתשומת לבכם, דבר שאנחנו דורשים כבר שנים רבות — ובמעקב אחר החלטות. עכשיו כאשר יש לנו ברוך־השם שני סגני ראש הממשלה וסגן שר במשרד ראש הממשלה נדמה לי שהעבודה הזאת צריכה להיעשות. גם אחרי הקיצוץ יש מקום למעקב אחרי עבודת המנגנון כדי שפחות אלה שנשארו — לדעתי יותר מדי, לפחות ב־20%—25%, אדוני שר האוצר — לפחות כל זמן שהם נמצאים יעשו את העבודה ולא יגרמו לסבל מיותר של האזרחים החייבים להתרוץ צץ — — —

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):

אתה רוצה לגרום לאבטלה סמויה בתחום זה.

שנייה ולקריאה שלישית הוכחנו כבר שמקיימים את ההבטחות. מדינות התקציב תקרב אותנו לשלושת היעדים העיקריים של הכלכלה: ראשית, ריסון האינפלציה; שנית, שינוי מבנה המשק שיתבטא בפחות שירותים ויותר ייצור, ובעיקר ליצוא, שהרי בתחום זה אנחנו עומדים ממש לפני קאטאסטרופה כאשר 60% מכלל המועסקים הם בשירותים ורק 40% ואף פחות מזה מועסקים בייצור; שלישית, שיפור מאזן התשלומים.

אני מאחל לשר האוצר ולכולנו שנמשיך באמת להתקדם בדרך הזאת שהתחלנו ללכת בה. אני חושב שאוכל להגיד במצפון שקט: התחלנו לצעוד ברגל ימין וברכתי היא שנמשיך להתקדם כך לטובת כלכלת המדינה. רצוני להגיד לאזרחי המדינה: אנחנו במצב קשה מבחינה כלכלית אבל לא במצב של לאחר יאוש, חס ושלום. אם אנחנו, הכלל והפרט, נעשה את המוטל עלינו, נחסוך, ואם להשתמש בסגנוני כאיש מסורת, נתור גם בעניין זה למורשה היהודית — — —

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):

אחרי שנחסוך נתחיל גם לעבוד.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים):

ראשית, עבודה, כפי שאמרת, היא בהתאם למורשה היהודית, "גדול הנהנה מיגיע כפיים יותר מיראת שמיים", "יגיע כפיו כי תאכל אשריו וטוב לך". נחזור למורשת אבות ולא נוציא יותר ממה שאנחנו מרוויחים. כך נהגנו במשך אלפי שנים. אך לא די בכך אלא צריכים אנו גם להוציא פחות. במצבים הקשים ביותר ידעו היהודים לחסוך מאותו המעט שהיה להם שלפעמים לא היה בו אף בשביל לחם יבש וידעו שעליהם להשאיר, שמא יבואו זמנים קשים יותר. אם נחזור להיות יהודים מסרתיים גם בעניין זה הרי שיש סיכוי להבראת הכלכלה. עד כאן, אדוני היושב־ראש, דברי מבוא לתקציב.

עכשיו נעבור בהתאם למקובל לדיון בתקציב כל משרד ומשרד ונתחיל בתקציב המשרד הראשון, תקציב נשיא המדינה. אומר בעניין זה רק כמה מלים: לנשיא המדינה וללשכתו מיועדים השנה 33 מיליון לירות ועוד מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שהתקציב הברוטו של לשכתו מסתכם ב־34 מיליון לירות לעומת 21.8 מיליון לירות בשנה שעברה. חברי הכנסת, בתקציב נשיא המדינה לא היתה כל הסתייגות ואני חייב להודיע מעל במת הכנסת שכל חברי ועדת הכספים הביעו את הערכה לנשיא המדינה וללשכתו על פעולתו ועל ה"חסי" כונות הנהוגים בלשכתו בכמה וכמה מישורים. אנו שולחים לו ממאן את ברכת ועדת הכספים ואני חושב — את ברכת הכנסת כולה. כיוון שבתקציב זה של נשיא המדינה אין הסתייגויות אני מבקש להעמיד אותו להצבעה.

עדיאל אמרתי (המערך):

בסוף.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים):

אתם רוצים בסוף? בבקשה, אולי זה באמת יקל את העבודה.

חיים קורפו (הליכוד):

זה גם יעציק אותך.

שלמה לורינץ (י"ר ועדת הכספים):

אם כן, אני ממשיך בתקציב הכנסת ואומר רק כמה

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
כן.

מבקר המדינה אומד את הנזקים הנגרמים בעקבות חוסר טיפול מרכזי בנושא זה במיליארדים אחדים והנה מקור נוסף לחסכון. אנחנו מחפשים חסכון גם של כמה עשרות מיליונים, קל וחומר כאשר מדובר במיליארדים רבים.

במשרד ראש הממשלה מרוכזות עדיין כמה יחידות שלא נמצא להן דואר. נראה לי שאפשר להעבירן למשרד דים הייעודיים המתאימים. עלי לציין שמספרן קטן לעומת השנים שעברו וזאת בזכות ועדת הכספים הדואגת מדי פעם להעביר יחידות כאלה למשרדים המתאימים.

אדוני היושב-ראש, יש כמה הסתייגויות לתקציב משרד ראש הממשלה, אם החברים המסתייגים רוצים לנמק את הסתייגויותיהם, בבקשה. אם הם מוותרים — תבוא עליהם הברכה.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני חושב שההסתייגויות תנומקנה באופן כללי לגבי כל המשרדים וזאת לפי רשימת הנאמים המונחת לפני. אחר כך נצביע בצורה מרוכזת.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
יפה, אם כן נחסוך בזמן.

משרד האוצר: לתקציב משרד האוצר מיועדים השנה 3.8 מיליארד לירות ויחד עם ההוצאה התלויה בהכנסה מסתכם התקציב ברוטו ב"4.1 מיליארד לירות לעומת 2.7 מיליארד לירות בשנת 1979. בשיא כוח אדם של המשרד חל קיצוץ ניכר בייחוד באגפי המסים. כפי שנראה לא יגרם צימצום זה לגבייה פחותה מאשר היתה עד עכשיו. אדרבה, אני מקווה להגברת הגבייה. על עובדי האגפים השונים של המשרד מוטלות המשימות החשובות ביותר בגביית המדיניות הכלכלית: גביית המסים, פיקוח על עמידה במגבלות התקציב ושמידה על עידוד החסכון. לגימלאות ולפצויים מיועדים השנה 6.3 מיליארד לירות לעומת 3.5 מיליארד לירות בשנת 1979. לתגמולים לנכים: 2.4 מיליארד לירות לעומת 1.4 מיליארד לירות. לבנייני הממשלה מיועדים השנה 313.5 מיליון לירות לעומת 220 מיליון לירות בשנת 1979. יורשה לי כאן להעיר לתשומת לבך, אדוני שר האוצר, לגבי הבניינים שהרי כמה וכמה מבנים נתפסו ויתפנו במשך השנה הזאת. אלה הם בתי-חולים שנסגרו או כאלה שיתעברו למבנים חדשים, מתאימים יותר, שהוקמו. חלק מהאובייקטים עובר להר-הצופים. לתשומת לבך, אדוני שר האוצר, אנא בדוק — הצעתי זאת גם לקודמך, סגן ראש הממשלה ארליך — אם אין מקום להשתמש באותם המבנים המתפנים במקום להוסיף בנייה חדשה למשרדי הממשלה. לדעתי אפשר להשתמש בהם.

אני עובר לתקציב משרד הפנים. לתקציב הרגיל של משרד הפנים מיועדים השנה 565 מיליון לירות ועוד 5.25 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שתקציב הברוטו של המשרד מסתכם ב"570.25 מיליון לירות לעומת 350.8 מיליון לירות ב"1979. משרד הפנים הוא משרד האחראי להעברת העומקים לרשויות המקומיות המסתכמים השנה ב"12.4 מיליארד לירות לעומת 8.7 מיליארד לירות ב"1979. כמו-כן מיועדים 3.4 מיליארד לירות לתקציב הפיתוח לעומת 2.9 מיליארד לירות ב"1979. דרכי המימון של הרשויות המקומיות הן נושא שבו עסקה ועדת

הכספים פעמים רבות והתריעה במיוחד על חוסר הפיקוח על שיא כוח אדם מצד משרד הפנים. בינתיים ועדת הכספים הכנסנו שיא כוח אדם לחוק התקציב גם במה שנוגע לרשויות המקומיות. זה הכרח המציאות. אבקש משר האוצר או משרד ראש הממשלה שיעקבו אחר הדברים כדי שלא יעברו ברשויות המקומיות על שיא כוח אדם. בשנה שעברה הוכנס בעת הדיון בוועדת הכספים סעיף מתאים לקביעת שיא כוח אדם לרשויות המקומיות אך למעשה לא היה לסעיף זה כל תוקף במשך השנה והוא נכלל בהצעת חוק התקציב השנה. מצב זה נראה בעיני חמור כי בעוד שהמשרדים הנכללים בהצעת חוק התקציב כפופים ממש במיטת סדום מבחינת שיא כוח אדם הרי שאין כל פיקוח על הנעשה ברשויות המקומיות. ולכן הכנסנו סעיף מתאים המגביל את שיא כוח האדם.

לעניין מימון מפלגות מיועדים השנה 143.8 מיליון לירות לעומת 89 מיליון לירות בשנת 1979. עיקר התקציב מיועד למימון מפלגות שוטף. לתקציב המשטרה ובתי-הסוהר מיועדים השנה 9.528 מיליארד לירות ועוד 454.6 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שהתקציב ברוטו של האגף מסתכם ב"9.9826 מיליארד לירות לעומת 6.447 מיליארד לירות בשנת 1979. לתקציב הבנייה של המשטרה ובתי-הסוהר מיועדים 296 מיליון לירות לעומת 179 מיליון לירות בשנת 1979. כאן המקום להעיר שהתמיכה לרשויות המקומיות השנה יהיו הרבה פחות מאשר לפני שנה אבל לעומת זאת אנו נאפשר לעיריות לגבות יותר מכל המסים השייכים לתחום פעילותן של הרשויות המקומיות.

אדוני היושב-ראש, ברשותך אני עובר למשרד המשפטים. למשרד המשפטים מיועדים השנה 1.273 מיליארד לירות ועוד 28 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שהתקציב ברוטו השנה מסתכם ב"1.301 מיליארד לירות לעומת 847 מיליון לירות בשנת 1979. מחציתו של התקציב מיועדת לניהול בתי-המשפט. לתקציב הפיתוח של המשרד מיועדים 28.5 מיליון לירות לעומת 18.2 מיליון לירות בשנת 1979.

לתקציב משרד החוץ מיועדים השנה 2.220 מיליארד לירות ועוד 224.2 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שתקציב הברוטו של המשרד מסתכם ב"2.4442 מיליארד לירות לעומת 1.6614 מיליארד לירות ב"1979. עיקר התקציב מיועד לייצוג המדינה בחוץ-לארץ — 1.6345 מיליארד לירות. בעת הדיון בוועדה התברר לי השגרירות בקהיר לא תוקצה ואומדן ההוצאה במקרה זה הוא 100 מיליון לירות. בהודמנות זו אנו, בוודאי על דעת כל הכנסת, שולחים ברכת תג שמח וכשר לשגריר החלוץ שלנו במצרים מר בן אלישר ומאחלים לו הצלחה רבה בתפקידו ההיסטורי.

אני עובר לתקציב משרד החינוך ולתקציב החינוך הגבוה. לתקציב הרגיל של משרד החינוך מיועדים השנה 34.7 מיליארד לירות וכן 1.2 מיליארד לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שסך המקורות העומדים לרשותו מסתכמים ב"35.9 מיליארד לירות לעומת 21.7 מיליארד לירות בשנת 1979. חלק מהקיצוץ של 6% לתקציב המשרד יוכל להתבצע רק בשנת הלימודים תשמ"א ולפיכך חלקו של הקיצוץ יתבטא רק בתקציב 1981. במערכת החינוך מועסקים כ"38% מכלל המועסקים בסקטור הציבורי. הסכם השכר האחרון עם המורים גורר אחריו תוספת הוצאות הנאמדת היום ב"4.8 מיליארד לירות. תוספת הוצאת

ולא לשנה. בכל זאת לעומת מה שהיה יש בדבר משום התקדמות.

אני עובר לתקציב משרד העבודה והרווחה. התקציב הרגיל של משרד העבודה והרווחה מגיע ל-22.1 מיליארד לירות וכן הוצאה המותנית בהכנסה בסך 1.3 מיליארד לירות. סך המקורות לרשות המשרד הוא 23.4 מיליארד לירות לעומת 17.9 מיליארד בשנת 1979. 10 מיליארד לירות בתקציב המשרד מיועדים לשירותי עבודה ורווחה לעומת 6 מיליארד בשנה שעברה ו-11 מיליארד לירות מיועדים להשתתפות בתקציב המוסד לביטוח לאומי לעומת 11 מיליארד לירות בשנת 1979. בשנת 1980 תבטל הש-תתפות המדינה במימון קיצבאות הילדים וביטוח נכות על-פי סעיף 217 לחוק הביטוח הלאומי והשתתפות במימון קיצבאות זקנה ושאירים תופחת מ-15% ל-10% מהגבייה. לתקציב הפיתוח של המשרד מיועדים השנה 261 מיליון לירות ועוד 123 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה. סך כל המקורות לרשות המשרד מסתכם ב-384 מיליון לירות לעומת 525 מיליון לירות ב-1979. תקציב המכון לפיריון העבודה והייצור מסתכם ב-194.9 מיליון לירות לעומת 131.7 מיליון לירות בשנה הקודמת. תקציב המכון לאמצעי הוראה הוא 62 מיליון לירות. שני מוסדות אלה מתנהלים כמפעלים עסקיים אך 28% מתקציב המכון לפיריון העבודה הם סיבסוד לתקציב המדינה וזאת כדי להויל את עלות הידע בנושא פיריון העבודה. אני חושב שלעת כזאת, כשאנחנו עומדים בפני החובה להגביר את פיריון העבודה שכן לא נוכל להתחרות ביצואנו עם יצוא ארצות אחרות, ובמיוחד כאשר אנחנו מתקרבים להורדת מכס המגן בארצות השוק האירופי, לא נעשה זאת ולכן אנחנו חייבים לעזור הן במה שנוגע למכון לפיריון העבודה והן במה שנוגע להסבות.

לא אצא ידי חובתי אחרי קריאת הביניים של חבר-הכנסת אלגרבלי — אם כי הייתי נוגע בכך גם כלי קריאת הביניים — אם לא אציין את צערו של שר העבודה והרווחה שלא יכול היה להגיע לסיפוקו במה שנוגע לרווחה. כולנו שותפים ואנחנו מעריכים —

גד יעקבי (המערד):

זה לא סיפוקו של השר. זה סיפוקם של אלה הזקוקים לכך.

שלמה לוריצן (יו"ר ועדת הכספים):

אנחנו מעריכים את השתדלותו ואת התמסרותו של השר התמסרות מלאה בכל לבו לכל אלה הזקוקים לעזרה זו. מה לעשות, אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחוליותיו. לפעמים כאשר מוסיפים יותר מגבירים את קצב דהירת האינפלציה וכך המקבל עלול לקבל פחות מאשר אם הוא מקבל פחות ובלתי אינפלציה. כל מה שנשאר לי הוא לקוות שהאינפלציה הפעם באמת תקטן ותלך כך שאותו סכום תהיה בו יותר ברכה מאשר בסכום מוגדל עם אינפלציה.

אני חייב לציין עוד דבר. לעניות דעתי — גם לעניות דעתם של חברי בוועדה שתמכו בזה — יש ברכה בכך שזאת השנה השלישית שאנחנו מקציבים סכום כסף לא גדול, כמה מיליונים, למכון מדעי טכנולוגי לבעיות ההלכה שתפקידו למצוא פתרונות למפעלים שעובדים בריציפות. הדבר נוגע לעבודה בשבת והכוונה היא למי שאיננו רוצה לעבוד בשבת. מכון זה הניא עד עכשיו הריבה פתרונות לשביעות רצונם של שומרי השבת ולא של אלה

אות זו תבוא על-ידי קיצוץ בשיעור 1.5% בתקציבי המשרדים האחרים, למעט משרד הבטחון — שם יהיה קי-צוץ רק של 1% — והעברת הסכומים לסעיף רורבה מיוחד בתקציב אשר ממנו ישולם השכר. הקיצוץ מחייב גם את משרד החינוך. בגלל קוצר הזמן מאז ההחלטה לא הוכללו הסכומים בהצעת התקציב לפניכם ובחוק התקציב נכלל סעיף הסמכה מתאים. לתקציב הפיתוח של המשרד מיועדים השנה 2.8 מיליארד לירות לעומת 1.6 מיליארד לירות בשנה שעברה. רוב התקציב מיועד לפיתוח חכניות המשכיות ורק, ואני מדגיש זאת, 413 מיליון לירות מיו-עדים לתכניות חדשות למניעת לימודים במשמרת שנייה. אני רוצה למסור לחברי הבית שבועדת הכספים ביקשנו משר החינוך, ושר החינוך הסכים, שהפעם היות שהסכום לפיתוח בנייה הוא כל כך מצומצם הרי שחינתן עדיפות מוחלטת לאותם הזרמים שבעבר קופחו בצורה חמורה והם סובלים מחוסר מבנים יותר מאשר הזרמים הממלכתיים. לקחנו בחשבון שהשנה ייבנו יותר בתי-ספר במגזר הערבי מאשר חלקם היחסי בכלל מערכת החינוך וכן ביקשתי, ושר החינוך על דעת הוועדה הסכים, שלחינוך העצמאי שקופח במשך 30 שנה מחינת מבנים תינתן הפעם עדיפות. לתקציב החינוך הגבוה מיועדים השנה מתקציב המדינה 9 מיליארד לירות לעומת 6.8 מיליארד לירות ב-1979 אך המקורות של הסקטור הציבורי שיועמדו לרשות החינוך הגבוה השנה יסתכמו ב-10.6 מיליארד לירות לעומת 7.8 מיליארד לירות ב-1979. כידוע חלקו של הסקטור הציבורי בתקציבים הרגילים של המוסדות להשכלה גבוהה הולך ויורד מבחינה ריאלי לעומת השיא שהגיעו אליו ב-1973.

אני עובר לתקציב משרד הדתות. למשרד הדתות נקבע השנה תקציב של 1.615 מיליארד לירות ויחד עם ההוצאה המותנית בהכנסה בסך 45.9 מיליון לירות מסת-כמת המסגרת הכספית לפעולותיו בסך 1.6609 מיליארד לירות, לעומת 1.0742 מיליארד לירות בשנת התקציב 1979. נוסף על כך מיועדים 77.8 מיליון לירות לתקציב הפיתוח של המשרד שהם הסכום הנומינאלי שעמד לרשות המשרד גם ב-1979. בתקציב זה יש אם כן קיצוץ ריאלי ניכר. מבין סעיפי תקציב הפיתוח של המשרד עלי לעמוד על כך שבתקציב הפיתוח של הישיבות הקיצוץ גדול אף יותר גם מבחינה נומינאלית. השנה מיועדים לבני ישי-בות, אדוני שר האוצר, סך של 27 מיליון לירות לעומת 36.5 מיליון לירות ב-1979 ולעומת 80 מיליון לירות בשנת 1978. לתשומת לבך, אדוני שר האוצר, למיטב זכרוני — ואני חושב שאני זוכר את המספרים — זה סעיף יחיד שחל בו קיצוץ כל כך גדול מבחינה נומינאלית, אינני מדבר מבחינה ריאלי. ואני חושב שאצטרך יחד עם ועדת הכספים לעיין מחדש האם אפשר להגדיל את תקציב הבנייה לישיבות מעבר לסכום של 27 מיליון לירות כאשר אנו מביאים בחשבון שברוך-השם כמה וכמה ישיבות בארצות-הברית ובאירופה רוצות ומתכוננות לעלות ארצה ואנו חייבים לעזור להן בעלייתן. אני מקווה שנמצא דרך להגדיל את התקציב לבנייה כי, כפי שאמרתי, אין את ורע להקטנה כזאת בשום משרד. יחד עם זאת עלי לציין שבעת הדיון בוועדת הכספים הבעתי סיפוק מכך שבתקציב הרגיל של המשרד חל גידול ריאלי בסעיף התמיכות בישיבות, נוסף סכום של 240 מיליון לירות. אנחנו מגיעים לכך שבו ישיבה יקבל 17 אלף לירות בשנה ואברך נשוי 21 אלף לירות בשנה. אני מדגיש שמדובר בשנה ובלב תהיה טעות, כי מן הדיון היה שתקציב זה יהיה לחודש

ייעלות, כי מחיריה עולים יותר מאשר מדד מחירי הבנייה. אדוני שר האוצר, בוועדת הכספים הערתי את תשומת לבו של שר השיכון לבדוק היטב האם לעת כזאת, כאשר הקבלנים הפרטיים כמעט מושבתים ואני בטוח שהם יהיו מוכנים לעבוד ולהתחרות במחירים מתאימים, יש להמשיך בבנייה הציבורית אשר אינה יכולה להשתחרר מכבלי הביורוקרטיה ושמא יהיה זול יותר למסור את הבנייה הזאת, עלידי מכרזים, יותר ויותר לבנייה הפרטית.

שלמה הלל (המערך):

וגם לא לתת עבודות לגורמי חוץ. עבודות רבות נמסרות מטעמה של הממשלה לגורמים מחוץ-לארץ.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
כוונתך לשדות התעופה בנגב.

שר-האוצר י. הורביץ:

זה היה במיכתכם. אני לא הייתי אז בממשלה.

שלמה הלל (המערך):

אל תנסה לחפש את תמיכתנו.

שר-האוצר י. הורביץ:

בעניין השדות אתם תמכתם.

שלמה הלל (המערך):

היום אתם מנסים לחפש שותפים. זה בזיון.

שר-האוצר י. הורביץ:

לא התנגדתם בעניין השדות.

שלמה הלל (המערך):

התנגדנו למסירת השדות לגורמי חוץ.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

הדבר שייך למשרד הבטחון. היתה לכם אפשרות וגדמה לי שהכנסתם הסתייגויות. בכל אופן ידידי, אני רוצה להגיד לך, שר הבטחון שהופיע בפני שתי הוועדות, ועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים, הסביר את הדבר, לא אגיד לשביעות רצונם של כל חברי הוועדה. הסכמתם או לא הסכמתם אבל הוא הסביר את הדברים מטעמים בטחוניים, כדי שנוכל לעמוד בלוח זמנים ועוד. מובן שיש מקום לדיון ולשיקול דעת. הנושא עכשיו הוא בגדר חלב שנשפך. אל נשכח עוד דבר, באותו זמן היה מחסור בידיים עובדות. בינתיים נשתנה משהו. לא תוכל לצפות משר הבטחון שיהיה נביא ויראה את העתיד.

שלמה הלל (המערך):

אבל תיכנון לאומי אני כן מצפה ממנו. מה זה פה, פיס ?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

במשך 27 שנים, בימי כל הממשלות שלכם, הופעתי מדי שנה ושנה והוכחתי כי כל המספרים בקשר לתיכנון לאומי לא רק שלא היו מדויקים אלא שלא היה להם כל יסוד. לצערנו עד היום הזה, מצאנו קום המדינה לא הצלחנו בתיכנון לאומי כפי שצריך להיות.

שלמה הלל (המערך):

כמו הממשלה הזאת עוד לא הצלחנו. זה נכון.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

בפעם הראשונה יש תקציב מוקטן לעומת שלושים שנה שבהן הביאו תמיר רק תקציבים מוגדלים.

בלבד אלא גם לשביעות רצונם של המפעלים שאינם מעוניינים לעבוד בשבת, שהעבודה בשבת גורמת להם להוצאות נוספות — — —

גד יעקבי (המערך):

אני חושב שזה ההישג היחיד של הממשלה.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני מסכים אתך שזה הישג של הממשלה הזאת אבל זה בשום אופן לא ההישג היחיד.

שלמה הלל (המערך):

מסתבר שגם אלה פתפופי ביצים שאין להם שום שחר. גם ההישג הזה אינו הישג.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אין לי רשות להזמין אותך בשם המכון אבל אסתכן ואזמין אותך לתיובכה איו ברכה יש במכון הזה.

אני עובר לתקציב משרד הבריאות. לתקציב משרד הבריאות מיועדים השנה 11.451 מיליארד לירות ועוד 7.1993 מיליארד לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שסך התקציב ברוטו של משרד הבריאות מסתכם ב־8.5603 מיליארדי לירות. התקציב ברוטו שאושר למשרד ב־1979 היה 12.9719 מיליארד לירות אך אומדן הביצוע שלו הוא 14.872 מיליארד לירות. לתקציב הפיתוח של המשרד מיועדים השנה 2.456 מיליארד לירות לעומת 1.4117 מיליארד לירות. בתקציב הבריאות חלה ירידה ריאלית בתקציב התמיכות בקופות החולים והן צריכות לאזן את תקציביהן עלידי הגדלת הגבייה מחבריהן. גם כאן אי-אפשר שלא להביע את הבנתי, לפחות, בקשר לצרכים לענייני בריאות ואת שותפותי בצערו של שר הבריאות על שבליט ברירה ובעל כורחנו הכנסנו גם את התקציב הזה למיטת סדום. אבל, כפי שאמרתי, ההכרח לא יגונה. אם רצינו לעמוד בתקציב כפי שנבקע עלידי שר האוצר לא היתה לנו ברירה.

אני עובר לתקציב משרד הבינוי והשיכון. לתקציב הרגיל מיועדים השנה 1.3805 מיליארד לירות ו־9.1 מיליון לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שסך הכול המסגרת הכספית שלו מסתכמת ב־1.3896 מיליארד לירות לעומת 684.3 מיליון לירות ב־1979. לתכנוני שיכון של המשרדים מיועדים השנה 24.5 מיליארד לירות לעומת 13.1 מיליארד לירות ב־1979. בתקציב הבינוי חלה השנה עלייה ריאלית מפורשת כדי להתגבר על אחת הבעיות הלוחצות והחמורות ביותר בכלכלה ובחברה בישראל. בסעיף זה נכלל הסיוע הניתן למשתכנים והוא כולל הלוואות, מענקים, הלוואות עומדות, העברת דירות לש־כירות וכן מימון ביניים למפעלי השיכון. סעיף מס' 90 כולל הכנסות והוצאות של מפעלי השיכון בסך 25.1 מיליארדי לירות ובו נכללות ההכנסות שמקורן בהלוואות שניתנו מתקציבי הפיתוח, בהשתתפות המש־תכנים ובהעברת דירות לתברות המאכלסות בשכירות. בצד ההוצאות נכללות העיסאות עם קבלנים וספקים, הקמת דירות, מימון ביניים, עבודות פיתוח ובניית מוסדות ציבור. בשנה זו מתוכננת הפעלה של 12 אלף יחידות דיור. נראה לי שצריך להבטיח ויסות נאות בין התחלה וגמר כך שמצד אחד לא תהיה הרומה בתחילת השנה ומצד שני יבואו לידי גמר דירות הנמצאות בתהליך של בנייה. נראה לי שיש היום מקום לעשות בדיקה יסודית של עלות הבנייה הציבורית כדי להביא לחסכון ולתח־

כבר ב-1 באפריל 1980 אך העלאה זו עדיין לא אושרה ולפיכך עלול הגרעון לגדול עוד יותר. בתקציב התמיכה בתחבורה הציבורית חלה ירידה חדה לעומת השנה שעברה והיא מבטאת את המגמה של הקטנת שיעור התמיכה הממשלתית בתחבורה הציבורית.

אני עובר, אדוני היושב-ראש, למשרד החקלאות. למשרד החקלאות מיועדים השנה 1.6988 מיליארד לירות ועוד 684.9 מיליוני לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שתקציב הברוטו של המשרד מסתכם ב-2.3837 מיליארדי לירות לעומת 1.5514 מיליארד לירות ב-1979. לתקציב ההתיישבות של המשרד מיועדים 7.015 מיליארדי לירות לעומת 3.2253 מיליארדי לירות ב-1979. לפיתוח מפעלי המים מיועדים השנה 3.008 מיליארדי לירות לעומת 1.3945 מיליארד לירות ב-1979. בעת הסקירה מסתכם מינהל מקרקעי ישראל בוועדה נמסר לנו כי הוא הצליח לקצץ קיצוץ ריאלי ניכר בסעיף אירגון וניהול. נראה לי שמשרד זה יכול לשמש מופת למשרדים אחרים. אני רואה חובה לעצמי לשבח את המשרד מעל במה זו. משרד זה, קרי מינהל מקרקעי ישראל, הקטין, בלי "הגיון" החדשה, את כוח האדם במשך שלוש שנים ב-40%, רק בשנה זו — ב-20%. זה מעל ומעבר לנדרש. אם היינו יכולים להגיע במשרדים אחרים למצב כזה היתה קפיצה נחשונה בתסכון במשק הציבורי. הייתי זהיר וביקשתי ממנהל המינהל מקרקעי ישראל להמציא לישוב-ראש ועדת הכספים ניתוח מדויק כדי שאהיה בטוח שברכתי אינה ברכה לבטלה. המספרים מדויקים. הברכה באמת מגיעה למשרד מתוך אמונה שהמספרים מדויקים אני שולח למשרד מכאן את ברכתי והערכת כולנו על הצמצום הרב בסעיף אירגון וניהול במשך שלוש שנים.

אני עובר למשרד האנרגיה והתשתית. לתקציב הרגיל של משרד האנרגיה והתשתית מיועדים השנה 291.4 מיליוני לירות. חשבונות קרן ההשוואה למחירי מוצרי דלק יס-תכמו השנה ב-6.4 מיליארד לירות לעומת 650 מיליון לירות ב-1979. אבקש את תשומת לבכם לקפיצה מ-650 מיליון לירות ב-6.4 מיליארד לירות. לפיתוח מקורות אנרגיה מיועדים השנה 5 מיליארדי לירות ועוד 4.4 מיליארד לירות הוצאה המותנית בהכנסה. כל המקורות יסתכמו השנה ב-9.4 מיליארדי לירות לעומת 4 מיליארדי לירות ב-1979. עיקר ההשקעות הן בפיתוח החשמל, בעיקר בתחנת הכוח בחדרה, ובמערכת חיפושי הנפט שבו אמורים להתבצע 15—20 קידוחים וכן פרויקטים נוספים של עבודות גיאופיזיות. מימון חיפושי הנפט נעשה במימון מחוץ לתקציב. אין ספק שאיננו משקיעים די בחיפושי נפט. אני סונה מכאן בקריאה אל שר האנרגיה והתשתית: יש לחפש משקיעים פרטיים, בוודאי קיים פוטנציאל כזה. לא ייתכן שהקומץ הקטן של המדינה יוכל להשביע את הדרוש להשקעות בחיפושי נפט. זה הפתרון היחיד לבעיית האנרגיה שלנו.

אני עובר, אדוני היושב-ראש, למשרד התעשייה, המסחר והתיירות. למשרד התעשייה, המסחר והתיירות מיועדים השנה 1.4225 מיליארד לירות ועוד 183.6 מיליוני לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שהתקציב הברוטו של המשרד מסתכם ב-1.6061 מיליארד לירות לעומת 1.0183 מיליארד לירות בשנה קודמת. מתוך זה מיועדים 66 מיליוני לירות לעידוד התיירות. מאז הליברליזציה ניתנים מענקי יצוא, ולפיתוח שווקים יצוא ניתנת עזרת המשרד בסך 374 מיליוני לירות לעומת 221.6 מיליוני לירות ב-1979. עיקר הסיוע של המשרד ניתן בעזרת המענקים וה-

למחלקת המדידות מיועדים השנה 87.5 מיליוני לירות לעומת 56.4 מיליוני לירות ב-1979. לפיתוח כבישים וגשרים מיועדים השנה 1.187 מיליארד לירות לעומת 9.635 מיליארד לירות ב-1979 ויש בכך קיצוץ ריאלי.

כאן המקום להזכיר שאחד הסעיפים בקווי הממשלה מדבר על דירות להשכרה. עכשיו, כאשר אנחנו מלווים לזכאי השיכון 88% של עלות הדירות הרי שבאמת אנחנו חייבים לחשוב ולבצע את הסעיף הזה בהתאם לקווי היסוד של הממשלה ולבנות דירות להשכרה. אני חושב שדבר זה יביא הרבה ברכה.

אני עובר למשרד לקליטת העלייה. בשנה זו מיועדים מתקציב המדינה 731 מיליוני לירות לקליטת העלייה. יחד עם 22.6 מיליוני לירות הוצאה המותנית בהכנסה עומדים לרשות המשרד 753.6 מיליוני לירות לעומת 426.8 מיליוני לירות בשנת 1979. הצעת התקציב מבוססת על תחזית עלייה של 40 אלף עולים לעומת 37 אלף עולים בפועל ב-1979. הציבור אינו יודע ששנת 1979 היתה שנה מבורכת מבחינה העלייה. 37 אלף עולים זה מספר שאנחנו יכולים להתברך בו. בעזרת הדיון בוועדת הכספים בתקציב משרד הקליטה עמדתי על החשיבות המרובה שיש בקליטה רוחנית דתית וכי לדעתי יש להגדיל את הסיוע לקליטת רב-נים וראשי ישיבות העולים לארץ כי הם מהווים עידוד לעליית בני קהילותיהם, כפי שאנחנו דואגים לאמנים, לסופרים למפיקי סרטים וכו'. נוסף לכך אמרתי שבקליטה חברתית יש לתת דגש בקליטה חברתית רוחנית. אני מברך מכאן את חבר-הכנסת הראשונה מאיר-דוד לוונשטיין אשר בגיל שמונים עומד בראש הוועדה לקליטה רוחנית-דתית, עובד יום ולילה ועוזר לקליטתם של עולים דתיים ולא דווקא דתיים. והוא עוצר בכך את ירידתם, חס וחלילה.

אדוני היושב-ראש, אני עובר לתקציב הבטחון. לתקציב הבטחון מיועדים השנה 210.9 מיליארדי לירות, זאת לפני הקיצוץ הנוסף לצורך תשלום שכר המורים וזאת לעומת 130.6 מיליארד לירות ב-1979. סך כל תקציב הבטחון שומר על גדלו הריאלי אך הצריכה הציבורית המקומית לבטחון גדלה לעומת השנה שעברה וזה אחד הגורמים הטומנים בחובם השפעה אינפלציונית מצד תקציב המדינה. כפי שהזכרתי, הערתי את תשומת לבו של שר האוצר וביקשתי שיעשה כל מה שבאפשרותו כדי שההזרמה תהיה בשיעורים מוקטנים עד כמה שאפשר. על פרטי תקציב הבטחון אנחנו דנים גם השנה, כפי שהחוק מחייב, בוועדה המשותפת.

אני עובר, אדוני היושב-ראש, לתמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי. מפאת קוצר הזמן בהליך המזורז של הדיון בהצעת התקציב לא הגיעה הוועדה לדיון בתקציב התמיכות. לתקציב התמיכות מיועדים השנה 6.214 מיליארדי לירות לעומת 12.4684 מיליארדי לירות בשנת 1979. בתקציב זה בא לידי ביטוי אחד מצעדי המדיניות הכלכלית החדשה, ביטול חלק ניכר מהתמיכות הגורמות ביזבוז והקצאה של עילת של המ-קורות. יחד עם זה, צעד זה גורם קשיים ובעיות שהחמורה ביותר ביניהן היא בעיית ענף החקלאות. בעקבות הדיון המשותף של ועדת הכספים וועדת הכלכלה ויחד עם הקאבינט הכלכלי והקמה ועדת מנכ"לים לבדיקת הבעיה ולהצעת פתרונ. יחד עם זה, חלק מהסכומים המוקצבים לתמיכות נראים כהערכות לא מלאות של הסכומים הנדרשים. התמיכה למים אינה כוללת את הגרעון המצטבר מהשנה שעברה. כמו-כן היא מבוססת על העלאות המחיר

ושל ועדת הכספים — ואולי בראש ובראשונה של ועדת הכספים — באה להקטין בצורה ניכרת תמיכה זו. אך את החוב של העבר אנו חייבים לשלם. להשלום חובות פנים וחוז, קרן וריבית מיועדים השנה 169 מיליארד לירות, שהן חלק ניכר מהתקציב, חלק קטן של גיבוי על עבירות של העבר ועליהן אנו יכולים לומר: "אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה". אנו משלמים את הביזבז של סיבסוד הון בלי גבול ובלי כל חשבון והתוצאות חמורות ביותר.

הרורבות קטנו השנה מאוד באופן ריאלי לעומת השנה שעברה.

שלמה אליהו (התנועה הדמוקרטית):

אני רוצה לברך את יושב-ראש ועדת הכספים האומר שאנו מבזבזים בשוק ההון בלי חשבון והרבה כסף. אולי הגיע הזמן שנקבל מהאוצר נתונים ברורים איזה כסף הוא רוצה להמשיך לסבסד. אני חושב שהגיע הזמן, אדוני שר האוצר, כמו שהורדת את הסובסידיה לחלב וללחם לאפס, הגיע הזמן שגם שוק ההון לא יסובסד על-ידי הגבלת מס. כל איגרות החוב: הצמודות, איגרות החוב הדולריות שאתה רוצה שנאשר היום, איגרות חוב הנותנות 100% הצמדה ו-18% ריבית ואנו מתבקשים לאשר אותן בהגבלת מס —

היו"ר ש. ארבל-אלמזלני:

חברי-הכנסת אליהו, זה בא במקום הנמקת הסתייגות שלא הוגשה?

שלמה לוריאן (יו"ר ועדת הכספים):

חברי-הכנסת אליהו, זה היה נאום ביניים במקום קריאת ביניים. עם רוב הדברים שאמרתי, כפי שאתה יודע, אני מסכים. וברוך השם הגענו לכך שהמושג סיבסוד הון על-ידי ביטוח שער ועל-ידי ביטוח הצמדה אינו קיים. בעבר זה גרם לביזבז של מאות מיליארדים והיום אנו נושאים בתוצאות של העבר. החלק השני של דברך הוא נושא לדיון בוועדה. אני מכיר את דעתך. אתה יושב-ראש ועדת המשנה לעניין שוק ההון. תביע את דעתך בוועדת הכספים, תנסה לשכנע את חברי הוועדה. אבל כמו שלכל מטבע יש שני צדדים כך גם למטבע זה. לצערנו האוצר חייב לגייס הרבה כסף מהציבור ובעידן של אינפלציה דוהרת אם אתה אינך נותן כל אותן הטבות שאף אחד מאתנו אינו מאושר מהן ספק אם האוצר יצליח לגייס אותם כספים שהוא זקוק להם במסגרת התקציב.

שלמה אליהו (התנועה הדמוקרטית):
שילכו לבנקים.

שלמה לוריאן (יו"ר ועדת הכספים):

על הפרטים נדון בוועדת הכספים. כל דבר ודבר לגופו.

אדוני היושב-ראש, השנה קטנו הרורבות באופן ריאלי לעומת אשתקד, למעשה השנה אין כל רורבה להתייקרות. וכונות האוצר היא שלא לאשר כלל כסיו התייקרויות במחצית השנה הראשונה מעבר להקצבות שכבר הוקצבו.

סעיף תקציבי חדש נוסף הוא סעיף 49, רורבה לתשלום שכר מורים, שאליו יועברו הסכומים שיקוצצו

הלוואות לפיתוח התעשייה שבמסגרת החוק לעידוד השקעות הון. סעיף זה מסתכם ב-18.4 מיליארדי לירות לעומת 9.1 מיליארד לירות ב-1979. הסכום הגדול מעיד על החשיבות שיש בפיתוח תעשייתי מואץ לעתידה הכלכלי של המדינה. בעת הדיון בוועדה ביקשתי שתינתן תוספת תקציב גם למכון מדעי טכנולוגי לבעיות ההלכה כיוון שהוא חוסך את הצורך לעבוד בשבתות, דבר שכבר הוזכרתי קודם. אני חייב להוסיף כמה מלים בקשר למשרד התעשייה, המסחר והתיירות. ועדת הכספים הכבידה את ידה, לא מתוך רוע לב, במה שנוגע להקלות או במה שאנחנו קוראים: חוק הקילת המלאי. לפי הצעת האוצר ההנחה היתה מסתכמת ב-15 מיליארד לירות לערך. אנחנו קיצצנו את הסכום ותיקננו את החוק בצורה כזאת שסך המענקים לא יהיה יותר, לפי חישובים שלנו, מ-8.5—9 מיליארד לירות. כפי שהזכרתי אין זה משום שאין לנו הערכה נכונה לתעשייה ולא משום שאיננו יודעים שזה המקור היחיד להבראת המשק אלא משום שאנחנו חייבים לחלק את המשאבים בכל המישורים ובכל המגזרים. לכן קיצצנו כאן את ידנו. אני מקווה שהתעשייה תוכל לעמוד בכך.

אני עובר למשרד התחבורה. למשרד התחבורה מיועד דים השנה 611.3 מיליוני לירות ועוד 86.3 מיליוני לירות הוצאה המותנית בהכנסה, כך שתקציב הברוטו של המשרד מסתכם ב-698.2 מיליוני לירות לעומת 444.1 מיליוני לירות ב-1979. להשתתפות בתקציב הרכבת מיועדים 264 מיליוני לירות לעומת 99.2 מיליוני לירות בשנת 1979. תקציב הרכבת שהיא מפעל עיסקי מסתכם ב-1.709 מיליארד לירות. הסובסידיה לתחבורה הציבורית נכללת בסעיף התמיכות ומסתכמת ב-1.650 מיליארד לירות. סכום זה יש בו ירידה לעומת השנה שעברה והוא מבטא את מגמת המשרד להקטין את שיעור התמיכה גם בתחבורה הציבורית. לפיתוח התחבורה מיועד השנה סכום של 1.1913 מיליארד לירות ועוד 82 מיליון לירות הוצאה מותנית בהכנסה כך שהתקציב ברוטו מסתכם ב-1.2738 מיליארד לירות לעומת 722 מיליון לירות ב-1979.

אדוני היושב-ראש, עלי לברך על המגמה של ירידה בהיקף תאונות הדרכים בשנה שעברה, אף שמספרן עדיין הוא בהחלט גדול מדי. אני קורא למשרד התחבורה להמשיך לעשות כדי להביא את שיעור תאונות הדרכים עד לרמה פס, עד כמה שהדבר אפשרי. הצעתי בוועדה להקים מערכת שיפוט מהיר לעברייני תנועה. מכאן אני שולח ברכת החלמה וכוחות רעננים לשר התחבורה שעשה רבות להקטנת היקף תאונות הדרכים. בחודשים האחרונים, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד, חלה ירידה בשיעור של 40% בקטל בדרכים. ומי יכול להעריך מה היא הצלת נפש אחת בישראל. נוסף לעניין הערכי של הצלת נפש אחת בישראל הרי שיש בזה גם עניין כלכלי חשוב. אנו משלמים לנפגעי תאונות הדרכים, לאלמנות ושארירים מיליארדים אם לא עשרות מיליארדי לירות. לכן הקטנת תאונות הדרכים והקטל בדרכים, בזכות שר-התחבורה מר חיים לנדא, ראיה לברכה לא רק מבחינה ערכית — המציל נפש אחת בישראל כאילו הציל עולם מלא — אלא גם מבחינה כלכלית.

אדוני היושב-ראש, אני עובר לסעיף הבא, סיבסוד אשראי, תשלום ריבית, חזר חובות ורורבות. לסיבסוד אשראי מיועדים השנה 24.9 מיליארד לירות. זו תוצאה של התחייבויות העבר שניתנו או בצורת אשראי מוזל או בצורת ביטוח הצמדה ושער. המדיניות של הממשלה

הממשלה את מדיניותה. לדאבוננו הרב אפשר לומר שמוה שנתיים וחצי, בתחום הכלכלי, בתחום המדיני ובתיפקודה של הממשלה מתחוללת הידרדרות קשה מאוד. בתחום הכלכלי אנחנו חיים מזה זמן באינפלציה דוהרת שאינה ידועה בשום מדינה דמוקרטית אחרת בעולם כולו, תוך גרעון גדל והולך במאזן התשלומים שלנו, גידול מתמיד בחוב החיצוני שלנו המגביר את תלותה המדינית של המדינה, הרעה מתמדת במבנה המשק וסכנה קרובה של שפל ואבטלה. בתחום המדיני יש תהליך של גימוד מעמ' דנו בעולם המערבי ובעולם היהודי ובתיפקודה של הממשלה אין מתום.

מטעמים של משמעות וסמל, מאחר שלכאורה אנחנו נממקים הסתייגויות לתקציב אני מציע לבטל את תקציב משרד ראש הממשלה, מלבד שני סעיפים: סעיף הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה וסעיף המימון של הוצאות הנקיון של המשרד. פרט לשני תפקידים אלה אין משרד זה מתפקד בשום תחום אחר. ואת 350 מיליון הליירות שיקור צצו ממשרד ראש הממשלה, שהוא מיותר על-פי כל הגדרה שהיא, אני מציע להעביר לעניינים חיוניים ורגי' שים שצומצמו לאחרונה בתקציב המדינה ושהם דרושים על-פי הקונסנסוס הלאומי; גני ילדים, וקנים, קשישים, פיתוח, מלחמה באבטלה אפשרית — כל הנושאים החיוניים. נעביר אותם ממימון של משרד שזה מכבר הודיע על פשיטת הרגל שלו ועל אי הצורך שבו.

שלמה הלל (המערך):

אני מציע דיוקה להוסיף לסעיף הנקיון.

גד יעקבי (המערך):

אני בהחלט מציע להשאיר את סעיף הנקיון כי אחרי הכול צריך לתחזק את הבניין הזה, זה נכס של המדינה.

שלמה הלל (המערך):

יש מקום לשיפורים.

גד יעקבי (המערך):

גם לשיפורים.

סגן ראש הממשלה י. ידון:

אני מזכיר לך שזה ערב פסח ולא ערב פורים.

גד יעקבי (המערך):

אני לא אחזרה עם הממשלה הזאת במשחקי פורים, אף אחד לא יוכל להתחרות אתה. כי בימים ההם אין מלך בישראל — — —

ירוחם משל (המערך):

בימים ההם ובזמן הזה.

גד יעקבי (המערך):

ובזמן הזה וכל שר הישר, בדרך כלל העקום, בעיניו יעשה.

רוני מילוא (הליכוד):

האומר דברים בשם אומרם מביא גאולה לעולם.

גד יעקבי (המערך):

בהחלט, ואני מקווה שהגאולה הזאת אכן תבוא.

רוני מילוא (הליכוד):

מהו המקור?

בתקציבי המשרדים לצורך תשלום זה. כפי שאמרתי לא התקצבה אף פרוטה נוספת לשכר המורים אלא כל הסכום הגדול של 4.8 מיליארד לירות יקונו מסעיפים אחרים. וזה מעיד על כך שהתקציב הפעם הוא תקציב ממשי.

בהזדמנות זו רצוני להפנות תשומת לב חברי הכנסת לטעות שנפלה בתחזית התקבולים והמילונות המונחת על שולחן הכנסת. בסיכום הביניים של מסי הכנסה ורכוש צריך להיות 192,800,000 לירות במקום 192,950,000 לירות.

המשרד האחרון, גברתי היושבת-ראש, לשביעות רצון חברי הבית שגילו כל כך הרבה סבלנות ואני מקווה שגם לשביעות רצון מיתרי קולי — הוא משרד התקשורת. משרד התקשורת מתנהל כמפעל עסקי ותקציבו מסתכם ב-30.9 מיליארד לירות. בעת הדיון בוועדה על משרד התקשורת הובהר לוועדה כי התקציב יספיק להתקנת 45,000 קווי טלפון חדשים, כיוון שבשנת 1979 התקין המשרד 20,000 קווים חדשים נוסף על התכנית המקורית של המשרד לאותה שנה ועל-חשבון ניצול התשתית שהוכנה להתקנות חדשות בשנת 1980 והגיע להתקנה של 70,000 קווי טלפון חדשים. אני מכבד את המשרד על מה שעשה בשנה השוטפת אבל אני רוצה להאזין בו ולהמריצו שישמיר בדרכו ואני משוכנע שבכוונו להקל לפחות את סבלם של אלה הממתינים בתור הארוך לקבל קו טלפון. היום, בשנת 1980, טלפון זה לא עניין של מותרות, זה דבר הכרחי ובמה שנוגע למפעלים תעשייתיים זה עניין כלכלי חשוב ביותר. והמשרד חייב להודו ולא להסתפק באותם 45 אלף קווים המתוכננים אלא להגיע לפחות ל-70 אלף קווים כפי שהגיע בשנה השוטפת. ההעברות לאוצר מסתכמות ב-13.8 מיליארד לירות. סכום זה הוא העודף של ההכנסות על ההוצאות והוא גידול ב-27% לערך לעומת 1979. בתקציב המדינה מיועדים 5.4 מיליארד לירות לתקציב הפיתוח של המשרד. משרד התקשורת פועל מתוך הנחה שבקרב תוקם חברה לתקשורת שהפעל' לתה תוכל לבטל את תור הממתינים לטלפון תוך ארבע שנים. אנחנו מעיינים בנושא והוועדה הבטיחה את עזרתה בקשר להקמת חברת התקשורת.

גברתי היושבת-ראש, בזה סיימתי את דברי בשם ועדת הכספים על כל משרדי הממשלה ביחד, שלא כמו שנים עברו שבזמן דנו על כל משרד בנפרד. יחסית קיצרתי בדברי. לעומת המיליארדים הרבים המוקצבים לכל משרד דיברתי על כל אחד מהם מעט מאוד, רק כמה דקות. בכל זאת זה לקח בסך הכול קצת זמן ועם החברים הסליחה.

אני מבקש לאפשר לחברים לנמק את הסתייגויותיהם. במידת הצורך אענה עליהן ואחר כך ניגש להצבעה בקריאות השנייה והשלישית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלני:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להנמקת ההסתייגויות. לפי החלטת ועדת הכנסת הוקצו לכך תשע שעות. רשות הדיבור לראשון המסתייגים, חבר-הכנסת גד יעקבי, ואח' ריו — לחבר-הכנסת חיים ברי-לב.

גד יעקבי (המערך):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, תקציב המדינה נדון השנה בתקופה של בין-השמשות, בתקופה של דימדומי הממשלה ושקיעת מדיניותה בכל המגזרים ובכל התחומים. מים. דיון על התקציב הוא כידוע הזדמנות לבירור מקיף של הדרך שבה צועדת המדינה, הדרך שבה מנהלת

ב-7%; האבטלה תגדל אם כי, לפי דעתי, התקציב הלאומי ותחזיות האוצר מפתחות מחומרת התהליכים הקיימים במשק. אני סבור שאנחנו נמצאים בעיצומם של תהליכי התכווצות במשק הישראלי ומשמעותה של אבטלה בישראל היא חמורה: מבחינה לאומית כי היא מעודדת ירידה ודוחה עלייה והיא חמורה גם מבחינה חברתית כי היא פוגעת בצעירים, בחלשים, בחדשים ובנשים, ובאופן פאראדוקסאלי בישראל — קודם כול בענפי הייצור. גם מבחינה כלכלית היא בלתי כדאית אם ניתן בכלל להשתמש בביטוי זה בקשר לאבטלה. יש הכרח בהיערכות בעוד מועד לקראת תהליכי שפל ואבטלה אלה כאשר האלטרנטיבה העיקרית לאבטלה היא הייצור לשם יצוא משום שהשוק המקומי מוגבל, השוק המקומי נמצא בתהליך של התכווצות, בתהליך של הקטנה, בתהליך של ירידת היקף קיבולו. בקשר ליצוא אומר כי לפי דעתי יש מקום לשקול הקלות במס הכנסה אך ורק לעובדים במפעלי ייצור שהערך המוסף שלהם או, יותר נכון, כל היצוא מהיקף התפוקה שלהם הוא יותר מ-5% על-ידי כך ניתן לקלוט בשתי מטרות בעת ובעונה אחת: עידוד היצוא מצד אחד ועידוד התעסוקה במפעלי ייצור ליצוא מצד שני. יש צורך להיעזר לקראת שפל ואבטלה על-ידי הכנת תכנון כולל ומפורט לקראת ביצוע פרויקט טים כלכליים לאומיים וכן פרויקטים כלכליים ספציפיים בתחומי היצוא. יש צורך למנוע מסירת עבודות לגורמי חוץ אם אין יתרון כלכלי ברור לאותם מפעלי חוץ, לאותם קבלני חוץ. המילכוד שאנו נתונים בו, מצב השפל והאבטלה, לא היה הכרחי. ניתן היה למנוע על-ידי מדיניות הנוקטת תחזיות ריאליות לעתיד ומתכננת את הכיוון, מדיניות אשר איננה נפרדת מכל חובה ממלכתית לכוון את המשק. אבל לא זו היתה המדיניות שננקטה על-ידי הממשלה הזאת מראשית הקמתה.

בתקציב מצויים ליקויים חמורים גם כן: ההוצאה הכוזבת גדלה במונחים ריאליים בעיקר עקב הגידול בתקציב הכטחון; אומדן ההכנסות נראה כבלתי סביר וכבלתי ריאלי; סדר העדיפויות בהקצאת התקציב מעוות, לפי דעתי, לפחות בכמה תחומים ומתעורר הרושם שהלוחצים הקרויים בים זכו ליותר ואילו הרחוקים והחלשים קיבלו פחות. כמה עניינים זועקים ממשי: ההשקעות בשומרון לעומת ההשקעות בגליל; ההשקעה בחברון לעומת הצימצום בתקציבי הפיתוח והרווחה; וגם אם זה "כסף כיס", מבחינה ציבורית, מבחינה מוסרית ומבחינה כלכלית יש לו משמעות.

שר-האוצר י. הורביץ:
אפשר להגיד מלה?

גד יעקבי (המערך):
ברצון.

שר-האוצר י. הורביץ:
את הבדיחה על "דמי כיס" תשאיר לעתונאים. אתה אומר שאפשר להוציא על דבר זה ולא להוציא על דבר זה ואת המשחק בין טוב לרע, בין רשע לטוב אנחנו יודעים. מדוע לא תגיד "תוספות שר" או מדוע לא תדבר על ביבזוים אחרים שאתה מכיר? למה אתה צריך לומר דברים כאלה? זה לא מתאים לך.

גד יעקבי (המערך):
אומר לך במפורש: קודם כול אני שמח ששר האוצר אומר שזאת היתה מלה מבדוחת. אני יודע שלשר האוצר

גד יעקבי (המערך):
המקור הוא מילוא.

מנן ראש הממשלה י. ירון:
על זה כתוב: "מן המלוא וביתה".

גד יעקבי (המערך):
מכל מקום, חברי הכנסת, בתקופה זאת המדינה נתונה במשבר ברוב התחומים, משבר שמחירו בעתיד יהיה אולי כבד מנשוא. ההיסטוריוטאגפלאציה שמתחוללת ב"מדינת ישראל, שהיא שילוב בין שפל מעמיק והולך לבין אינפלציה דוהרת, היא בעיקרו של דבר תוצאה של עבודה עצמית של הממשלה ומדיניותה. כמוכן, עלו מחירי הדלק, יש אינפלציה מיובאת. אבל בעיקרו של דבר, התפיסה שהדריכה את הממשלה הזאת, תפיסה ה"להיטיב עם העם", תפיסה ה"תפוס ככל יכלתך", התפיסה המתירנית, שניתקה את עצמה מכל הכוונה ותיכנון, הנחיה ובקרה והכרעה בזמן ובמקום חור הקפדה על סדר עדיפויות נכון, היא שהביאה את המשק למה שחבר הכנסת לורינץ קרא כאן קאטאסטרופה כלכלית. והוא דיבר בשם הקואליציה, לא בשם האופוזיציה. אני אינני נוקט מלה זו כי אינני חושב שאנו בקאטאסטרופה כלכלית. אבל אין שום ספק שתפיסה זו הביאה את המשק למצב קשה, מצב חמור שיציאה ממנו תדרוש תקופה ארוכה ומאמץ לאומי כולל. מה שקרה בשנתיים הללו היה היפוך מוחלט של כל התחזיות הכלכליות שהופרחו באוויר במשך תקופה ארוכה על-ידי הממשלה כאן, בבית הזה ובציבור. הגרעון גדל, האינפלציה דהרה, מבנה המשק הורע, הקיטוב החברתי הוחרף. אנחנו צועדים היום בתהליך של מילכוד קשה שהמשק והממשלה נתונים בו, מילכוד של אינפלציה ואבטלה, מילכוד שנקלענו אליו כמעט מרצוננו התפשי כתוצאה ממדיניות כושלת, מדיניות שוגה, מדיניות שלא חזתה את העתיד.

אחת מן הפרשיות האלה שאנחנו ביקרנו אותן, אדוני שר האוצר — וביקרנו אותן קשות — גבעה מקלות דעת, לפי דעתי, מרשלנות של ראש הממשלה ובעקבותיו של הממשלה כולה בנושא הפיננסי של סיני, מסרון בסיני השקעות של מיליארדי דולרים לידי המצרים ללא תמורה וללא פיצוי, גם לא על-ידי האמריקאים. ואילו על עצמנו לקחנו הוצאה בהיקף של ארבעה מיליארד דולר — בחלקו מענק אבל ברובו מילווה — לבניית שדות התעופה החדשים בנגב ולתשתית הבטחונית האחרת. כלומר, לא רק שוויתרנו על השקעות שעשינו בסיני ולא קיבלנו תמורתן פיצוי אלא מישכננו את עתידנו הכלכלי לשם פינוי של סיני על-ידי הגדלת ההיקף של חובות החוץ שלנו. כתוצאה מכך תלותנו המדינית בזרים ויכלתנו להקצות משאבים לפיתוח ולרווחה תקטן בעתיד עוד יותר.

גם לאחר שננקטו אמצעים כלכליים חדשים שמשמרו תם פרידה מן המהפך ומן התפיסה של "להיטיב עם העם", התהליכים הצפויים בשנה הקרובה הם קשים ורבי סכנות גם על-פי התקציב הלאומי — האופטימי לפי דעתי — של משרד האוצר, תקציב שחולק עליו בנק ישראל. הגרעון במאזן התשלומים יהיה גדול מ-5 מיליארד דולר, פי שניים לעומת 1977; החוב החיצוני יגדל ב-2 מיליארד דולר לערך לעומת אשתקד ויגיע ליותר מ-17 מיליארד דולר; עליית המחירים תהיה תער, 100%, לערך, ותוך שנה יעלו המחירים פי שניים; ההשקעות בענפי המשק יפתחו

להן. האם יש מי שיגשש מי כתב את הדברים האלה: "יש להקים ממשלה אשר תמלא את תפקידיה באחריות מפורשת, בגאמנות ובאמינות"? הדברים הללו נכתבו ב־29 באוקטובר 1976 על־ידי מר מנחם בגין, היום ראש הממשלה ואז ראש האופוזיציה. מר בגין איננו מוכן משום מה לתת דיווח שבין, להסיק מסקנות מן התיוה הזאת שהיא נכונה בעיקרה — — —

סגן ראש הממשלה י. ידן:
והיתה נכונה ב־1976.

גד יעקבי (המערך):
והיתה נכונה ב־1976.

הוא אינו מוכן להסיק המסקנות מהעובדה שהממשלה שהוא עומד בראשה איננה מקיימת את העקרון הזה לח" לוטין בצורה שאין לה את ומשל בתולדות מדינת ישראל.

ירוחם משל (המערך):

צריך לקחת בחשבון שרק סגן ראש הממשלה נותן כבוד לנואם בשם הממשלה. אין כאן לא שרים — — —

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):
שר האוצר נמצא כל הזמן.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
חברי הכנסת משל, שר האוצר נמצא כל הזמן באולם. דווקא לזכותו ייאמר שהוא יושב כל הזמן באולם.

גד יעקבי (המערך):

אני מבין זאת, גם לשר האוצר יש צרכים אנושיים.

רבתי חברי הכנסת, אני מסכים להגדרה שהמצב הוא חמור, ואנו נמצאים בצומת דרכים מסוכן. אבל אין פירוש הדבר — ואני בעניין זה אולי קצת חולק אפילו על דברי התחומרה של חברי הכנסת לורינץ, לא באשר למצב הקיים, לא באשר להתפתחויות אלא באשר לעתיד — אין פירוש הדבר שהמשק והחברה אינם יכולים לצאת לדרך המלך. מדינת ישראל לא פשטה רגל, יש בה עוצמה כלכלית, אנושית וחברתית גדולה. לאחר תקופת מעבר ועל בסיס של מדיניות אחרת ואמונה מתודשת — ואין לנתק תהליכי כיום פסיכולוגיים, ציבוריים ולאומיים מתהליכים כלכליים וחברתיים — המשק בישראל יוכל לעלות על דרך המלך. אבל לשם כך יש צורך — — —

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):
לשם כך יש צורך שלא להפריע לו.

גד יעקבי (המערך):

לשם כך יש צורך ב"סוף מעשה במחשבה תחילה". יש צורך להיפרד מן האילתורים, יש צורך בחילופי הנהגה, יש צורך ביחסים אחרים בינינו ובין ארצות הברית של אמריקה — — —

שרי-האוצר י. הורביץ:

באמת, רק תוחלף ההנהגה וכבר הכול יהיה בסדר. תראה איזו פריחה תתחיל מייד למחרת החלפת ההנהגה.

גד יעקבי (המערך):

אני לא יודע איזו פריחה תהיה אז — היום יש לרבים פריחה על העור. זה המצב, מה לעשות?

יש צורך ביצירת יחסים חדשים בינינו לבין העם

יש חוש הומור. אבל על כל הדברים שהזכרת עכשיו — שהם בהחלט נכונים מבחינה כלכלית, מבחינה חברתית ומבחינה ציבורית — החליטה הממשלה שאתה חבר בה ואתה נושא באחריות משותפת להחלטותיה. לא האופוזיציה היא שצריכה לתת תשובות לעניינים האלה אלא הממשלה היא שצריכה לשאת באחריות להם. קודם כול הממשלה. אני רואה אל מול עיני את פרופ' ידן, סגן ראש הממשלה, שאמר לפני כמה ימים דבר שמשום מה נזכרתי בו באופן אסוציאטיבי. שמעתי אותו אומר בראדיו שאלמלא ישיבה התנועה הדמוקרטית בממשלה לא היה מי שיערער בפני ועדת החוץ והבטחון על ההכרעה בעניין חברון. הייתי רוצה לומר לפרופ' ידן בכל הכבוד: אלמלא ישיבה התנועה הדמוקרטית בממשלה לא היתה הממשלה קיימת וזה הדבר העיקרי.

סגן ראש הממשלה י. ידן:

במקרה כזה היתה ממשלה אחרת שהיו לה בעיות יותר קשות.

גד יעקבי (המערך):

אז לא היית צריך לערער על עניין חברון.

סגן ראש הממשלה י. ידן:

אז הייתי מערער על חוק בריאות ממלכתי.

גד יעקבי (המערך):

כלומר, בעניין חברון הקשר שלכם הוא פאראדוקסאלי, בלתי מובן.

סגן ראש הממשלה י. ידן:

אבל על העירעור אתה מסכים?

גד יעקבי (המערך):

אני יותר ממסכים.

סגן ראש הממשלה י. ידן:

לפחות בעניין זה יש הסכמה.

גד יעקבי (המערך):

הממשלה שבראשה עומד ראש הממשלה חדלה זה מכבר לתפקד. היא העבירה חלק ניכר מסמכויותיה לוועדות קרואות: בעניין חברון, ועדת החוץ והבטחון תכריע במקומה; בעניין הבטיחות בתעופה, ועדה ממלכתית תכריע במקומה; בענייני החקלאות, ועדה משותפת עם החקלאים תכריע במקומה. יש תהליך מתמיד של התפזרות קות הממשלה מסמכויותיה ותפקידיה והעברתם לוועדות קרואות. היא מתקיימת עכשיו לא מחמת תחושת כוח ושליחות, בוודאי לא על בסיס של תמיכה נרחבת בעם, כי אם עקב קואליציה של אינטרסים, אינטרסים של קיום, של חולשה ושל חשש מבחירות חדשות. ממשלה בתנאים כאלה איננה יכולה לפעול לאורך ימים, איננה יכולה לנהל מדיניות לאומית בתקופה קשה, מול הכרעות קשות וסבוכות. היא איננה יכולה למלא את תפקידה, במיוחד במדינת ישראל. הממשלה נושאת באחריות משותפת לפני הכנסת למדיניות ולמעשיה ואף אחד מן השרים ואף אחת מן הסיעות היושבות בממשלה אינם יכולים להתפרק מן האחריות הזאת המעוגנת בחוק־יסוד: ה־ממשלה. לצערי הרב יום שרים וסיעות בממשלה מתפרקים מן האחריות הזאת על־ידי התקפות על הממשלה, התקפות על מדיניותה והתנערות מהמעשים שהממשלה מחליטה עליהם ומפעולות שהיא נושאת באחריות

ב-1976 — 9.66 מיליארד לירות, ב-1980 — 6.3 מיליארד לירות. ההבדל במחירים קבועים של 1979 בין מה שנכנס משבעה מסים אלה ב-1976 לבין המתוכנן ב-1980 הוא 10 מיליארד ו-156 מיליון לירות. אינני אומר שאם הזכרתי, למשל, את מס הנסיעות הרי שצריך לחזור בדיוק למה שהיה אבל כעקרון צריך לדרוש יותר מהנוסעים הרבה ושיש להם הרבה. כמו שיש מס ערך מוסף על כל מוצר ושירות באותו הגיון יש לגבות, להערכתך, את המסים הללו. אם כן, בנושא הראשון, שהודות לו אפשר להגדיל את המקורות, אני קובע שבמסים עקיפים הממשלה הזאת שיתררה מאז המהפך את העשירים מתשלום של קרוב ל-15 מיליארד לירות.

סגן ראש הממשלה י. ידון:
מדובר רק בעשירים?

חיים בר-לב (המערך):
אולי "עשירים" אינה המלה הנכונה. הכוונה לאלה שיש להם כי מי שנוסע לחוץ-לארץ יש לו בדרך כלל; מי שמקבל עובון, יש לו בדרך כלל. גם כאן במס עובון אינני אומר שצריך להיות שיעור אחד לכל אבל הקלות הקובעות שמי שיוורש 10 מיליון לירות דינו כדין מי שיוורש 10 אלפים לירות אינן נראות לי.

שלמה לוריאן (י"ר ועדת הכספים):
זה המצב לפי החוק, חברת-הכנסת חיים בר-לב? האם יש חוק כזה הקובע שמי שיוורש 10 מיליון לירות משלם מס עובון כמי שיוורש 10 אלפים לירות?

חיים בר-לב (המערך):
בשיעור — כן, לא בסכומים אבסולוטיים. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים יודע הכול. אם כן תסביר לי מדוע גבו בפועל ב-1976, במחירי 1979, 232 מיליון לירות ובתכנית שאחיה מביא לכנסת ב-1980 — רק 60 מיליון לירות? מה קורה? פחות אנשים ילכו לעולמם ב-1980? אינני בטוח בכך. פחות אנשים בעלי אמצעים יהיו או?

שלמה לוריאן (י"ר ועדת הכספים):
אסביר לך.

חיים בר-לב (המערך):
אז תסביר.

עברתי על שבעה מסים. יכול הייתי לעבור על עוד אחדים. כל אלה הקלות למי שיש להם, ואלה שאין להם אינם נהנים כלל מן החקלה הזאת.

גורם נוסף שדרכו יכולים אנו להגדיל את המקורות הוא גיוס מקורות חוץ במדינות ידידותיות ומקהילות של יהודים וידידים. צר לי לקבוע שמדיניות הממשלה בענייני השטחים, בענייני האוטונומיה מכבידה על גיוס משאבים מבחוץ ואין לי ספק שמדיניות אחרת תפתח גם מבחינה זו מקורות שהיום עומדים לרשותנו בצימצום או אינם עומדים כלל.

גורם שלישי, שהודות לו יכולים אנו להגדיל את המ-קורות שיעמדו לרשות המשק, הוא ענפי הייצור. גם כאן צר לי לומר שבשנתיים האחרונות חלה נסיגה בהשק-עות יצרניות במשק. אשמות בכך האינפלציה המסתירה והדוחה הזאת וגם המדיניות של הממשלה. אשמה בכך גם הנטייה של הממשלה למסור עבודות החוצה, את שדות התעופה לאמריקאנים ואת המזון של חברת החשמל

היהודי, בינינו לבין העולם המערבי הדמוקראטי. יש צורך לקבוע מחדש את סדר העדיפויות הלאומי. אין לעסוק במשך חודשים רבים בעניינים טריביאליים, מיי-קים, פרובוקאטיביים, כמו פרשת חברון, במקום לעסוק בעניינים שהם אחיות השור בקרניו, ענייני המשק וה-חברה והמדיניות הלאומית, תחומי הבטחון והחוץ. לשם כך יש ליצור מוקד של קבלת הכרעות בממשלה, יש צורך בראש ממשלה, יש הכרח בצוות הנהגה, יש צורך ב-אחריות משותפת.

נאם ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזומה):
אני שמח שלא אמרת שיש צורך בשר אוצר חדש.

גר יעקבי (המערך):
יש צורך במאמץ לאומי כולל שישען על דרך אחרת ועל הנהגה אחרת.

היו"ר ש. אריבלי-אלמלוחני:
רשות הדיבור לחברת-הכנסת חיים בר-לב, אחרי-תבואנה תשובות לשאלות ולאהר מכן תימסר רשות הדיבור לחברת-הכנסת אליהו מויאל.

חיים בר-לב (המערך):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הגרעון בתקציב הוא המקור העיקרי לאינפלציה. צימצום הגרעון ניתן בשתי דרכים: האחת, צימצום ההוצאות; השנייה, גידול ההכנסות והמקורות. הממשלה הזאת שמה יתבה על צימצום ההוצאות וכל מי שמעיין בתקציב המוגש יודע שהגמישות בצימצום ההוצאות היא בסך הכול שולית. אי-אפשר לעשות מהפכות, לא בתקציב הבטחון, לא בתק-ציב הדרוש להתחרות החובות, וכל היתר זה פיתוח ותקציב סוציאלי. לי נראה שהפתרון מונח יותר בצד המשוואה של המקורות מאשר בצד הצימצומים. לדעתי בסוגיה הזאת של הגדלת המקורות אין הממשלה, וזה בולט בתוך התקציב, עושה די.

אני רוצה לעמוד על שלושה דברים: 1. הגברת המקורות על-ידי מדיניות מסים נכונה. אני יודע שהממ-של מנסה לעשות מביצעים להעמקת הגבייה. מדובר בגבייה של מסים ישרים. ההישגים הם בעיקר על-ידי העמקת הגבייה מהשכירים, שלהם מבנים את המס במקור. אני בהחלט מבקר על המאמץ הזה ומאחל לו הצלחה, לא רק אצל השכירים, שם הדבר נעשה בלאו הכי והוא יחסית פשוט, אלא אצל העצמאים, חברות וכן הלאה. אבל במדיניות המסים העקיפים שיתררה הממשלה הזאת — מאז כינונה ובמיוחד אחרי המהפך הכלכלי שעדיין לא בוטל — שכבות ופרטים וגורמים בעלי הון מתשלום מסים עקיפים ובוה צימצמה את המקור. אני רוצה לתת כמה דוגמאות: אני משווה את השנה האחרונה של כהונת הממשלה הקודמת ואת אומדן התקציב של 1980 במחירים קבועים של 1979: בשנת 1976 — מס נסיעות — נכנסו למקורות המדינה 1.1 מיליארד לירות במחירי 1979. ב-1980 התכנית היא — 0; במס שעשועים נכנסו ב-1977 — 1.2 מיליארד לירות, ב-1980 — 0; במס עובון, ב-1976 — 232 מיליון לירות, האומדן ב-1980 במחירים קבועים הוא — 60 מיליון לירות; במס יתר על מלאי, ב-1976 — 890 מיליון לירות, ב-1980 — 0; במס רכוש, ב-1976 — 5.61 מיליארד לירות, ב-1980 — 3.3 מיליארד לירות; במס בולים, ב-1976 — 2.6 מיליארד לירות, ב-1980 — 1.5 מיליארד לירות; במס דלק,

פירות בטווח המיידית אבל הבעיה שלנו איננה רק לשנת 1980 אלא גם לטווח ארוך. לכן אני סבור שהסיוע לענפי הייצור, אם יינתן, יגביר משאבים לעתיד. גברתי היושבת-ראש, דיברתי רק על סעיף אחד אבל הוא בעיני סעיף מרכזי כי על-ידי קיצוצים בתקציב לא נוכל לפתור את הבעיה אלא נגדיל את הפערים וננוון את המשק. חובה עלינו להגדיל את המקורות והדבר ניתן.

יא. שאילתות ותשובות

2. כמה דירות מצויות בפרוגרמה לשנת 1979/80 ?
3. כמה דירות בפרוגרמה 1979/80 נמצאות בבנייה ?
4. מדוע קיים פער כזה בתכנון ?
5. מה יש בדעת המשרד לעשות כדי להתגבר על הפיגור ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כשלושת אלפים.
2. 17 אלף דירות תוקצבו בשנת התקציב 1979/80.
3. כ-16,000 מתוך 17,000 הדירות בפרוגרמה 1979 נמצאות עתה בבנייה בנוסף על 3,000 הדירות מפרוגרמת השנה הקודמת.
4. המספרים שנקב בהם השואל הם מספרים חלקיים בלבד ואינם מבטאים את היקף הבנייה בשנת התקציב 1978 הואיל והיא נסתיימה ב-31 במאוס 1979.
5. המשרד התגבר על הפיגור בכך שביצע בשנת התקציב 1979 20 אלף התחלות בנייה למגורים.

4023. חתימת חוזים עם חברות בנייה ציבוריות

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בתמוז תשל"ט (27 ביוני 1979) :

מפירסומים שונים עולה כי משרד הבינוי והשיכון מעכב חתימת הסכמים עם חברות בנייה ציבוריות להתחיל את תכנון ובנייה של כ-10 אלפים דירות.

אודה לשר אם ישיב לי :

א. האם נחתמו בחודש אפריל חוזים עם חברות ציבוריות להקמת דירות לזוגות צעירים ? אם כן, כמה דירות ?

ב. האם נחתמו חוזים להקמת דירות כנ"ל בחודש מאי וכמה ?

ג. האם נחתמו חוזים להקמת דירות כנ"ל בחודש יוני וכמה ?

ד. כמה דירות מאלה תיבנינה בגוש דן, בערים תל-אביב, חולון, בת ים, גבעתיים, בני ברק, רמת גן, פתח תקוה ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון השלים עד מחצית מארס 1980 ביצוע של 95% מן הפרוגרמה השנתית שלו, כלומר החל בבנייתן של 19 אלף דירות למגורים מתוך 20 אלף דירות שהתחייב עליהן בראשית שנת התקציב. עד

לא לגורם שהיה מוכן לאפשר לתוצרת הארץ 40% ומעלה אלא לגורם המוכן לאפשר בסך הכול כ-30% לתוצרת הארץ. גם הרעיון של הבתים הטורמיים מעודד בעצם גורמי הייצור הייצוניים. אני סבור שחובה עלינו לעודד את גורמי הייצור בארץ. חלקם זקוקים לסיוע ממשלתי כבד יותר, חלקם לסיוע פחות כבד, אבל אין לי ספק שרק על-ידי פאלאפל וגלילות לא נגדיל את המקורות שלנו. אני בהחלט מודה שהגברת אמצעי הייצור אינה נותנת

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אנחנו עוברים לתשובות לשאילתות.

3024. פרויקטים לשיכון שמקים חברת הכנסת פלאטו-שרון

חברת הכנסת מ. פעיל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י' בשבט תשל"ט (4 בפברואר 1979) :

בעתונות פורסמו בימים האחרונים ידיעות כי חברת הכנסת פלאטו-שרון מארגן "קואופרטיבים לבנייה לזוגות צעירים" וכי הוא כבר נפגש בעניין זה עם ראשי מועצות מקומיות.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

א. האם מודע השר לכך שמשרד המשפטים של ממשלת צרפת תובע את הנ"ל לדין על כך שהקים וקנה בצרפת חברות להשקעות ובניין ואזרחים צרפתים השקיעו בהן את חסכוניותיהם שנעלמו מבלי שבעליהם קיבלו תמורתם שיוכן או דיוור ?

ב. מה יודע השר על "קואופרטיבים" אלה המוקמים ביזמת חברת הכנסת פלאטו-שרון ? כמה כספים מושקעים בפרויקט זה על-ידי חברת הכנסת שרון ? מה שיעור האמצעים שהממשלה והרשויות המקומיות אמורות להשקיע ? כמה כספים נשאבו בינתיים מן המשתכנים ?

ג. מה הם סידורי הבטחון שנוקט משרד השיכון כדי למנוע הונאה בפרויקט הקואופרטיבים לבנייה לזוגות צעירים ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

אין המשרד דן ולא דן בעבר בהצעה מטעם חברת הכנסת פלאטו-שרון לארגן "קואופרטיבים לבנייה לזוגות צעירים".

4001. השוואת מספר הדירות שבבנייה למספר הדירות המתוכננות

חברת הכנסת ד. רוזוויי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בסיון תשל"ט (21 ביוני 1979) :

בסקירת משרד הבינוי נמסר כי הגם שאושרו לבנייה עירונית 13,500 דירות הרי בסוף דצמבר 1978 נמצאו בבנייה רק 800 דירות וב-12 בינואר 1979 — 1,634 דירות.

לאור נתונים אלה, רצוני לשאול את כבוד השר :

1. כמה דירות מן הפרוגרמה לשנת 1978/79 נמצאות עתה בבנייה ?

הבנייה הציבורית לזכאי משרד השיכון. מספרים רשמיים קובעים כי יש לפחות 40,000 זכאים המוכרים על-ידי משרד השיכון.

רצוני לשאול את כבוד השר :

א. כיצד מסביר כבוד השר את העובדה כי מספר קטן בלבד של זכאים פנו אל חברות הבנייה בנסיון לממש את זכאותם?

ב. אם יתברר כי התנאים החדשים של המשכנתאות הם הגורם העיקרי לכך שאנשים לא פנו לממש את זכאותם, האם יהיה נכון כבוד השר להעלות את נושא המשכנתאות לדיון חדש בממשלה?

ג. האם יש לכבוד השר הצעת פתרון כלשהי לאנשים שברור שלא יוכלו לממש את זכאותם גם בתנאים קלים מאלה המקובלים כיום?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ב-18 ביולי 1979 הוצעו למכירה כ-3,000 דירות בכל אזורי הארץ לזכאי משרד הבינוי והשיכון. אחוז הנרשמים לדירות במרכז הארץ ובירושלים היה יותר מ-100 ואילו בישובי הפיתוח היה אחוז הנרשמים קטן יותר. מאז גדל בהרבה גם היצע הדירות וגם מספר רוכשיהן. דווקא השינויים בתכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון הם שאפשרו את רכישת הדירות במרכז הארץ ובירושלים. מספר לוקחי ההלוואות בתשעת החודשים שחלפו מאז היונהגה תכנית המשכנתאות החדשה הוא כ-800 בחודש לעומת ממוצע של 700 בחודש בשנתיים שקדמו לכך. כידוע הנהיג משרד הבינוי והשיכון החזיר מע"מ ומסים עקיפים על דירות חדשות הנרכשות על-ידי זכאי המשרד. עובדה זו המזוהה את הדירות בשיעור של 200 אלף לירות בירושלים ועד 164 אלף לירות בשאר אזורי הארץ תרמה גם היא במידה ניכרת לכוח הרכישה של זכאי המשרד. הסיוע בישובי הפיתוח עודכן והוא מגיע בקבוצות ערי פיתוח מסוימות עד ל-98% ממחיר הדירה ומאפשר את רכישת הדירות הנבנות בישובים אלה.

4399. חופר דירות וכביש משובש במגדל

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979) :

נמסר לי כי במגדל שבגליל יש 40 זוגות צעירים שהם חיילים משוחררים הסובלים ממצוקת דיוור. הבעיה הזו מכבידה מאוד על התושבים וכשהיא מצטרפת לבעיות הקשות האחרות של התושבים במקום הרי שנוצר מצב חמור מאוד ביישוב זה. נודע לי גם שתושבים רבים, ובמיוחד כאלה שהם עמרו השדרה של הישוב, עוזבים את המקום בגלל מצוקת הדיוור. נאמר לי שמשרד השיכון התחיל בבניית כבישים אך העבודה הופסקה בגלל הקפאה. לכן בחורף מתבוססים תושבי מגדל בבוקר ו"אגד" מאיימת להפסיק את התחבורה הציבורית ליישוב בגלל הכביש המשובש שבגלל גם נהרג חייל בחופשה.

שאלותי לכבוד השר :

1. האם האינפורמציה שנמסרה לי נכונה?
2. מה יעשה כבודו לשיפור המצב?

סוף שנת תקציב זו תושלם הפרוגרמה במלואה ובשטח יעמדו 20 אלף דירות בשלבי בנייה שונים, החל ביסודות וכלה בשלד, כולן דירות שהוחל בבנייתן במהלך שנת התקציב 1979/80. חלוקת הדירות לפי מחוזות היא כלהלן: במחוז ירושלים כ-4,500 דירות, בהן כ-3,300 בירושלים העיר; במחוז חיפה כ-3,000 דירות, בהן כ-2,700 בחיפה העיר; בגליל כ-3,200 דירות; בנגב כ-3,000 דירות; במחוז המרכז כ-5,300 דירות.

4218. העלאת דמי שכירות לדיירי "עמידר" ברעננה

חבר-הכנסת מ. עמאר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז בתמוז תשל"ט (12 ביולי 1979) :

ברעננה יש כ-1,500 דיירים המשלמים דמי שכירות בעד דירותיהם לחברת "עמידר". לאחרונה העלתה חברת "עמידר" את דמי השכירות בשיעורים גבוהים ולפי טענת הדיירים אין ההעלאה סבירה, צודקת ומותרת על-פי חוק הגנת הדייר. ראוי לציין כי אוכלוסיה זו אינה נמנית עם בעלי ההון, רובם שכירים החיים משכר עבודתם. שיעור ההעלאה של דמי השכירות חייב להיות מוגבל, ואסור לו לעלות על הישעורים הקבועים בחוק הגנת הדייר ועליו להיקבע לפי סוג הדירה, מצבה ומיקור מה. מועצת פועלי רעננה פנתה לחברה בעניין זה ואין עדיין היענות לפנייתה.

אבקש להשיב לי :

1. האם מוכן הינך לבדוק את שיעורי ההעלאות של דמי השכירות אשר הטלו על התושבים דיירי "עמידר" ברעננה?

2. האם לא יהא נכון להגביל את ההעלאות כאמור לעיל?

3. האם לא יהא נכון להחיל את חוק הגנת הדייר על הדירות הללו?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. דמי השכירות הבסיסיים בדירות "עמידר" ברעננה הם כ-14 לירות למטר רבועי. מכאן ששכר הדירה הנגבה על דירת 3 חדרים בת 70 מ"ר הוא 980 לירות בחודש. משפחות המונות שלושה ילדים ויותר, דיירים שנכנסו לדירותיהם לפני ה-1 בינואר 1972 ומשפחות אחרות הזקוקות לתמיכה כספית זכו להנחות גם מתעריף זה.

2. השיעור של העלאת שכר הדירה מבוקר על-ידי ועדת שרים לענייני כלכלה. שיעור זה הוא נמוך בהרבה ביחס למוצרים ושירותים אחרים.

3. אין להחיל את חוק הגנת הדייר על דירות "עמי-דר" אלא יש להוסיף ולבקר את העלאת שכר הדירה בדירות אלו בדרך הנקטת עד כה.

4347. יכלתם של זכאי משרד השיכון לממש את זכאותם

חבר-הכנסת ש. פלאמי-שרון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979) :

בכל אמצעי התקשורת הובאו ידיעות כי אין קונים ל-3,500 הדירות שהוצעו בימים אלה על-ידי חברות

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרדי ביצוע שורת פעולות. לפתרון המצוקה במגדל הגלילית. לאחרונה נסתיימה סלילת הכבישים שהוחל בה ועתה קיימת במגדל מערכת כבישים המתאימה לצרכי הישוב. בתחום הדיוור, הוחל בבנייתן של 12 יחידות דיור לזוגות צעירים והוצע סיוע לבנייה עצמית המגיע ל-650,000 לירות, מתוכן 450,000 לירות בהלוואה לא צמודה. המינהל לבנייה כפרית במשרדי מסייע במימון מבנה מרכזי לשירותים מוניציפאליים במגדל. המבנה כבר נמצא בתהליך בנייה.

4657. הקמת הבנייה עלידי חברות הבנייה הציבוריות

חברת הכנסת נ. פדר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979) :

כפי שדווח ב"הארץ" מתאריך 23 באוקטובר 1979 הקפאו רוב חברות הבנייה הציבוריות כמעט לחלוטין את התחלות הבנייה שלהן במסגרת תכנית הבנייה של משרד הבינוי והשיכון. ראשי החברות הדגישו כי הקפאת הבנייה גובעת מן הקפאון הכמעט מוחלט במכירת דירות לזכאי משרד הבינוי בחודשים האחרונים. לדעתם נובע הקפאון ממחירי השיא המרביים את רוב הזוגות הצעירים. חוגים בענף אמרו כי פירוש ההקפאה הוא מחסור חריף בדירות בשנת 1980/81 ופירושו העלאת המחירים נוספת.

אבקש להשיב לי :

א. מה יש בדעת משרד השיכון לעשות עלימנת להוריד את מחירי הדירות ? עד סוף השנה תהיה דירה בת 4 חדרים בירושלים שווה 3 מיליון לירות ויותר.
ב. כיצד מתכוון המשרד להתמודד עם המצב שיש-רור בשוק הדירות בשנת 1980/81 ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

השאלתה המסתמכת על ידיעה ב"הארץ" בדבר ירידה בהיקף הבנייה של החברות הציבוריות מתבססת על ידיעות בלתי נכונות. היקף הבנייה של החברות הציבוריות לא פחת והוא גדול יותר מאשר בשנה כלשהי מאז 1975. בשיתוף עם חברות הבנייה הציבוריות עומד המשרד להשלים את הפרוגרמה אשר הציב בפני בראשית שנה זו, היינו ביצוע 20 אלף התחלות בנייה חדשות בשנת התקציב 1979. כבר עתה, שבועיים לפני תום שנת התקציב, מסתכמות התחלות הבנייה של משרד הבינוי והשיכון ב-19 אלף יחידות דיור הפוזרות על פני כל הארץ לפי החלוקה הזאת : כ-4,500 דירות במחוז ירושלים, בהן כ-3,200 דירות בירושלים העיר ; במחוז חיפה כ-3,000 דירות, בהן כ-2,700 דירות בחיפה העיר ; במחוז הגליל כ-3,200 דירות ; במחוז הנגב כ-3,000 דירות ובמחוז המרכז כ-5,300 דירות. היקף בנייה זה, בנוסף על הבנייה הפרטית, בא לספק את צרכי הדיוור של אוכלוסיית הזכאים והוא אף מיתן במידה רבה את עליית מחירי הדירות שנבעה בעיקרה מן המחסור בהיצע דירות למגוריים. בחצי השנה האחרונה מפגרת עליית מחירי הדירות במידה ניכרת אחרי עליית המדד הכללית ואף תורמת למיתונו של המדד אשר מחיר הדיוור מהווה בו מרכיב נכבד. המשרד עוקב מקרוב אחר מצב חברות הבנייה

והמשך כושר הבנייה שלהן. אנו נוקטים אמצעים כדי להקטין ככל האפשר את הפגיעה בהתחלות הבנייה וזאת עלידי התאמת הסיוע הניתן לרוכשי הדירות מבין זכאי משרד השיכון והגדלת התחייבויות המשרד ברכישת דירות מידי החברות בהתאם לצורך ועליפי האזור שבו נבנות דירות אלו.

היו"ר ש. ארכלי-אלמזלינו :

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת נפתלי פדר.

נפתלי פדר (המערך) :

השבע נתפרסם בעתונות שמתוך 17 אלף זכאים ניצלו את זכאותם בשנת 1979 982 זכאים בלבד ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

אני שמח על השאלה הנוספת. אם אדוני היה קורא את עתון "הארץ" אתמול היה מוצא תיקון לידיעה זאת. אין יסוד למספר זה ויש בו סילוף המציאות. אני רוצה לומר לכנסת לשמחת כולנו שמאז התחלנו ביולי 1979 בתכנית הסיוע החדשה שחלקה צמוד, גדול מספר לוקחי ההלוואות הצמודות והלא צמודות ממספר הלוקחים של השנה החולפת, כלומר אשתקד, והוא נע בסביבות 800 מדי חודש בחודשו לעומת ממוצע של כ-700 לחודש בשנה החולפת.

4658. תושבי גבעון שקיבלו ממשרד השיכון דירות בירושלים

חברת הכנסת י. זכאי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979) :

נודע לי כי חלק ניכר מהמשפחות המתגוררות כיום בישוב גבעון הן משפחות עולות שיש להן דירות בגבעה הצרפתית בירושלים. חלק גדול מהן קיבל את הדירות בתנאי הזכאות המוענקים לעולים ולזכאי שיכון אחרים. משפחות אלו משכירות את דירותיהן אך אין הן משלמות מאומה בשביל מגוריהן בגבעון.

אבקש להשיב לי :

1. כמה משפחות מתגוררות היום בגבעון ?
2. כמה מהן הן משפחות עולים או זכאי שיכון שקיבלו דירה ממשרד השיכון ?
3. האם משלמים תושבי גבעון שכר דירה ? אם כן, מהו הסכום החודשי ?
4. האם השר סבור שזה מוצדק לקבל דירה ממשרד השיכון ולהשכירה בשכר חודשי גבוה ולקבל דיור חנם בגבעון ?
5. מה יש בדעת השר לעשות בנדון ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. 120 משפחות גרות כיום בגבעון ושלושים משפחות נוספות תבואנה לשם בקרוב.
2. כמתצית מן המשפחות הן משפחות עולים ולרובן דירות ביישובים שונים. אין חובה על העולים למכור את דירותיהם כתנאי להשתכנות בגבעון כשם שלא חלה חובה כזאת על ישראלים ותיקים השוכרים או רוכשים דירה ביישובים חדשים ביהודה ובשומרון או אף רוכשים או שוכרים דירה ביישובי פיתוח בארץ.

הבנייה, ומכל מקום לא הגיעה כל טענה כזאת לאוני. אדרבה, שמעתי לא אחת דברי שבח מפי ראשי ערים ומועצות בגליל על התרומה הרבה שהעניק משרד הבינוי והשיכון בשנה האחרונה לפיתוחו של הגליל. בישובי הגליל מצויות עתה אלפי דירות בלתי מאוכלסות, מתפנות וחדשות. לא ידוע לי ולמשרדי על משפחות שנדחו מחוסר דיור. גם בפרוגראמת המשרד לשנת התקציב הקרובה תיחד עדיפות מיוחדת לצרכי פיתוחו של הגליל.

4809, 5152. מצוקת דיור במגזר הערבי

חבר-הכנסת א. יגורי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בכסלו תש"ס (27 בנובמבר 1979):

לאחרונה גמסר בכלי התקשורת על מצוקה חריפה בדיור לזוגות צעירים גם במגזר הערבי.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. מהו היקף הדרשה, על-פי חלוקה למקומות עיקריים שבהם היא קיימת, לבנייה לזוגות צעירים במגזר הערבי?

2. מהו התקציב שמשרדו יעמיד לפתרון המצוקה הזאת?

חבר-הכנסת ז. עטשי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בטבת תש"ס (31 בדצמבר 1979):

מצוקת הדיור במגזר הערבי מחמירה והולכת. הוצאות הבנייה האמירו לאחרונה והגיעו לסכומים גבוהים מאוד. הציבור הלא יהודי, בעיקר המוסלמי והנוצרי, מקבל סיוע מזערי — 40—50 אלף לירות בלבד — ממשרד השיכון.

אבקש להשיב לי:

1. האם יש למשרד תכניות לעידוד הבנייה במגזר הערבי?

2. מהו שיעור ההלוואות הניתנות היום לערבי המבקש לבנות?

3. האם יש בדעת משרד לבנות שיכונים בכפרים הערביים ולהציעם למכירה לנזקקים בתנאים נוחים?

4. האם ההלוואות הניתנות למשתכנים מוגדלות עם האינפלציה או שסכומן נשאר קבוע?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון מעודד יומים לבנות בכפרים הערביים ומסייע במימון הבנייה לקבלנים הבונים במסגרת הפרוגראמה של המשרד בכפרים אלה. העידוד מתבטא בין השאר גם במתן סיוע מוגדל לרוכשי דירות הנבנות במסגרת הפרוגראמה. תכניות הסיוע מתעדכנות מעת לעת והן עתידות להתעדכן שוב בזמן הקרוב. יהיה בכך משום תמריץ נוסף לעידוד הבנייה לפתרון מצוקת הדיור גם במגזר הערבי.

4874. שינוי בסעיף החוק הון בהעלאת דמי השכירות המזגנים

חבר-הכנסת מ. עמאר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בכסלו תש"ס (3 בדצמבר 1979):

פורסם מטעמך כי יש בדעתך להציע תיקון בסעיף

3. שכר הדירה בנבעון הוא 750 לירות לחודש לדירת 4 חדרים ו-200 לירות לחודש לדירת חדר.

4802. היקף הבנייה בגליל ובטבריה

חבר-הכנסת ב.צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בכסלו תש"ס (27 בנובמבר 1979):

ב"מעריב" מיום 1 לנובמבר 1979 נמסר על מצוקת דיור בגליל ובמיוחד בטבריה. ראש עיריית טבריה מסר שנדחו בקשותיהם של גרעיני עולים מדרום-אמריקה וצרפת להשתקע במקום. לדבריו נבנות בטבריה 500 דירות במקום 1,500 דירות הדרושות לפיתוח המקום.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם דברים אלה נכונים?

2. אם כן, מה עושה משרדו להגברת הבנייה בגליל בכלל ובטבריה בפרט?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

טבריה העיר נהנתה בשנה זו מהרחבת היקף הבנייה למגורים במידה שלא ידעה כמותה זה שנים. השנה הוחל בבנייתן של כ-600 יחידות דיור בטבריה, זאת לעומת 200 דירות בשנת 1978 ו-120 יחידות דיור בשנת 1977. גם בשנת התקציב הקרובה תימשך תנופת הבנייה בטבריה. אין כל יסוד לטענה כי נדחו בקשותיהם של גרעיני עולים מדרום-אמריקה ומצרפת להשתקע בטבריה. השנה נקלט בעיר גרעין מצרפת מטעם אירגון "ציונה". לגרעינים אלו הוקצו דירות במידה מספקת, כמו לעולים אחרים המתעודדים להשתקע בטבריה.

4805. היקף הבנייה בגליל לעומת מספר המעניינים להתיישב בו

חבר-הכנסת ש. פלאמי-שרון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בכסלו תש"ס (27 בנובמבר 1979):

ישובי הגליל טוענים כי משרד הבינוי והשיכון לא עמד בהתחייבויותיו לבנות יחידות דיור חדשות בגליל ומשום כך נמנע ממאות משפחות אשר ביקשו להתיישב בגליל לעשות זאת.

רצוני לשאול:

1. כמה משפחות הביעו את רצונן לעבור ולהתיישב בגליל ונדחו מחוסר דירות?

2. מה יש בדעת השר לעשות כדי לפתור בעיה זו?

3. האם מוכן השר לפרט את תכניות משרדו לגבי הבנייה בגליל בשנה הקרובה?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ישובי הגליל נהנו השנה מתנופת בנייה למגורים בהיקף השקול כנגד כל הבנייה שבוצעה בגליל במשך שלוש-ארבע השנים שקדמו לשנה זו גם יחד. מספר היירות שהוחל בבנייתן בשנה האחרונה הוא יותר מ-3,000 לעומת 534 דירות שנבנו בגליל אשתקד ומספר דומה לזה ב-1977. ישובי הגליל אינם טוענים כי משרד הבינוי והשיכון לא עמד בהתחייבויותיו לגבי היקף

2. נושא מס הרכוש והתמריצים שנועדו לעודד השכרת דירות ריקות הועלה בהצעת חוק על-ידי משרד האוצר.

5041. בניית בית-ספר מקיף בבית-שאן

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בכסלו תש"ס (12 בדצמבר 1979):

בביקור בבית-שאן נמסר לי כי שר הבינוי והשיכון לשעבר אברהם עופר ז"ל אישר בניית בית-ספר מקיף שני בבית-שאן וכן הוכנו לשם כך תכניות ואף הוצא מכרז לביצוע העבודה. השר גדעון פת בהיותו שר הבינוי והשיכון הבטיח לכבד את הבטחת קודמו אולם לאחרונה בוטל האישור והבנייה הוקפאה. לאור המצב הפיסי החמור בבית-הספר המקיף הממלכתי והממלכתי-דתי בבית-שאן, הגידול הבלתי פוסק במספר התלמידים, הפיכת חדרי הספח לחדרי לימוד, האכילה בשלוש משמרות בחדר האוכל ולימוד חלק מהתלמידים מחוץ לבניין אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מדוע הוקפאה בניית בית-ספר מקיף חדש בבית-שאן?

2. מה יש בדעת השר לעשות כדי לבטל את גזירת ההקפאה של בניית בית-הספר המקיף בבית-שאן?

היו"ר ש. ארבל-אלמזליוני:

חברת-הכנסת אורה נמיר איננה כאולם, היא בחוץ-לארץ.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

גברתי היושבת-ראש, הואיל וזאת שאילתה הנוגעת לעירי, לבית-הספר בבית-שאן, ברצוני להשיב על השאילתה.

זאב כ"ץ (המערך):

כבוד היושבת-ראש, השאילתות שעל השולחן אינן השאילתות שהשר משיב עליהן. מונחת לפנינו חוברת אחרת של שאילתות. איננו יכולים לעקוב אחר התשובות.

היו"ר ש. ארבל-אלמזליוני:

אני מבקשת לבדוק. מעירים לי שאמנם השאילתות הוגשו על שולחן הכנסת אבל לא במספר עותקים מספיק לכל חברי הכנסת. הטענה שלך צודקת. לחלק מחברי הכנסת לא חולקו השאילתות בגלל מחסור בחומר. אני מבקשת לספק לחברי הכנסת את השאילתות שמשיב עליהן שר הבינוי והשיכון.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

בית-הספר המקיף השני בבית-שאן ייבנה במסגרת שנת התקציב 1980/81 לפי הוראתי. לאחרונה נקטתי יזמה בנושא זה חרף האילוצים התקציביים ולאחר שוב-רר לי כי משרד החינוך והתרבות שנתכוון לבנות את בית-הספר בסיוע קרן החינוך לא יוכל להוציא תכניתו אל הפועל מחוסר אמצעים. כאשר הובא דבר זה לידיעת נועדתי עם שר החינוך והתרבות ולאחר דיונים נטלתי את המשימה על עצמי וחוריתי על ביצועה במסגרת משרד הבינוי והשיכון. יחד עם זאת לא ידוע לי ולא לאנשי משרדי על הבטחה כלשהי של קודמי לתפקיד.

47 לחוק הגנת הדייר (נוסח משולב), תשל"ב-1972, תקובע את העקרון של העלאה הדרגתית בדמי השכירות המוגנים. הפירסום בעצמו גרם לנזק בשוק הדירות המוגנות וסיכל פתרונות דיור העשויים להקל את מצוקת דוירים של זוגות צעירים ומפונים. העקרון הקבוע בסעיף 47 הנ"ל מונע שינויים חריפים בשיעור דמי השכירות המוגנים ובכך תורם ליציבות בשוק הדירות המוגנות ובאפשרויות החלפת דייריהן. ביטולו יגרום לקפאון בחי"ל לופי הדיירים וימנע מאלה הנזקקים לדיור להיזקק לפתרון חליף זה, כשערך השקעתם בדמי מפתח, בדרך כלל הלוואה תקציבית, יפחת משווי הריאלי.

אבקש להשיב לי:

א. האם הינך מודע לתוצאות האמורות לעיל הכרוכות בביטול העקרון שבסעיף 47 הנ"ל?

ב. אם כן, על שום מה פורסם מטעמך כי הינך מתעתד לגרום לשינוי או לביטול?

ג. האם נכון הינך להודיע במפורש כי עקרון ההעלאה ההדרגתית הקיים בסעיף 47 הנ"ל יישמר ולא ייפגע?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. הצעת החוק שיומתי אינה מבטלת את סעיף 47 לחוק הגנת הדייר אלא קובעת כי הממשלה רשאית לקבוע כי ההעלאה בדמי השכירות תחולק באופן שייקבע על ידה.

ב. הפירסום בא בעקבות יזמה שנקטתי, על דעת הממשלה, לתקן את סעיף 47 בנוסח הנ"ל. הצעת התיקון אכן הונחה על שולחן הכנסת.

ג. הממשלה חקבע לאור התנאים במשק מעת לעת אם יש צורך להעלות את דמי השכירות באופן הדרגתי או בדרך אחרת.

4079. הנהגת תמריץ שיעורד השכרת דירות

שנקנו למטרות השקעה

חברת-הכנסת י. זכאי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בכסלו תש"ס (12 בדצמבר 1979):

במסיבת עיתונאים במאי 1979 הודעת כי קיימות אלפי דירות ריקות ובלתי מנוצלות אשר נרכשו כדירה שנייה למטרת השקעה. כמו כן הודעת כי תפעיל שיטות מיסוי אשר תעודדנה את הוצאת הדירות האלו להשכרה. בין השאר הבטחת כי תנהיג תמריץ באמצעות הטלת מס רכוש גדול יותר על דירה שאינה מושכרת.

אבקש להשיב לי:

1. מהו מספרן של הדירות אשר נרכשו למטרות השקעה?

2. כמה מדירות אלו אינן מושכרות?

3. מהו שיעורו של מס הרכוש על דירה שאינה מושכרת?

4. מהו שיעורו של התמריץ לדירה מושכרת?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מידע באשר למספר המדויק של דירות ריקות במשק שנרכשו לצורך השקעה, שכן עצם המושג רכישה כהשקעה הוא בלתי מוגדר.

5043. הבנייה בירושלים

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בכסלו תש"ם (12 בדצמבר 1979):

בגידול הטבעי המהיר של האוכלוסיה הערבית בירושלים מחד גיסא ובהידלדלות האוכלוסיה היהודית מאידך גיסא יש משום סכנה לעתידה של העיר.

אודה לשר אם ישיב לי:

- א. האם מודע השר לכך?
- ב. כמה שיוכונים חדשים ייבנו לאוכלוסיה היהודית בשכונות הירושלמיות בשנת 1980 ובשנת 1981?
- ג. כמה דירות בשכונות ירושלים וסביבתה יועמדו לרשות הציבור בשנים 1980 ו-1981?
- ד. האם יש בבנייה בממדים אלה משום תשובה על הפרת האיזון בהרכב האוכלוסיה בעיר?
- ה. האם יש בידי השר תכנית נוספת בתחום זה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. אין זה נכון לומר שהאוכלוסיה היהודית בירושלים מידלדלת. נהפוך הוא, הגידול של האוכלוסיה היהודית הוא בשיעור של 2.7% לשנה. נכון הדבר שהגידול של התושבים הלא-יהודים רב יותר ומגיע ל-4.3% בשנה.

ב-ג. תכניתנו לשנת התקציב 1979/80 כללה התחלת בנייה ציבורית בירושלים העיר בהיקף של 4,000 יחידות דיור לעומת 1,000 דירות לערך שהוחל בבנייתן בכל אחת משלוש השנים הקודמות. עד 15 במארס שנה זו, כלומר שבועיים לפני תום שנת תקציב זו, כמעט הושלמה הפרוגרמה. מספרים אלה אינם כוללים את הבנייה הפרטית האמורה להגיע, למיטב ידיעתנו, ל-1,500 עד 2,000 יחידות דיור בתקופה המקבילה. בשנים 1980-1981 יעמדו לרשות הציבור כ-3,000 דירות חדשות בירושלים.

ד. היקף בנייה זה, אם יישמר, עשוי לשמור על היחס הנוכחי בין האוכלוסיה היהודית והלא יהודית.

ה. תכניות להבטחת היקף הבנייה בשנים הבאות הוכנו על-ידי משרדי והונחו על שולחנה של ועדת השרים לענייני ירושלים.

5071. הערפה של זוגות צעירים חרדיים
בתנאי הרישום לדירות

חברת הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בכסלו תש"ם (17 בדצמבר 1979):

חברת "שיכון ופיתוח" בנתה באשדוד שכונה ושמה שכונת ונטורה. מאות דירות עמדו בשכונה במשך זמן רב ולא היה להן ביקוש משום שהן נבנו סמוך לבית העלמין העירוני. לאחרונה הושג, ביוזמת חברת הכנסת הרב שלמה לורינץ מאגודת ישראל, הסכם שלפיו תאוכלס השכונה בוגות צעירים חרדיים מבני ברק בתנאי הרשמה מועדפים. לפי ההסכם זכאים זוגות אלה להירשם לדירה בשכונה על סמך אישור הרשמה לנישואין מהרבנות בעוד שזוגות צעירים אחרים יכולים להירשם לדירה רק על סמך תעודת נישואין, כלומר לאחר נישואין בפועל.

אבקש להשיב לי:

1. האם נכונות ידיעות אלה?
2. מה יש בדעת משרדך לעשות כדי למנוע העדפות מעין אלה בהווה ובעתיד?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בישובי פיתוח רשאים זוגות צעירים להירשם כזכאים קודם לנישואיהם, על סמך תעודת רישום ברבנות. משרד הבינוי והשיכון שוקל הרחבת כלל זה על שאר אזורים הארץ.

5081. הערפה של זוגות צעירים דתיים
בתנאי הרשמה לדירות

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בטבת תש"ם (26 בדצמבר 1979):

על-פי תקנות משרד הבינוי והשיכון אין מבקשי שיכון יכולים להירשם במשרד הבינוי והשיכון כמבקשי זכאות לדירור כל עוד אינם נשואים כחוק. לאחרונה איפשר משרד הבינוי והשיכון לזוגות צעירים חרדיים לרכוש באשדוד דירות על סמך הצגת תעודת הרשמה לנישואין ברבנות בלבד. פירסום של חברת "שיכון ופיתוח" הודיע על זכות הניתנת לזוגות צעירים העומדים להינשא לרכוש דירה בשכונה חרדית של משרד הבינוי והשיכון באשדוד.

אודה לשר אם ישיב לי:

- א. האם מאשר השר ידיעות אלה?
- ב. אם כן, האם אין קיימת העדפה של זוגות חרדיים על פני חילוניים בנושא זכויות הווג הצעיר?
- ג. מדוע לא ייווה השר חקיקה שתאפשר לכל זוג צעיר בישראל להירשם במשרד הבינוי והשיכון כמבקשי זכאות לדירור על-פי הצגת תעודת הרשמה לנישואין ברבנות בלבד?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מהיום לשאילתה מס' 5071 של חברת הכנסת חייקה גרוסמן.

5081. מימון סלילת הכבישים ביהודה ושומרון

חברת הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בטבת תש"ם (26 בדצמבר 1979):

המסייר ביהודה ושומרון רואה את הכבישים החדשים שנשללו שם בשנתיים האחרונות.

שאלותי לכבוד השר:

- א. כמה ק"מ כביש נסללו בשנתיים האחרונות ביהודה ושומרון?
- ב. מי מימן את סלילת הכבישים הללו?
- ג. האם מימן משרד השיכון חלק מסלילת כבישים אלה?
- ד. אם לא, מדוע לא מומנה סלילתם של הכבישים האלה מתקציב משרד הבינוי?
- ה. מה יש בדעת כבודו לעשות בעתיד בנדון?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשלב סלילה שונים נמצאים כ-70 ק"מ כבישים אזוריים וכ-20 ק"מ כבישי גישה ; כבישים אלה נסללים בחלקם על-ידי קרן קיימת לישראל ובחלקם על-ידי מחלקת עבודות ציבוריות במשרד הבינוי והשיכון. מע"צ סוללת את הכבישים האזוריים מתקציבי מערכת הבטחון ; כבישי הגישה מומנו ברובם על-ידי המינהל לבנייה כפרית במשרד השיכון. אחזקת מערכת הכבישים ופיתוחה ביהודה ושומרון אינם כלולים בתקציבי הכבישים של משרד הבינוי והשיכון. משרדי עומד להציע לממשלה להעביר את אחזקתם ופיתוחם של מערכת הכבישים בשומרון, הנוגעים להתיישבות היהודית ולצה"ל, לטיפול של מע"צ, בדומה לכבישי רמת הגולן.

5205. השיקולים שהביא להחלטה למסור

את בניית הבתים הטרומיים לחברה מסוימת

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלוני שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בטבת תש"ם (31 בדצמבר 1979) :

סופר "הארץ" לענייני כלכלה מסר שמשרד השיכון הצרפתי המליץ על חברת "גירודי-אופב" כעל חברה הבנייה הטובה ביותר בצרפת בענף הבנייה הטרומית. גם מומחי משרד הבינוי והשיכון ששהו בספטמבר בצרפת ובדקו את שיטת העבודה של החברה המומלצת הגישו חוות דעת חיובית. סופר "הארץ" מוסיף שבגלל לחצו של שר-הבינוי והשיכון דוד לוי החליטה הנהלת המשרד לתת עדיפות לשיטה שהביא לארץ יעקב מרידור.

נוכח ההשלכות הכלכליות והציבוריות של בעיית המסירה של הקמת הבתים הטרומיים לחברות קבלניות מחוץ-לארץ רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם תואמים הדברים שפורסמו בשם הכתב-ה-כלכלי של "הארץ" את המציאות ?
2. האם קיבל משרד הבינוי והשיכון חוות דעת ממשרד השיכון בצרפת על חברת הבנייה האמורה ?
3. אם כן, מה היתה חוות הדעת שהתקבלה ?
4. האם קיבל משרד הבינוי והשיכון חוות דעת ממשרד השיכון בצרפת על החברה שמייצג מר יעקב מרידור ?
5. אם כן, מה היתה חוות הדעת ?
6. מה היו השיקולים שהניעו את משרד הבינוי והשיכון להעדיף את החברה המייצגת על-ידי מר יעקב מרידור על פני יתר החברות ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

למיטב ידיעתנו לא התקבלה כל חוות דעת ממשרד השיכון הצרפתי על חברת הבנייה "גירודי-אופב". מומחי משרדי ביקרו במפעלים ובאתרי בנייה של החברה הנ"ל והוחלט שהחברה תקים בארץ בניין אחד לדוגמה שיתוכנן בהתאמה לתנאים הנדרשים בישראל ורק אז ניתן יהיה להתחיל בדבר כדאיות הקמת מפעל מסוג זה. בפגישה שהתקיימה במשרדנו לפני כשלושה חודשים הודיעו נציגי החברה שאין ביכולתם להקים בניין לדוגמה בארץ ולפיכך הופסק המשאומתן עם חברה זו.

שיטת ייצור ובנייה "סיגמה" מבוססת על ייצור והרכבה של קוביות מוגמרות. בהשוואה לשיטות טרומיות אחרות רמת הגימור במפעל גבוהה יותר ויכולה להגיע

לכדי 90 אחוזים מתשומת כוח אדם הכולל. שיטה זו מאפשרת לחסוך בכוח אדם מקצועי ולקצר במידה ניכרת את משך הבנייה. גם לגבי חברת "סיגמה", כמו לגבי החברה הראשונה שנזכרה לעיל, לא התבססנו על חוות דעת של משרד השיכון הצרפתי, שכאמור לא ניתנה ולא נתבקשה, אלא על חוות דעת מומחי המשרד אשר ביקרו במפעל בצרפת.

5206. מתן הלוואות לרוכשי דירות שאינם

זכאי במשרד השיכון

חברת-הכנסת א. שפיזר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"א בטבת תש"ם (31 בדצמבר 1979) :

החלטת הממשלה להקפיא למשך חודשים את האשראי הכריחה את הבנקים האפותיקאיים להפסיק את מתן ההלוואות המשלימות וההלוואות לרכישת דירות בשוק הפרטי.

לאור מציאות חדשה זאת רק זכאי משרד הבינוי והשיכון מהנים ממשכנתאות חלקיות שכן הם מקבלים את הסיוע ממספי תקציב המדינה.

אודה לשר אם ישיב לי :

א. האם קיימים אפיקים אלטרנאטיביים להזרמת סיוע למבקשי דירות שאינם זכאי משרד הבינוי והשיכון ?

ב. אם אין אפיקים כאלה, האם קיימת תכנית כלשהי למתן סיוע לאוכלוסיה זאת ?

ג. לחילופין, האם קיימת אפשרות להגמיש את הקריטריונים למתן זכאות של משרד הבינוי והשיכון ולהחיל את זכויות הזכאים על שכבות נוספות באוכלוסיה ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א—ב. האפיקים האלטרנאטיביים לסיוע למבקשי דיור הם תכניות החסכון לדיור המופעלות על-ידי הבנקים. כל חוסך במסגרת תכניות הבנק זכאי לסיוע בשיעור הכפול מקרן חסכונו על-ידי הלוואה בלתי צמודה בריבית נמוכה. חוסכים הזכאים גם במסגרת תכניות הסיוע של משרד הבינוי והשיכון יכולים לממש את מלוא הסיוע שלו הם נמצאו זכאים בנוסף לזכאותם במסגרת תכנית החסכון.

ג. משרד הבינוי והשיכון בודק אפשרות להגמשת הקריטריונים להכללת קבוצות זכאים נוספות במסגרת התקציב הקיים.

5287. שמיעה על בנייה באזור החוף

חברת-הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ה בטבת תש"ם (14 בינואר 1980) :

לפני ימים מספר התפרסמה בעתונות ידיעה שלפיה מתכוננת חברת "ערים", בשיטתו עם משרד הבינוי וה-שיכון, להתחיל בבנייה בשכונת א' באזור החולות בראשון לציון. כידוע נתקבלה לפני כ-3 שנים החלטת ממשלה האוסרת בנייה באזור החוף מטעמים אורבאניים שכן בנייה באזור זה תגרום לחנק ברצועת החוף, לריבוי מפגעים סביבתיים ולהחרפה באזור העדין מהבחינה הא-קולוגית.

5529. בניית דירות בעיר בית שאן

חבריהכנסת ז. כ"ץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בשבט תש"ם (13 בפברואר 1980):

אבקש מאת שר הבינוי והשיכון להשיב לי:

1. כמה יחידות דיור נבנו בעיר בית שאן בבניית משרד השיכון מתקציבי כל אחת מן השנים 1974/75, 1975/76, 1976/77, 1977/78, 1978/79, 1979/80?
2. מהי תכנית משרד השיכון לגבי העיר בית שאן לשנת התקציב 1980/81?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

בשנת התקציב 1974/75 הוחל בבנייתן של 292 יחידות דיור בבית שאן; בשנת התקציב 1975/76 הוחל בבנייתן של 168 יחידות דיור; בשנת התקציב 1976/77 הוחל בבנייתן של 34 יחידות דיור בלבד; בשנת התקציב 1977/78 לא החלו בבניית יחידות דיור חדשות; בשנת התקציב 1978/79 הוחל בבנייתן של 98 יחידות דיור; בשנת התקציב 1979/80 הוחל בבנייתן של 110 יחידות דיור; בפרוגרמה לשנת 1980/81 יחלו בבנייה בהיקף דומה. חרף העובדה שבבית שאן לא קיימת מצוקת דיור וכיום עומדות כמה עשרות דירות בלתי מאוכלסות אנחנו נמשיך בתוכנית הבנייה.

ידוע בוודאי לשואל הנכבד כי השנה הוטבו עוד יותר תנאי הסיוע לרוכשי דירות בישובי הפיתוח והסיוע מגיע עד כדי 98% ממחיר הדירה בישובי ספר כדוגמת בית שאן.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

רשות לשאלה נוספת לחבריהכנסת זאב כ"ץ.

זאב כ"ץ (המערך):

מתי תתחיל הבנייה של 40 יחידות דיור נוספות במסגרת התכנית "בנה ביתך" בבית שאן?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

זו שאלה נוספת. תגיש שאלתה. אין לי אפשרות לענות.

5530. תכנון מגורים וחפסון בדלק

חבריהכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בשבט תש"ם (13 בפברואר 1980):

ברחבי העולם נעשים מאמצים להתאים את הבנייה בעידן הנוכחי לחסכון מרבי בשימוש באנרגיה. הדוגמאות לכך: שימוש משותף לאזורי מגורים אחדים במכוני הסקה וקירור; תכנון המתחשב בתנאים אקלימיים, ב"חמרי בנייה אוגרי חום וכו'.

אבקש מאת כבוד השר להשיב:

מה עושה משרד כדי להתאים את תכנון אזורי המגורים המוקמים על ידו לשם צמצום השימוש באנרגיה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הנושא נבדק על-ידי מומחי משרד השיכון והם מצאו כי בתנאי הארץ, כשתקופת החימום היא קצרה יחסית, אין כדאיות כלכלית לשימוש משותף במכוני הסקה לאזורי

לפיכך אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

א. האם הידיעה בדבר הבנייה המתוכננת באזור החוף היא נכונה?

ב. אם כן, האם לקח משרד הבינוי והשיכון בחשבון את הגורמים אשר בגינם הוחלט לאסור בנייה באזור זה ומה היו ממצאיו?

ג. מה הן הסיבות אשר הביאו את משרדו לבנות באותו אזור?

ד. האם תכנון הבנייה לקח בחשבון את ההשלכות הסביבתיות ועומס השירותים של הציפוף הפיסי באזור החוף?

ה. מדוע לא להותיר שטח נדיר זה "כריאות" לאזור המאוכלס בצפיפות כה רבה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המידע שבידי חבריהכנסת תמיר הוא מוטעה. המועצה הארצית לתכנון ולבנייה אישרה כבר לפני שנים את האזור החולי מערבה לכביש המהיר תל-אביב-אשדוד בתחום השיפוט של ראשון לציון. האישור ניתן לאחר שהממשלה, באמצעות משרדי השיכון והפנים ומינהל מקרקעי ישראל, הגישה תכנית מיתאר לבניית כ-10 אלפים דירות באזור הידוע כ"חולות ראשון לציון" שהוא השטח היחידי שאינו מוגדר כשטח חקלאי באזור. אמת היא כי ב-1976 נעתר שר השיכון דאז, אברהם עופר המנוח, לבקשת ועדת העבודה והסכים להימנע בינתיים מבנייה. ב-1979, עם החרפת המחסור בדיור בעיקר בשפלת החוף והמחסור בקרקעות זמינות לבנייה באזור זה, הוחלט לפתח ולבנות דירות בחולות ראשון לציון. כאמור אושרה בנייה זו על-ידי כל הגופים הסטאטוטוריים. תכנית המיתאר לאזור כולו והתכנית המפורטת לשכונה א' בכלל זה אושרו על-ידי הגורמים הנוגעים בדבר בהתאם לקריטריונים ערכניים של איכות סביבת המגורים.

5462. בניית משרדי המועצה המקומית

דליית אל-כרמל

חבריהכנסת ג. האוזר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בשבט תש"ם (6 בפברואר 1980):

משרדי המועצה המקומית דליית אל-כרמל המשרתים אוכלוסייה בת 10,000 נפש שוכנים כיום בשני חדרים. לאחר תכנון ממושך הוחל בבניית בניין למועצה לפני כשנה. אולם לאחרונה הופסקו כל העבודות בטענה שיש הקפאה בבנייה הציבורית. לפי מיטב ידיעתי לא חלה ההקפאה על הסקטור הדרוזי.

אבקש להשיב לי:

האם יש בדעת משרדך לסיים את בניית המבנה המיועד למשרדי המועצה המקומית בדליית אל-כרמל?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

צו הקפאה מבנייה חל על דליית אל-כרמל, בניגוד להנחת השואל. רשאי המועצה המקומית דליית אל-כרמל לפנות לוועדת המומחים אשר הוקמה על-ידי הצו ולבקש היתר להמשיך הבנייה.

בשנה האחרונה אותו סיובת העיכוב בבנייה והן מת-
מקדות בעבודות הגימור ובהעדר ייעול אירגוני, וכבר
הוחל בהחדרת שיטות בנייה מתועשות גם בעבודות גימור
כהתקנת חלונות ודלתות ותיעוש באינסטאלציה הסאני-
טארית. כתוצאה מכך נרשמו כבר הישגים משמעותיים
בקיצור משך הבנייה של דירות למגורים. באשר לייעול
אירגון הבנייה יוקמו השנה אתרי בנייה לדוגמה שיסייעו
בידי הקבלנים לאתר את נקודות התורפה בצד האירגוני
של עבודתם ולייעלה. משרדנו מייחס חשיבות רבה ל-
נושא זה והוא רואה בקיצור משך הבנייה, גם על-ידי
שיתופן של חברות זרות בעלות טכנולוגיה חדישה, אמצעי
ראשון במעלה להוזלת עלות הבנייה ומחירי הדירות.

5663. הרחבת הכביש לבאר שבע

חבר-הכנסת י. ז'. אמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום
ג' באדר תש"ס (20 בפברואר 1980):

מאז נחתם הסכם השלום בינינו לבין מצרים אנו
עדים לתנועה הולכת וגוברת של כוחות צה"ל במרחבי
הנגב. כוחות צה"ל, קבלני בנייה ופעילות משקית מוגברת
מורגשים על הדרכים המובילות לבאר שבע מאזור המרכז.
עומס זה של תחבורה מחייב בדיקה ותיוגן של הרחבת
הכביש לבאר שבע והפיכתו לרב-מסלולי. בכך ישופרו
תנאי הנסיעה ליושבי דרום הארץ והנגב והם יקורבו
למרכז הארץ.

אבקש להשיב לי:

א. האם קיימת תכנית של סלילת כביש רב-מסלולי
ממרכז הארץ לבאר שבע?

ב. אם התשובה היא חיובית, לאיזו שנה תקציבית
מיועדת התחלת עבודת הסלילה?

ג. אם התשובה שלילית, האם יש בכוונת כבוד
השר לבדוק את מידת החיוניות של פרויקט זה לטובת
יישוב הנגב והגשמת מדיניות פיזור האוכלוסיה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אכן קיימת תכנית לסלול כביש רב-מסלולי ממרכז
הארץ לבאר שבע. בתכניתנו להתחיל בסלילה בשנת
התקציב 1981.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת ז'אק אמיר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

היות שהכביש הזה הפך להיות כביש סואן בגלל
היערכות כוחות צה"ל בנגב נדמה לי שצריך להתחיל
בבנייה ב-1980 ולסיים ב-1981 כי היום הכביש מאוד
עמוס ומסכן את התושבים הגרים בנגב, שמספרם מתקרב
לחצי מיליון נפש, כן ירבו.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

מהי השאלה?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

הבקשה היא להקדים את העבודה.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

יש תכנית עבודה, הייתי רוצה כמוך להקדים אבל
יש סדרי עדיפויות. עם זאת נשקול את הנושא.

מגורים. לעומת זאת בשל ריבוי ימי השמש בארץ מחדיר
משרד הבינוי והשיכון, בהיקף רחב, את השימוש באנרגיה
סולארית לאספקת מים חמים ואף גזים נסיונות לשי-
מוש באנרגיה סולארית חלקית גם להסקה. בנוסף על כך
הוחדר שיפור ניכר בבידוד התרמי של מעטפת הבניינים.

5531. כישוריו של המתמנה למנכ"ל מרכז

הבנייה הישראלי

חבר-הכנסת נ. פדר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום
כ"ז בשבט תש"ס (13 בפברואר 1980):

ראש אגף אירגון בתנועת החירות, מיכה רייסר, מונה
למנכ"ל מרכז הבנייה הישראלי לאחר התפטרות המנכ"ל
הקודם, המהנדס נחום גרנות.

אבקש להשיב לי:

א. מה הם כישוריו של מר רייסר לתפקיד האמור?

ב. מהו עברו בענף הבנייה?

ג. האם הינו בעל הכשרה הנדסית?

ד. אם אין למר רייסר הכישורים לתפקיד האמור —
הוא אינו בעל הכשרה הנדסית ואין לו עבר בענף הבנייה
— מהי הסיבה למינויו?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

מר רייסר נבחר לתפקיד האמור על יסוד כישוריו
האירגוניים והשכלתו הפורמאלית האקדמית בתחום ה-
מינהל. כישורים אלה הם שנדרשו בתפקיד האמור.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולי:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פדר.

נפתלי פדר (המערך):

מה הם הכישורים ההנדסיים שלו?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אני הרי לא אכנס לכישוריו בכל תחום ותחום. הכי-
שורים הנדרשים הם אלה שיש לו.

5533. התארכות משך הבנייה של דירות

חבר-הכנסת א. שפיזר שאל את שר הבינוי והשיכון
ביום כ"ז בשבט תש"ס (13 בפברואר 1980):

ממצאים שונים מצביעים על התארכות משך הבנייה
של דירות בארץ. בניית דירה ב-1979 נמשכה בממוצע
27 חודשים לעומת 23 ב-1976. להתארכות זו היתה כמובן
השפעה גם על מחירי הדירות החדשות.

אודה לשר אם ישיב לי:

א. האם מאשרים נתוני משרד הבינוי והשיכון את
הממצאים הנ"ל?

ב. מה הן סיבותיה של התארכות הנזכרת?

ג. מה יש בדעת משרד הבינוי והשיכון לעשות
כדי למנוע התארכות נוספת וכדי לקצר את תהליך ה-
בנייה?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הממצאים המצביעים על התארכות של משך בניית הדי-
רות עד ל-27 חודש הם נכונים בעיקרם לשנת 1978.

5666. התקנת שערי בטחון בכניסות לבתים במעלות

חברת הכנסת א. ג. בריאן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

בעקבות קריאתו של משרד הבינוי והשיכון לתושבים "לעלות למעלות" ובהתחשב כרגישותה הבטחונית של העיירה מעלות והתקפת הרצח של המחבלים עליה רצוני לשאול את כבוד השר:

מדוע אין משרד הבינוי והשיכון דואג להתקנת שערי בטחון בכניסות לבתים הנבנים במעלות, שערי בטחון שזכוהם להגביר את הבטיחות?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון מתקין בבניינים הנבנים על-יד במעלות שערי בטחון בכניסה לחדרי מדרגות. בבניינים שנובנו בעבר ללא שערי בטחון מותקנים עתה שערים אלו על-ידי חברת "עמידר" בהתאם להנחיות משרד הבינוי והשיכון.

5668. נתונים סטטיסטיים על מספר הזכאים לשיכון

חברת הכנסת א. שפייר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

לאחרונה חלה אי בהירות בנתונים הסטטיסטיים על מספרם של הזכאים לשיכון. בנסיונות אלה מן הראוי להבהיר הן את הטעויות והן את הנתונים כדי שתתאפשרנה השוואות נאותות עם נתוני העבר.

אודה לשר אם ישיב לי:

- א. מי הוא זוג הזכאי לשיכון לפי הגדרת המשרד?
- ב. לאחר כמה שנות המתנה נמחק שמו של זכאי כזה מרשימת משרד הבינוי והשיכון?
- ג. האם מחיקה כזאת אפשרית ללא הודעת הזכאי על ויתור על זכאותו וללא בדיקת משרד הבינוי והשיכון אם נשתנה מצב דיורו? במקרים אלה מי מחליט על ההשמטה?
- ד. כמה זכאים לשיכון הצטברו ברשיומי משרד הבינוי והשיכון עד לסוף 1979?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- א. כל זוג שנישא לאחר ה-30 בספטמבר 1970 ואין או לא היתה בבעלותו דירה זכאי לסיוע המשרד.
- ב-ג. זכאי כנ"ל אינו נמחק מנתוני משרד הבינוי והשיכון. לכל זוג שנמצא זכאי מונפקת תעודת זכאות שתקפה שנה אחת מיום הוצאתה. מדי שנה מתבקשים זכאים שלא מימשו את הסיוע להירשם מחדש לשם קביעת מחודשת של ניקודם ושיעור הסיוע המוצע להם.
- ד. עד לסוף שנת 1979 הצטברו ברשימת משרד הבינוי והשיכון כ-30 אלף זוגות צעירים זכאים שלא מימשו סיוע במסגרת התכנית לזוגות צעירים. מתוך אלה כ-12 אלף זוגות צעירים שנרשמו בשנת 1976 ובשנת 1977 לא חידשו את בקשתם. ייתכן כי חלק מקבוצה זו רכשו בינתיים דירה בכוחות עצמם. מן הראוי לציין

כי 2,500 זוגות צעירים מכלל הזכאים מקבלים השתתפות בתשלום שכר הדירה ממשרד הבינוי והשיכון בסכומים הנעים מ-1,000—2,600 לירות לחודש. המדובר בזוגות השוכרים את דירתם בשוק החפשי עד שיהיה ביכולתם לממש את הסיוע המוצע להם ולרכוש לעצמם דירה. מובן שכל שחולף הזמן גדל הניקוד המצטבר לזכות הזוג הזכאי בשל הגידול בוותק בנישואין ובשל התרחבות המשפחה. בתשעת החודשים האחרונים, מאז הונהגה תכנית הסיוע החדשה של המשרד, מממשים כ-800 זוגות צעירים את זכותם להלוואות מדי חודש בחודשו. הממוצע אשתדק היה 700 לחודש.

5669. התכניות לגבי עיר הוורדים

חברת הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

בעקבות תשובת השר לשאלתה מספר 4654 טוען ראש מועצת מעלות כי החלטת ועדת השרים בנדון סולפה. עוד נטען כי ההחלטות על תיאום עם ישובי הסביבה ועל שילוב עם מעלות אינן מתבצעות. תושבי מעלות חרדים מהקפאות התפתחות מעלות כיוון שהקרע שעליה תוקם עיר הוורדים היא הרורבה בקרקעות היחידה שיש למעלות והמגמות המסתמנות עד עתה מצביעות על הקמת ישוב סמוך אך מנותק ממעלות.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם הקמת עיר הוורדים תואמה עם ישובי הסביבה והאם מתוכנן שילובה עם העיירה מעלות?
2. מה הוא שיעור ההשקעה הציבורית אשר מתכ-וונת הממשלה להשקיע בהקמת עיר הוורדים?
3. כמה משפחות רשומות בפועל למגורים בעיר הוורדים?
4. מה הוא השטח שהוקצה להקמת עיר הוורדים? האם נכונה הטענה כי השטח הוא רורבת הקרקע היחידה שיש למעלות?
5. מי הם הבעלים של החברה לפיתוח כפר הוורדים בע"מ ומה הם אחוזי הבעלות?
6. האם נכונה הטענה כי מפעלים משלומי ומנהריה יועתקו לעיר הוורדים? האם צפוי בשל כך משבר תעסוקתי בשלומי ובנהריה?
7. מדוע לא תשולב עיר הוורדים כשכונה יוקרתית בתוך תחום השיפוט של מעלות, שכונה אשר תיהנה מניהול אוטונומי במשך 10 שנים?
8. מדוע לא תוקם עיר הוורדים בריחוק ממעלות באופן שלא תיפגע התפתחותם של הישובים הסמוכים אליה?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. התכנית נדונה בוועדה המקומית לתיכנון ובנייה והוועדה המחוזית לתיכנון ובנייה. כל הישובים הסמוכים השתתפו בדיונים בפורומים הסטטוטוריים האלה.
2. אין אפשרות להעריך את שיעור ההשקעות הצפויות בשלבי התיכנון הראשוניים שבהם נמצא עדיין הנושא.
3. מספר המשפחות הרשומות הוא 400.
4. השטח שהוקצה נאמד ב-6,000 דונאם לערך.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. מה הן ההוראות הניתנות לעובדי "עמידר" הצריכים, עקב ביצוע תיקונים בדירה, לעבוד גם בדירות השכנים ?
2. האם מוכן כבוד השר לחייב את עובדי "עמידר" להחזיר את המצב בדירתו של מר מועלם לקדמותו, ואם לא, מדוע ?
3. האם מוכן כבוד השר לוודא כי "עמידר" תשלם את הסכום שהתחייבו עובדיה להחזיר בעד ניקוי הדירה ?
4. מדוע לא התייעצה חברת "עמידר" עם מר מועלם בכל הקשור בטיפול גג ?
5. האם קשיש בן 80 החי מקיצבת הביטוח הלאומי יכול לשלם 1,843 לירות מקיצבתו בעד זיפות גג שנעשה ללא התייעצות איתו ?
6. האם מוכן כבוד השר לבדוק את האפשרות לביטול תשלום הגג ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חברת "עמידר" תיקנה את כל הליקויים בביתו של מר ג'ורג' מועלם ואף החזירה לו את סכום הכסף שנתחייב בו בעד עבודות ניקיון. מר מועלם רכש את דירתו ב־1971 וכבעל הנכס חלה עליו חובת התיקונים בביתו. חרף זאת, בהתחשב בגילו ובמצבו הכלכלי ביצעה "עמידר" את התיקונים על חשבונה.

5673. פמדר ממש שבה לגבי דירות
של יהודים מחוץ לארץ

חברת הכנסת א. הרליץ שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980)

בעיתוני ה־3 בפברואר 1980 נמסר כי כבודו אמר כי הקאבינט הכלכלי החליט לפטור מתשלום מס שבת יהודים מחוץ לארץ שיש להם דירות בארץ והם מוכרים אותן.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם הידיעה נכונה ?
2. האם לדעת השר נכון הוא שבעלי דירות אלה ישוחררו מתשלום מס שבת ?
3. האם יש במתן תמריץ ליהודים למכור את רכושם בארץ עידוד לעלייה לארץ ולקשר עמה ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

1. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק מס שבת מקרקעין.
2. בהתאם לחוק מס שבת למקרקעין תושב חוץ שהוא בעל דירה שחל פטור על מכירתה זוכה בפטור ככל מוכר דירה כזאת. הוראות אלה לא שונן בהצעת חוק מס שבת מקרקעין שפורסמה בהצעות חוק מס' 1441 מיום 4 במארכ 1980.
3. הגם שאיני ממונה על ביצוע חוק מס שבת מקרקעין אני סבור כי יש לקדם בברכה כל השקעה של תושב חוץ בישראל, ובכלל זה רכישת דירה.

היו"ר ש. ארבליאמלזינו :
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת הרליץ.

הקצאה זו מותנית באישורה של התכנית הקיימת. מועצת מעלות טוענת כי חלק מהשטח אכן עשוי להיות זרובת קרקע לפיתוח העמדי של מעלות. הועדה המהווה לתכנון ולבנייה תחבקש לתת את דעתה על אספקטים אלה בטרם תיתן את אישורה.

5. החברה היא אגודה שיתופית ורשומה ברשם האגודות השיתופיות ולכל חבר בה זכויות בעלות שוות לפי התיכנון שאושר עליידי רשם האגודות השיתופיות.

6. לא ידוע לי.

7. הצעה זו הובאה בפני חברת הכנסת סטף ורטהיימר והוא דחה אותה.

8. היוזם ביקש כי יוקצה לו שטח בין נהריה ומעלות, קרוב ככל האפשר לנהריה. הוחלט כי האתר יהיה קרוב למעלות על־מנת שיוכל להתאחד עם העיר במרוצת השנים ולהוות ישוב עירוני אחד.

היו"ר ש. ארבליאמלזינו :
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד) :

אני מבין שחברת הכנסת ורטהיימר דחה את ההצעה להקים את שכונת הוורדים בתוך מעלות. האם אי־אפשר להעמיד את זה כתנאי ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

אני חושב שחברת הכנסת ורטהיימר יודע מה התפתח מאז ועדת השרים אישרה לו את הפרויקט וכל הכרוך בו. לכן אם היו דורשים שיקים את השכונה במעלות זה לא היה יוצא לפועל. דרך אגב, אני הסתייגתי בזמני מהתכנית, אבל אם השאלה היא אם להקים את השכונה במקום זה או לא להקימה בכלל אז תסכים אתי שבמצב של הגליל מוטב שתקום השכונה בגליל מאשר תתבטל.

5671. יחס חברת "עמידר" כלפי משתכן קשיש

חברת הכנסת צ. ביטון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980)

מר מועלם ג'ורג' מרחוב הנוטרים 3, ירושלים, קשיש בן שמונים שנה המתקיים מקיצבת של הביטוח הלאומי בלבד, שלח אלי מכתב שבו הוא מגולל פרשה עגומה מתוך יחסיו עם חברת "עמידר" : עובדי חברת "עמידר" פנו אליו וביקשו לבדוק את מרפסת דירתו שלטענתם יש בה רטיבות הגורמת סבל למשפחה שגרה תחתיו. לאחר שחפרו במרפסתו לא החזירו את המרפסות למקומן, ליכלכו את דירתו ואמרו לו להביא מנקה ולשלוח את החשבון ל"עמידר". כשעשה זאת לא כיבדה חברת "עמידר" את התחייבותה. לאחר פניות רבות מצדו של מר מועלם שבו עובדי "עמידר" לדירתו ותיקנו את המרפסות אולם, לטענתו של מר מועלם, התיקון אינו מושלם ומים חודרים לדירה. כמו כן שוב לוכלכה הדירה בלי שעובדי "עמידר" ינקו אותה ושוב ביקשו ממנו להביא מנקה, לקחת קבלה ואמרו ש"עמידר" תשלם. בשתי הפעמים שילם מר מועלם 1,000 לירות לניקוי הדירה מבלי שכספו יוחזר לו. את האסלה בדירתו החליפו באסלה של בית־שימוש ציבורי למרות מתאמו. בקשותיו החוזרות ונשנות של מר מועלם נענו בתשובה כי אין "עמידר" מוכנה לשלם לו את הוצאותיו לניקוי הדירה ונוסף על כך מחייבת חברת "עמידר" את מר מועלם לשלם 1,843 לירות בעד זיפות הגג ואם לא יעשה כן יסולק מהדירה.

בשעות הלילה. בארץ קיימים צמתים מרכזיים רבים שבהם טרם הותקנה תאורה בשל מגבלות תקציב. סדר העדיפויות בהתקנה נקבע על-פי אמות מידה מוחלטות של נפח התנועה בשעות החשיכה ומספר הולכי הרגל בשעות אלה. בצומת גת-גלאון אין נתונים אלה מצדיקים התקנת תאורה לפני שתותקן בצמתים עמוסים יותר שטרם הותקנה בהם תאורה ואשר למרבה הצער גרשמו בהם תאונות במספר גדול יותר.

5765. סלילת כביש עוספיה—דליית אל-כרמל—אליקים

חברת הכנסת א. נמיר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980):

בתשובה לשאלתה שלי מס' 3551 מאפריל 1979 עניתי כי התכנית לסלילת כביש עוספיה—דליית אל-כרמל—אליקים קיבלה חוקף בוועדה המחוזית וכי מגבלות תקציביות מונעות לפי שעה את סלילתו. נמסר לי כי במקום תיקון יסודי שיפצו במשך הקיץ קטעים מהכביש אך גשמי החורף החזירו את המצב לקדמותו.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם ייסלל בשנת התקציב הקרובה הכביש ה"נ"ל?

2. האם אין עדיפות בהשקעת הסכום הדרוש לסלילה על פני עיסוק בתיקונים ארעיים שתועלתם מועטה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשנת התקציב 1979 הוחל בשיפור ותיקון יסודי של הקטע אליקים—מוחרקה. קטע זה יושלם בשנה זו. במסגרת המגבלות התקציביות אנו אכן מעדיפים להשקיע בסלילה ובטיפול יסודי ולא לעסוק בתיקונים ארעיים.

5822. כלילת שכונת יציב שבקדימה בתכנית שיקום השכונות

חברת הכנסת מ. קצב שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980):

בשכונת יציב בקדימה מתגוררות בדירות בנות 48–60 מ"ר כ-700 משפחות ברוכות ילדים המונות כ-3,000 נפש. המצב בשכונה זו הוא חמור ביותר. מערכת הגינון פגומה, חדרי המדרגות פגומים, אין תאורה, בתי מלאכה פגומים בתוך השכונה, אין מגרש משחקים, כל השירותים העירוניים מצויים בכפר הוותיק והחזות החיצונית מונוחית. אבות הישוב מתפלאים מדוע לא כלולה שכונת יציב בתכנית השיקום המתבצעת על-ידי ממשלת ישראל.

אודה לשר אם ישיב לי:

מדוע לא תיכלל יציב בתכנית השיקום במסגרת הפרוגרמה ל-1980?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

אנו מודעים למצב החמור שבו נמצאת שכונת יציב בקדימה ובדעתנו לכלול אותה במסגרת השכונות אשר ישוקמו בשנה הקרובה.

אסתר הרליין (המערך):

כבוד השר, האם כבודו כשר השיכון וכשר הקליטה שוקל פעולה חוקית כלשהי למניעת מכירתן של דירות, שמומנו בכספי הציבור, כאשר עולים יורדים מהארץ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

זו שאלתה אחרת. הנושא הוא הרבה יותר רחב ומורכב מהשאלתה עצמה. תגישו שאלתה אחרת ואני אתייחס לזה.

5674. דירות ריקות של חברת "שיכון ופיתוח"

חברת הכנסת נ. כהן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

אודה לשר אם יאיל להשיב לי:

1. כמה דירות של חברת "שיכון ופיתוח" עומדות ריקות?

2. מדוע לא נמכרו עדיין הדירות הללו?

3. מה יש בדעת השר לעשות לפתרון הבעיה?

4. האם לדעת השר השכרת הדירות היא הפתרון?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לחברת שיכון ופיתוח אין דירות לא מכורות אשר בנייתן נסתיימה, להוציא דירות בודדות.

2. כ-3,500 דירות נמצאות בשלבי בנייה וכשני שלישים מהן בשלבי בנייה התחלתיים וטרם הוצעו כלל למכירה. הדירות נבנות בכל חלקי הארץ בהתאם לצרכים והסיוע הניתן לזכאים יאפשר להם לרכוש את הדירות. חלק מן הדירות יועמדו לשכירות.

5732. תאורה בצומת בדרום

חברת הכנסת י. מ. אברמוביץ שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980):

חושבי שבעה ישובים בדרום — ביניהם קוממיות, חזון יחזקאל, רוחה, זבדיאל, גת, גלאון ובית-נר — עוברים בצומת גת-גלאון בנסיעותיהם הלך וחוזר מישויהם. התנועה בצומת זה היא סואנת ביותר כיוון שמדובר בכביש מרכזי לאזור הדרום. תאונות דרכים רבות, שרובן נסתיימו במקרי מוות, אירעו בצומת זה בגלל חוסר תאורה מתאימה בלילה, מצד אחד, ומצד שני בגלל רוחב הכביש — 4 מסלולים — וצורתה הישרה, המאפשרים נסיעה במהירות גבוהה. מלבד זאת, הכביש מצד אחד הוא מורד ונהגי המכוניות אינם יכולים להבחין בחולכי הרגל בלילה. החשיכה השוררת במקום גם גרמה כבר לכמה מקרי תקיפות והתנפלויות של בריונים על עוברי אורח.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

האם מוכן כבודו להורות על התקנה מיידית של תאורה נאותה בצומת זה כדי להקדים ולמנוע תאונות ומקרי מוות נוספים במקום?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בארבע השנים האחרונות אירעו ארבע תאונות דרכים בצומת גת-גלאון, בהן שתי תאונות בשעות היום ושתיים

5825. בקשה של בודרת לפיוע לשיכון

בישוב פיתוח

חברת הכנסת ח. גרופמן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

גב' לאה ארבל מועסקת כאחראית למכון פיסיו-תראפיה בבית החולים הממשלתי בנהריה. מכיוון שדירתה קטנה מאוד והיא נתקלת בקשיים במציאת דירה מתאימה בנהריה פנתה גב' ארבל למשרד השיכון בבקשה לעזור לה במסגרת תכנית סיוע להתיישבות באזורי פיתוח. גב' ארבל מבקשת להשתכן במעלות ולהמשיך בעבודתה בבית החולים. בקשתה הגיעה עד לוועדת עירעורים עליונה בירושלים אשר דנה בבקשתה ודחתה אותה.

אבקש להשיב לי :

א. מדוע נדחתה בקשתה של הגב' ארבל לסיוע כדי שתוכל להשתכן במעלות ?

ב. האם נעשה הסירוב לפי כללים מקובלים, ואם כן, מה הם ?

ג. האם אין כאן השגת ההיפך מן המטרה המוצהרת של עידוד ההתיישבות ומעבר אקדמאים לאזורי פיתוח ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון מגביל בודדים ברכישת דירות בנות שני חדרים שיש בהן כדי לפתור את בעיית דיוורם. הדירות הגדולות יותר מיועדות למשפחות. בהתאם לכללים אלה נדחתה בקשתה של גב' לאה ארבל לדירה בת שלושה חדרים. חרף זאת ביקשתי לבחון בוועדת חריגים אם יש מקום, לאור אופי עיסוקה של המבקשת ומצאי הדירות שבידינו, להקצות לה דירה בת שלושה חדרים במעלות.

5827. נטיעות בכבישים בין-עירוניים

חברת הכנסת י. תמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

לפני שלוש שנים, בדיון שנערך ביזמתי עם ראשי מע"צ הוחלט שיעשה נסיון לנטוע שיחים בין שני הגב' תיבים הבינו-עירוניים בכביש ירושלים-תל-אביב ליד לטרון. מטרת המעשה היא לגרום לשבירת החד-גונית המאפיינת את הדרכים הללו ולהוסיף נוי ושיחים כאלה היכולים להוות מחסום למעבר רכב מנתיב לנתיב. הדבר אכן נעשה. בינתיים נרתמה לפעולה דומה המועצה לארץ ישראל יפה ואף הצליחה להתרים נדבן שעניין איכות

הסביבה יקר לו, ובעזרתו נערך במחלקה לחקלאות מדב-רית שברשות למחקר ופיתוח באוניברסיטת בן-גוריון (המכון לחקר הנגב, לשעבר) בבאר שבע פרויקט נסיוני שמטרתו לבדוק צמח שלא יצריך השקיה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי :

1. מה הן תוצאות נסיון הנטיעות בכביש ירושלים-תל-אביב והאם מתכננים להרחיב את הנטיעות ?

2. מה נעשה בתחום הנסיוני של גידול צמחיה מיוחדת לנטיעות בדרכים בין-עירוניות ?

3. האם יש התקדמות בנטיעות בהצטלבויות הדרכים הבין-עירוניות שהיום הן קרחות ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

1. הנטיעות בכביש תל-אביב-ירושלים נקלטו כרו-בן ויש להניח שתוך שנה-שנתיים תשלט הצמחיה בנוף באותם קטעי הדרך שבהם נשתלה. בשלב זה אין אפשרות תקציבית להרחיב את הנטיעות לאורך הכביש אלא בצמחים בלבד.

2. עבודת נסיון בשימוש בנייני צומח שונים עומדת להיות מבוצעת במחלק נתינה. אנו עוקבים אחר הנעשה במסדות האקדמיים בתחום בחינת צמחים לטיפוח נוף כבישים. בשל קשיי תקציב אין באפשרותנו לממן עבודות נסיון מטעמנו.

3. תכנית הגינון שהיו עד כה הולכות ומתממשות : במחלק השבעה (אזור) הסתיימו הנטיעות ; במחלק גנות — בכביש ירושלים-תל-אביב — תבוצענה נטיעות נוספות ; במחלק נמל התעופה בן-גוריון ובקטעי כביש נוספים בואכה מחלק גנות תבוצענה בעתיד הקרוב נטיעות נוספות.

הו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אני רוצה לבקש סליחה מחברי הכנסת שלא היו במליאה כאשר כבוד השר נתבקש להשיב על השאלות שלהם. היום לא אוכל להיעתר לבקשה להשיב פעם נוספת כי סדר-היום עמוס מאוד. כמובן, זה לא תקדים.

דב שילנסקי (הליכוד) :

אני נעתר לבקשה.

יוסף תמיר (התנועה לשינוי ויזומה) :

אולי בכל זאת תינתן תשובה על השאלתה שלי ביחס לאנרגיה והדלק, כי זה עניין חמור מאוד ?

הו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

לא, אלא, קח את התשובה מהפרוטוקול.

יב. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980

(המשך הדיון)

לפני כשנתיים קיבלה הכנסת החלטה שלפיה חינוך תיכון יהיה חינם. למעשה חוייב כל אורח ישראלי לשלם תוספת לביטוח לאומי בשיעור של 0.4%, שנועדה לממן את החינוך העל-יסודי הקרוי "חינוך תיכון חינם". היום, שנתיים לאחר שהוחל החוק אפשר לקבוע בוודאות שהספ-קות וההוספים שליוו רבים בתוכנו היו מוצדקים. הבה נבחן את העובדות המוצגות בספר התקציב. בכיתות ט'-י"ב לומדים בסך הכול כ-160 אלף תלמידים. בכיתות

הו"ר ש. ארבל-אלמזלינו :

אנחנו חוזרים להנמקת הסתייגויות. רשות הדיבור לחבר הכנסת אליהו מויאל.

אליהו מויאל (המערך) :

גברתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לגמק כמה הסתייגויות הנוגעות למשרד החינוך והתרבות. הסתייגויות הראשונה נוגעת לחינוך על-יסודי חינם.

הניבו את הפרי המקווה ולא הצליחו לבער את נגע ה"אנאלפיתיות" מקרב האוכלוסיה הישראלית. גברתי הי"ב שבת-ראש, אני יודע שהמצוקה של האוצר, של הממשלה, בחלוקת התקציב היא גדולה. אך מספר הנבערים המגיע למאות אלפים הייב לעזוע אותנו ולהדריך את מנוחתנו. לא מדובר בקשישים ובקשישות אלא גם בצעירים. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מציינים שבקרב גילאי 18—40 שיעור בעלי ההשכלה הנמוכה הוא גדול וביניהם חיילים בצה"ל — וראינו אותם בביקורים שערךנו במחנות — ובחורים ובחורות שהספיקו להקים משפחות והם הורים לתלמידים בישראל.

אמרה יהודית עתיקה אומרת שהתורה מחזרת על האכסניה שלה. יש לי חשש, גברתי היושבת-ראש, שהדרך היא דו־סטרית — כמו שהתורה מחזרת על האכסניה שלה כך חוסר לימוד תורה מחזר גם הוא על האכסניה שלו ועובר בירושה מדור לדור. הרבה מס שפתיים אנו תורמים לתחלואיה של החברה הישראלית. אנו מרבים לדבר על סתימת הפערים החברתיים, על נשירת נערים ונערות מבתי-הספר, על נוער במצוקה, על ילדים הטעונים טיפוח וכו'. עלי-ידי הענקת קיצבאות למיניהן לא נצליח להגיע לסתימת הפערים ולחיסול העוני. ולא נצליח בכך אפילו לא עלי-ידי בניית שיכונים אם וכאשר ייבנו. לסתימת הפערים או לצימצום נגיע כשנצליח להעלות את רמת ההשכלה, התרבות וההודעה החברתית והאנושית של האוכלוסיה. רק אז נצליח גם למנוע נשירת נערים ונערות מבתי-הספר, נצליח למנוע גידול במספרם של ילדים הטעונים טיפוח ולמנוע את המצוקה של הנוער. כל התחלואים והמצוקות של החברה בישראל מקורם בבערות ובנחשלות של ההורים המבוגרים. הוכח שקיים קשר בין רמת ההשכלה של ההורים לבין הישגי ילדיהם בבית הספר והתנהגותם בחברה. רמת השכלה נמוכה של ההורים יוצרת הרגשת זרות במשפחה, מגבירה את רגשות הניכור והבידוד החברתי, התרבותי ומחלישה את המוטיב באציה לצרכי המדינה והחברה. אנו מדינה קטנה, לא כל שכנניו השלישי עם יוקמנו. הצלתו להקים מדינה, לבנותה ולפתחה בזכות יתרוננו האיכותי. יתרון איכותי זה אינו מובטח לעד ועלינו לשקוד על שמירתו. וכדי לשמור עליו אנו חייבים לתת לדור הצעיר, לבנינו, חינוך הומאניסטי וטכנולוגי כדי שיוכלו, מצד אחד, לעמוד בפני הדרישות הטכנולוגיות והחדשות הבאות בעקבות ההתפתחות המדעית, ומצד שני, כדי שיהיו מחוסנים מבחינה נפשית ומוסרית, על מנת שיוכלו לעמוד בפני המצוקות של עם במצור אשר שכניו עדיין לא הגיעו כולם להכרה בקיומו ובנוכחותו באזור. לפיכך אין החברה הישראלית יכולה לשאת את המצור. יש לימצא בחוכה 800" אלף בוגרים, היינו כשליש מאוכלוסייתה, שיהיו נבערים מדעת, היינו אנאלפיתים מוחלטים או אנאלפיתים למחצה.

גברתי היושבת-ראש, משרד החינוך עושה מאמצים בנושא זה אך בהחלט אין בהם די. אני חושש לומר שכולנו איננו מודעים לתורמת הבעיה. והא ראה: יש במשרד החינוך מחלקה לחינוך מבוגרים העוסקת גם בלימוד אנאלפיתים. אנשי המשרד העושים מלאכתם כנדרש מהם, בהרבה מסירות ואהבה, מדברים בהתלהבות על הישגי המחלקה. שימו לב, חברי הכנסת, המחלקה הצליחה להקיף באמצעים הדלים העומדים לרשותה קרוב ל-7,000 מבוגרים אנאלפיתים מוחלטים מתוך 250 אלף, היינו קרוב ל-3% מכלל האוכלוסיה הזאת. האם אין זה לעג לרש? האם אין אנו מושלים מס שפתיים לנושא

ט' בלבד לומדים כ-40 אלף תלמידים. כיתות ט' כידוע הן חובה וודאי שהן חנינם. נותרו לכן 120 אלף תלמידים הלומדים בכיתות י"ב ועליהם חל חוק חינוך תיכון חנינם. לפי ספר התקציב תגיע העלות של הכיתות י"ב—י"ג שעליהן חל חוק חינוך חנינם ל-4.4 מיליארד לירות. היינו, העלות לתלמיד היא קרובה ל-36 אלף לירות. אילו החוק לחינוך תיכון לא היה קיים סביר להניח שההכנסות מהורי תלמידים בעלי אמצעים היו מגיעות לקרוב ל-2 מיליארד לירות והמדינה היתה משלמת את 2 מיליארד הלירות הנותרים. אך מאחר שקיים החוק והגבייה מביטוח לאומי תגיע רק, לפי אומדן, לסכום של מיליארד לירות יעלה חינוך תיכון חנינם למדינה ב-1980 סכום נטו נוסף של מיליארד לירות. פירושו של דבר הוא שהמדינה מעניקה סובסידיה לבעלי יכולת, לאנשים שיכולים לשלם בעד חינוך עלי-סודי לילדיהם. המדינה מעניקה להם מיליארד לירות לחינוך ילדיהם. חינוך תיכון חנינם שעליו תפארת הממשלה הזאת הוא לכן רגרסיבי כי הוא יוצר עיות חברתיות וכלכליות נוסף ומגביר את אי-השוויון בחלוקת ההכנסה הלאומית. האמרה המקובלת שהדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות יכולה לחול גם על חוק זה. בלי יודעין ובלי כוונה תחילה נקט שר החינוך מדיניות, ש"אשרה על-ידי הממשלה, אשר הביאה לקליחת משאבים מהשכבות הנזקקות והעבירה אותם לשכבות מועדפות. גברתי היושבת-ראש, הפער ואי השוויון בחלוקת ההכנסה הלאומית בישראל הולכים ומתרחבים. לפי מחקרים אמריקאים שנערכו בשנים האחרונות עולה מדד אי השוויון מדי שנה בשנה. חוק חינוך חנינם שהמימון שלו בא מהביטוח הלאומי תורם את חלקו להגדלת אי השוויון בחלוקת ההכנסות במשק, מפני שלוקחים כסף משכבות שעד כה היו משוחררות מתשלום חינוך תיכון ומתושבי אזורים פיתוח ומעבירים אותו לשכבות מבוססות יותר.

גברתי היושבת-ראש, כאשר התקבל החוק לחינוך תיכון חנינם נאמר שהחלטת הממשלה היא הוראת שעה רק לשנתיים וכעבור שנתיים יבוא מימון מהתקציב הלאומי ואילו אותם 4% לא ייגבו עוד מהאזרחים על-ידי הביטוח הלאומי.

הגיע הזמן שהממשלה תקיים את הבטחתה ותשחרר את ציבור ההורים מתשלום. לחוק מלאו שנתיים. על-ידי כך, גברתי היושבת-ראש, נשיג לא רק יותר צדק סוציאלי אלא גם נחיר את הביטוח הלאומי לייצורו שלשמו הוקם, היינו מכשיר לביטוח סוציאלי ולא מכשיר פסיקאלי לספיגת כספים מהציבור. לביטוח הלאומי יש מטלות מוגדרות ואין טעם להטות את מסלולו לכיוונים אחרים.

ההסתייגות השנייה שלי נוגעת לנושא חינוך מבוגרים והנהלת הלשון. בשנה שעברה הוקצו לנושא זה 182.5 מיליון לירות ואילו השנה — סך 303.9 מיליון לירות. זוהי תוספת נומינאלית של 66% שמשמעותה היא עלייה ריאלי של עומה של פחות מ-1% או ליתר דיוק, 0.9%. גברתי היושבת-ראש, מצב חינוך המבוגרים בארץ חייב להדגיש לא אורח שרמת ההשכלה, החינוך, החברה והתרבות של החברה הישראלית נוגעת ללב. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים אותנו כי 250 אלף מבני האוכלוסיה היהודית הבוגרת, מגיל 14 ומעלה, הם אנאלפיתים גמורים. רמת השכלתם היא בת 0 עד 4 כיתות ואילו 650 אלף איש הם אנאלפיתים למחצה, כלומר רמת השכלתם היא בת 4 עד 8 כיתות. כל המאמץ צים הרבים שנעשו בשטח חינוך מבוגרים והשכלתם לא

שתלו בה, אך למרות הלבטים הקשים וההישגים הדלים אין היום דרך תורה כיוון שאין אלטרנטיבה טובה יותר לשם ביצוע האינטגרציה בחינוך. אם כך הוא המצב לא ייתכן שהמערכת תיתקע באמצע. אם הרפורמה היא חכמית שאין בשלב זה טובה ממנה או אם היא טובה או רצויה יש לבצעה ולהנהיגה בכל מערכת החינוך בארץ. אם יש ספקות והיסוסים לגבי כדאיותה יש להפסיקה ולמצוא לה אלטרנטיבה. יש לחדול מלמרוט את עצביהם של המורים, התלמידים וההורים. אי אפשר להישאר באמצע. יותר ממחצית תלמידי ישראל, כאמור, אינם נמצאים במסגרת הרפורמה.

הרעיון המונח ביסוד הרפורמה הוא להביא לאינטגרציה של כלי-לימודים משותפים נוצרים דרכי התנהגות ואחרות חיים משותפים. האינטגרציה צריכה ליצור את המפגש ההדוק של ילדים משכונות מצוקה וילדים מאזורים יוקרתיים, מפגש האמור להביא ולהחיש את מיוג הגליות וסתימת הפערים, אולם גם אם נחיש את ביצוע האינטגרציה יישארו מקומות, בעיירות וב שכונות, שהם מאוכלסים על-ידי יוצאי אסיה ואפריקה ושאין בהם יוצאי אירופה ואמריקה. עובדה זו, כשלעצמה, טומנת בחובה סכנות חברתיות גדולות מבחינת הצורך ביצירת עם אחיד ובמיוג גליות.

יש להאזין, גברתי הישבת-ראש, לרחשים הנשמעים בקרב חוקרי החינוך והמורים; יש להטות אוזן להתרעתם האומרת "שהיו תחומי פעולה שבהם נעשה מעט מאוד; היו תחומים אשר במהלך הביצוע לא היתה בהם הקפדה על התאמת המטרות והיו אף ליקויים במהלך הביצוע של תכניות חיוביות". ציטתי מתוך הדו"ח של הוועדה לבחינת הרפורמה. כנס אחד טענו מורים וחוקרים כי "טרם פותחו שיטות, תכניות ועזרים, חמרי לימוד ותכניות לימודים להוראה בכיתות אינטגרטיביות כדי לסייע למורה להתמודד עם קבוצות תלמידים הטרוגניות בכישרון ריחן ובידע שלהן". המסקנה היא שאין להסתפק רק בכתיבת תכניות, בהנחת חמרי לימוד ובתיכנון שיטות הוראה שגורות מועילות אלא צריך ללוותם במעקב שיטתי ובמעקב תומך כדי שישמשו בסיס להכנסת שיפורים. הצעתי היא לכן, גברתי הישבת-ראש, לבחון מחדש את נושא הרפורמה. אם תברר שאין לה אלטרנטיבה יש לשכללה ולהעמיד לרשותה את המשאבים הדרושים.

הו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת עמוס הדרי-הורביץ, ואח"כ ריו — לחבר-הכנסת אברהם מלמד.

עמוס הדרי-הורביץ (המערך):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, מדיניות משרד האוצר בתקופה הנוכחית מקובלת עלי באופן כללי. הצורך להתמודד עם הגרעון העצום במאון התשלומים ועם האינפלציה הגואה חייב נקיטת אמצעים חריפים. כוונת המדיניות, כפי שאמרת, מקובלת עלי אך מסופק אני באיזון מידה אכן יוכל המשרד לתפקד בממשלה כזאת ובקואליציה כזאת.

גברתי הישבת-ראש, אני רוצה להגיש את הסתיי-גיוותי. הראשונה מתייחסת לסעיף 72 — חקלאות. אני מציע להוסיף בסעיף 0103, רמת הגולן, 100 מיליון לירות, להגדיל את הסכום מ-565 מיליון לירות ל-665 מיליון לירות. בסעיף 0105, בקעת הירדן, אני מציע להוסיף 200 מיליון לירות. אני מציע לצמצם בסכומים הנ"ל את הסעיף 0107, יהודה ושומרון וגב ההר. רבותי חברי

של חינוך מבוגרים? והנה במקום להגביר את הפעולה בקרב אוכלוסיה זו באה הממשלה ומקצצת את המעט שהיא מקציבה לנושא זה. אני מציע, לכן, להכפיל את הסכום שהוקצב ולנהוג ביתר חסכון בשטחי פעולה אחרים כגון בחינוך העצמאי. שהרי בשעה שבורם החינוך הממ-לכתי מגיע המספר הממוצע של התלמידים בכיתה ל-36, בורם העצמאי של אגודת ישראל מספר התלמידים הוא פחות מחצי ומגיע ל-15 עד 16 תלמידים לכיתה. כל כיתה עולה למדינה כ-700 אלף ל"י לשנה, כלומר קרוב ל-47 אלף ל"י לתלמיד, יותר מאשר כפליים לתלמיד בחינוך הממלכתי וכ-27% יותר אשר לתלמיד בחינוך תיכון ממלכתי. ואין תימה, הזרם העצמאי של אגודת ישראל מתנהל ללא כל פיקוח ציבורי ולמשרד החינוך אין כל דריסת רגל בורם זה. אך הקצבות גליות ונסתרות הם מקבלים בשפע ואלה זורמות ללא הגבלה. אין עיני צרה בהקצבות לחינוך העצמאי אך חלוקה צודקת חייבת להיות.

הסתייגותי השלישית נוגעת לרפורמה בחינוך. לפני שתיים-עשרה שנה נתקבל חוק הרפורמה בכנסת. המטרות כפי שהוגדרו בהחלטת הכנסת היו כדלקמן: 1. העלאת רמת ההוראה וההישגים הלימודיים והחינוכיים והעמקתם; 2. צימצום הפער הקיים כיום בין ילדי האומה ברמת ההשכלה ובסיכויים להשתלב בחברה ובמשק מתקדם; 3. הפגשת הילדים במסגרות לימודיות אזוריות. היום, שתיים-עשרה שנה לאחר הפעלת הרפורמה, שוררת מבוכה רבה בין אנשי החינוך. חוקרי חינוך שאינם תלויים במערכת אינם מהססים להביע את אכזבתם העמוקה. כנס המדעי הרביעי של האגודה הישראלית לחקר החינוך שנערך לפני כשבועיים באוניברסיטת חיפה הובעו תחויות קודרות וסקפטיות באשר להישגיה של הרפורמה ולגבי כדאיות המשכה.

כאשר הועלה רעיון הרפורמה בחינוך, לפני 12 שנה, הוא עורר תקוות ורודות וציפיות גדולות. יוזמי הרעיון סברו שהוא יביא מזור לחולות הילדות של מערכת החינוך בישראל, יצמצם את הפער העדתי, יזרו את התהליך של מיוג גליות, ישפר את ההישגים הלימודיים. בקרב התלמידים בכלל ובקרב ילדי עולים בפרט וייתן הזדמנות שווה לכול. היום מדברים על הרפורמה בחינוך ועל הישגיה בטונים יותר נמוכים. בשיחות המתקיימות בנושא זה בוועדת החינוך של הכנסת, בעקבות הצעה לסדר-היום שהוגשה על-ידי עבדכם לפני כמה חודשים, הדיבורים הם יותר מאופקים. לכל היותר מוכנים אנשי המשרד וחוקרי חינוך לומר שההישג הגדול של הרפורמה הוא העמקת המודעות לבעיות החינוך באשר הרפורמה הביאה לחיפוש דרך לפתרונן. המצב היום כפי שנמסר הוא שלעך מחצית ממספר התלמידים בכיתות ז'-ח' וט' לומדים בחטיבות הבניים במסגרת הרפורמה ואת המחצית האחרת אין הרפורמה מקיפה והם ממשיכים ללמוד בבתי-הספר בשיטות קונבנציונליות. תהליך הפוך הולך ונוצר. מספרם של בתי-הספר הסלקטיביים גדל מדי שנה בשנה ובהם אין האינטגרציה מתבצעת, דבר שהוא בניגוד מוחלט לרפורמה וסותר את עצם רעיון האינטגרציה בחינוך.

ההרגשה היום היא שהיות שמערכת החינוך שקועה רובה ככולה בתכנית הרפורמה לא ממנה דרך חזרה. מקבלים אותה כתכנית כפויה שיש ללמוד לחיות אתה. חברי הוועדה לבדיקת הרפורמה בחינוך אומרים בערך כך: אמנם הרפורמה לא ענתה על התקוות והציפיות

הגבוהים שהגענו אליהם בעבר, עד כדי 70%. זה היה שיעור הסיבסוד שהגענו אליו בפסימים, בביצים ובחלב. אבל חובה עלינו לסבסד סיבסוד כלשהו כדי שתהיה אפשרות להבטיח את התיכנון ואת הייצור השוטף — גברתי היושבת-ראש, אני חושש שמשוה בקואליציה אינו מסתדר. אני רואה שחבר-הכנסת בן-מאיר נסער. כאשר חבר-הכנסת בן-מאיר נסער משוה בקואליציה אינו מס' תדר — אל לך אני מציע להקצות סכום של 1.2 מיליארד לירות לסיבסוד ענף החלב ו-500 מיליון לירות לסיבסוד בשר העוף. זאת כדי להבטיח אספקה שוטפת ובמחירים סבירים לצרכנים.

הו"ר ש. ארבל-אלמזולינג:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אברהם מלמד, ואחריו — לחברת-הכנסת חייקה גרוסמן.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בתקציב זה כפי שהכול יודעים חסר סעיף אחד חשוב, פיצויים למפוני ימית ופיתחת רפית. אני הגשתי הסתייגות והצבעתי על מקור לכספים הדרושים לסעיף זה, שאמנם השנה אינו מספיק אבל במשך השנים יספיק, והוא מימון המפלגות. אני הצעתי להעביר את הסכום המוקצב למימון מפלגות לנושא זה. וזאת בשל הטעם הזה: תושבי ימית הם קרבי נות של דמאגוגיה פוליטית שרוב המפלגות היו שותפות לה שיצרה הנחה פוליטית מוטעת, הנחה שלא היה לה כל בסיס ולא היה בה כל שיקול דעת ומחשבה פוליטית, שאנו נוכל להתחזק בשטחים, נוכל ליישב בהם אנשים והם אמנם יישבו בהם. אולם בכך הן הציתו אש בציון, אש התלהבות, אש זרה לפי המושג בספר ויקרא, אש זרה שלא ציוו אותה.

שלמה הלל (המערך):

בפיתחת רפית היתה אש זרה?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):
כן.

שלמה הלל (המערך):
אתה עושה עבודה זרה באמריך זאת.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):
באש זרה זו נכוו — — —

חייקה גרוסמן (המערך):
ומה על הישובים ביהודה ושומרון?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):
דייה לצרה בשעתה. צריך להכין כסף גם בשביל הפי-צוי לתושבי ישובים אלה.

באש זרה זו נכוו הרבה אנשים. אם מישוה ירצה לבדוק מהו המרכיב העיקרי במצב הלאומי הירוד יראה שהאכזבה והתיסכול הם תוצאה של 12 שנות — — —

שלמה הלל (המערך):
הם תוצאה של אכזבה ותיסכול מהממשלה שלך.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):
גם זה אבל גם מהממשלה שלך שהייתי שותף לה, לצערי.

היה מיעוט בכל הכנסות ובכנסת זו שהזהיר ואמר: אל תטפחו אשליות בעם כי האכזבה תהיה כליכך גדולה

הכנסת, התקציב מבטא מדיניות. אין עתיד לכספים המושקעים בגב ההר. הוויכוח האמיתי המתנהל היום עם ארצות העולם, בראשן ארצות-הברית, ועם מצרים הוא על נסיגתנו המלאה לקו הירוק והקמת מדינה פלש-תינאית. כדי למנוע מהם להשיג מטרות אלה עלינו להפגין נחישות החלטה ועמידה איתנה על-ידי הגברת המאמצים לאחיזתנו באותם אזורים המקובלים על מרבית העם כמחוייבים בהיאחזותנו. אני משוכנע שמרבית הציבור בארץ איננו מסכים להקמת מדינה פלשתינאית ואיננו רואה בכך פתרון. מרבית העם איננו מוכן לוותר על אזור בטחון הנשען על הירדן ומרבית העם איננו נכון לוותר על גוש עציון. יש כאלה הזורקים סיסמאות ומשלים את הציבור כשאלו על-ידי מהלכים של רצון טוב מצדנו, על-ידי ויתור ועל-ידי עזרה בהולדת מדינה עצמאית נוכל גם לפקח עליה בעתיד. אינני מאמין בכך. אני מכיר בכך שאין לנו עניין לשלוט במיליון ערבים ויש לאפשר להם שלטון שלהם, ככל שניתן, אבל בהחלט אסור לנו לוותר על אחיזתנו הבטחונית בגדה, אסור לנו לוותר על אזור בטחון בירדן כנגד איום מארצות חוץ. אני חושש שמהלכי הממשלה בתקופה האחרונה — אינני יודע אם זאת תוצאה של מדיניות או שזאת תגובה לפעולות רצח כלשהן — מונעים או מערערים את הקונסנזוס הלאומי שהיה מקובל עד היום. יש מי ששלול לפרש את התנגדות הציבור להתיישבות בחברון, למשל, כאילו הגנו מוכנים לווייתורים מרחיקי לכת. את ההפגנות נגד הממשלה שאנחנו עדים להן היום, ההפגנות נגד ההחלטה בעניין חברון עלול מישוה לפרש באופן שאינו נכון. ההפגנות או העצרות שקיימו לאחרונה הערבים הפלשתינאים אומרות שהם לא קוראים נכון את עמדת הציבור. מכל מקום אני מציע למנוע אותן פעולות של הממשלה על-ידי צימצום התקציב בתחומים שאינם מקובלים על מרבית הציבור ולהעביר אותם המשאבים למקומות המקורי בלים על מרבית הציבור ואשר תפקידם להבטיח את צרכי הבטחון של מדינת ישראל.

הסעיף השני, גברתי, הוא היצוא. אני מזדהה עם התמיכה ביצוא. הוצעה תמיכה של 592 מיליון לירות. אני מציע להגדיל את הסכום ל-992 מיליון לירות, כלומר תוספת של 400 מיליון לירות כדי להבטיח את הייצור בצורה מסודרת, כדי שהמשקים הבנויים על יצוא יהיו מובטחים שאכן יקבלו תמורה גאוה בתום עונת הגידול. איננו יכולים לקחת על עצמנו אפשרות שחקלאים יסתכנו, שהם יזרעו, יגדלו ויאספו ורק כעבור חצי שנה יידעו אם יקבלו תמורה גאוה לעמלם. יש להבטיח מחירי מינימום מבוקרים, מחירי מינימום ליצוא החקלאי. אני חושש שהשוק המקומי רווה היום מבחינת הקליטה של תוצרת חקלאית. לא ניתן לפתח את החקלאות פיתוח נוסף לשוק המקומי. עתיד פיתוח החקלאות מותנה בכך-רנו לייצא. כדי להבטיח את היצוא יש לעודד בשנים הראשונות, גם עידוד מופרז, את היצוא כדי שאנשים יסתכנו וישתמשו בתחום הזה בלי יצוא חקלאי.

גברתי היושבת-ראש, בסיבסוד מוצרים חקלאיים לא מופיע כל סכום לסיבסוד החלב והבשר. והרי כדי להבטיח ייצור שוטף, לא ייצור בנוסח של גלים עולים ויורדים אלא ייצור שוטף שיבטיח אספקה שוטפת לצרכנים ותמורה גאוה לחקלאים, יש להבטיח את התיכנון החקלאי. ניתן להבטיח את התיכנון על-ידי הקצאת סכומים מסויימים לצורך סיבסוד אותם מוצרים כפי שהיה נהוג בעבר. אני מכיר בכך שלא ניתן לסבסד בשיעורים

לפחות תשלמו בעד זה. היות שחסר לנו תקציב לפחות את המפונים שהם הקרבנות שלכם תוותרו על מימון המפלגות ובוזו יהיה טיהור האווירה מבחינה מוסרית.

היו"ר ש. ארבל-אלמזליון :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת חייקה גרוסמן, ואחריה — לחברת-הכנסת דוד גולומב.

חייקה גרוסמן (המערך) :

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, גם אני רוצה לדבר על כסף שמבובז ועל אזור הוועק לפיתוח וממשלה זו מזניחה אותו.

גברתי היושבת-ראש, יש עיירות בישראל : כרמיאל, שלומי, מעלות, צפת, נצרת עלית, מגדל העמק, קריית שמונה — כולן בגליל. מי לא דיבר על מצוקתן של עיירות אלו ? מי לא דאג להצטלם שם ? מי לא דיבר על הצורך לאכלס את הגליל, לתעש אותו, לפתח אותו, להביא אליו אוכלוסיה על יסוד העקרון של פיזור האוכלוסיה המצטופפת באזור שבין גדרה לחדרה ? זו היתה סיסמה מקובלת על כולנו. תחת כנפי הדאגה לגליל אפשר היה להיות פאטר-רוט ציוני נאמן, יהודי זקוף קומה, אפשר היה להיות מישור "כזה ממלכתי, שיש לו גישה לאומית". חברי הכנסת, טוגות של צביעות נשפכו והצטברו בנושא זה ועדיין הצביעות חוגגות ; לא זו בלבד שהיא נמשכת אלא היא אף חוגגת. בואו נעשה חשבון איך נראה הגליל בתקציב המונח לפנינו. בכל פעם מנסים לנער את האבק מעל סיסמה זו כדי שלא תעלה חלודה. אבל מה יש בתקציב ?

שר החקלאות מכריז בכל כלי התקשורת שעוד לא היו שנות זוהר לגליל כשנים שבהן הוא מכהן כשר החקלאות. 45 ישובים הוא הקים. ואני משפשפת עיני ואינני מאמינה למראה המתגלה לנגדן. אולי יסבירו לי השר והממשלה כולה כמה אוכלוסים היתוספו לגליל בשנים האחרונות ? כמה היתוספו במעלה יוסף, כמה במרום הגליל, בגליל המערבי, בכרמיאל, כמה בצפת, בקריית-שמונה, בשלומי ? אדוני השר, בתקציב משרד השיכון הוקצב למחוז הגליל סכום של 441 מיליון לירות, ירידה ריאלי של 24% לעומת השנה שלפני כן. וזאת במסגרת ההוצאות של מפעלי שיכון ותקציבים להשלמת תכנית 1977 ותכנית 1978 במחוז הגליל. במחוז הגליל אין תכנית 1980, אין לבנייה חדשה. שר השיכון הפך להיות שר השטחים ; אולי אפילו לא שר השטחים אלא שר חברון ? אולי גם לא שר חברון אלא שר "בית הדסה" ? הרי הוא היה אמור להיות הנציג של כל המקומות במדינה. הוא היה עלה התאגדה הסוציאלית של הממשלה הזאת. אז אין יותר שיכון בשלומי, לא בכרמיאל ולא במעלות. ומהשיכונים שהוא בונה ליזכאים היכן שהוא בונה, במקום אחד נאמר שרק 5% מהזכאים יכולים ליהנות מהם ובמקום אחר — אולי עד 10%. קראתי שרק 982 מתוך 17 אלף יכולים ליהנות. נניח שהמספר הזה הוא מוגזם כלפי מטה. אבל אנשים אינם יכולים לממש את זכויותיהם כי מניין ייקחו כסף להשלים את המשכנתה, מניין ייקחו כסף לשלם את המשכנתה הצמודה ?

באמת, מה זה 100 מיליון לירות לשיקום שני בתים בחברון ? נניח שהשר לא אמר שזה "כסף כיס". אבל מדברים בזילזול, 100 מיליון לירות הרי זה פסיק. כוית, לעומת זאת רוצים לגבות דמי ביטוח מהוצאות נסיעה המוחרות לשכיר. כמה כסף זה נותן ? לא כוית ? זה מה

שמי יודע אם לא יגיעו לכפירה בציון בכלל. וזה נמשך עד היום. אבל אני מדבר על העבר. בינתיים באה המציאות הפוליטית וטפחה על פני אלה. בחברה מתוקנת, כל אלה שהיו אחראים לקו זה היו צריכים להסיק מסקנות אישיות. אבל בחיינו הציבוריים מי מסיק מסקנות ? היו כאלה שעשו קאריירה פוליטית על גל זה אבל מסקנות לא הסיקו ואין מסיקים. יהיו כאלה שימשיכו בכך, יהיו כאלה שיירדו ויהיו כאלה שאחר כך יגידו ההיפך. אבל לפחות ישלמו את הקנס ולא יהיה חטא שאין אחראי לו. חסרים לנו מיליארדים לתשלום הפיצויים למפונים. ישלמו המפלגות ויידעו שיש חטא ועונש גם בחיים הציבוריים. אי-אפשר להפריט רעיונות, לגרום לכך שאנשים ייעקרו ממקומותיהם ויתיישבו במקומות שהם יושבים היום ואף אחד אינו נושא באחריות לכך. עוד מעט יתברר שאף אחד לא הציע זאת, שאנשים הלכו לשם מרצונם הם. אנשים אלה הם קרבנות של דמאגוגיה פוליטית ומי שיצר את הדמאגוגיה הפוליטית — — —

שלמה הלל (המערך) :

הם קרבנות של החלטת הממשלה הזאת. כולנו קרבנות של הממשלה הזאת.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

לא, לא היה שום סיכוי פוליטי שהם יוכלו להישאר שם.

(חברת-הכנסת ח. גרוסמן קוראת קריאת ביניים)

אינני מדבר רק על הממשלה הזאת. אני מדבר גם על הממשלות הקודמות. ממשלה זו לא הושיבה אותם בימית. צריך להגיד את כל האמת.

שלמה הלל (המערך) :

האמת היא שממשלה זו הורידה אותם בניגוד להגיון, בניגוד לצרכי המדינה. הממשלה הזאת אשמה בהורדתם.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אינני מאמין שאתם נאיביים כל-כך. אז אתם לא שקלתם די וזאת היתה נאיביות פוליטית. הרי הזהרנו אתכם שאין הוזה-אמינא שישאירו אותם. אין תמיכה פוליטית בכך. וכי אנחנו לא רצינו ? כולנו רצינו אבל הבינונו שזה בלתי אפשרי.

שלמה הלל (המערך) :

בשם איתו מפלגה אתה מדבר כאשר אתה אומר "אנחנו" ? אתם הולכים ליישב את חברון.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אני מדבר בשמי. אינני מדבר בשם מישור. אני אוהב לדבר בשמי.

שלמה הלל (המערך) :

אל תגיד "אנחנו". מדוע אתה מדבר על עצמך בלשון "אנחנו" ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

מעל במה זו הוזהרתי אתכם יחד עם עוד כמה חברים. כדי לדבר לשון נקיה אני אומר : אנחנו הזהרנו אתכם לפני מעשה, אמרנו שזה אבסורד. במשאבים שהושקעו שם אפשר היה לעשות תיקונים גדולים בתחום החברתי. משום כך אני אומר : חייבת להיות אחריות, חייבים לשאת באחריות. ואם אינכם מסיקים מסקנות אישיות,

יחד. הסכום הזה אינו כולל את התקציב בשביל הלוואות לא צמודות וגם הוא מסתכם במאות מיליוני לירות. לגבי תקציב משרד הבטחון אומר כי מסתבר שעד כה הוצאו הרווחים של שדה עלמה להתנחלויות. אם זה לא נכון תכחיש את זה, אדוני השר. וזאת בהסתמך על תקנה בין-לאומית כביכול הקובעת שרווחים המופקים בתוך שטח מוחזק צריכים להיות מוצאים בתוך השטח המוחזק. או בתוך השטח המוחזק הכסף הזה מוצא להתנחלויות. זה הדבר היחיד המדאיג את מדינת ישראל, כיצד לשמור על תקנות בין-לאומיות בעניין אחזקת השטחים. מוכרחים להוציא את הרווחים שיש בתוך השטח לצורך השטח וצורך השטח הן ההתנחלויות. עתה עם מסירת השדה הגדול תקציב משרד הבטחון הכרוך בהתנחלויות מ-650 מיליון לירות ל-1.5 מיליארד לירות. בואו נראה מה קורה במשרד החינוך והתרבות שתורם כספים למוסדות בגדה. כיתות לימוד בגדה נפתחות בכל מספר ילדים שיש. כל הילדים שם זוכים ליום לימודים ארוך, לרבות ילדי הגנים המ-קבלים גם הזנה. בבית הזה לא יודעים מה קורה עכשיו במשרד החינוך והתרבות.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה):
אולי זה לתושבים הערבים?

חייקה גרוסמן (המערך):
אולי. באותו הזמן יש צימצום בתקציב החינוך ויטות כיתות. מה זאת אומרת ויטות כיתות? — הגדלת מספר התלמידים בכל כיתה. נוסף לכך מבטלים את מסעל ההזנה בכל חלקי הארץ. בכלל, הדבר כדאי. אני זוכרת שקם שר אחד ואמר שהם החלוצים האמיתיים כיום של דורנו. אדוני השר, לאכלס ולפתח את הגליל זו החלוציות של היום, לפתח את הערבה זו החלוציות של היום, זו הציונות האמיתית. אני מסתובבת בגליל, אני חיה שם ואני יודעת מהי ההרגשה. האם אתה יודע שההיפלטות מהעבודה, האבטלה שהיתה צריכה לתת את ההסבה מה-שירותים לייצור היא קודם כול בתעשייה וקודם כול בצפון? הפאטריטיסם הגדול: ליידי את הגליל; אני לא רוצה ליידי את הגליל, אני לא רוצה לאכלס את הגליל, אני לא רוצה לגשל את הערבים; אני רוצה לפתח את הגליל גם לטובת התושבים הערבים. משרד הפנים מזרים מאות מיליוני לירות למועצות מקומיות בשטחים, 6 במספר; 4 מהן בגדה, 1 בגולן, 1 בעזה. הכספים המור-רמים הם מעבר לכל פרופורציה המתחייבת כפי שהדבר מקובל במועצות מקומיות בארץ בתוך הקו הירוק. משרד התעשייה, המסחר והתיירות מזרים השנה 750 מיליון לירות למבני תעשייה. כשני שלישים מן התקציב מיועדים לארבעה פרויקטים בשטחים. כמו כן מוזרמים באופן סמוי כספים מן הסוכנות היהודית להתנחלויות. כאשר דורשים קיצוץ בבשר החי מוקצים בסך הכול כ-6 מיליארד לירות, במחירי 1979, כדי לממן את ההתנחלויות מתקציב משרדי הממשלה השונים, 6 מיליארד במחירי 1979 — ועוד מעט גידול בחוקי הביטוח הלאומי.

אני בושש ונכלמת. איפה סדרי העדיפויות? אני לא רוצה לדבר על ההתנחלויות אם הן ישובים של ממש או אינן ישובים של ממש ואילו צורות יש לנו בעולם ומה עושים תושבי קריית ארבע בחברון ואיך הם מתנהגים בחלחול. אני מדברת רק מנקודת ראות של קביעת סדר העדיפויות הלאומיות, זה הכול, והגשמת הציונות והגשמת דברים בתחומי החברה.

אדוני היושב-ראש, יש לי רק הצעה אחת, מאוד

שהממשלה מציעה. ועדת הכספים משום מה החליטה שלא לאשר את זה. יש עוד כמה אנשים שפויים במדינה. למה מתנגדים להכניס את ענף הסיעוד לביטוח לאומי? כמה צריך לזה? הרי לפעמים אנחנו מתווכחים לא על 100 מיליון לירות אלא על 40 מיליון, לפעמים על 2 מיליון לירות. והיתה רבייה אחרי שוועדת העבודה והרווחה כבר החליטה על כך כי הממשלה נחרדה מרבעה. המשוה הקטן הזה, המיליון היחיד שעליו צריך לשמור ולא להפרישו לזקן הסיעודי, לפועל הנוסע באוטובוס, לנכה מתאונת עבודה כי צריך לשמור על הליה, כך אמר שר האוצר.

ומה על תקציבי ההתנחלויות? הרי זה יהיה משגה היסטורי. אינני רוצה שתם להשמץ. מבחינת הגשמת הציונות, מבחינת סדר העדיפויות הלאומיות, רבותי, זוהי חזרה לרבייוניסם בציונות. ולמרב המול לרבייוניסם לא היה אף פעם רוב בציונות כי אחרת לא היתה לנו מדינה. הבה נראה מה קורה בתקציב ההתנחלויות. קודם כול אני רוצה לומר שצריך היה ממש להושיב צוות של מומחים כדי לגלות את התקציב הזה שהוא כל-כך מוטוה וכל-כך מפורז בין משרדים רבים, בין תקציבי השיכון, החקלאות, התמ"ת, החינוך, הבטחון, הפנים. הייתי צריכה להיעזר בצוות של מומחים כדי לגלות איפה התקציב ההתנחלויות. זה לא שהוא איננו, הוא פשוט בתפוזות, יש טישטוש עקוב. אבל מה לעשות? התעקשתי וקיבלתי את התשובה. אם כן, באופן מסחורי המצב הוא כזה: בתקציב משרד החקלאות, סעיף "יהודה, שומרון, גוש עציון וגב ההר" מסתכם ב-1.345 מיליארד לירות בשנת 1980 לעומת 354 מיליון ב-1979. תראו את הגידול העצום הזה, גידול ריאלי בשיעור של 130%.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה):
יש כנראה גידול בגב ההר, בגב של ההר.

חייקה גרוסמן (המערך):
אנחנו לא במצב קשה, יש לנו, לא "אין לנו".
נוסף לזה יש "הרשאה להתחייב" בסך של עוד 1.750 מיליארד לירות. סכום ההרשאה להתחייב מיועד לשנים הבאות. כדאי להזכיר שביהודה ושומרון, ובכלל זה גוש עציון, חיות עכשיו ב-1979 4,700 נפשות, לעומת 3,394 נפשות ב-1978. גידול קטן מאוד.

שר-האוצר י. הורביץ:
אז תהיי שבעת רצון, גידול קטן.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה):
אבל תראה את ההוצאות, תשווה גולגולת בגליל לגולגולת באזור ההוא.

חייקה גרוסמן (המערך):
למה אתה נותן תקציב כזה למעט אנשים? מדוע אני מדברת עכשיו על ההתנחלויות? כי עניין הגליל זועק לשמיים. אדוני השר, אני זוכרת את הזמנים של השר ספיר המנוח. התגיגות שלו היו כאשר הוא חנך מפעל. או זו היתה תגיגה בחייו. מה קרה עכשיו בגליל? סוגרים מפעלים. יכול להיות שהיו מפעלים כושלים והיו מפעלים כאלה ואחרים אבל פיתחנו את הגליל.

הבה נראה מה קורה במשרד השיכון. תקציב ההתנח-לויות ביהודה ושומרון מופיע תחת "אגף לבנייה כפרית". ומתוך תקציב המינהל לבנייה כפרית מיועדות כ-1.6 מיליארד לירות להתנחלויות. מייד תראו בכמה זה מסתכם

שלו. היום ישנו סימן שאלה גדול כפי ששר האוצר בעצמו התבטא בכלי התקשורת ובוועדות הכנסת, שהוא שם סימן שאלה: האם נצליח או לא נצליח? לפי הניתוח שלי הוא היה כמעט מצליח אילו התקציב הזה היה כהלכה מתחלתו. אולם, זה איננו כך ואנו לא נתמודד בתקציב. יש מי שרוצה להביע בכל זאת מידה כלשהי של תמיכה אבל אנו כסיעה נצביע נגד.

ומכאן לכמה דברים טכניים לכאורה. בתקציב משרד האוצר יש לי הסתייגויות מסוימות, כגון: להוסיף לירה לתיקצוב פעולות הממשלה, להוסיף לירה לאגף שוק ההון, להוסיף לירה לטיפול במס הכנסה.

עלי לציין כי אין כל יחס בין כובד הבעיה הניצבת בפני האוצר בניהול המשק בעת האנטינפלציה לבין המשאבים הניהוליים, המחשבתיים והאירגוניים אשר מתמודדים עם הבעיה. יושב אגף התקציבים ומנהל עסק של מאות מיליארדי לירות בכלים שהותקנו לפני 20-25 שנה בזמן שהאינפלציה הגיעה — שומו שמיים — ל-8%, ואז נחרדנו, אולי אפילו ל-10%. כלומר, האינפלציה הגיעה אז ל-0.8% בחודש לעומת 8% בחודש; כלומר, כל חודש השנה הוא כמו שנה שלמה לפני 10 שנים מבחינת אופן הניהול, ואין מפתחים כלים מתאימים. כתוצאה מכך או גם כתוצאה מכך, בפכים הקטנים, בפעילות, העכברים וחגגים. זה דוגמה אחת.

דוגמה שנייה: שוק ההון ובעיות הצמודים — צריך לקבוע מדיניות ולהחליט על הפרדה בין הצמדה מלאה בריבית לבין חסכון לזמן ארוך, בין חידוש חסכון מאוחר ומבוקר לשם החסכון, לזמן קבוע, למכור ולהחליט סופית אם לעשות זאת ב-2, 3 או 4 קאטגוריות. יש להבדיל בין קופות הפנסיה, בין קופות הגמל, לבין צמודים של מישור שקיבל הפרשים ובעוד ארבעה חודשים הוא נוסע לחוץ-לארץ והוא מקבל את כל הסכום ובנוסף הצמדה וריבית לזמן קצר.

אני מעררב — לא אניד קודש בחול, אבל אולי אניד חמרה בחול. במשרד האוצר יש סעיף קטן ששמו "פירסום" והוא מגיע ל-80 מיליון לירות. התקציב הזה עולה בקצב יותר גדול מהממוצע לעומת השנה שעברה. אולי לחברי הכנסת יש זכרון קצר אבל אני רוצה להזכיר להם כי השנה שחלפה הייתה שנת השלושים לקיום המדינה והתקציב בסעיף הפירסום שתגיע ל-30 מיליון לירות היה יותר גדול מתקציב זה בשנה קודמת. כאשר התעוררה בעיה זו בוועדת הכספים נאמר לנו: עוד תראו מה יקרה בסעיף הזה אחרי שנת השלושים. הסכום יירד ואז נגיע לשקט. והנה ראו כיצד זה לא קרה וכיצד הסעיף הזה עלה יותר מאשר סעיפים אחרים בממוצע. אני מחיר אתכם מכל הנדירים שנדרתם אבל לפחות אני יכול לבקש שתעלו את הסעיף הזה באופן ריאלי כמו את שאר הסעיפים. קיים אצלנו יצר פירסום או יותר נכון יצר בלבירות, לרשום כל דבר, לתעד, לפרסם, להכניס להיסטוריה, לשלוח שלוש מאות אלף מנויים ולשלוח מאות אלף אידי רחים פירסומים על ניירות כרום. מה זה? ושוב, אדוני שר האוצר, גם זה בניגוד למה שאחה עצמך תפצת. והרי זה סעיף שבקשר אליו צריך היה באמת לבוא ולומר: אין לי, תסתדרו, אל תפרסמו.

פוליטית — השקעה של מאה מיליון לירות בחברון בהקמת ישיבה, אפשר לומר שזה מעשה הנמצא על התפר בין הכלכלה לבין מדיניות ולדעתי כולו מופרך. אותם השרים שראו את הבעיה בעיתוי רק מיקדו אותה בעיה, שאנו טוענים נגדה כל השנה, בשאלה אם צריך

פשוטה: לקחת את כל התקציב הזה של 6 מיליארד לירות שעליהן דיברתי, תקציב המיועד להתנחלויות ביהודה ובשומרון ולהעביר אותו לתקציב הגליל — לפי תוהו; לשיגשוגו, לאיכלוסו; פשוט מאוד: להגשמת הציונות האמיתית.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת דוד גולומב, ואחריו — לחברי הכנסת זאב כ"ץ.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויזמה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר האוצר, ואני רוצה לשבח אותך על אופן ישיבתך פה ממש כמתמיד. אני סבור — עד כמה ובמידה שאני זוכר — שעוד לא היה בתולדות הכנסת דיון משונה כזה בתקציב כאשר שורה שלמה של נואמים עולים עוד פעם אחת ומדברים על כל היתוות שלהם. הדיון בכנסת היה שדנים בתקציב סעיף סעיף ומנסים לדבר עניינית ופוליטית על אותו תקציב, דבר שהוא יותר מכובד וגם מחייב את שיגרת הכנסת האפורה. עוד פעם שורת נואמים, בלי טעם ובלי ריח. אני אנסה דווקא לפזר את דברי על פני סעיפים מספר, בחלקם ענייניים ואפילו טכניים כמעט.

בשיגרת הנואמים אנחנו שוכחים שהתקציב הוא מכשיר ראשון במעלה לניהול כלכלה ומשק במדינה מעבר להשפעותיו המדיניות. ראשית, אני רוצה לומר שהתלבטנו, סיעתנו התלבטה, אם להביע בצורה מסוימת תמיכה בתקציב בדרך של הימנעות. ואני אומר את דעתי שלי: אני הייתי תומך בתמיכה כזאת לו היה התקציב מממש את כוונות מבצעיו. לא הייתי מצביע בעד כי הצבעת תמיכה בתקציב פירושה הצבעת תמיכה בממשלה ואני חושב שצריך להחליף אותה וכל המקדים יעשה טובה גדולה למדינה, אבל מבחינת כוונת התקציב הייתי תומך בסיון לרסן, לבלום את המשעשע אל התהום. אינני יכול לשנות את כל הכיוון ולהגיד שאני מוכן לתמוך וזאת בגלל 12 מיליארד לירות שלפי דעתי — לא לפי דעתי, לפי דעת שר האוצר — הוגזמו והוגזמו בכל מיני סיבות ותירוצים, אבל לפי הדיון הנוכח את ההר של "אין לי" וכפי שצריך היה להיות אם היו לוקחים וממציים בעיקר את כוונת המחוקק — לא את כוונת המחוקק, את כוונת המבצע — הרי אז צריך היה להיות פחות בבטחון. לא בבטחון המדינה; בשומנים בבטחון, בתוספת משרות, בדברים שלא אניד אותם פה ושר האוצר יודע למה אני מתכוון. אני רק נוהג דוגמה למקומות שאפשר לשים עליהם יד. בשם החשיבות הדגומה לאומית העליונה של הבטחון שאנחנו כולנו נחשפים לו, בשם זה מכסים על דברים כאשר במי קומות אחרים אי-אפשר לכסות ופה תקציב כזה הוא תקציב של מיליארדים. זה דבר אחד. ואם הדבר הראשון הוא רעה גדולה, ואני אומר זאת לא על תקציב הבטחון כולו אלא על הבורות הקטנים שבתקציב הבטחון והבורות הקטנים בתקציב כזה הם מיליארדים, הרי הרעה השנייה היא גדולה או בינונית ואני מדבר על תקציב השיכון שזה למעשה מס פוליטי ליציבות הממשלה. יש עוד שניים-שלושה מקרים שהם מיותרים, לא לפי דעתי אלא לפי דעת שר האוצר. גם אם אני זונח את המספר של 12 מיליארד ואני מדבר על 10 מיליארד זה לא דבר פשוט בתקציב שכל השפעותיו הן בשוליים. הרי התקציב לא משפיע לעומת האינרציה והתיפעול של המשק, לא בסכום הגדול אלא בשינויים קטנים. אילו אפשר היה לקצץ עוד 10 מיליארד לירות היה התקציב, תקציב אמת במסר

וכיוון שאמרתי "תבוא הממשלה שתכהן או" אני מסיים בהסתייגות האחרונה שלי: אני מציע להוסיף לירה אחת לוועדת הבחירות דרך משרד הפנים, כדי שבאמת תזרז את העבודה, תעזכן אותה ולא תצטרך לבזבז חודשים בבחירות המתקרבות אלינו אלא אפשר יהיה לעשות זאת חד וחלק — לפזר את הכנסת, לערוך את הבחירות ולסיים את הסיט הזה.

שר-האוצר י. הורניץ:

יש סכנה שש"י תזכה בבחירות, ומה תעשו אז?

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויזומה):

אני חושב שלא זאת הסכנה המטרידה את מנוחתך אלא דבר אחר לגמרי ולכן הממשלה הזאת נשארת. אבל מסתבר יותר ויותר לבעלי המפתחות האחרים — על המפתח שלנו אנו מוחלים — במה מדובר ואני חושב שהם מתחילים להבין.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר וילנר. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת נפתלי פדר, ואחריו — לחבר-הכנסת אברהם כ"ץ-עזון.

הלל זיידל (הליכוד):

— — — מוחקים אותו?

היו"ר פ. שינמן:

אנחנו בכלל לא מוחקים. אין מחיקות רשמיות.

נפתלי פדר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא ארחיב את הדיבור על כל הנושאים התקציביים. אסתפק רק בנושא הבריאות. אפשר היה לקוות שדווקא המצוקה התקציבית היא שתביא ישועה מסויימת לאחד הענפים המרכזיים בחברה, לבריאות הציבור. כיום, יותר מאשר אי פעם, הולך ומתברר כי ניתוחו המזהיר של איבאן איליץ' בספרו "נקמת הרפואה" מתאים לגעשה בישראל. הבריאות — כך הוא כתב וכן הדברים בישראל — נמצאת בידי רופאים; הם היוזמים, הם המבצעים והם המוותרים ואין לציבור שניצגיו יושבים כאן כל אפשרות של ביקורת. כתוצאה מכך נוצר מבנה מעוות, בעל סולם עדיפויות לא בריא שאינו לתועלת הציבור אלא לתועלת העוסקים בענף.

עתה, עם הקיצוצים, אפשר היה לקוות שהמערכת תיאלץ להתיעל, לבדוק את דירוג העדיפויות ואולי לשפר משו; אולם מבדיקות בתקציב מתברר שהמגמות אינן שונות והקיצוצים התקציביים לא יפתרו את הבעיות המרכזיות אלא יגרמו לעיוות חמור הרבה יותר. יקצצו בבשר החי, פשוטו כמשמעו, שהרי מדובר כאן בקיום הפיסי של אזרחי ישראל. אעמוד כאן על שבעה היבטים של עיוותים.

ההיבט הראשון הוא הקיצוץ בכוח אדם. ידוע שמספר הרופאים בישראל הוא המספר היחסי הגבוה ביותר בכל העולם. הולכים לקצץ במספר הרופאים, ומי יקוצץ? בשנת 1979 היו 310 בוגרי בתי-הספר לרפואה בישראל, היו 100 בוגרים עולים ו-800 רופאים עולים ועוד 150 ישראלים חוזרים — ביחד כ-1,500. רופאים חדשים אלה, דור המחר של הרופאים הישראליים, ייפלטו. מי יישאר? — מנהלי מחלקות שהם מעבר לגיל הפנסיה או שמתקרבים לגיל זה ואשר למרות הידע שצברו הם הסתומים את המערכת והם המהווים תמריץ מספר אחד לירידת

וכדאי לדחות זאת עד לאחר פגישתו של ראש הממשלה עם נשיא ארצות-הברית. זאת אומרת שגם לדעת השרים שרצו בדחייה יש קשר בין הישיבה בחברון לבין יחסי ישראל-ארצות-הברית. זו לא, כפי שאמר השר נסים, המצאה של אנשים בעלי גב רופס, אנשים שאין להם שום גאווה עצמית. לא כן הוא. גם בין שמונת השרים שהצביעו בעד הקמת הישיבה היה חלק בעד דחייה בשל העיתוי. כלומר, אם אני מתייחס לששת השרים האלה שהתנגדו בכך שרצו לדחות — אני לא עושה חישוב כמה היו בעד וכמה היו נגד אלא חישוב של כמה חשבו שזה קשור וכמה חשבו שזה לא קשור לבעיה של יחסי ישראל-ארצות-הברית — אני יכול לומר שפירוש שרוב השרים בממשלה חשבו שהקשר הזה קיים. אני מציע שכל פעולות הגידול בהתנהלויות ייועדו לגליל. לא אוסיף, כבר דיברו על כך רבים.

בסך הכול, אם אני מסכם את כל הצעותי הרי הן מקטינות את תקציב המדינה ולא מגדילות אותו. אני מוכן לקבל את הדרישה המושמעת כלפי חברי הכנסת בצדק ואני אומר שלא אשתתף בשום פורום שידבר על הגדלה בלי להצביע על מקורות. אפשר שלא לקבל את דעתי, אפשר להגיד שהיא נובעת משקולים ורים, אבל אני בסופו של דבר מקטין את תקציב המדינה במיליארד לירות. אפשר לומר שאני מקטין אותו בשני מיליארד לירות — אחד אני רוצה לשנות ואחד אני רוצה להקטין. אני אינני רוצה ששר האוצר יגיד לי: כל חבר כנסת בא ואומר שצריך להקטין אבל למעשה הוא מגדיל, הוא מוסיף על ה"קניפל" שלי. אני עשיתי חשבון ואני מציע בסך הכול להקטין מכאן ומכאן ולהעביר לכאן ולכאן. ובמסגרת הדברים שאליהם צריך להעביר סכומים נוספים אני מונה את עידוד היצוא ופיתוח שוקי יצוא ואני מוכן להצביע על כך, במראה אצבע כמותי, מניין, לאן וכמה.

ולאחרונה שתי הערות תקציביות: האחת, כל לירה המוצאת בחודש הראשון של התקציב, בחודש אפריל, שווה בספר התקציב ללירה שתוצא בספטמבר. הרי כל המדינה חיה עם ריבית והצמדה וכל אורת במדינה יודע שאם הוא לוקח היום לירה זה לא כמו שהוא ייקח לירה בספטמבר אלא כמו לירה וחצי בספטמבר. אולי אין זה כך בתקציב המדינה מבחינת חוק התקציב אבל מבחינת חוק החשב זה כך ואנו מערבים מין בשאינו מינו. אנו כותבים ליד סעיף מסוים סכום של 200 מיליון לירות. לא נכון, הוא לא 200 מיליון לירות אלא מדובר על זום של 10 מיליון לירות או 20 מיליון לירות בכל חודש, לירות שבהתחלה הן שוות יותר ואחר כך הן שוות פחות. לכן אני מציע שלמרות כל האמור בספר התקציב תהיה הממשלה רשאית להוציא מתוך התקציב הזה, מכל התקציב, רק 45%, שזה סכום לפי הוראות החשב אבל לכאורה זה סעיף בחוק. וכיוון שיגידו לי שאי-אפשר ושיש סעיפים הנוספים בכת אחת כי באפריל אין צורך בתשלום, הרי כתוב: אם רוצים לחרוג מכך רשאית הממשלה לעשות זאת באישור ועדת הכספים. אני מציע לשר האוצר לאמץ את זה כי החיקון הזה משריין את שר האוצר בפני החצים של שרים. מינהלית זה קשה ומסבך. פקיד האוצר אומרים: תסמך עלינו, נעשה זאת בעצמנו. יכול להיות שהם יצליחו אבל מה אם לא יצליחו? הצורך שלך להודק לכנסת כדי לשנות משרת, לפי דעתי, את מטרו-תיך. בנימה פוליטית אבל עם תחוית מסויימת אני מציע שלאחר מחצית השנה הזאת לא יהיה המשך אלא תבוא הממשלה שתכהן אז לכנסת ותבקש הרשאה להמשך.

ההיבט החמישי הוא בריאות הקהילה והבריאות המור-נעת. גם כאן יש שני עיוותים בולטים. בשם הייעול מתכוונים לקצץ בשירותים אלה אך האחרים אינם מבינים ואינם רוצים להבין שהאישפוז יקר יותר מאשר הבריאות הקהילתית והמונעת. בכל העולם מרחיבים את שגי השירותים האלה כדי לצמצם את הרפואה הקר-ראטיבית והאישפוז. בישראל המצב הוא הפוך, אולי משום אותה נקמת רפואה שעליה עמד איבאן איליץ. אך נניח שיש הצדקה בחיסול כפילויות, כמו קיום מרפאות קופת-חולים לצד תחנות אם וילד, ויש לאחדן, אך אי-אפשר לעשות זאת בהינף אחד; אותה מרפאה אינה מיומנת בפעולות קהילתיות ובפעולה מונעת, יש להכשירה לכך ולא לרוץ אחר מילוי מייד של מרפאת טיסטיקה של קיצוץ 6.3%. אפשר לחסוך הרבה יותר אבל לא באופן מלאכותי. אפשר שיש גם צדק בחיסול תחנות אך מדוע אין מחסלים תחנה בשכונת "תכנית ל' " היוקד-רתית בצפון תל-אביב בעוד שבאזור מרמה בלבד מבטלים 21 תחנות ושם אין תחנות בקרבת מקום ואין מרפאות בעלות רמה משופרת? יש לכך דוגמאות רבות בכל הארץ. אלא שכאן כבר נכנס הגורם האידיאולוגי של העדפת המרכז על פני הפריפריה, העשירים על פני העניים.

גורם האידיאולוגי הוא גם הקובע בהיבט הישי והמקפי שבכולם, תפקידן של קופות החולים והשירות שהן נותנות. למבוטחינהן. העקרון המרכזי של חלוקת המימון של קופות החולים היה תמיד שתקציביהן צריכים להתכנסות בערך בשליש על-ידי הממשלה. בשנים הקוד-מות ירד חלקה של הממשלה ל-21% בלבד ובשנה הבאה היא תכסה רק 9.4%. לכן לא ייפלא שבשנת 1974 היו הוצאות המימון של קופות החולים — או במלים אחרות: הריבית על האשראי — 55 מיליון לירות. ב-1977 הן הגיעו ל-350 מיליון לירות והשנה הן הגיעו ל-735 מיליון לירות. על אלה יש להוסיף הוצאה של 2.815 מיליארד לירות התור הלוואות. ביחד — 3.5 מיליארד לירות ריבית והתור הלוואות. הקופה תחוייב להטיל תשלום בעד ביקור אצל רופא ובעד תרופות ועוד. אין ספק שרעיונות אלה יישלפו בה בעת עם ההתייקרות, אם זו תעלה מעל 65% המשוער-רים. היענות לבטיעות אלו תגרום את הקופה למערכולות של עליות בתעריפי שירותים "לפי העלות" ולפי "האני מאמין" של ממשלה זאת. ההיטלים יבואו בעקבות ייקורים יומים של הממשלה. תוך זמן קצר ייווצר איפוא מצב שהמבוטח יגיע למסקנה שאין דמי קצת מינא לו מי מרושש אותו כשהוא נדרש לשלם גם דמי חבר בשיעור של 4% ויותר מהמשכורת ברוטו שלו ונוסף לה דמי ביקור אצל רופא, דמי תרופות ועוד. העקרון של העזרה ההדדית ייהפך על-ידי כך לכלי ריק. העליונות המוסרית של המוסד ההסתדרותי תתרושף משיהפוך זה למגיש שירות, אחד מיני רבים. אך מה לנו כי נלין על הממשלה? — הרי היא רוצה להרוס את קופות החולים.

ההיבט השביעי הוא ההיבט של הניכור שמעלה ממשלה זו על נס והמנוף לניכור הוא בהצעת חוק ביטוח בריאות מבית-המדרש של השר שוטסק, אשר עיקר כוונתו לחסל את קופת החולים כאמצעי לפגוע בהסתדרות ולהג-שים סוף סוף את ממוות רבו: יא, ברענן.

וכך אנו מגיעים לעניין המרכזי. תנועת העבודה הקימה בארץ שירות בריאות כללי, זול וטוב כחלק מהשקפת עולם של בניין חברה אחת, טובה יותר, צודקת יותר, וממשלה זו רוצה לעשות את ההיפך. לכן, חברי הכנסת, אני מציע לאשר את כל ההסתייגויות שהגשנו כאן ואשר באות לתקן במידת מה, במידה ועומה, את המעוות.

רופאים מן הארץ. ואנו עוד מזילים דמעה על הנושרים בווינה ומבקשים לכפות אותם בעלות לארץ. לפני חודשים קיבלו הסכמה בישראל כ-700 אחיות חדשות. מאז החלה ההקפאה נפלטו בין 10% ל-13% ממצבת האחיות בשל יציאה לפנסיה, פטירה, לידה, נישואין, החלפת מקומות מגורים, הסבה מקצועית וירידה. במקומן לא התקבלו אחיות חדשות. אך זו אינה תחלופה סלקטיבית כי הפור-שות, כמו אלה שגמנע מהן להיכנס למערכת, הן ברובן צעירות, בעלות הידע המעודכן ביותר וחלק גדול מהן בעלות תארים אקדמיים. בלי התחדשות תחזור כל מערכת הסיעוד שנים רבות אחורנית כאשר כוח העזר הבלתי מוסמך והבלתי מיומן יהווה חלק ניכר מכוח האדם הסיעודי. ובמצב זה עדיין עובדות אחיות שיובאו מחוץ לארץ במסווה של התנדבות כשההוצאה עליהן אינה פחותה מההוצאה על העסקת אחיות ישראליות מיומנות. כך פורשות אחיות מן המקצוע למקצועות מכניסים יותר, לעבודה בבנקים ואפילו בתעשייה, ובמקרים מסוימים מפנים אותן לקבל קיצבת אבטלה כאשר לא לפני פחות משנה הוכרו מקצוע הסיעוד כמקצוע מועדף.

ההיבט השני הוא היבט האישפוז. מדובר על קיצוץ של 300 מיטות אך הקיצוץ הוא בלתי הגיוני שכן מורידים מספר קטן של מיטות ממחלקות מסוימות במקום לסגור מחלקות כפולות בעלות תפוסה חלקית בלבד ולהשאיר אותן לגריאטריה ולפסיכיאטריה שבהן יש מחסור. דוגמת בית-החולים "שמואל הרופא" היתה צריכה לשמש דוגמה לכל הארץ אך אין עושים כך. במקום לסגור מחלקה שלמה ולשחרר את כל הצוות מורידים רק מיטות אחדות ואין פותרים דבר. הקיצוץ עושה רק כדי לעמוד בסטאטיס-טיקה ולא כדי לפתור בעיות.

ההיבט השלישי הוא הביזבוז העצום בצידור רפואי. מסיבות של יוקרה ושל התחרות בין בתי-חולים גרש צידור רפואי במיליונים כבדים והוא אינו מנוצל דיין או בכלל אינו מנוצל. אנו גאים על הפיקוח המדעי המתוחכם של בית-החרושת "אלסינגט", למשל, אולם אחד ממוצרי מפעל זה נמצא בארץ בחמש יחידות — כ-30 מיליון לירות לכל יחידה — ועוד מספר שכוה נמצא באופציה, בעוד שלמדינה קטנה כמו בראזיל יש רק שניים-שלושה מכ-שירים כאלה. אפילו ארצות-הברית מפגרת בכך אחרי ישראל. מכשיר B. Scan. העולה כ-5 מיליון לירות נמצא בכל בית-חולים באזור המרכז בעוד שמשתמשים בו כשש שעות בשבוע לכל היותר.

ההיבט הרביעי הוא החלוקה האזורית של האישפוז. באזור ירושלים 4.51 מיטות על כל 1,000 תושבים; באזור חיפה 3.95 מיטות; בתל-אביב 2.5 מיטות; באזור המרכז — 3.21 מיטות; ואילו באזור הדרום והנגב — 2.24 ובאזור הצפון והגליל — 2.51 מיטות על כל 1,000 תושבים. המסקנה: יש העדפה גמורה של המרכז על פני הפריפריה ומבחינת ממשלית לבנות את "שערי צדק", את "משגב לדך" ואת "הדסה" בעין כרם. לדברי יושב-ראש מרכז קופת חולים, פרופ' חיים דורון, הנושאים שטרם הובהרו סופית בהתוויית מפת האישפוז האזורית הם רבים, לרבות המפה עצמה. כן שנויים במחלוקת השיטה שלפיה תחושב עלות האישפוז ונושא מרפאות החוץ. נושאים אלה יכלו לבוא על פתרונם מזמן אך אלה האמורים להחליט על כך טרודים עכשיו בהתמודדות עם ההתחמקות מהסכמים חתומים שגוקטת הממשלה והם עלולים להכשיל לא רק את הגשמתה של תכנית מפת האישפוז אלא גם לסכן את פעולתם של השירותים הרפ-איים בכללם.

הו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת אורי אבנרי, ואחריו — לחבר הכנסת קלמן כהנא, ואחריו — לחבר הכנסת אמרי רון.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הוויכוח על תקציב המדינה הוא בלתי רציני בעיקרו ועל כן אין פלא שאולם המליאה נראה בזמן הוויכוח כפי שהוא נראה — מספר הנוכחים בממוצע הוא פחות מעשרה חברי הכנסת, כל חברי הממשלה ומרבית חברי הכנסת נמצאים במזנון. ומדוע אין הדיון הזה רציני ? — הוא אינו רציני מפני שהוא מבוסס על האשליה כאילו אפשר לדבר על ענייני כספים מבלי לדבר על המדיניות הלאומית, כאילו אפשר לדבר על מדיניות לאומית מבלי לדבר על כספים. אחד הסימנים המבדילים בין ילד לבין אדם מבוגר הוא ידיעת המחיר של דברים. ילד המבקש גלידה או סוכריה על מקל אינו יודע שיש לזה מחיר, אינו יודע שאבא ואמא צריכים לשלם בשביל זה וחסר יושלמו בשביל זה — יחסר הכסף הזה במקום אחר. אצלנו מדברים על חברון, על התנחלויות, על קאריקטורה של אוטונומיה, על המדיניות הלאומית בכלל, כאילו לדברים האלה אין מחיר, אין עליהם תוויות של מחירים. אינני מדבר רק על המחיר הישיר שגם הוא חשוב מאין כמוהו. הציע קודם חבר הכנסת אברהם מלמד לנכות מתקציב מימון המפלגות — אותן המפלגות שהצביעו בשעתן בעד הקמת ההתנחלויות בפיתחת רפיח — את הוצאות הפינוי של פיתחת רפיח. מה צודק יותר מזה שאלה שישלמו בעד פינוי ההתנחלויות יהיו אלה אשר דרשו להקימן וכל ההון שהושקע שם שוקע עתה בחולות סיני ? אנ מרחיק לכת ואומר : גם את מחיר ההתנחלות בגדה יש לנכות מתקציב מימון המפלגות, אותן המפלגות המצביעות כיום בעד ההתנחלות הזאת, וזאת מכיוון שגם מחיר ההתנחלות הזאת ישקע באדמת הגדה. למרבה המזל מתחילות היום שכבות המצוקה במדינה להבין את הקשר בין הדברים ולדעת שכל מיליון המושקע באיכלוס בתים בחברון ובהתנחלויות ברחבי הגדה נלקח מתקציב אחר ; שכל מיליון כזה מונע שיקום של שכונות המצוקה, סוגר כיתות של בית ספר, סוגר חדר-יגיון בבתי-חולים, סוגר מטבחים להזנת ילדים בבתי-הספר.

אדוני היושב ראש, אני רוצה לדבר על מחיר הרבה יותר גדול. מדברים אצלנו על אינפלציה. מי אינו מדבר על זה ומי אינו מטיח האשמות על ימין ועל שמאל. אולם יש מעין קשר לאומי להשתיק את הסיבה האמיתית לאינפלציה בישראל. הדברים פשוטים בתכלית : כרבע מכוח העבודה של מדינת ישראל עוסק בעבודות בטחון — שירות קבע, שירות חובה, שירות מילואים, עבודה בתע"ש צבאית. כלומר, רבע מכוח העבודה אינו מייצר סחורות או שירותים שאפשר למכור אותם. לשון אחרת, ארבעה אנשים בארץ צורכים סחורות ושירותים שרק שלושה אנשים מייצרים אותם. כל אדם רביעי צורך שירותים וסחורות ומשלם בעדם בעוד שאין הוא תורם דבר לסחורות ולשירותים האלה. זה מרשם בדוק לאינפלציה. כאשר מוסיפים לזה את גורמי האינפלציה שאינם תלויים בנו, כמו מחיר הנפט והשוק העולמי, הרי זה מרשם לאינפלציה דוהרת, וזאת האינפלציה של ישראל. מה הטעם לדבר על אינפלציה בלי להביא בחשבון את העובדה היסודית הזאת של חיינו הלאומיים ? אבל אני מדבר מעבר לזה : יותר ממחצית התקציב

הנדון כאן היום הוא תקציב של בטחון. אם נוסיף לכך את הוצאות הבטחון הסמויות והוצאות הבטחון הכלולות בתקציבים אחרים הרי זה הרבה יותר ממחצית התקציב. רבע התקציב בא למימון החוב הלאומי הזר שגם הוא תולדה של הוצאות בטחון בשנים האחרונות. פירוש של דבר הוא שפחות מרבע מתקציב המדינה צריך לספק את כל הצרכים הכלכליים והסוציאליים של מדינת ישראל. והרי לכם, אם כן, מרשם למדינה שבה כל האכזריות בחינוך, בשירותים הסוציאליים, בכלכלה, מוכרחות לרדת. המדינה יורדת בהתמדה, באיטיות אך בהתמדה מדרגה של עם מפותח, מתקדם, לדרגה של עם נחשל ומפגר.

מי שמצביע בעד המדיניות הנוכחית של ממשלת ישראל — אני מרחיק לכת ואומר — מי שמצביע בעד הקונסנזוס הקיים כביכול בין הליכוד והמערך, מי שמונע עליית המדינה על דרך של שלום כאשר ברור לחלוטין שהתחנות בדרך אל השלום הן מתן ממשל עצמי מלא לפלשתינאים ומשם למדינה פלשתינאית בצד ישראל, מי שאינו מוכן לעלות על הדרך הזאת חייב להבין את המחיר. והמחיר הוא פיגור גובר והולך של המדינה, הידרדרות כל האכזריות במדינה, פער חברתי הולך ומתרחב שהוא בבחינת חומר תבערה, חומר נפץ ההולך ומצטבר שיתפוצץ ביום מן המימים. אילו היו קמים פה אנשים ואומרים בכנות : זהו המחיר, אנו יודעים שזה המחיר, את המחיר הזה אנו מוכנים לשלם למען אמונתנו הלאומית המיסטית למען חברון יהודית, למען התנחלויות וכן הלאה וכן הלאה, כי אז אפשר היה להתווכח אתם. אני מתמרמר, אדוני היושב ראש, על חוסר הכנות הזה, על הענן הסמיך של הצביעות המרחף מעל כל הוויכוחים הכלכליים בכנסת ובמיוחד על דיון התקציב. איש אינו אומר שזה המחיר ושאותו אנו מוכנים לשלם בשביל הדברים האלה. ממעידים פנים כאילו אין בכלל דברים, כאילו אין בכלל קשר בין הדברים, כאילו אפשר לתכנן ולבצע מדיניות לאומית, מדיניות של מלחמה, מדיניות של מניעת שלום כולל, מדיניות של קיום המצב הבטחוני הנוכחי, מדיניות שמחייבת אותנו להיות נכונים למלחמה גדולה בכל עת, מדיניות המונעת מאתנו אפילו לצמצם את הכוחות בחזית הדרומית — כי בהעדר שלום כולל גם עתיד יחסינו עם מצרים איננו בטוח — ואילו כל זה אין לו קשר עם תקציב המדינה, עם המצב הכלכלי, עם המצב הסוציאלי במדינת ישראל. אני חושב, אדוני היושב ראש, שתפקידנו לומר לעם את האמת, לומר לעם שזוהי הבחירה העומדת בפני המדינה, שזהו המחיר של הדברים, ולתת לעם ישראל לבחור את דרכו.

הו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת קלמן כהנא. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת זאב כ"ץ.

זאב כ"ץ (המערך) :

כבוד היושב ראש, כנסת נכבדה, ביום שדנים בו במאות מיליארדים של לירות אני חפץ להעלות את שאלתם של מאות בני אדם. עברתי על התקציב ובמיוחד על תקציבי משרד השיכון, משרד החקלאות ומשרד הב"ר יאות ואני רואה דבר שהוא מדאיג ביותר : התקציב הוא תקציב של מצוקות וחוסר בו היסוד של יישוב ארץ ישראל בשפיות וכבר עמדו על זה חברי הכנסת במהלך הדיון.

אזכיר את הגליל שמאז קום המדינה לא היה בו מיעוט בנייה כמו עכשיו. אילו היינו בונים בגליל בש"ל שנים שנות קיום המדינה — או בעשרים ושבע שנות

הים. זה רק בישראל. רק בישראל, 200 מטר מתחת לפני הים, חיים באקלים כל-כך קשה. התחלנו להקים ישובים בבקעת הירדן ויש לנו היום 20 במספר. הם זועקים להתפתחות. חלקם כבר יפים. אך אין בשבילים בנייה בתקציב. לא ב-1978, וזה כולל את העיבוי של השר שרון, לא ב-1979 ולא ב-1980. יש עשרות בודדות של יחידות.

אני עובר אל העיר מעלה אפרים, שאין לה אלטרנטיבה לעבוד בנתניה או בירושלים, שהיא התיישבות פרופר, אשר מנסה להיאחז במדבר. אומר במאמר מוסגר, כמו שאמר מורי ורבי יגאל אלון ז"ל: הציונות מאוהבת במדבר. יש לה שאיפה לחיות מדבר. ממה יהיו אותן עשרות בודדות של אנשים המוכנים לחיות במעלה אפרים, ללא פיתוח, ללא תחזית, ללא החן והיופי של העיר העברית שכנה אותה בשנים האחרונות משרד השיכון?

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
תפתח עיר עברית בשכם, לא תהינה בעיות. מעלה אפרים תצא מהבידודות.

זאב כ"ץ (המערך):
המקום שבו אין התנגשות בין יהודים וערבים זהו המדבר. המדבר נוצר לפני 1,300 שנה ורק אנחנו יכולים להחיות אותו. ואני, בשביל לספק את חברי-הכנסת שמיר ואת החלום של מרחץ הדמים באשקלון של "מלך בשר ודם", אני אתיישב בשכם ולא באשקלון... חלום זה, מרחץ הדמים שעשה אלכסנדר ינאי באשקלון, אינו קוסם לי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
הוא רוצה לכתוב ספר חדש.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
כאשר תשחה 100 ק"מ במים עוד תהינה התנגשויות בינך ובין הערבים. תשחה 100 ק"מ בים, מסיתי חברון ירדפו אחריך 100 ק"מ בים כמו שהם נכנסים פה לארץ ביברסיה.

זאב כ"ץ (המערך):
אנחנו נמצאים במצוקה של זמן, במצוקה של צרכים ולחצים ואני מחפש את יתרון הערך. אני מחפש את טיפת שאר הרוח במצוקה הקיימת. איפה זה מתבטא? עוד מפעל במעלה אפרים במדבר, עוד 50 בתים מעבר למוקצב כדי לתת תקווה ליישוב. אין ליישובים האלה כוח אלקטוראלי. שום מפלגה לא תהווה מהקילות שלהם. אלה מאות קולות בסך הכול. אין להם כוח אלקטוראלי אבל בהם ישנה הציונות.

אני יורד לערבה. מצוקת עם ישראל סגרה את הברזים, הקימו את הישוב עידן, נמצא בהקמה הישוב צופר. על סף העירקת צה"ל בנגב אנחנו משאירים את הנגב הזה ריק. איך זה מסתדר? אני רואה בספר התקציב של משרד החקלאות שאם ירצו לבנות ישובים בפיתחת שלום — אני קורא לה אזור הבשור כי אני חושב שגם בקעת הירדן היא פיתחת שלום אבל נאמר פיתחת שלום של שם אבשלום — באזור זה הקיפול בסניני מחבל ימות אין תקציבים ליישובים האלה. והנה היה דיון בכנסת על דרום רצועת עזה. אלה אנשי קטיף, אלה המופלאים המגדלים ירקות ליצוא לאירופה על גבי חולות גודדים. אין תקציב לפיתוחם.

הקיום השפוי של המדינה — כמו שבונים בשנות שלטון הליכוד היתה לנו אוכלוסיה של כמחצית ממה שיש לנו. וזה מלווה בתקיעה בכל השופרות על המעשה הרם של הבנייה בגליל, של יישוב הגליל. בשנים האחרונות, בשלוש שנות שלטון הליכוד, גבנו בגליל בסקטור העירוני והכפרי 30% פחות יחידות שיכון מאשר גבנו בשנתים האחרונות בלבד של השלטון השפוי בישראל. ממשלות קודמות בישראל הקימו מערכת רפואה בגליל וכגולת הכותרת בנו את בית-החולים "יוני" בצפת. התקציב הנוכחי, כמו תקציב 1979 ותקציב 1978, מקפח את שירותי הבריאות בגליל במודע. בתקציב משרד השיכון אנו מוצאים שב-1980 יקים משרד השיכון בארץ ישראל בסך הכול שני ישובים. כבוד היושב-ראש, שני ישובים בכל ארץ ישראל. לפי הקצב של בניית ישובים עלי-ידי ממשלת הליכוד — לא בדיבור, לא בהרגזה, לא בטירפוד כל רצון טוב, אלא במעשה בשטח — היה לוקח לה 400 שנה לבנות את ההתיישבות בארץ ישראל כפי שאנחנו בנינו. שני ישובים בגליל, שהם הישובים היחידים בכל ארץ ישראל, בסעיף התקציב של משרד השיכון.

אני עובר לרמת הגולן, לאותם מאות אנשים הגרים שם. במשך עשר שנים פעלנו בגולן. פעולה זאת נפסקה בשנת 1978/79. ובתקציב 1980 אין בנייה בגולן. לא ליישובים, לא בקצרון, לא ביישובים הכפריים, לא בעיר, לא בקיבוצים, לא במושבים. בתכנית 1979 של הממשלה הזאת גבנו בכל הגולן, החלו בבנייתם של 60 יחידות שיכון בכל הגולן. נניח שיגורו שש נפשות ביחידת שיכון, רק משפחות ברוכות ומרובות ילדים, הרי לכם 360 נפשות. לגולן — 360 נפש נוספות. האם יש לנו זמן של 400 שנה כדי ליישב את הגולן? האם הוא ייושב רק על ידי מאות אלפים מטיילים ישראלים לעת שלג בחרמון ולעת קיץ בכירת ובחמת גדר? אשתקד, אחרי ההתבטא את האומללה של שר החוץ לשעבר, החליטה הממשלה להקים ארבעה יישובים בגולן. שוב, כדרכה של הממשלה הזאת, בתוצאות. אין תרגום בתקציב לדבר הזה. הדיבור הוא דיבור, העשייה — אפס. אין בניית יישובים בגולן. יתירה מזה, משרד המסחר והתעשייה אינו מוצא דרך לעזור לקצרין כדי שתהיה מה שהיא רוצה להיות, עיר יוצרת. רוצים להפוך אותה בדיעבד ליישוב דמוי קרני שומרון. קרני שומרון נוסעת לעבוד בנתניה, תיסע קצרין לעבוד, איפה? כראש פינה. כבוד שר האוצר, אני מחפש במצוקות את הדגשים שעליהם, כמדומני, אתה לחמת כל ימי חיך עד שנכנסת ללחצים האובייקטיביים של תפקיד הנוכחי. אני חושש שהלחצים של המאות שרוצים לחיות בגליל — מי יודע למה הם רוצים — המאות שרוצים לחיות בגולן — מי יודע למה הם רוצים — אין להם כוח במערכת הלחצים הקיימים להפעיל את משקלם והם אותו נופך של ציונות החסר לתקציב. כבוד היושב-ראש, מי יגלה עפר מעיניו של השר אברהם עופר ז"ל? בעוד שמבחינה מדינית הוא הסתייג מהפעולה בגולן הוא, כאשר החליטה הממשלה על כך, השקיע את כל נפשו ואת כל מרצו ביצירה הזאת שנקראת בינוי בשביל לתת מענה לציונות של חיינו. כל הגולן אינו יותר מאשר רבע רחוב ברמת גן, אינו יותר מאשר כיכר בנתניה. ששת אלפים נפש. אין זמן ואין משקל למאות המעטות.

אני יורד מהגולן לאזור הקרוב לי פיסית, נפשית, לבקעת הירדן. אותו מקום שיש לנו בו שיא עולמי. אין בעולם אנשים, פרט לשלנו, החיים 200 מטר מתחת לפני

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אמרת שהיא הומוריסטית אם כי הצעתי להגדיל לא בהרבה. זאת עשינו כאשר לא היה שר חוץ. בלשכתו של ראש ממשלתנו מתקצבות בעיות. הוא גם ממלא את מקום שר החוץ, בלשכתו מתקצבים שרים כמו סגן ראש הממשלה שמחה ארליך, כמו סגן ראש הממשלה יגאל ידין, אם העניינים יתקדמו יותר ויותר אני מעריך שב־אפריל-מאי יהיו ודאי עוד כמה התפטרויות. חלק מהמתפטרות יבואו לכהן אצל משרד ראש הממשלה וצריך בשבילם תקציב קטן. לחילופין או כתוספת, במקום השרים שיתפטרו — אינני מניח שימצא מישהו שיחליף אותם — יצטרך ראש הממשלה, רחמנא ליצלן, לספל בנושאים שהם היו מופקדים עליהם. נניח ששר האוצר או שר העבודה והרווחה יתפטרו. נניח שיתפטר עוד פעם כבוד שר החינוך לכשיהיו לו בעיות. אני מאחל לכולכם לעשות את זה במהירות. לפחות לא תוכלו לטעון שאני, החתום כאן, מאיר פעיל, לא משריין תקציב למטרה כזאת. לכן אנחנו משאירים לראש הממשלה קצת מימון למען יוכל לשמש כעיר מקלט לשרים בלי משרד ולנושאי טיפול בלי שרים.

בנגד זה הצעתי להפחית את תקציב משרד החוץ.

אמרי רון (המערך):

שכחת שגם את "קורת גג" הוא מנהל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

תודה, אמרי רון. הבנה נגית שיש עוד מוסדות כאלה. לכן רציתי לעשות זאת על דרך ההומור. אינני מתכוון בריצינות. זה אחד הסעיפים המעטים שאם הכנסת לא תקבל את דעתי בו לא אתאבל.

התיקון הגדול ביותר שהעזתי להציע לכנסת — והעזתי להציעו מפני שאני עצמי שירתתי שנים רבות במערכת הבטחון, 28 שנים — הוא להקטין את תקציב הבטחון ב־10 מיליארד לירות, משמע בשיעור של 5%. הצעתי זאת בדחילו ורחימו. אני מכיר את מערכת הבטחון — אם כי בזמן האחרון לא את כולה — ואת יעילותה. אני משוכנע עד עמקי נשמת־י כי צימצום כזה בתקציב בטחון לא יפגע בבטחון, ייתכן אפילו שישפר את הבטחון, בהנחה שמערכת הבטחון מאורגנת ומסודרת יחסית — אין דבר שהוא מוחלט. אני חושב שקיצוץ של 5% יפעל על מערכת הבטחון כמו דיאטה טובה על איש בריא ושמנמן הגורר על עצמו דיאטה קלה של שומנים ופחמני-מות. אם מערכת חילוף החמרים שלו בסדר הוא מצליח להוריד מעצמו חלק משומניו ונעשה יותר בריא וחזק. אני מעריך שאחת מהדרכים הטובות ביותר לשפר את מערכת הבטחון היא לעשות לה דיאטה תקציבית בשיעור כזה. ובשקבותיה, לפי הערכתי, היא עצמה, בלי שאף אחד מאתנו יציע לה מה להוריד, היא עצמה תשפר את המינהל שלה, את המבנה שלה, את התחנהגות שלה. כמו אותו בעל דיאטה היא תקצץ בשומניה ותהיה יותר יעילה. אין דרך למדינה או לממשלה לרדת עד עמקי נשמתם של אנשי הבטחון אלא באמצעות התקציב, באמצעות הדיאטה. ואני רואה בחומרה רבה שלא עושים זאת כחלכה.

אם אכן מתרחשים במערכת הבטחון דברים חמורים ונכנסים לפרוייקטים תעשייתיים בשיטה קונבנציונאלית ובלתי קונבנציונאלית, בלי להביא את הדברים האלה לידיעת פורום רחב של מועצה לבטחון לאומי או ועדת חוץ והבטחון של הכנסת או איוה שהוא פורום ציבורי

כבוד היושב-ראש, אני מנסה לתת ביטוי לדאגה של מאות האנשים שאין להם ביטוי אלקטוראלי ולכן אין להם ביטוי בספר התקציב ולא נמצאת להם הפירצה, הפשפש, שדרכם יוכלו לבטא את עצמם כבנוי ישראל חדשה למען בניהם ובנותיהם, כבעלי החזון של ארץ ישראל גאה, לא שחוחה, לא מיואשת אלא חולמת ובונה. כבוד שר האוצר, לצערי הרב לא מצאתי את הנוסף הזה בתקציב שהגשתי. אני כואב את זה. לכן אני, יחד עם חברי, גם בגלל הסיבה הזאת לא אוכל לתת את ידי למען העברת התקציב.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת דניאל רוזליו — איננו; רשות הדיבור לחבר-הכנסת זאב ורטהיימר — איננו; רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, ואחריו — לחבר-הכנסת מרדכי אלגרבלי; ועוד אחריו — לחבר-הכנסת משה שמיר.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי אני רוצה להביע מחאה על התנהגות חברי הכנסת. כאשר התברר שיש כך וכך שעות לוויכות על הקריאה השנייה של התקציב עמדו כולם בתור, למסלגותיהם, וביקשו לשריין לעצמם רשות דיבור, מי עשר דקות, מי עשרים דקות, מי יותר ומי פחות, כדי להביע את דעתם על ההתפתחות הכלכלית של המדינה. והנה אנחנו עדים לתופעה מדאיגה מאוד: כאשר הגיע תורם לדבר, נעלמו ונאלמו מחצית הדוברים.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
נסעו לאירלנד.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זה רק מוכיח שאין להם מה לומר או שהם אינם מוכינים לשאת בנטל המאבק הכלכלי. אם זו המסקנה אפשר לקצר את הוויכות, במקום תשע שעות דיון אפשר לקצרו לשעתיים. יהיה דיון סיעתי, כל סיעה תציג את משנתה, נגמור בשעתיים-שלוש, נצביע ונאמר אמן. אני מקווה שהמחאה הזאת שלי תועבר אל יושב-ראש הכנסת וסגניו ואל ועדת הכנסת. כנראה צריך ללמוד לקח בעתיד. בינתיים הסיעה הנאמנה היחידה שכל חבריה נמצאים במקום ואף השתתפו בוויכות היא הסיעה שאני מייצג אותה. אני מקווה שבכנסת הבאה יהיו לה יותר חברים.

זאב ביץ' (המערך):

תדאגו שלא יתחלפו החברים בכנסת הבאה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אני לא רואה את כל חברי הסיעה שלך.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

הגשתי הרבה הסתייגויות וקצר כותי לנמק את כולן. אנסה לנמק את חלקן. חלקן הומוריסטיות — למשל, אנחנו הצענו להגדיל את התקציב של משרד ראש הממשלה.

זאב ביץ' (המערך):

להגדיל, כל כך למה?

לא נגענו במשרד החקלאות. לא ניסינו לעשות חשבונות אישיים בגלל ויכות על קונצסציות. צריך להגדיל את התקציב של משרד הבינוי והשיכון אבל לא כדי שיבנה בחברון, בקריית-ארבע או ברמת הגולן, כדברי חבר הכנסת כ"ץ, אלא כדי שיבנה היכן שצריך לבנות, שיפתח את הארץ לאור חזון בר קיימא. לא במקומות שצריך לפנות אותם בעוד כמה שנים ולא במקומות שאם לא נפנה אותם נטרפד אפשרות להשיג שלום עם אויבים נוכחיים שלנו.

(קריאה: מה תשובתך לגבי רמת אשכול?)

שלמה הלל (המערך):
ומה על גוש עציון?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אנחנו לכם, מה אומר יהודי כמוני? ימי "חומה ומגדל", לפי הערכתי, תמו. הרעיון הציוני הוותיק שאפשר לקבוע, באופן עקרוני, עובדות מוגמרות על-ידי התיישבות ולשכנע את העם הערבי ואת העולם הגדול בצדקתנו כבר אינו קיים אלא בפרוייקטים מוגבלים. ככל שהיו מוגבלים, אולי נצליח. אני מעריך שלא יועיל לנו כלום... חלק נכבד מירושלים המזרחית נצטרך להחזיר, מבחינת הריבונות הפוליטית. ירושלים תישאר מאוחדת מבחינה מוניציפאלית. להערכתך, את רמת אשכול לא נצטרך להחזיר ולא את הגבעה הצרפתית אבל אם נבנה את מעלה אדומים ונסגור עליה כך את ירושלים נצטרך להחזיר הכול. לגבי גוש עציון, אם נבנה רק את גוש עציון אולי נישאר שם אבל משבנינו את קריית ארבע וכאשר רוצים להרחיב את ההתיישבות מגוש עציון אל כיוון תקוע יש סכנה כי כאשר נחזיר שטחים בעקבות תהליך השלום הרי בגלל תקוע נצטרך להחזיר גם את גוש עציון. אם יודעים שימי "חומה ומגדל" תמו אפשר למצוא פרויקטים מוגבלים ובהם לעשות מעשה. הייתי מציב לעשות זאת אחרי ההסדר המדיני. אני מציב שלא לנסות לקבוע עובדות מוגמרות לפני ההסדר המדיני כי הן יפריעו להסדר המדיני. האתגר הציוני החשוב ביותר בדורנו הוא לעשות שלום עם ישמעאל. חלק גדול מההתחליות שהוקמו בשטחים המוחזקים יפונה ממילא בתהליך השלום ונמצא עצמנו מבזבזים כססנו אל הצרור הנקוב הארוך הזה של קריית-ארבע, של עפרה ושל פצאל המפריעים להשיג שלום ומעודדים מלחמה והגורמים ביבזו כלכלי מהמעלה הראשונה.

הו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אמרי רון, ואחריו — לחבר-הכנסת מרדכי אלגרבלי, בהעדרו — לחבר-הכנסת מרדכי וירשובסקי ובהעדרו — לחבר-הכנסת משה שמיר.

אמרי רון (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב שאנו עומדים לאשרו בהינף יד אין לו שום קשר להדברת האינפלציה והגרועץ, וכמו כן רק כביכול ורק לכאורה הוא קשור במדיניות הכלכלית החדשה שסיסמתה המרכזית היא: אין לי כסף. למעשה סיסמה זו, החביבה כל-כך על כל שלם וגזבר מתחיל, היא הסוואה מוצלחת לסדר עדיפויות כלכלי ומדיני מעוות. וואת מפני שיש כסף כדי לחולל מהומה בין-לאומית סביב שני בתי בחברון אבל אין כסף לשכן עשרות אלפי זוגות צעירים שחלקם כבר עומד בתור בקונסוליה האמריקנית. יש כסף לבנות

אחר, ואם ישנה כוונה להיכנס להרפתקה שמעבר ללחימה הקונבנציונאלית אני רוצה בזה להצהיר כי זו שערוריה מן המעלה הגדולה ביותר במכלול הלאומי הכולל. כדי למנוע זאת אני מציע לקצץ אותם 10 מיליארד לירות מתוך 208 מיליארד. זה הצימצום הראשי שאנו מציעים. אני מציע לבטל לחלוטין עוד סעיף אחד בתקציב הבטחון, שני מיליארד לירות, קצת יותר, בסעיף 17, שעניינו השתתפות בתקציב השטחים המוחזקים. איני מבין מה קורה פה. מה ששייך לכוחות הבטחון בשטחים יש בתקציב הבטחון. מאי משמע השתתפות בתקציב השטחים? זו השתתפות אזרחית, כלכלית. אני חושב שהגיע הזמן לבטל זאת. אנחנו נמצאים בראשית תהליך של עשיית שלום, אני מקווה. צריך להקל על משרד הבטחון להתנער מן הממ"ש של הצבא בנושאים אזרחיים בשטחים המוחזקים, גם ברמת הגולן, גם בגדה המערבית, גם ברצועת עזה וגם במה שנשאר לפליטה בקידמת סיני, מה שעדיין לא פניינו. יש לי הרגשה כבדה שרבים מחברי הכנסת הזאת, גם חברים מן הליכוד וגם חברים מן המערך, היו שמחים מאוד אילו תהליך פנינו סיני היה מיטרפד באמצע. התקציב הענק הזה של יותר מ-2 מיליארד לירות להשתתפות בהחזקת השטחים אומר דרשני. לכן הצעתי לבטלו.

סעיף נוסף בנושא הבטחון, שאני מציע לבטלו אלא לשנותו: בתקציב שלנו יש כמה סעיפים של תשלומי חובות. בסעיף 84 מופיע סכום של 89 מיליארד לירות להתורות חובות. יש עוד סעיפים של החורות חובות. כולנו יודעים שהחובות של המדינה, חובות פנים וחובות חוץ, מגיעים בערך לשליש מממדי תקציב ההוצאות. שליש בערך מוקדש לבטחון והיתר לכל השאר. אני חושב שזכאים חברי הכנסת וזכאי הציבור בישראל לדעת מה מתוך תקציב החובות הוא חובות של תקציבי הבטחון הקודמים. אני מעריך כי שיעורם מגיע לפחות כדי שליש מהחוב הכללי. יש לי הרגשה שזה אפילו מחצית. אם נחבר את תקציב הבטחון הקונקרטי שהוא שליש מהתקציב אל ממדי החוב שתקציבי בטחון קודמים מכתיבים לתקציב זה נמצא עצמנו במצב שאנחנו המדינה היחידה בעולם — שכלכלתה "האיתנה" ידועה לכולם — שמחצית, אם לא יותר, מתקציבה הלאומי מושקעת בפרוייקט הבטחוני. הדבר פוגע בעצמאות ישראל כי השיטה הזאת קושרת אותנו בתשלומי חובות ובקניית אמצעים — אם לא מערכות נשק שלמות הרי לפחות פריטים חיוניים לתקופה ארוכה — אל ידידים למחצה, לרביע ואולי אפילו ידידי אמת, אבל כספו של דבר קושרת אותנו בהם ופוגמת בעצמאותנו. אני מציע להרהר בכך. אני בעד תשלום החובות באורח חוגן, אבל אני מציע שבתקציב יהיה כתוב מה מהחוב הכללי הוא חוב הנובע מתקציב הבטחון.

אחרון אחרון חביב: מהחסכונות שהצענו לחסוך בתקציב הבטחון ומעוד מיליארדים אחדים של לירות שהצענו לאוצר לארגן על-ידי שיפור הנבייה של מס הכנסה ומס רכוש הצענו תוספת תקציב כדי לשפר את השירותים והתברתיים. למשרד החינוך — 2 מיליארד לירות; למשרד העבודה והרווחה — 2 או 3 מיליארד לירות; וכן למשרד הבריאות ולמשרד הבינוי והשיכון. לא נגענו בתקציב משרד החקלאות על אף העובדה שיש לנו הרבה מה להגיד על שר החקלאות הנוכחי המשקיע חלק יותר מדי גדול מהתקציב בשטחים המוחזקים. אנחנו חושבים שראויה החקלאות בישראל שיושקע בה הרבה לשם פיתוח, באמצעות סיוע וסיבסוד, אבל לא בהר כביר ולא באריאל אלא בנגב, בגליל ובמקומות אחרים. על כן

להסביר שקונים אבקת חלב במחירי היצף תוך סיבסוד שנותנת ממשלת ישראל לחקלאי גרמניה והולאנד ?

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
אתה יודע שזה אינו נכון.

אמרי רון (המערך) :

אדוני השר, אני יודע שחקלאי ישראל מקבלים מחצית השכר לעומת חקלאי גרמניה והולאנד ; אני יודע שהת" פוקה לחולבת במדינת ישראל היא הגדולה ביותר בעולם. כיצד ייתכן שמחירי אבקת החלב המיוצאת לישראל מחירה נמוך ממחיר אבקת החלב המיוצרת בישראל ? אני אגיד לך כיצד. קונים ב-1,600 דולר הטונה ומוכרים ב-600, כלומר מסבסדים ב-1,000 דולר באירופה ומוכרים במחירי היצף אצלנו. לפי דעתי, במציאות הקיימת, כאשר בשיטת ה"זכנג וגמרנו" מחסלים רפתות אין צורך להכניס אף גראם אחד של אבקת חלב מיובאת ובכל זאת היא נכנסת, צריכה להיות הבטחה שלא תיכנס. ובכן גם לזה יש כסף. למשרד החקלאות יש 1,345 מיליון לירות להתיישבות ביהודה ושומרון ובגב ההר אבל אין לו כסף בשביל פיתוח התיישבות של ממש בגליל. וכך עומדים 50 גרעינים — אולי הדבר היקר ביותר שיש לנו — ומחכים שיהיה כסף להתיישבות בגליל. ייתכן שבסוף הקאדנציה נגיע, כתוצאה ממדיניות הממשלה, למצב של חקלאות בלתי מתוכננת, של ענפי בשר וחלב הרוסים, של הרס השיווק המאורגן, של ישובים פושטי רגל, ושר האוצר ימשיך להסביר ש"אין לי כסף".

אדוני שר התעשייה, המסחר והתיירות, התעשייה הישראלית צמחה ושיגשגה ויש בה מאגרים של ידע, כשרון ומיומנות. ומי שרואה נכוחה את מצב המשק הישראלי מוכרח להבין שפיתוח מואץ של התעשייה הוא יעד לאומי ראשון במעלה. אבל כשמקצצים את האשראי ויוצרים בכוחון אכטלה נפגעים גם היעילים וגם היצואנים. יש אמנם עידוד לאלה שיוצרים מלאי, בחלקו פיקטיבי, ליום האחרון של המאון אבל אין עידוד לעבודה בייצור, אין תנאי עבודה, אין תמריצים וכד'. וכשהמדינה הראשי שלך, אדוני שר התעשייה, המסחר והתיירות, מבקש 300 מיליון לירות על מנת שיוכל להציע פרויקטים ליצוא בתנאי הלוואה והחזר מקובלים — לזה אין כסף. שימו לב : להשקעות אין תמריצים והתעשיינים צופים ירידה דראסטית בהשקעות בשנה הקרובה. אבל כאשר יתגוררו עשרות אלפי המובטלים שלא הוכנו להם מקומות עבודה בתעשיות היצוא וכאשר יצטרכו לשלם בעד בטלה ולא בשביל עבודה, לכך יהיה כסף.

אפילו למשרד האנרגיה אין כסף ולכן, כנראה, הוא מעלה את מחיר הדלק עוד לפני שאופ"ק מעלה אותו. אין כסף להפעלת תכנית שטחית לחסכון באנרגיה. ולכן יורה השר מן המותן חדשות לבקרים הצעות של ויקוקין דינור שיש בהן הרבה מאוד פרסומת ומעט מאוד חסכון. שר האנרגיה של ישראל הוא היחיד בעולם העוסק בעצמו בקניית נפט ובמשאומות בדרג ממשלתי. כשהוא מודיע מעל גלי האתר באופן עקבי את המחיר השולי של חבית נפט לישראל יודע כל יצואן נפט איזה מחיר מותר לדרוש מישראל, כפי שאמנם קרה עם מצרים, למשל. אין לישראל בעיה של אספקת נפט אבל יש לה בעיה של מחיר הנפט ובעיה של שר האנרגיה המעלה את מחיר הקנייה. אפשר היה, לדוגמה, לקנות נפט בארצות-הברית בשקט במחירים הוללים ב-20% ממחירי מקסיקו ומצרים. אבל לאחר שמודעי נכנס לתמונה והמריד נגדנו את כל היבשת היי

קרוב ל-1,000 יחידות דיור התיישבות ב"אזורי ההב" טחה" בין שכם למאללה אבל אין כסף להתיישבות ב"אזורי הבטחון" בגליל, בנגב, בגולן ובערבה. יש כסף להקלות במסי רכוש על דירות שערכן 5 מיליון לירות, לפי הצעת האוצר, ולהקלות מלאי בתעשייה, שחלקה ספקולטיבית, לפי הצעת האוצר, בשיעור של 15 מיליארד לירות אבל אין כסף לעידוד היצוא, לפיתוח ולאשראי שוטף לתעשייה. אין גם כסף לעידוד פועלי ייצור ולעידוד המעבר לעבודת ייצור אבל יש כנראה כסף לשלם לעשרות אלפי מובטלים. אין כסף כדי להחזיק מערכת חשובה מאין כמוה של עובדים סוציאליים אבל יש כסף לחינוך חינוך עשירים. יש כסף לבנק ישראל לסבסד ולהתערב בשוק איגרות החוב בהיקף של מיליארדי לירות אבל אין כסף לסבסוד מינימאלי שיאפשר תיכנון חקלאי של מוצרי מזון יסודיים. יש כסף בשביל לסבסד את הבשר ואבקת החלב של חקלאי חוץ-לארץ אבל אין כסף לסובסידיה מינימאלית ולאשראי מוכוון שיאפשרו חקלאות מתוכננת. יש הרבה כסף לשלם לפועלים זרים ולחברות זרות אבל אין כסף לשלם לפועלים ולחברות ישראלים. שר-האוצר יגאל הורביץ משול לגזבר של מפעל המקצה את הכסף ליעדים מעוותים ואומר אחר-כך לפועלי המפעל ולבעלי : אין לי כסף.

חברי הכנסת, הבה נראה כיצד פועל סדר העדיפויות המעוות של מדיניות הממשלה כפי שהיא משתקף, לדוגמה, בתקציביהם של כמה משרדים. הנה, למשל, משרד השיכון. לזכותו ייאמר שסוף סוף, לאחר שנתיים, הבינו שבלי התבררות הציבוריות הישראליות לא נצא משפל הבנייה. אמנם היה לו כסף בשביל להתחייב לחברות הזרות "סיקו" ו"סיגמה" על 12 מיליארד לירות לשיכוני מרידור, מבלי להראות לוועדת הכספים את טיוטת החוזה ואפילו ללא אישור הטכניון, אבל הבא נקווה כי ההסכם המזוה הזה לא ייצא לפועל ונתחיל סוף סוף לבנות לפחות מחצית הבנייה השנתית שהיתה בימי המערך, אשר הגיעה ל-55,000 התחלות בניה לשנה. ואולם, חברי הכנסת, תכנית הסיוע למשתכנים, זוגות צעירים וזכאי שיכון אחרים, פושטת את הרגל לעינינו. כפי שהתפרסם, מתוך 17,000 גרשמים לתכניות השיכון מיולי 1979 ועד פברואר, כלומר במשך שמונה חודשים, מימשו את זכותם עד היום פחות מ-1,000.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת :
לא נכון.

אמרי רון (המערך) :

יכול להיות שמספר זה המופיע בדו"ח משרד השיכון למארס 1980 אינו מדויק לגמרי. אבל אני משער שסדרי הגודל אינם מוטעים. הווגות הצעירים נבהלו, כנראה, מתנאי הסיוע הצמוד עד כי בחוגי הבנייה אומרים היום שתור הווגות הצעירים בקונסוליה האמריקנית בישראל ארוך בהרבה מהתור במשרד השיכון. ואשר לתקציב הבנייה בהתיישבות, — זה הותקף כולו זו השנה השנייה לשכם ולרמאללה. כל 104 הישובים שהוקמו מאז 1967 אינם זכאים לדיור. ואם זוג צעיר מתחתן בשנר או בגלגל או כמורן שבגליל אין לו ברירה אלא לעבור לשכם. ובכן, רבותי חברי הכנסת, האם אין כסף ? — יש, אלא שהוא מופנה למשימות מעוותות.

או ניקח לדוגמה את משרד החקלאות. כיצד ניתן להסביר שבמשך קרוב שנתיים היה כסף לממשלה לסבסד יבוא בשר בהיקף של מיליארד וחצי לירות ? כיצד ניתן

במשותף. אם קוראים לו לבצע משימות לאומיות אמיתיות של תנופת פיתוח, של יצוא, של התיישבות לצרכי בטחון, של פתרון בעיות מצוקה, הוא נענה. כפי שנעשה בעבר. אבל ליבראליזאציה איננה משימה לאומית, איננה חביון איננו משימה לאומית, הטבות לבעלי דירות יקרות, לבעלי רכוש ובעלי רכב אינן משימות לאומיות, ודאי שאבטלה איננה משימה לאומית. לכן, רבותי מהממשלה, אין לכם סיכוי ללכד את העם סביב התכנית הכלכלית המדינית שלכם גם אם תצעקו השכם והערב "אין לנו כסף". הממשלה אשמה ואל תטעו להאשים את העם. הוא סולד מכם ועל אף זאת הוא עדיין נוהג בהתאפקות ובסבלנות למופת. ובעד התנהגות טובה מקבלים, כידוע, הפחתה של שליש התקופה של כל עונש שהוא. הגיע אפוא הזמן לתת לעם ישראל הפחתה של שליש מתקופת העונש של שלטון הליכוד.

הר"ר מ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי אלגרבלי, ואחריו — לחבר הכנסת דניאל רוזוילי.

מרדכי אלגרבלי :

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אחת השאלות שאנחנו נשאלים תמיד, גם בציבור וגם בוועדות הכנסת, היא: האם יש אלטרנטיבה למדיניות הכלכלית של הממשלה, האם יש דרך לפתור את בעיותיה הכלכליות של מדינת ישראל וזאת הדרך שנגקטה עליי ממשלת הליכוד, שר האוצר לשעבר שמחה ארליך ושר האוצר הנוכחי יגאל הורביץ? לדעתי יש אלטרנטיבה, יש דרך אלטרנטיבית למדיניות הממשלה. המשאבים של העם או, במונחים כלכליים, התוצר הלאומי הגלמי, מתחלקים בין שלוש: הצריכה הציבורית, ההשקעות והצריכה הפרטית. התל"ג של מדינת ישראל אינו מספק את שלוש האלה ואנחנו חייבים לקחת הלוואות או מענקים מחוץ-לארץ. מה שנעשה בשנתיים האחרונות, במקצת גם לפני התקופה הזאת, בתקופת ממשלת המערך, היה, לדעתי, טיפוח יתר של הצריכה הפרטית ושל רמת החיים של האזרח. בשנתיים האחרונות טיפחה הממשלה את רמת החיים של האזרח, לא של כל האזרחים, של חלק מהם, של המבוססים בתוך חברתנו. במקום לטפח את החינוך, להשקיע בדור העתיד, להגדיל את ההשקעות בכל המשק, בתעשייה, בתשתית, העדיפה הממשלה ללכת על אסטרטגיה של הקטנת הרווחה, הקטנת החינוך והקטנת ההשקעות ויותר כסף זורם לחלק מהאזרחים. אין לי שום ספק שמדיניות זו היא הרסנית לחברה הישראלית. זו מדיניות אנטי-ציונית, זו גם מדיניות שהיא בניגוד למגמה ולצרכים של חברה שהיא עדיין חברה קולטת עלייה וממזגת גלויות. מה שהינינו חייבים לעשות הוא להוריד את רמת החיים של האזרח, במיוחד של חלק מהאזרחים המבוססים במדינת ישראל, ולהעביר את המשאבים האלה לחינוך האזרח, לחינוך דור העתיד, להשקיע. אני נגד המגמה של הקטנת ההשקעות בשביל לבנות את האינפלציה. אם לא נבנה יותר תעשייה, אם לא נבנה חקלאות יותר מבוססת, אם נמשיך לטפח את רמת החיים ולהגדיל את מספר המכוניות והטלוויזיות, אין לי שום ספק שמדיניות זו תביא להרס. אפשר היה ללכת בשנתיים האחרונות במדיניות שאני מציע: פחות צריכה פרטית, לשאוב ולספוג יותר מסיים מהאזרח המבוסס, מהשכבה המבוססת במדינת ישראל, ואת הכספים והמי קורות האלה להעביר לצריכה ציבורית, לחינוך, לשיכון

סמוכים ובטוחים, חברי הכנסת, כי המחיר יקפוץ בעשרות אחוזים. כן, בשביל הפרסומת של מודעי יהיה כנראה סופ. מאגר הגזא בשדות יכול להספיק לישראל 100 מיליון דולר בשנתיים הקרובות. אך מפני ששר האנרגיה אינו מגיע להסכם עם מפעלי ים המלח ובתי-הזיקוק באשדוד מפיקים שם מחצית הכמות שאפשר להפיק, משרד האנרגיה אינו סומך על חברת "חיפוש נפט (השקעות) בע"מ" שהיא חברה ישראלית ולכן נתן לחברת "נפטון" האמריקנית חוזה מועדף לשנה וחצי על כל שטחה של מדינת ישראל. "נפטון" לא חוייבה כלל לקדוח ולהשקיע, ומוכן שהיא לא קדחה ולא השקיעה, אבל חיפוש נפט לישראל, ובתוכם פרויקט "שיוף" המבטיח ביותר, נדחו לשנה וחצי. לכך, כנראה, יש כסף.

רבותי חברי הכנסת, ארוכה היריעה ולא נגיעי עדיין אלא בקצה המזלג. האם, למשל, למשרד החינוך והתרבות ולמשרד העבודה והרווחה אין כסף? אין מיליארד לירות להפעלת החינוך בגיל הגן, לפנימיות של גנור, למעונות יום ולעובדים סוציאליים. בכל הסעיפים הללו יהיה השנה קיצוץ דראסטי. אבל יש לו מיליארד לירות לחינוך חינוג לילדי עשירים.

ולא פחות חשוב: אין בישראל מחשבה כוללת על הקשר שבין הוצאות הבטחון ובין פיתוח תעשייה. אין שום פורום — בכל אופן לא פורום שאני מכיר — השוקל אם חינוך בגיל הגן חשוב אולי יותר מפיתוח הטאנק "מרכבה". בכך לא אמרתי שהוא חשוב יותר אבל קבעתי שאין פורום שעוסק בהשוואה בין שני פרויקטים ובשיקולי כדאיות לזמן ארוך. אינני יודע כמה מיליארדי לירות מהתוספת לתקציב הבטחון, 12 מיליארד לירות, הם לטובת עידוד והפעלת תעשייה מקומית וכמה לגיפות מפקדות, משכורות ותמריצים לאנשי קבע ומשלחות רכש ודברים בזבזניים. דבר אחד ברור: הסיסמה "אין לי כסף" היא סיסמה ריקה המחפה על סדר העדיפויות המעוות של הממשלה.

אדוני היושב ראש, התקציב שאנו עומדים לאשרו בהינף יד עומד בסימן מבאק באינפלציה ובגרעון. אבל שר האוצר יודע היטב כי תחזיות בנק ישראל והן לכלכלנים הבכירים קרובות יותר לאמת מאשר תחזיות שלו. חודש מארס יסגור הזומה שנתית של 30 מיליארד לירות לעומת 13 מיליארד לירות בתחזית המעורבנת. יחסו 11 מיליארד לירות להכנסות תחזיות מגביית מסים 1979. ובשנת 1980, על-פי נתוני האוצר "ש"הוצר" בבנק ישראל, יחסו 25 מיליארד לירות בסעיף ההכנסות בלבד, שלא לדבר על הוצאות שלא תוקצבו, כמו למשל פיצויים ויישוב מחדש למתיישבי חבל ימית, פיצויים לבדואים וכו'. התקציב אמנם מקצץ ריאלית מיליארד לירות ברווחה ומוסיף ריאלית 12 מיליארד לירות להוצאות מקומיות על בטחון. ויחד עם התוספת העצומה לשיכון הרי ברור שלא תיתכן כלל הדברת האינפלציה. בתקציב אין די עידודים ליצוא. נתוני יצוא ופברואר על היצוא הם נתונים מעודדים אך עדיין הם אינם מצביעים על מגמה וייתכן שהם מצביעים על תוצאה של חשקנות העבר ושל הקלת המלאי המלאכותית בסוף 1979. על כל פנים התעשיינים אומרים שלא ישקיעו השנה וההשקעות תרדנה בצורה דראסטית. על כן כל הדיבורים על שיפור המצב הם דיבורים ריקים והפער במאזן התשלומים הכולל, הדוהר בבטחה מ-4.1 מיליארד דולר בסוף 1979 מ-5 מיליארד דולר החוזיים לסוף 1980, הוא פער שאיננו עתיד להצטמצם.

חברי הכנסת, עם ישראל הוא עם היודע לשאת בנטל

לכך שהתקנו מקורות ומשאבים מן האפיק של ההשקעה בחינוך — ובשבילי חינוך זאת השקעה — בשיכון, אל הצריכה הפרטית. אין שום הצדקה לכך. אגב, המגמה הזאת אינה חדשה בממשלה הזאת, היא היתה קיימת לפני כן בממשלות קודמות. היא היתה קיימת גם בתקופות אחרות כאשר יחד עם הקפאה בחינוך היתה עלייה בצריכה הפרטית. אין שום סיבה לכך. מדינת ישראל כמדינה קולטת עלייה, כמדינה החייבת למזג גלויות, להקטין פערים בתוכה ולהתקדם מבחינה כלכלית לעצמאות ולהשקיע במשק, מדינה כזאת אסור לה לתת לצריכה הפרטית לעלות. היא חייבת לצמצם את הצריכה הפרטית, להוריד את רמת החיים של האזרחים המובססים, של אלה, שנמצאים בשלושת-ארבעת העשירונים העליונים, זו האסטרטגיה המרכזית.

אינני רוצה להיכנס לפרטי התקציב כי בשבילי פרטי התקציב הם פונקציה של מדיניות כלכלית גלובאלית. אני רוצה רק לעבור בקיצור על שתי הסתייגויות שהגשתי שהן רק בבואה למה שקורה, רק הדגמה: האחת, הצעתי — וזו דוגמה בלבד — שבחינוך יקדישו יותר משאבים לנושא של חינוך מבוגרים וביעור הבערות. הצעתי להקדיש משאבים לנושא זה ולפרוייקט החשוב מאוד, פרויקט תהילה — תכנית השכלה יהודית ללומד המבוגר. אני חושב שמרבית חברי הכנסת שמעו על פרויקט זה. אני פונה מעל במת הכנסת ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת שיעשה מאמץ לשם כך. בתוקף היותי חבר ועדת הכספים הבעתי בשנה הקודמת משאלה שלנושא זה יוקדשו יותר משאבים ואכן הועדה החליטה בחיוב והכניסה הוזרמו לאפיק חיובי. ביקרתי, ראיתי את הנעשה והוא חשוב. יש במדינת ישראל ילדים, 20% מהילדים במדינה, הגדלים במשפחות שלהוריהם יש פחות מארבע שנות לימוד. 10% מן הילדים שלנו גדלים במשפחות שהוריהם אף פעם לא ביקרו בבית-ספר, אולי ביקרו כמה שנים ב"חור". זהו אחד המפעלים החשובים. אי אפשר לגשר על שום פער, לא כלכלי, לא חברתי, לא חינוכי, לא לגשר על פני הדורות, ואפשר להשקיע בתורים האלה. אי אפשר לצפות מילד של אם אנאלפביתית, שאינה יודעת קרוא וכתוב, שיגיע להישגים מינימאליים בשדה החינוך אם האם עצמה אינה ניגשת ללמוד. יש כיום הרבה תכניות שפותחו במשרד החינוך והתרבות, תכניות העונות לצורך הזה. לדוגמה: מפעל תעשייתי יכול לשחרר יום אחד בשבוע במשך חודשים מספר פועלת ייצור. היא ניגשת לבית-ספר שנמצא בדרך כלל בחוץ מרכז קהילתי — ואני מדבר על פרויקטים שכבר נוסו — ומה שלא ניתן לה בעבר, כאשר הגיעה למדינת ישראל בשנות החמישים, יש לה הזכות לקבל כיום כאזרחית מדינת ישראל. לדעתי אפשר להגיע למצב שמפעל כזה יקיף אותן 50 אלף בנות 30 עד 40, שהן אמהות לילדים, על מנת שיקבלו יותר חינוך. הסתייגות נוספת: בעידן הקיצוצים בחינוך, בהזנחה בגני הילדים, במעונות היום — דברים חשובים מאוד — צרם לי מאוד לקרוא בספר התקציב כי תוקצב לשכתי שגן השר יורם ארידור גדל פי שלושה. היש הצדקה לכך? תקציב לשכת השר משה נסים גדל פי שלושה, מ־800 אלף לירות לפני שנתיים — — —

ירוחם משל (המערך):

הוא צריך להקין הרבה תשובות והיות שאת הדברים הוא לא יודע הוא צריך הרבה יועצים.

ולהשקעות. זו לא המדיניות שנקטה על-ידי ממשלת ישראל. המדיניות שנקטה היא מדיניות של שוחד לשכבות המבוססות, זו מדיניות של שיתוך הבוחר ארבע שנים לפני הבחירות. אינני מבין אותה, לכן התנגדתי לה. התנגדתי לה גם במליאת הכנסת וגם בוועדת הכספים שהייתי חבר בה. גם היום אני מתנגד למדיניות זו. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, יש אלטרנטיבה. לא ייתכן שבמדינת ישראל שיש לה כל-כך הרבה בעיות, ואני מסכים שיש בעיות כלכליות, נוכל לעולם לחיות על חשבון האזרח האמריקני. יש גרעון גדול במאזן התשלומים, יש אינפלציה דוהרת וצריך לבלום אותה. אבל איזה הגיון יש בזה שבשנה זו נקנו במדינת ישראל 130 אלף טלוויזיות, מהן 70 אלף טלוויזיות צבעוניות? אם אין לחינוך, אם אין להשקעות, מניין יש לצריכה פרטית, להשקעה במוצרים בני קיימא?

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת:
מי קנה?

מרדכי אלנרבל:
אזרחי מדינת ישראל.

שר התעשייה, המסחר והתיירות ג. פת:
לא הממשלה.

מרדכי אלנרבל:
לא אמרת: הממשלה, אבל הממשלה אחראית למדיניות. הממשלה אינה אחראית רק לפעילות משרדיה.

דניאל רוזוליו (המערך):
לזה היא לא אחראית.

מרדכי אלנרבל:
הממשלה אחראית למדיניות.

דניאל רוזוליו (המערך):
גם על זה היא לא אחראית.

מרדכי אלנרבל:

היא אחראית על מדיניות, לא רק על המנגנון. האם משרד מתפקד, כן או לא? אתה אחראי לכך אם תהיה יותר תעשייה במדינת ישראל, אם יהיה תיעוש במדינת ישראל, איך תיראה המדינה בעוד עשר שנים.

אגב, אחת הבעיות שאני מודע להן בשנתיים-שלוש האחרונות היא שאין תכנית כלכלית. אין תכנון לחמש שנים, אין תכנון לטווח ארוך. שר האוצר הנוכחי הוא איש אמין אבל עדיין לא ראיתי תכנית לטווח ארוך לפתרון בעיות המשק הישראלי. זאת הבעיה. ובין שאר השאלות המרכזיות שכל מתכנן כלכלי או כל רשות תכנון כלכלית נאורה באה ושואלת נמצאת גם השאלה: האם תכננו יותר לצריכה הפרטית או להקפיא את הצריכה הפרטית ולהקדיש יותר להשקעות? זו הבעיה המרכזית של כל משק וכלכלה. מה שקרה בשנתיים האחרונות הוא שהצריכה הפרטית הריאלית עלתה, הפער הכלכלי גדל — לא אצל כולם, זה נכון — הצריכה הפרטית הממוצעת הגלובאלית של מדינת ישראל גדלה בשנות מצוקה כלכלית ואני חושב שזה החטא המרכזי של המדיניות הכלכלית. בעידן של מצוקה כלכלית טוב יותר, בממוצע, לאזרח. אני מודע לבעיות של השכבות החלשות ולכך שגם הפער הכלכלי גדל אבל בסך הכול אין שום הצדקה

מדרכי אלגרבלי :

אני מודה לחבר-הכנסת משל על עזרתו.

ירוחם משל (המערך) :

אין אצלנו שר שעונה על כל השאלות אבל פה יש השר נסים שלא יודע את כל התשובות, מישור צריך להכין לו אותן, הוא מסכן. יושב-ראש ועדת הכספים הבין את מצבו ונתן לו כספים ליועצים.

מדרכי אלגרבלי :

צ'רם לי מאוד לקרוא את זה בספר התקציב כאשר כחבר ועדת העבודה והרווחה אני חייב להחליט אם לקצץ במעונות היום ולגרם נזירות. אותם ילדים מהשכבות החלשות ביותר מהם — ונשרו 9,000 ילדים כאלה בשנה זו בגלל המדיניות הכלכלית, בגלל המחסור בתקציב של 5 מיליון לירות — לקצץ במפעל ההזנה בעיירות הפ"ח וצמד שני אני רואה שהתקציב של שתי הלשכות האלה הוכפל ריאלית; לא גדל גול נומינאלי ב-65% אלא הוכפל ריאלית. איזו הצדקה יש לכך? אני חושב שהנושא הזה חייב להיבדק על-ידי ועדת הכספים. הגשתי הסתייגות שמגמתה לקצץ במשרד ראש הממשלה את תקציביהן של הלשכות האלה ואני חושב שהנושא חייב להיבדק. אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, מדוע?

לבסוף: הייתי שוקל הצבעה בעד התקציב לאור המאמצים של שר האוצר להביא להבראת המשק אבל מאחר שאני מאמין שיש מדיניות אלטרנטיבית, שאפשר לבלום את האינפלציה, שאפשר לשפר את מאזן התשלומים בלי אבטלה, בלי לצמצם שירותים חברתיים אלא פשוט על-ידי צימצום המשאבים של השכבות המבוססות, מאחר שאני מאמין שיש אלטרנטיבה כזאת לא אוכל, לצערי, להצטרף להצבעה בעד התקציב. אני מאחל לשר האוצר הצלחה, כי אם הוא ייכשל כולם ייכשלו, אבל הוא עדיין חייב לשקול מדיניות אלטרנטיבית.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת דניאל רוזוליו, ואחריו — לחבר-הכנסת משה שמיר.

דניאל רוזוליו (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכוון לייתר את דברי להסתייגויותינו לתקציב משרד הבטחון ולתקציב משרד החוץ.

אדוני היושב-ראש, ואדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אנו מציעים לקצץ בתקציב הבטחון. אני מצטער לומר שככל שאנו מלווים וליווינו את יצירת התקציב הזה ואת הכנתו — ותקציב הבטחון מהווה שליש ממנו — אנו ראינו פחות ופחות ראייה כוללת ויותר ויותר מאבק על אינטרסים צרים של שרי הממשלה שנהגו כמו בעלי לאיטפונדיות. אני מצטער לקבוע שגם בתקציב הבטחון מצאנו מגמה כזאת. חברי הכנסת, בטחון צריך לראות במסגרת של ראייה כוללת. אין זה סוד שתקציב זה הגוש לא ראייה כוללת של תקציב לאומי, אני מרשה לעצמי לומר גם שתקציב הבטחון לא הגוש מתוך ראייה כוללת של בטחון לאומי. זה לא תקר טכני שהתקציב שהוגש לכנסת ושעליו עבדה ועדת הכספים — ושני שלישים ממנו מתחלקים: כשליש בערך לתשלום חובות ושליש לתקציב הבטחון — הגוש ללא אותו מסמך שנקרא "התקציב הלאומי", מסמך שצריכים להיות חתומים עליו בנק ישראלי וראל והאוצר, והוא בעצם נותן את התקציב במסגרת התקציב הלאומי הכולל. קראנו שנגיד בנק ישראל, ארנון

גפני, טען שבשנים האחרונות יש עלייה חסרת תקדים בהוצאה הציבורית — וחברי הכנסת, שימו לב: בשנת 1977 ירדה ההוצאה הלאומית ב-1% — בשנים 1978 ו-1979 עלתה ההוצאה הציבורית ב-3%—4%. והנה בתקציב הקשוח, שבא להוריד את האינפלציה כביכול, גלומה עלייה בהוצאה הציבורית בשיעור של 6.5%. עלייה זאת נתרמת בעיקר על-ידי תקציב הבטחון. חברי הכנסת, אני שואל: האם תקציב הבטחון הוא רק גידול צבא הקבע? אנו הרי יודעים שבעוד שקיצצו, לכאורה, במשרדי הממשלה קיצוץ של 6% בכוח אדם לא זו בלבד שמשרד הבטחון לא קיצץ אף אחוז אחד בכוח אדם אלא גלומה בו עלייה של 7% בכוח האדם. אנו מציעים בהסתייגויות שלנו שלא לשפר זאת. חברי הכנסת, האם אין בטחון לאומי כולל תעסוקה מלאה? האם בטחון לאומי אינו כולל משק צומח? האם בטחון לאומי אינו כולל עלייה? האם בטחון לאומי אינו כולל חתינון, הכשרת מורים?

יעקב זיאק אמיר (המערך) :

אדוני היושב-ראש, לא ייתכן כך, שום שר בממשלה אינו נוכח באולם.

עדיאל אמיר (המערך) :

גם שום חבר הליכוד אינו נוכח.

דניאל רוזוליו (המערך) :

כמובן, אנו מדברים על דבר פשוט ערך כמו תקציב של 653 מיליארד לירות ואני עכשיו מנסה להסתייגויות גם כן על דבר פשוט ערך של 203 מיליארד לירות. מובן שעל דבר כזה אין לדרוש שיהיה שר נוכח.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

חבר-הכנסת רוזוליו, האם תרשה לי פנייה קצרה ליושב-ראש הישיבה?

דניאל רוזוליו (המערך) :

בבקשה, אבל היושב-ראש צריך להרשות לך.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

קודם כול ביקשתי ממך, ניהוס, עכשיו אני מבקש מהיושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, יש עכשיו ישיבת ממשלה, נקראה ישיבה ממשלה. נראה לי שבעת הדיון על התקציב ובישיבה האחרונה של הכנסת לפני הפגרה זוהי שערוריה חסרת תקדים. הכנסת חייבת איך שהוא לערער על דבר זה; או להפסיק את הישיבה או לחכות עד שהממשלה תסביר מדוע היא נוהגת כך. הרי זו ממש יריקה בפרצופנו. זה לא מקרה דחוף. קבעו מראש שתהיה ישיבת ממשלה עכשיו, בעצם מושב הכנסת.

היו"ר י. מ. אברמוביץ :

שמעתי ואני אדאג עוד מעט למסור הודעה על כך.

משה שחל (המערך) :

אדוני היושב-ראש, היה מקרה שבו הופסקה ישיבה מפני ששר האוצר לא היה ליד שולחן הממשלה אף שהיו נוכחים שני שרים אחרים. עכשיו אין אף שר אחד נוכח באולם.

ירוחם משל (המערך) :

אדוני היושב-ראש, אם תרשה לנו להצביע — — —

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

נצביע לגינוי הממשלה. אנו מבקשים הצבעה.

צוֹת־הַבְּרִית לַצֵּאת לַרְחוּבוֹת יֵשׁ לָהֶם לֵלָא סַפֵּק הַשְּׁמֵעָה
הַסְּבֵרָתִית אֲדִירָה וְאִין צוֹרֵךְ לְהוֹסִיף וּלְהַקְצוֹת אֶף לֹא
אֲגוּרָה אַחַת וְאֶף לֹא שָׁקֵל אֶחָד. כְּדִי שֶׁהַסְּבֵרָה מְסוּג זֶה
תַּחֲדוֹר לַאֲמִצֵּי הַתַּקְשׁוֹרֶת בָּאָרֶץ וּבַחוּץ־לָאָרֶץ.

רוני מילוא (הליכוד) :

חבר־הכנסת רוזילוי, הרי לך עובדה : 80% מיהודי
ניו־יורק הצביעו נגד קארטר. הוא הראשון שקרא ליהודי
ארצות־הברית להצביע נגד קארטר.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

עזר ויצמן שלך הציע להצביע בעד קארטר.

דניאל רוזילוי (המערך) :

חבר־הכנסת מילוא, אני רוצה לקבוע שתי עובדות :
עובדה ראשונה היא שאתה מסכים לדעתי, שהרי אתה
אומר שמסעו של שרון שלא עלה כסף למחלקת ההסברה
של משרד החוץ עשה את ההצבעה הזאת ; עובדה שנייה
היא שאני מוכרח לקבוע שאולי לא קראת בעיון את
הידיעה לגבי שרון, כי דווקא ויצמן התערב ואמר מי צריך
להיבחר, שרון לא אמר. שרון רק הציע שהיהודים ייצאו
לררחבות וויצמן הציע ליהודים להצביע בעד קארטר.
לכן אינני יכול לקבל את קריאת הביניים שלך אלא
כתמיכה נוספת — אולי אראה זאת גם באורח הצבעתך —
שתקציב ההסברה של משרד החוץ הוא אכן מיותר.

יתר על כן, הטיפול באוטונומיה שבו משרד החוץ
יש לו ספק תפקיד ושר הבטחון איננו שותף לו ; החלטת
הממשלה על חברון בניגוד לדעתו של שר הבטחון ושל
שרים רבים ; העירעור בפני ועדת החוץ והבטחון שקיבלה
ומקבלת לעניין זה תפקידים אקזוטיביים ושבה יש, אם
לא תוטל משמעת קואליציונית ואם זה לא יהיה בניגוד
להסכם הקואליציוני, רוב נגד החלטת הממשלה — כל אלה
עושים למען הסברת מדיניות החוץ של מדינת ישראל
אינני יודע פי כמה מההסברה של משרד החוץ, וזאת
ללא השקעה של אפילו אגורה אחת. לכן תקציב משרד
החוץ להסברה זה כסף מבזבז. יותר מכך : הנסיון המי
פואר של שר האנרגיה לוודא האומנם מתכוונת ארצות־
הברית למלא את התחייבויותיה ולספק לנו דלק בלי
קביעת מחיר, נסיון זה בוודאי משפיע, מסביר ומעצב
את דעת הקהל האמריקנית יותר מאשר עשרות חוברות
של מחלקת ההסברה של משרד החוץ. אדוני היושב־ראש,
מדיניות החוץ של ממשלת ישראל הצליחה לעשות דבר
שלא הצליחו לעשותו עד כה : שברה את הקונסנזוס הלי
אומי. מדיניות החוץ של ממשלת ישראל הביאה, הגבירה,
את בידודה של ישראל. אני חושב שמדיניות חוץ כושלת
כזאת לא רק שאי־אפשר להסביר אותה אלא מוטב שתהיה
מוסברת פחות ופחות ועל כן אנחנו מציעים לבטל את
הסעיף הזה שבתקציב.

יג. חילופי גברי בוועדת החוץ והבטחון

ייכנס חבר־הכנסת יצחק פרץ ; במקום חבר־הכנסת חיים
קורפו ייכנס חבר־הכנסת חיים קופמן ; במקום חבר־
הכנסת אברהם כ"ץ ייכנס חבר־הכנסת אברהם שריר.
מטעם סיעת המערך בוועדת החוץ והבטחון, במקום חבר־
הכנסת חיים בר־לב ייכנס חבר־הכנסת עוזי ברעם ; במקום
חבר־הכנסת אבא אבן ייכנס חבר־הכנסת שושנה ארבל־
אלמולינו ; במקום חבר־הכנסת יצחק רבין ייכנס חבר־
הכנסת אסתר הרליץ.

משה שחל (המערך) :

אדוני היושב־ראש, לכבודך ולכבודה של הכנסת
אני מציע שתהיה הפסקה עד שמישהו מזוהרי הממשלה
יואיל בטובו לבוא לאולם.

היו"ר י. מ. אברמוביץ :

חבר־הכנסת שחל, אני אמרתי שאדאג לזה.

יעקב זיאק אמיר (המערך) :

אנו מציעים להפסיק את הדיון ולהצביע עכשיו על
התקציב.

(חבר־הכנסת הלל זיידל קורא קרי־
את ביניים)

ירוחם משל (המערך) :

אנחנו מסכימים עם הנואם. אתה מייצג כאן את
הקואליציה. אתה כאן לבד — כולם מדברים אליך.

דניאל רוזילוי (המערך) :

זה בכלל נעים מאוד לדבר במליאה שהיא כולה
מסכימה לדעתך.

רוני מילוא (הליכוד) :
לא.

דניאל רוזילוי (המערך) :

אני שמח שחבר־הכנסת רוני מילוא הנכבד בא.
האם הוא יזים את מה שאני אומר — שבטחון לאומי
פירושו תעסוקה, שבטחון לאומי פירושו חינוך, שבטחון
לאומי פירושו עלייה, שבטחון לאומי פירושו התנדבות,
שבטחון לאומי פירושו הודעות ; והרי כל אלה נזנחו : אין
עלייה או העלייה נמצאת בירידה, החינוך מקוצץ, האבטלה
צומחת, בעיקר באזורי הפיתוח, בפריפריה, ליד הגבול.
אין די אחת ואין עין אחת ואין אחריות שבחלוקת העונה
של הבטחון הלאומי היא ממקדת וממקמת את תקציב
הבטחון בגודל המאפשר לנו לנהל בטחון המחזק והדואג
לחוסן החברתי.

חברי הכנסת, לאחר לא מעט שנים חזר וקפץ ועלה
תקציב הבטחון ליותר מ־30% מכלל תקציב המדינה ונדמה
לי שדבר זה, יותר מאשר הוא פונקציה של צורך —
ואני אינני רוצה לומר שום דבר, ואין גבול לצרכי בטחון
— הוא פונקציה של אותו קוצר ראות של מדיניות.

אדוני היושב־ראש, אני רוצה לומר שאם אנו עוסקים
בחסכון בכסף, בהקצאתו של הכסף המעט שיש לנו אנו
מציעים גם לחסוך למדינה ולתקציב את תקציב ההסברה
של משרד החוץ. חברי הכנסת, נדמה לנו שמדיניות החוץ
מוסברת היטב ובהתנדבות. מסעו המפואר של השר שרון
לארצות־הברית וקריאתו הטאקטית ליהודים אורחי אר־

היו"ר י. מ. אברמוביץ :

רשות להודעה למלא־מקום של יושב־ראש ועדת
הכנסת.

משה ל. מרון (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת) :

אדוני היושב־ראש, הנני מבקש את אישורה של
הכנסת לחילופי גברי בוועדות : מטעם סיעת הליכוד
בוועדת החוץ והבטחון, במקום חבר־הכנסת זלמן שובל

ד. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980
(המשך הדיון)

שכל הקואליציה יודעת, שכל הכנסת יודעת ושהוא עצמו, יגאל הורביץ, יודע, וזאת שהוא נכשל בתפקידו. הוא לא תיקן את המצב המשקי של מדינת ישראל. המצב המשקי של מדינת ישראל ממשיך להידרדר ואין עוצר ואין רואים כיצד ואיפה הדבר ייעצר ובוודאי אין רואים זאת בתקציב. התקציב שהונח לפנינו יש בו או אחיזת עיניים או רמאות או סעיפים שאין להם משמעות או נסיונות לתקן. על כן ודאי נקבל מהר מאוד תקציב ביניים נוסף.

היום — ודאי לא במקרה ועלינו ללמוד מכך — מלאה שנה לתחילת ההידרדרות, לתחילת המפולת במדינת ישראל, המפולת שקוראים לה: חווה השלום הישראלי-המצרי. לפני שנה היתה החתימה ועובדה זו שייכת לדיון על האוצר, כי מה שקורה במשק גם הוא חלק מאותה מפולת של אותה מדיניות. אם נעשה את מאזן האימים של השנה הזאת, מה הרווחתו אויבנו, ובתוכם מצרים, ומה הרווחתו אנו — בעצם: מה הפסדנו — הרי יתחוררו לנו דברים אלה: שני-שלישים של סיני פלוס כל הנפט של סיני הם רווח בידי מצרים וזה בדיוק הוא הפסדה של מדינת ישראל, שני-שלישים של סיני והנפט אשר בהם. ונבדוק הלאה את מאזן הרווח והפסד. בימים אלה קראנו שבמצרים, במדבר המצרי, התגלו עתודות נפט — התגלו בפועל, לא בתיאוריה של גיאולוגים — ואלו יעשו את מצרים לאחת מיצרניות ויצואניות הנפט הגדולות בעולם. אכן מצרים היתה זקוקה מאוד לאותה תוספת נפט בסיני שאילו היינו יכולים להמשיך לפתח אותה היום היה התקציב שלנו נראה אחרת. ועוד מרווחי מצרים והפסדי ישראל: בימים אלה ממש מוצפת מצרים בצידו צבאי אמריקני, בתמיכות, במענקים, במילואות ובכל מיני צורות אחרות של חיזוקים והיא אכן הולכת ומתחזקת. ולעומתה אנו: בתקציב, המונח לפנינו היום כמו בתקציבים אחרים, ובהחלטות של משרד הכטחון, הולך הרכש הצבאי הישראלי ומצטמצם. אמנם שמענו סוף סוף משר הכטחון שהוא שמח על החלטת הממשלה להתחיל בייצור ה"לביא" אבל הוא אמר יחד עם זה דבר מעניין. אם להאמין לציטטה בעתון הוא אמר: ההחלטה היחידה הטובה של הממשלה הזאת היא ההחלטה על ייצור ה"לביא". הוא, כנראה, כבר אינו רואה את ההחלטה על מדיניות השלום כהחלטה טובה. ועוד: ביחסים בין-לאומיים מצרים היא בשיא גדולתה, בשיא העדפתה, ומעמדה איתן בין אומות העולם; היא ממש מלכת היופי של מדינות העולם החפשי. ואנחנו נמצאים בשפל המדרגה, מבוזים, מואשמים, מפסידים, נלחצים לווייתורים נוספים, לקרבות נוספים. והוא הדין בתחום הכלכלה. הנסיגה מסיני, ההיערכות מחדש בנגב, ההפסדים הכלכליים העצומים, חוסר היכולת להעמיד את הציבור ואת העם על תפקידו בשעת מצור, בשעת חירום, האשליה כאילו נפתחו כלים טובים עם השלום, מביאים אותנו, את הציבור כולו, לציניות, לאדישות, לדכאון, לדיכוד, למלחמה חריפה יותר ויותר של כל חלק וכל סקציה וכל אזור על האינטרסים שלו ובשל כך אנו מגיעים לאבדן גובה ולאבדן עוצמה לאומית כלכלית ממש מיום ליום.

אדוני היושב-ראש, התקציב הוא מעין צילום רנטגן של המשל. כאשר הממשל מגיש לנו תקציב הוא בעצם מגיש לנו את תמונת האנאטומיה של עצמו וכיצד הוא חי וכיצד הוא מתכוון לחיות. ומה שאנחנו רואים בצילום

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת משה שמיר, ואחריו — לחבר-הכנסת חנא מוויס.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני פותח במחאה חריפה על כך שאף לא נציג אחד של הממשלה נמצא כאן.

(קריאה: יש לה נציג אחד.)

אינני רואה אותו. אין אף נציג אחד של הממשלה.

שר-המשפטים ש. תמיר:

נציג הממשלה נמצא באולם ויושב פה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

נציג הממשלה בא הנה במקרה ואני בטוח שיסתלק מייד במקרה.

שר-המשפטים ש. תמיר:

אני מציע שתהיה נאמן לעובדות.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

העובדות הן — — —

שר-המשפטים ש. תמיר:

תואיל להקשיב.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

מה זאת אומרת "תואיל להקשיב"? אני מדבר עכשיו ולא אתה. תסלח לי. העובדות הן ששולחן הממשלה היה ריק ושר האוצר אינו יושב כאן.

שר-המשפטים ש. תמיר:

לפי בקשת הממשלה באתי להיות כאן כדי ששולחן הממשלה לא יהיה ריק. אבל כמו בעוד נושאים העובדות אינן מעניינות אותך.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אותי מעניינות רק העובדות.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

דברי השר נכונים. אני ביקשתי את זה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

וכמו בעוד נושאים אתה מחפה על מחדלים של אחרים.

(שר-המשפטים ש. תמיר קורא קריי-

את ביניים)

אני מוחה על העובדה הזאת שביום האחרון של מושב זה בכנסת ובדיון על התקציב, שהוא דיון על גורל המדינה לשנה הבא, "מצפצפת" הממשלה על הכנסת, כשם שהיא "מצפצפת" על הקואליציה, ואני רק מקווה שתהיה אפשרות להשיב לה באותו יחס בהקדם האפשרי.

אדוני היושב-ראש, רציתי לומר דברים לשר האוצר, שהוא לא רק ידיד אישי אלא גם אדם שאני מכבד אותו ושהגעתי יחד אתו לכנסת הזאת בסיעה אחת, אך הוא איננו כאן. הוא, כנראה, עושה דברים חשובים יותר. רציתי לומר לו דבר פשוט, דבר שכל עם ישראל יודע,

על שש ערים במערב שומרון. סעיפתנו מציעה לקצץ 10% מתקציב משרד הבינוי והשיכון באזור השפלה ושפלת החוף ואותם הבתים עצמם, אותם שיכונים לזוגות צעירים, אותם פתרונות דיור המיועדים היום להוסיף מחנק לאזור החוף, לסביבות תל-אביב, אותה פעולת בנייה גדולה תיעשה בהרים השוממים של מערב שומרון, 20–30 קילומטר מזרחה לרצועת החוף, במקום שבו גם בעיית הבטחון, גם קידומה של הציונות וגם פתרון בעיות חברתיות יכולים למצוא גאולה בעת ובעונה אחת.

לאחרונה, אדוני היושב-ראש, הנה למדנו דווקא היום, במלאות שנה לחזוה הכניעה — לחזוה החרפה של מדינת ישראל הקרוי בשם חזוה השלום — דווקא בני-יורק למדנו היום כי יכולה להיות רוח אחרת. אם פעם דיברו על רוח טאשקנט, רוח אסואן, אני מציע שאנחנו נלמד מרות בני-יורק. זה נשמע משונה. האם אנחנו נלך ללמוד מיהודי הגלות? אבל יש מה ללמוד מהם. הייתי שם לפני כחודש, פגשתי קהילות יהודיות גדולות שהן אחוזות חדרה על ירדית, על כלמתה של מדינת ישראל. הן אחוזות ברצון עז שמדינתנו חשוב ותוקף את קומתה. מרות זאת אנחנו יכולים ללמוד גם לחיקון המצב הכלכלי. במסגרת מדיניותה של ממשלה זו, אדוני היושב-ראש, מדיניות זו שכולה כניעה, התפרסות והתקפלות, לא יהיה פתרון גם ללחם, לא יהיה פתרון לקורת הגג ולמשק. השקל משקלו יהיה כפסם אם לא יישען על המשקל הרציני של עם מגויס לעמידה במצור, לעמידה במבחנים ולהגשמת יעדים גדולים שלמענם כדאיים הקרבנות והקשיים של מצב כלכלי כמו שלנו. צר לי שהממשלה איננה מעזה — היכן של המשפטים שלפני רגע הכריז שהוא בא הנה כדי לייצג את הממשלה? הוא נעלם?

שר-המשפטים ש. תמיר:
איפה נעלם?

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
אני מבקש סליחה. אדוני, אני מבקש סליחה, לא ראיתי. אני מבקש סליחה. אני מבקש למחוק זאת מן הפרוטוקול, טעיתי.
אנחנו נצביע נגד התקציב הזה כי זה תקציב כושל של מדיניות כושלת.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת חנא מוויס, ואחריו — לחבר-הכנסת זאב ורטהיימר.

חנא מוויס (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
(תרגום דבריו מערבית)

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, התקציב המוגש בצורתו הכוללת הוא תקציב של המשך ההתיישבות ושל המשך הכירסום ברמת החיים של השכבות הבינוניות והעניות וברמת השכר של הפועלים. התקציב נשען על יסודות של המשך מדיניות הכיבוש ושל שלילת זכותו של העם הערבי הפלשתינאי לממש את זכויותיו הצודקות ולהקים את מדינתו העצמאית בצדה של מדינת ישראל במסגרת של הסדר שלום כולל. דבר זה משתקף בתקציב הענק של ההתחמשות ושל הכיבוש ובתקציב ההתחלול-יות המחייבות הוצאות כבדות, מרחיקות את השלום ואשר עתידן לא יהיה טוב יותר מאשר עתידה של פיתחת רפיח. אשר לתקציב משרד הפנים המיועד לרשויות המקומיות בכלל ולרשויות המקומיות הערביות בפרט חרי שלא

הרנטגן הזה הוא תמונה אבסורדית, מרגיזה ומעציבה גם יחד. אנחנו רואים ראש מנופח אף כי ריק; הראש המנופח של משרד ראש הממשלה עם שני סגני ראש ממשלה ועם עוד סגן שר אחד ועם כל התארים והתקציבים שם הוא בעצם ראש של קישקוש בחלל ריק, מתוך קבלת תפקידים שאיננו ממלא אותם, שאיננו מסוגל אפילו לעמוד בהם או אפילו להבין אותם. אנחנו רואים בתמונה הזאת לב סתום ובלב הסתום הזה אני מתכוון דווקא לתחום החינוך. בתחום החינוך הממשלה הזאת לא חוללה שום חידוש קונסטרוקטיבי. לאחר שנתיים וחצי של החידוש הגדול שהמפד"ל כל-כך גאה בו, בפעם הראשונה ניתן למשרד החינוך, אין שום שיפור במהות, באווירה, ברוח של החינוך. להיפך, הגענו בחודש שים האחרונים, עם שביתת המורים המצערת והמבישה, להידרדרות שלא הייתה כמוהה מאז ומעולם של האווירה החינוכית בישראל. בתמונת ממשלתנו אנחנו רואים שיגיים עקורות ועצמות רופפות, וזהו משרד החוף שהוא ספק קיים, ספק אינו קיים, שרוב הזמן לא פעל, שאת רוב תפקידיו אחרים עושים, שבהסברה איננו עוסק ו"שיגיים" אין לו. אנחנו רואים את הידיים הרועדות ואת הברכיים הפקות, אנחנו רואים את משרד הבטחון. משרד הבטחון מצד אחד הוא הפרה הקדושה — אני שונא אמנם את הביטוי הזה אבל במקרה זה ייתכן שהוא קולע — של התקציב של ישראל. משרד הבטחון, פרט לתחום הצבאי שאין אנו מוסמכים לדון בו במקום זה, מעל במה זו, באותם תחומים גלויים ונראים לעין אינו ממלא תפקידו אלא ממלא תפקיד הפוך. זהו משרד חוסר הבטחון. פעולתו ותגובתו למה שקרה בחברון בימים האחרונים הן ביטוי של משרד חוסר הבטחון. של משרד הידיים הרועדות, הברכיים הפקות והרגליים המתמוטטות. שום יכולת לשלוט במצב, פחדנות, הססנות. ואולי אנחנו צריכים לקדם בברכה את הודעותי הילולות, הילדותיות משוה, המוכר חשות במהרה, של שר הבטחון שהוא עומד להתפטר בקרוב. ברור יהיה בצאתו. אנא, רק ייקח אתו את כל הממשלה. רק דבר חריג אחד אנחנו רואים בצילום הרנטגן הזה: כף יד מוגדלת באופן בלתי נורמאלי, חולני, כף יד מושטת לבקשת נדבה. הגידול המחריר באבדן העצמי את הכלכלית שלנו הוא הסימן היסודי של התקציב הזה ושל מדיניות הממשלה.

אני רציתי, ואעשה זאת בקצרה, לציין כמה מן הסעיפים שבהם דרשתי שינוי והסתייגתי מן התקציב בצורה יותר מפורטת. בתקציב משרד החקלאות — דיבר על כך חבר-הכנסת זאב כ"ץ — תקציבי ההתיישבות דלים ומוכיחים שהממשלה הזאת מתכוונת לדבר על התיישבות אבל אינה מסוגלת לעשות התיישבות. תביעת היא להגדיל ב-1.2 מיליארד לירות את התקציב ההתיישבות ברמת הגולן, ביהודה, בשומרון ובחבל עזה. לגבי מינהל מקרקעי ישראל, סעיף חשוב מאוד שיש בו הסתייגות והיא: להוסיף 2 מיליארד לירות בשביל רכישת קרקעות מבעלים פרטיים ביהודה, בשומרון ועזה. אחד הדברים המתמריס אשר קרו לנו בשנים האחרונות הוא שהשלטון עם כך שאין רכישת קרקעות. מה שיש הוא או מדבר שממה או הפקעה. עלינו לחזק בתנופה את רכישת הקרקעות. אני רוצה להדגיש במיוחד את הסתייגותי לתקציב משרד הבינוי והשיכון. בתקציב זה אין מופיע אף לא רמז של על בניין ערים, מרכיבים עירוניים, במערב שומרון ויהודה ופיתוח התשתית העירונית באותו אזור, אף כי דובר על כך בעבר ושר הבטחון, בראשית ימיה של הממשלה, דיבר

שהוקצו להתגבר על המחסור בחדרי הלימוד ? אני תובע להקצות מיליארד לירות לפחות בשנה זו לבניית בתי-ספר וחדרי לימוד במגזר הערבי והוה המינימום שהמשלה צריכה לעשות כדי לגלות את רצונה הטוב לפחות בתחום חינוכי זה. אשר לתקציבים של הרשויות המקומיות הריני דורש להגדילם ב-125% לעומת אשתקד כדי שיגיעו לפחות ל-68 מיליארד לירות, ולהקצות מזה 12% לרשויות המ-קומיות הערביות לשנת 1980/81, כלומר לא פחות מ-9 מיליארד לירות לתקציב הרגיל. בהעדר מגמה זו ובלא אישור תקציב שכזה הרי שכל ההצהרות על דמוקרטיה ועל שוויון האזרחים הערבים יהיו בגדר של הטעיה ודברים בטלים.

בתקציב המדינה חייב להשתקף הרצון שלושם יהודי-ערבי ולדו-קיום בשלום בין יהודים לערבים במדינה. מכל מקום, רצון זה לא בא לידי ביטוי לא בתקציב המ-גופו של ההתנחלויות בשטחים הכבושים ולא בתקציבי הענק המיועדים להקמת מצפים פרובוקאטיביים שתפקידם להקיף בטבעת את הכפרים הערביים בגליל. אני תובע לבטל את התקציבים המיועדים להקמת מצפים פרובוקא-טיביים אלה שאנו קוראים עליהם בעתונים מדי יום ולייעדם להעלאת רמת החיים של העניים והפועלים ולהעלאת רמת השירותים המוניציפאליים ברשויות המ-קומיות היהודיות והערביות. הדרך של שני העמים בארץ הזאת צריכה להיות דרך של דו-קיום בשלום, של שיתוף פעולה ואהבה, לא דרך של פרובוקאציות גזעניות שבהן משתמשים מנגנוני המשטר הזה נגד האזרחים הערבים והכפרים הערביים. יהי איפוא תקציב המדינה ביטוי לרצון לשלום ולרצון להשתית את יסודות העתיד של שני העמים.

נוכל להסכים לקיצוצים בשירותים המוגשים האזרחים, הנעשים לטובת המשך ההתנחלות והמשך מדיניות הכיבוש ונגד השלום. בתקציב הרשויות המקומיות לשנת 1980 הוקצו לרשויות המקומיות הערביות פחות מ-800 מיליון לירות מהתקציב הגלובאלי המסתכם ב-30.7 מיליארד לירות. תקציב הרשויות המקומיות הערביות הוא איפוא לא יותר מ-2.6 אחוז מהתקציב הכולל הגם שהרשויות המקומיות הערביות מגישות שירותים ל-12% לערך מאזרחי המדינה. צריך איפוא להפסיק את האפליה ואי השוויון בתקציביהם של הרשויות המקומיות הערביות. התמונה של תקציבי הפיתוח של הרשויות המקומיות הע-ביות אינה שונה מזאת של התקציבים הרגילים. מסך כולל של 6.5 מיליארד לירות שנועדו לתקציבי הפיתוח לא קיבלו הרשויות המקומיות הערביות אפילו 2%, הגם שמגיע להן לקבל 12% לפחות, זאת אפילו כאשר אין לוקחים בחשבון את המצב הנחשל שבו שרונים מרבית הערים והכפרים הערביים בישראל, המחייב להכפיל את חלקם בתקציב כדי להתגבר על חוסר הפיתוח המצטבר מאז קום המדינה. חברי כנסת נכבדים, בוועידה הארצית שנערכה בנצרת ב-12 בינואר 1980 זעקו הרשויות המק-ומיות הערביות זעקה גדולה והשמיעו שתי תביעות יסודיות : האחת, לנהוג שוויון ברשויות המקומיות הערב-יות באשר לתקציבים הרגילים ולתקציבי הפיתוח כדי להבטיח שוויון בסל השירותים ; והשנייה, להבטיח תקציבים לבניית בתי-ספר וחדרי לימוד עקב המחסור בחדרי הלי-מוד שהגיע למצב בלתי נסבל. ובגדון זה אמר הדו"ח שהוכן על-ידי משרד החינוך כי קיים צורך בבניית 260 חדרי לימוד מדי שנה במגזר הערבי כדי למלא את החסר זה עשר שנים. ואני שואל : היכן הם התקציבים

טו. שאילתות ותשובות

לכך, כחבר ועדת השרים לענייני האוטונומיה יצאתי במשך השנה ארבע פעמים לאלכסנדריה ולקהיר, יחד עם עמיתי, חברי המשלחת כולה. ליווה אותי יועצי הבכיר מר חיים סמט. ההוצאות היו במכלול ההוצאות הכלליות של כל המשלחת. נוסף לכך יצאתי בקיץ לחופשה פרטית עם רעייתי ובני, על חשבוני, לפרוטוגאל.

5638. פיצוי חשודים שנגרם להם עוול ועינוי דין

חבר-הכנסת א. שפייר שאל את שר המשפטים ביום ג' באדר תש"ם (20 בפברואר 1980) :

לדבריו של השופט המחוזי מר אורי שטרומן אין המדינה מפצה באורח הולם חשודים שנגרם להם עוול חמור ועינוי דין בולט. לדוגמה : חשוד בפריצה, אשר ישב שנתיים וחצי על ספסל הנאשמים עקב העובדה הפשוטה שהפורץ האמיתי השתמש בתעודת הזהות שלו שאותה גנב קודם לכן, זכה לפיצוי מגוחך של 2,500 לירות.

אודה לשר אם ישיב לי :

א. במקרה הספציפי הנזכר האם הולם, לדעת השר, הפיצוי שניתן את גודל הסבל שנגרם ?

ב. מה מונע מתן פיצוי הולם במקרים של גרימת עינוי דין חמור ?

ג. אם אין המצב החוקי הקיים מאפשר מתן פיצוי הולם, מדוע לא ישונה החוק ?

היו"ר י. מ. אברמוביץ :

לפני שאני מוסר את רשות הדיבור לחבר-הכנסת ורטהיימר אני מבקש משר המשפטים להשיב לכמה שאילתות. הראשונה, מס' 5411, של חבר-הכנסת אבנרי שאיננו באולם ולכן נעביר את התשובה לפרוטוקול.

5411. נפיקות שר המשפטים לחוקי-לארץ

חבר-הכנסת א. אבנרי שאל את שר המשפטים ביום ט' בשבט תש"ם (27 בינואר 1980) :

רצוני לשאול את כבוד השר :

1. כמה פעמים יצא כבוד השר לחוץ-לארץ בשנת 1979 ולאילו ארצות ?

2. מה היתה מטרת כל אחת מהנסיעות הללו ?

3. כמה מלווים היו לכבוד השר בכל אחת מהנסיעות ?

4. מה היה מחיר כל אחת מהנסיעות ומהו מחירן הכולל ?

תשובת שר-המשפטים ש. תמיר :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשנת 1979 יצאתי פעם אחת לארצות-הברית, מטרת הנסיעה היתה פגישות מדיניות ונאומים בשירות המגבית היהודית המאוחדת. איש לא ליווה אותי, פרט לסידורי בטחון. ההוצאות כוסו על-ידי המגבית היהודית המאוחדת ולפיכך הפרטים הכספיים המדויקים ידועים לה. נוסף

לציבור בכללו. קביעה זו קיבלה חיווק בדברי השופט לגדוי בע"א 188/64 (פד"י, כרך י"ח (4) עמ' 690). לעומת זאת פתוחה האפשרות בפני הנוגעים בדבר לזיום רישום הערה שתכליתה להזהיר קונה דירה מפני אי התאמת הבית להיתר בנייה וכן למנוע רישום של בית משותף או רישום עסקאות בדירות הבית בניגוד ליעדים ולשימוש שנקבעו לו על-פי חוק התיכנון והבנייה.

5872. אי בהירות בנוסח של תקנות

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר המשפטים ביום י"ז באדר תש"ם (5 במארס 1980) :

"ב'הדי הדין', בטאון ועד מחוז תל-אביב של לשכת עורכי הדין (גליון מס' 39), מתפרסמת כתבה (שצורפה) של המשפטן חיים שטנגר המצביע על אי בהירות בתקנות סדר הדין האזרחי באשר לסימן ד' בפרק י"ב, תקנות 168—179, ובמיוחד באשר לסעיפים הדנים במינוי מומחה מטעם בית-המשפט.

שאלתי לכבוד השר :

האם יפעל לתיקון אי הבהירות ?

תשובת שר-המשפטים ש. תמיר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השאלתה המתייחסת לאי בהירות בתקנות בקשר 168—179 לתקנות סדר הדין האזרחי הועברה על ידי לדיון בוועדה הציבורית לעניין סדר הדין האזרחי שבראשות השופט בדימוס משה עציוני.

5873. ליקוי בנוסח טפסים הנשלחים לנאשם

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר המשפטים ביום י"ז באדר תש"ם (5 במארס 1980) :

"ב'הדי הדין', בטאון ועד מחוז תל-אביב של לשכת עורכי הדין (גליון מס' 39), מתפרסמת כתבה מאת המש"טן משה מכנס המצביע על ליקוי בטופס ההזמנה למשפט ובכתב האישום הנשלחים לנאשם בהתאם לתיקון בתקנות סדר הדין הפלילי שפורסם ביום 18 באוקטובר 1979 (ק"ת 4035, תש"ם, עמ' 66).

שאלתי לכבוד השר :

האם יתקן את הליקוי ואיך ?

תשובת שר-המשפטים ש. תמיר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השאלתה המתייחסת לטענה בדבר ליקוי בטופס הקבוע בתקנות סדר הדין הפלילי הועברה על ידי לדיון בוועדה הציבורית לעניין סדר הדין הפלילי שבראשות השופט בדימוס מקס קנת.

ד. האם לא ניתן, במקרים יוצאים מן הכלל, לפצות את הנפגעים לפני משורת הדין בסכומים ההולמים את העוולה ?

תשובת שר-המשפטים ש. תמיר :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה א : שר המשפטים ייטיב עשות אם ימנע מלהביע את דעתו בעניין מקרה ספציפי שנדון בבית-משפט ושהיה נתון לשיקול דעתו של בית-המשפט.

לשאלות ב, ג, ד : סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז—1977, מאפשר מתן פיצוי לנאשם שזוכה, בסכום שייראה לבית-המשפט, בכפוף לתיקרת מאקסימום הקבועה בתקנות, הן על הוצאות הגנה והן על ימי המעצר או המאסר. תיקרת הסכום שנקבעה בעד כל יום מעצר או מאסר היא החלק ה-25 של השכר החודשי הממוצע ביום מתן פסק הדין ואילו לגבי הוצאות נקבע פירוט בהתאם לערכאה שבה נדון המקרה. בימים אלה העברתי לוועדת החוקה, חוק ומשפט הצעה להעלאת התיקרות הקבועות כיום בתקנות לעניין הוצאות משפט והצמדתן למדד.

5813. הענשת רוכש דירה על עבירות שעבר הקבלן

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר המשפטים ביום י' באדר תש"ם (27 בפברואר 1980) :

עורך-דין ד"ר ה. צ. ויגל המציא לי את המכתב (שצורף) שנועד למר ישראל השכל, מנהל אגף רישום והסדר מקרקעי, ועניינו : פגם חמור בתהליך הרישום בעקבות הפרת תנאי הרישוי ובנייה בלתי חוקית שהביאה לידי הוצאת צו הריסה על חלק מהבניין ודירת מורשו של ד"ר ויגל. כך נוצר מצב בלתי נסבל שבשביל חטאיו של הקבלן העברייני עומד לסבול רוכש הדירה שאינו מעורב בעבירה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

מה עתיד משרדו לעשות כדי למנוע הישנות תופעה זו ?

תשובת שר-המשפטים ש. תמיר :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הפתרון לבעיה שמעלה השואל הנכבד אינו מצוי בסדרי הרישום של בתים משותפים אלא במסגרת הטיפול בחוק התיכנון והבנייה המצוי בתחום אחריותו של שר הפנים. הרישום בסדרי האחווה חייב לשקף נכונה, ככל האפשר, את מצבו הפיסי של הבית המשותף על כל חלקיו ואת זכויות הקניין הקיימות בחלקיו השונים. מניעת רישום נכון כזה רק משום שהבנייה היתה שלא כדין היתה משבשת את סדרי הרישום שבניהולם המדוייק יש עניין לא רק לצדדים הנוגעים בדבר במישרין אלא גם

טו. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980

(המשך הדין)

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל) :

'אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעות היום אינן מתייחסות לכלל התקציב. ביסוד אני משבח את מאמציו של שר האוצר, אני רק מצטער על כי לא היתה אוזן

היוז"ר י. מ. אברמוביץ :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ורטהיימר. הוא ויתר. רשות הדיבור לחבר-הכנסת קלמן כהנא, ואחריו — לחבר-הכנסת צ'רלי ביטון.

רק במוסד רפואי מוכר ורק לאחר החלטת ועדה רפואית, לפי קריטריונים הקבועים בחוק. רופאים לא יבצעו הפלות אלא בהתאם לחוק... אימת העונש הכבד ודאי תרתיע רופאים מלבצע הפלות בניגוד לחוק". ומהו המצב כיום? שר הבריאות הודיע לאחרונה בכנסת כי בהתאם לחוק מתבצעות היום כ-20 אלף הפלות לשנה. חברי הכנסת תלמי ציטט בכנסת ביום ט' בחשוון תש"ם ממצא ממחקר המכון החברתי ואמר: "רוב ההפלות היומות בארץ עדיין מתבצעות אצל רופאים פרטיים... היחס המוערך בדו"ח ועדת שר הבריאות בין הפלות בסקטור הפרטי לאלה שבסקטור הציבורי הוא 1:3". ובכן מתבצעות כיום כ-60 אלף הפלות בלתי חוקיות בשנה. ביום ט"ו בכסלו תש"ם, כלומר כמעט לפני ארבעה חודשים, פניתי ליועץ המשפטי של הממשלה ודרשתי להפעיל את החוק ולהעמיד לדין את המבצעים הפלות בלתי חוקיות. הפעלת חוק אין פירושה שמפעילים אותו באורח סלקטיבי. כשמבצעים הפלות על חשבון המדינה ובאישורה בהתאם לחוק האומלל הזה הרי היה צריך לפחות להפעיל גם את חלקו השני ולהפסיק את ההפלות הבלתי חוקיות. היועץ המשפטי לא ענה לי, גם לא אחרי התכונת ששלחתי לו. לא נותר לי אלא להביע את מורת רוחי בדרך שהגני מביע אותה.

ולאחרונה הגני מציע להוריד 100 לירות מתקציב משרד הבריאות. המאבק על עניין ניהולי המתיים נמשך זה שנים. לא פעם אחת הובטח כבר תיקון של החוק הקיים היום, חוק אשר לפיו פועלים פאתולוגים מתוך כפייה מצפונית קשה על ציבור ניכר במדינה. לא ארחיב את הדיבור על עצם הדבר ולא אוכיר כי יש התחייבות בהסכם הקואליציוני שהונח על שולחן הכנסת לתקן את חוק האנאטומיה והפאתולוגיה כך שלא יבוצע פוסט-מורטם ללא הסכמת הממשלה או בניגוד לדעה שהביע הנפטר בחייו. הממשלה לא קיימה את הבטחתה זו. ביום כ"א בסיון תשל"ט הצעתי חוק פרטי לתקון כפייה דתית ומצפונית משועת זו, שר הבריאות שהשיב להצעתי אמר, בין השאר: "בהסכם הקואליציוני יש התחייבות להציע תיקון בחוק. התיקון הזה כבר הוכן. הוא נמסר לשרים או לשר המשפטים שבמשרדו צריכים לעבור על התיקון מבחינה משפטית. ואני אביא את התיקון הזה בהקדם האפשרי, אולי עוד במושב הזה — אם משרד המשפטים יסיים את הבדיקה של התיקון מהבחינה המשפטית". והוא פנה אלי ואמר: "אני חושב שאין צורך בקבלת הצעת החוק שלך ואין צורך בהעברתה לדין אלא לתכות להבאת התיקון על-ידי הממשלה בקרוב מאוד. תיקון זה יהיה התיקון הממצה והמלא בדיוק כפי שהתחייבנו בהסכם הקואליציוני". הסכמתי אז, לאור הבטחתו של שר הבריאות, לדחות את ההצבעה אך העליתי, לצערי הרב, חרס בידי. על כן הצעתי להוריד מאז לירות מתקציב משרד הבריאות.

אדוני היושב-ראש, אני מניח שהצעותי, אם יתקבלו, לא ישפיעו השפעה ניכרת על תקציב המדינה ואני פונה לחברי הכנסת להצביע בעדן.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחבר הכנסת צירלי ביטון, ואחריו — לחבר הכנסת יהודה חשאי.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התקציב הוא ביטוי למדיניות הממשלה, למעשה הוא משאבה השואבת את הכסף מהעם על-ידי מסים, היטלים, איגרות ועוד ומחלקת

קשבת להצעותיו שהציע עם המרת הלירה לשקל. חוששני שדחיית הצעותיו וההכבדה שמכבידים על ביצוע הצעותיו האחרות המתכוונות להגיע לריכוזי ההון השחור מקשות מאוד את הנסיון להבריא את המשק. כשהצעתי את הס' תייגויותי התכוונתי למחות על כמה עיוותים חמורים בממשל ולהביע את מורת רוחי מעיוותים אלה.

הסתייגויות הראשונה נוגעת לכנסת עצמה. קיים עד עתה מוסד של הצעות דחופות לסדר-היום. הנשיאות, בתור גוף אובייקטיבי, צריכה להתחיל אם יש מקום להצעה שכזאת או לא ואין מקום להתחשב בדעתו של חבר זה או זה של הנשיאות אם היא כשל המציע. דרושה כאן גישה אובייקטיבית. לצערי נתקלתי פעמים מספר בגישה שאיננה אובייקטיבית. נדחו הצעות שאינני יכול להבין איך נדחו. לדוגמה: למה נדחתה הצעתי בעניין העברת ילודים לקבורה בעוד שעדים העידו שהיתה בהם עדיין רוח חיים? וקרה כבר שכשהמציע היה איש מפלגה אחרת — הצעתו נתקבלה. ואותה הצעה נדחתה כשהמציע הייתה אני ויש לי לכך שתי דוגמאות: הצעתי לדון במצוקתם של אלמנות, שאירים וילדיהם נוכח שיעור הקיצבאות של הביטוח הלאומי. הצעתי נדחתה. אבל באותו שבוע אישרה הצעתו של חבר כנסת אחר באותו נושא. ורק אחר שמחיתי הבינו שיש לאשר גם את הצעתי. אותו דבר קרה כאשר הצעתי לדון במחדל הקשור בהחזרת שדות הנפט ללא הבטחה מוחלטת של אספקה סדירה של נפט לישראל בתנאים נוחים. העלאת ההצעה נדחתה. כאשר הציעו זאת אחרי חברי כנסת מסיעות אחרות הוכרה הדחיפות ושוב הייתי צריך למחות על איפה ואיפה זו ואז הורשתי גם אני להעלות הצעתי. מתוך כך מתפרשת הצעתי להוריד 100 לירות מתקציב הכנסת.

כן הגני מציע להוריד 100 לירות מתקציב משרד ראש הממשלה. בהסכם הקואליציוני הובטח תיקון חוק השבות וגאמר בו כי ראש הממשלה ישתדל להשיג רוב בעד תיקון זה. חשיבות הסעיף הזה הודגשה בכך שבסוף ההסכם הקואליציוני גאמר כי ועדה מצומצמת בראשות ראש הממשלה תדאג לביצוע ההסכם הקואליציוני, לרבות גיור כהלכה. לאחר שלא הוצעה הצעת התיקון בחוק הצעתי בשעתי הצעת חוק פרטית לתיקון חוק השבות. הצעת החוק הזאת הועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולא נעשה ולא כלום כדי לבצע את ההבטחה וההתחייבות שדיברתי עליהן לגבי מחדל זה. לכן אני מציע להוריד 100 לירות מתקציב משרד ראש הממשלה. יורשה לי להוסיף כי בדיון על התקציב לפני שנתיים, כשדנתי בעניין זה, אמר מעל במת הכנסת יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת לורינץ: "בקשר לחוק השבות נאמן עלי ראש הממשלה שהבטיח ומבטיח ויבצע את הבטחתו ואני מאמין לו הצלחה בעניין זה. בכל אופן זה יעזור יותר מאשר הורדת לירה אחת". לצערי ברכתו והבטחתו של יושב-ראש ועד הכספים אינן אמינות יותר מאשר הבטחת ראש הממשלה.

כן הגני מציע להוריד 100 לירות מתקציב משרד המשפטים. כשנתקבל בכנסת השמינית חוק לתיקון דיני העונשין (הפסקת הריון), ביום ו' בשבט תשל"ז, אמרה חברת הכנסת חייקה גרוסמן בפתיחת הדיון בקריאה שנייה כדלהלן: "מה שקיים היום זהו חוק מאנדאטורי המאלץ גם את הרואים וגם את השופטים לעצור עין לנוכח מה שנעשה במחשכים, ללא פיקוח וללא מסגרת של מוסד רפואי מוכר... החוק המוצע היום בקריאה שנייה וקריאה שלישית טייל פיקוח חמור; הפלה תיעשה

הפרשה של "קורת גג" היא ביטוי נאמן מאוד לאופי המדיניות וההבחנות של ממשלת הליכוד לתושבי שכונות העוני לפני הבחירות. מי שמסתובב היום בשכונות אלה שומע היום את תגובות התושבים — ביניהם רבים שנתנו את קולותיהם לליכוד והבטיחו בכך את עלייתו לשלטון — הצועקים היום: "בנינו כשלון — רד מהשלטון".

בעיות השיכון הן רק חלק מהבעיות המעסיקות את תושבי שכונות העוני. הקיצוצים בתקציבי המשרדים הנותנים שירותים לאזרחי המדינה יפגעו קודם כל בתושבי שכונות העוני. בצדק מזהירים העובדים הסוציאליים ממפלות בשירותי הרווחה. רבותי חברי הכנסת, אני רוצה בהזדמנות זו לברך את העובדים הסוציאליים על מאבקם נגד הקיצוצים בתקציב משרד העבודה והרווחה ונגד הקיצוץ צים בשירותי הרווחה.

אתמול התכנסו נציגים של 11 אירגונים ציבוריים בירושלים והזהירו מפני מפולת של שירותי הרווחה בבירה. נציגי האירגונים תקפו את שר-השיכון דוד לוי ותבעו משר-הרווחה ד"ר ישראל כ"ץ להתפטר. הנה רק כמה מן התוצאות החמורות של מדיניות ממשלת הליכוד בשטח שהיא התייחסה לטיפול בו לדאוג לו. "הדאגה לאיש הקטן" — כפי שהם הגדירו. אני מבין כמה דוגמאות המתייחסות רק לירושלים: מרכז רפואי קהילתי של "הדסה" בקריית יובל, המשרת 20 אלף תושבים ובתוכם מאות קשישים וחולים רחוקים למיטה, עומד להיסגר. חמישים תננים של עובדים סוציאליים בעיריית ירושלים נמחקו ממזבת כוח האדם ויש דרישה לפיטורים נוספים. המחלקה לנוער, ספורט וחברה בעיריית ירושלים המטפלת באלפי נערים בשכונות נתבעה לפטר 150 עובדים. מועדון "שלום" לטיפול קהילתי בחולי נפש נסגר. שליש מהעובדים הסוציאליים בבית-החולים "שערי צדק" פוטרו ויש דרישה לפיטורים נוספים אשר יביאו, בסופו של דבר, לחיסול השירות הסוציאלי. קיימת סכנה מוחשית של הוצאת ילדים של משפחות הרוסות מהמשפחות האומנות שאצלן הם סודרו. במסגרת הקיצוצים במערכת החינוך הוגדל מספר הילדים בלילות ויצומצמו שעות ההוראה והשעות לטיפול ייחודי בילדים חריגים. צימצום התמיכה בילדים חלשים מסכן את כל מפעל האינטגרציה בחינוך. כשמונת אלפים מקרים של זוגות צעירים ומשפחות מרוזות ילדים המתגוררות בתנאי דיור תת-אנושיים רשומים בחברת "פרוות". מכת האינפלציה הביאה אלפי קשישים בעיר למצב של תת-הזונה ומשפחות רבות — אל סף העוני.

כל אלה הן רק חלק מהבעיות המכבידות על אזרחי המדינה. אין להן תשובה בתקציב הנוכחי. לא רק שאין בו כל סימן לחיסול הפער החברתי אלא להיפך, התקציב הזה יתרום לגידול ולהרחבתו של פער זה. הוא מבוסס על הירדת השכר הריאלי של העובדים וביטול סובסידיות שיגרום לייקור של המצרכים החיוניים וצימצום השירותים מצד אחד, ומצד שני — המשך התעשרותם של בעלי ההון, בעלי התעשייה וקבלנים שונים.

אדוני היושב-ראש, ההסתייגויות שלנו לתקציב מראות חלוקה אחרת של התקציב. הן מוכיחות שגם במסגרת קיצוץ הסכום הכללי של התקציב אפשר להגדיל את התקציבים למשרדים הנותנים שירותים על חשבון הקטנת ההוצאות להתנהלויות וההוצאות הצבאיות. מובן שזה דורש שינוי במדיניות הכללית של הממשלה. לפי הרכבה של הכנסת הנוכחית ברור לי שההסתייגויות שלנו לא יתקבלו. על כן אנו נצביע נגד התקציב.

אותו לפי סדר העדיפויות שהממשלה קובעת: להתנהלות יות, להוצאות צבאיות, למענקים לבעלי ההון ולכל מיני הטבות נוספות לבעלי התעשייה. לפי סדר עדיפויות זה יכול שר האוצר להגיד: אין לי כסף לסובסידיות, לשמירה על מחירי המצרכים החיוניים; יש לי כסף לאשראי לבעלי ההון; אין לי כסף לשיכון לזוגות צעירים ולדיירי שכונות העוני; יש לי כסף לשיפוץ ואיכלוס הבתים בחברון. אפשר להביא הרבה דוגמאות למה יש כסף לשר האוצר ולמה אין לו. כך לפי סדר עדיפויות זה, קורה, שאף על פי שהתקציב הכללי הגיע לסכום של 653 מיליארדי לירות נשארו הרבה בעיות כאובות המכבידות על אזרחי המדינה. אחת הבעיות הכאובות ביותר היא בעיית המשפחות החיות בפער חברתי על שלוש מרכיביו: פער בדיור, פער בחינוך ופער בהכנסה — לעומת המשפחות האחרות בישראל. הפער הזה הלך גדל והתרחב עוד יותר בשלוש השנים האחרונות וחיות בו כיום יותר מ-200 אלף משפחות, בתוכן כ-60 אלף משפחות החיות מתחת לקו העוני. האבטלה הקשה אשר התלה בימים האחרונים הגדילה עוד יותר את מספר הנפגעים. הפניות ללשכות הסעד הפכו לדבר מובן מאליו.

ממשלה המבטיחה להיטיב עם העם היתה צריכה לפעול בכיוון חיסולו של הפער החברתי. לדוגמה, כדי לפתור את בעיית מצוקת הדיור היתה הממשלה צריכה להקציב סכומים לבניית 250 אלף דירות במשך חמש שנים כדי למסון בשכר חודשי מסובסד. כך היתה יכולה להקל את מצוקת הדיור של הזוגות הצעירים ותושבי שכונות העוני. במקום לעסוק בפתרונות ממשיים באה יזמת ראש הממשלה ליצירת אגודה בחסותו. "קורת גג" — מפעל ראש הממשלה לחיסול משכנות העוני. מטרתה של אגודה זו היתה גיוס אמצעים, בין בתרומות ובין בדרך אחרת, בישראל ומחוצה לה, לצורך סיוע למפעלי שיקום משכנות עוני ושיכון תושביה. ומה קרה עם התכנית "האגונית" הזאת? — בדיוק מה שקרה עם כל ההבטחות של ראשי הליכוד לפני הבחירות. במקום פתרונות דיור היו ספקולאציות בזהב ורווחים לבנקים ולחברות הפרטיות של מוזכר האגודה, מר מאיר הלוי, וכנראה גם מר קדישא מנהל לשכת ראש הממשלה, יושב-ראש האגודה, לא הפסיד מעסקאות אלו. בימים אלו פירסם מבקר המדינה דו"ח על פעולות אגודת "קורת גג". בין היתר נאמר בו: "לדעת הביקורת הליכי קבלת החלטות בקשר למכירת הזהב — ורכישתו מחדש לאחר מכן — לא היו תקינים. לא היה מקום לכך המזכיר ביצע עיסקה שהיא בעיקרה ספקולאטיבית ובנכסים המיועדים לציבור בלי לקבל לכך מראש אישור ההנהלה. . .". ועוד מוסיף מבקר המדינה: "לדעת הביקורת לא היה זה מן הנכון שהאגודה שהוקמה למטרות צדקה בחסות ממלכתית והופעלה בלא אמצעים ממשלה תכלול בפעולותיה עסקאות ספקולאטיביות. . . עדיף היה אם האגודה היתה נמנעת מעשיית עסקאות מסוג זה". ובמקום אחר מוסר הדו"ח: "הנסיעות לחוץ-לארץ. האגודה מימנה משך שנת פעילותה הראשונה 14 נסיעות לחוץ-לארץ, שש מהן של המזכיר, ונסיעות של עובד בכיר בחברותיו הפרטיות של המזכיר, של גזבר האגודה ושל מספר אישים מחוץ-לארץ". אדוני היושב-ראש, זוהי ביקורת עדינה מאוד מצד מבקר המדינה לשערוריה הנקראת "קורת גג". מדובר בעשרות מיליוני לירות שהגיעו לקופותיהם ולכספות של פעילי "חירות", מקורבי ראש הממשלה, במקום להגיע ליעדם: שיקום משכנות העוני והבטחת דיור לזוגות הצעירים.

בשכיל השנים הקודמות למרות אישור התקציב כחוק. במקום לבדוק את הטענות האמיתיות והצדקות של הרשויות המקומיות ולקבל החלטות אמיצות לפתרון עדים אנו למסע על האשמות הדדיות על ביוזומים, על חוסר תפקוד ועל איזמים בהפסקת מתן השירותים לאזרחי המדינה. אלה, ללא ספק, הם צעדים של יאוש ותיסכול הנובעים מחוסר יכולת לתפקד כאשר הממשלה היא הגורם העיקרי להיווצרותם של הגרעונות ברשויות המקומיות.

חוקי הכנסת והחלטותיה קבעו שעל הממשלה לממן את השירותים הממלכתיים, כגון: חינוך יסודי וחינוך תיכון, לרבות בניית בתי-ספר וגני ילדים; בריאות; סעד; רווחה ודת. השירותים הללו מבוצעים ומוגשים על-ידי הרשויות המקומיות ומימנם אמור היה להיות על-ידי הממשלה, באמצעות הרשויות המקומיות. אולם, מה קורה בפועל? במקרה הטוב, הממשלה משלמת לרשויות המסות רק 50%—75% מהעלות של השירותים הממלכתיים. נשאלת השאלה: מה על יתר 25%—50% מהוצאות השירותים? זאת ועוד, לא רק שהממשלה אינה משלמת את העלות הריאלית אלא היא זו אשר קובעת, באמצעות המשרדים הייעודיים, מה יהיה מספרם של המורים, מה יהיה מספר שעות הלימוד, מה יהיה מספר השרתים בכל מקום וכיו"ב.

התעלמות שרי האוצר והפנים מן העובדה שאין לרשויות המקומיות, מהכנסותיהן העצמאיות, הכסף הדרוש כדי לממן את השירותים הממלכתיים אומרת דרשני. האם הם אינם יודעים שכל פעולה של אי העברת הכספים המגיעים לרשויות המקומיות גורמת להוצאות נוספות ולתשלומי ריבית בשיעורים ניכרים? יוצא איפוא שהממשלה והרשויות המקומיות מפרנסות את הבנקים ביש"ר? ראל מאחר שהממשלה מאלצת את הרשויות לקבל כספים שהריבית עליהם היא בשיעור של 64% עד 72% וכל זה בגלל הסיבה האחת והעידה שהממשלה אינה מכבדת את התחייבויותיה לרשויות המקומיות. בנוסף לכך מכבידה הממשלה את ידה על הרשויות המקומיות כאשר היא מחייבת אותן בקנסות פלגורים ובריבית למס הכנסה. ולאחרונה אף נתבשרנו שגזברי הרשויות המקומיות נלק" חים לחקירה בשאלות אלו. על הממשלה, לעומת זאת, לא חלים אותם הכללים. היא איננה משלמת ריבית ולא קנס פלגורים על מיליוני הלירות שהיא חייבת לרשות המקומיות. הממשלה אף מתעלמת ביועצין מן שיש להצמיד את חובותיה לרשויות למדד יוקר המחיה.

מה במישור העלאת המסים? גם כאן המצב אינו שונה: בעוד שהממשלה הצהירה שאין בדעתה להעלות את המסים במדינה נדרשו וחוייבו הרשויות המקומיות להעלות את המסים העירוניים בשיעורים ניכרים שהגיעו לכדי 200%. בחודש דצמבר הועלו המסים ב-30% ועתה ב-60% עד 100% ובסך הכול הועלו המסים בין 108% ל-200%. הממשלה ניסתה להצטייר בעיני הציבור כ"ילד הטוב" שאינו מעלה מסים ואילו הרשויות המקומיות הן "הילד הרע" ועליון החובה להעלות את המסים. ואמנם המסים העירוניים הועלו. אפשר היה לצפות שלפחות רמת השירותים לא תרד אלא שבפועל אין הדבר כך. הרשויות המקומיות נאלצות להוריד את רמת השירותים, הן נאלצות לצמצם את היקפם, הן נדרשות להקטין את מספר הניוונים במפעלי ההזנה ב-50%, הן מחויבות לסגור 300 כיתות ולקצץ בכוח אדם בשלכות הסעד המוניציפאליה ב-190 משרות. מיהו הקרבן לכל המעשים הללו אם לא האזרח,

חיו"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת יהודה חשאי, ואחריו — לחבר-הכנסת אסתר הרליץ.

יהודה חשאי (המערך):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ארשה לי להביע את צערי שבעת נאומי הראשון בכנסת אין איש ליד שולחן הממשלה.

שר-המשפטים ש. תמיר:
אני שומע אותך, בשם הממשלה, בעניין רב.

יהודה חשאי (המערך):
הגחת לפתח.

שר-המשפטים ש. תמיר:
אני יושב כאן כל הזמן, בצד.

יהודה חשאי (המערך):
רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להעלות בנאומי הראשון בכנסת, במסגרת הוויכוח על תקציב המדינה והמשרדים הייעודיים, את בעייתן ומצוקותיהן של הרשויות המקומיות בישראל. מתוך ידיעת הנושא מקרוב ומתוך מגע קרוב עם הרשויות המקומיות רצוני להעיר בתחילת דברי שגם אם פה ושם תישמע נימה של ביקורת הרי אין זה אלא ניסיון להעלות משתו מהתחושה הקשה של ראשי הרשויות המקומיות על היחס של הממשלה לעניינם ולמעמדם ועל המצב הבלתי נסבל שבו הם שרויים.

הבה נראה כיצד מתבצעים, הלכה למעשה, יחסי הגומל בין הרשויות המקומיות והממשלה ומהי הדרך שלדעתי אפשר וצריך להשתית עליה את היחסים ביניהן. ראשי הרשויות המקומיות, שנבחרו לתפקידם בבחירות אישיות וחשאיות, יחד עם חברי המועצה עומדים בחזית הראשונה מול בעיותיה ותלאותיה של החברה הישראלית, על התפתחותה רבת התהפוכות וההישגים. במערכה הציבורית והפוליטית שלנו חוששים ראשי הרשויות ונבחרים המועצות את עצמם ומעמידים את עצמם לבחירות אישיות וחשאיות. לכך יש חשיבות מרובה. פעולותיהן של הרשויות המקומיות הן בעלות חשיבות גדולה לאזרח. הן מרכיבות את החיים בקהילה על-ידי מתן שירותים ישרים לאזרח. הדבר חשוב במיוחד בחברה כשלו המורכבת מאנשים מארצות מוצא, מעליות, מטרבויות ומרובים כלכליים וחברתיים מגוונים. יש להן חשיבות מיוחדת בתהליך הגיבוש החברתי; בהן מתרחש כור ההיתוך האמיתי; בהן מתמודדים עם הבעיות האמיתיות שלנו שהן בעיות הפער החברתי, העוני והבערות והן העוסקות בעבודה הקהילתית ובהעלאת רמת השירותים בכל מקום ומקום. השאלה שעלינו לשאול את עצמנו היא: האם המערכת המוניציפאלית ערוכה ובנויה לביצוע המשימות והיעדים שהיא מחויבת למלאם על-פי חוקי המדינה?

אדוני היושב-ראש, אני קובע שתקציבי הרשויות המקומיות נקבעים על בסיס לא ריאלי וזאת הן בגלל האינפלציה האוכלת כל חלקה טובה והן בשל החישובים הנקבעים באופן שרירותי, מלמעלה, ללא שיתוף של הרשויות המקומיות כבר בשלבים המוקדמים של עריכת חישובים אלה. הממשלה מתייחסת אל הרשויות המקומיות כאל עוד סקטור במשק או, במקרה אחר, כאל קבוצת לחץ. מדי שנה בשנה עדים אנו למחוזות מבישים, עד כדי השפלה, כאשר מתעורר הוויכוח והמיקוח על התקציב ועל הכספים שלא שולמו לרשויות המקומיות

לרשויות המקומיות כספים מהאוצר ומענף ביטוח אבטלה שבמוסד לביטוח לאומי ואם ינוצל חלק מהרזרבות של אגף זה בטוחני שיש בכוחן של הרשויות המקומיות למצוא מקורות תעסוקה חיוניים וכן לבנות מפעלים ופרויקטים חדשים שבהם אפשר יהיה להכשיר את העובדים במקור מותיהם. הקמתה של ועדה משותפת לממשלה, להסתדרות — אני מקווה שחבריה הכנסת משל יסכים לכך — ולרשויות המקומיות, תתרום ללא ספק לעצירתה של האבטלה ואף לביטולה.

עלינו לקבוע במפורש שהרשויות המקומיות הן האחראיות לאספקת השירותים בתחומיהן, במישרין או באמצעות אגדררשויות, כאשר המימון הריאלי לשירותים אלה יינתן על-ידי הממשלה ומשרדיה. כמו כן יש לתת לרשויות המקומיות עצמאות מלאה בביצוע השירותים לאזרח בהתאם למדיניות, לחוק ולנהלים מבלי שיהא עליהן להזדקק לאישורי הוצאות על-ידי המשרדים הייעודיים, ובמסגרת התקציב המאושר תינתן לרשות המקומית הסמכות לפעול בהתאם לצרכים המקומיים המשתנים. צריך לתת לרשויות המקומיות את הכלים והאמצעים הפיסיים והכספיים כדי לפתור את הבעיות הנוגעות לאזרחים הגרים בתחומיהן הן מבחינת האחריות והן מבחינת הביצוע. צר לי לומר לכם שהמצב כיום איננו כזה, במיוחד כשהממשלה הזאת אינה רואה את הרשויות המקומיות כשותף בעל זכויות, וגרוע מכך — היא אינה מכבדת את ההסכמים שעליהם חתמה.

לפיכך אם המצב הזה לא ישתנה — ואני חושש שדבר כזה עלול לקרות תס ותלילה — הרי שאיני רואה כל מנוס מהתמוטטות כספית של הרשויות המקומיות ומהתחזרת השירותים הממלכתיים לביצועה של הממשלה. העברת השירותים הממלכתיים לממשלה תיעשה מתוך אונס כפוי ומתוך חוסר ברירה. ייתכן שעל-ידי כך יושחזרו כספים רבים שיעמדו לרשות הממשלה, וזו "הידועה בחסנותה וביעילותה". אז ייווצר מצב חדש שבו הממשלה היא זו שתתחייב אתהאחריות והיא זו שתבצע במישרין את הפעולות של משרדיה הייעודיים. היא תעשה זאת ישירות בכל מקום ומקום, היא זו אשר תבנה את בתי-הספר וגני-הילדים, תבצע את הרישום למוסדות החינוך, תאכלס את הכיתות ותצייד את המוסדות, תדאג לאבזורים בכל כיתה וכיתה ולכל מורה; היא אשר תשלח את העובדים הסוציאליים לבתיהם של הנזקקים והיא אשר תטפל בבעיותיהם של הקשישים והזקנים, של הנוער והצעירים, של המשפחות הנזקקות והמשפחות ברוכות הילדים; היא אשר תדאג לילדים החריגים ולא להם המפגרים. פטור אני מהלסביר מעל דוכן הכנסת שהמצב כזה הוא נסיגה של הממשל הדמוקרטי לעבר המאה הקודמת והוא עומד בסתירה לכל נוהל ציבורי תקין.

לבסוף הרשו נא לי להעיר כמה הערות לשרי הפנים והאוצר שאינם כאן. לא מתקבל על דעתי שבמדינה מתוקנת שר הפנים מופיע "כישתדלן" וכ"מתווך" בין הרשויות המקומיות לבין שר האוצר. משרה-האוצר יגאל הורביץ אפשר לצפות כיום לתשובה נחרצת אחת: אין לי כסף. גם אם שר הפנים יודע ומבין את מצוקותיהן של הרשויות המקומיות הוא אינו יכול שלא לשאת באחריות ובחובה המוטלות עליו, כשר הפנים, למצב שנוצר הן משום שהסתככותו הכספית של הרשויות המקומיות נעשתה שלא באשמתו והן משום שבמשך שנים רבות הוא לא השכיל להציע תוכנית חדשה ומקיפה שעליה ייבנו יחסים חדשים בין הממשלה לבין הרשויות המקומיות. הודעתו

הפועל, השכבות החלשות והמשפחות ברוכות הילדים? משרד האוצר הפך את הרשויות המקומיות, על כרחן, "למכשיר ספיגה" נוסף לקופתו. הרשויות המקומיות נעשו "לבולם העוזעים" של הממשלה כאשר אליהן מופנים כל הברקים והרעמים שאמורים היו להיות מופנים לממשלה ולמשרדיה.

חובות הממשלה לרשויות המקומיות מסתכמים ביותר מ-3.5 מיליארד לירות ואם נעשה את חישובי הריבית על חובות אלה לפי 62% בלבד הרי שרק הריבית מגיעה לסכום של 200 עד 300 מיליון לירות לחודש. שערור בנפ" שכם מה אפשר היה לעשות בסכומים אלה. מצבן הכספי הרעוע והמעורער של הרשויות המקומיות אינו יורד מסדר יומן, וזאת על שום מה? על שום שהממשלה אינה מוכנה להסדיר את היחסים בינה לבין הרשויות המקומיות על בסיס של יחסי אמון הדדיים. היא איננה רואה ברשויות אלא עוד זרוע מזרועות הביצוע שלה והיא מתנהגת אליהן כאל פקיד מדינה החייבים לבצע את מדיניותה. היא איננה מוכנה להגדיר את תחומי האחריות לשירותים בינה לבין הרשויות, וחמור מכול — היא איננה עומדת בהתחייבויותיה הכספיות למימון הריאלי של השירותים הממלכתיים. מצב בלתי נסבל זה גורם לכך שכל פיגור בתשלומים, ואפילו פיגור של חודש אחד בלבד, פירושו קיצוץ בתקציבי הרשויות המקומיות בשיעור 6%—7% לחודש. לפי שיעורי הריבית המקובלים כיום במשק מסתכם הקיצוץ במאות מיליוני לירות ואף ביותר מזה. הסתככותן של הרשויות המקומיות בגין הביצוע של חוקי המדינה בשירותים ממלכתיים גורמת לצבירת גרענות ולהתמוטטותן המחוללת של המערכות המש"קות, הכספיות והחברתיות במישור המוניציפאלי.

בהזדמנות זו אני פונה אל שרי האוצר והפנים, שאינם כאן, והגני מציע להם: 1. להעביר מקדמה של חודש אחד מתקציבן של הרשויות המקומיות על חשבון הכספים הגמיעים להן מהתקציב שיאושר ב-1 באפריל 1980; 2. להבטיח העברה שוטפת של אחוז מסוים מהכנסות המדינה לרשויות המקומיות לפי חלוקה שתהיה מוסכמת על הרשויות המקומיות ועל הממשלה; 3. להורות על הצמדת חובות המדינה לרשויות המקומיות למדד יוקר המחיה; 4. לבחון במשותף אילו תפקידים בעלי זיקה ישירה לאזרח אפשר יהיה להעביר למשרדים הממלכתיים לרשויות המקומיות כדי שהאזרח לא יצטרך להתרוצץ ממשרד למשרד כדי לקבל את השירותים המגיעים לו שיועברו לרשויות המקומיות. פעולות אלו ואחרות יאפשרו לרשויות המקומיות למלא חלק מהצרכים החיוניים וההכרחיים שעליהם הן מופקדות, ובמיוחד בכל הקשור לשכבות החלשות, למשפחות מרובות ילדים, למקבלי קיצבאות הזיקנה ואחרים.

באשר לאבטלה ונזקיה אומר כי הפסקת הפיתוח והבנייה מחד גיסא וצמצום האשראי וייקורו מאידך גיסא יוצרים כבר היום כיסי אבטלה גדולים בערי הפיתוח, ביישובים הקטנים ובערים הבינוניות והגדולות. הרשויות המקומיות והפחות, על כרחן, למקוד התמרמרות וסבל אם בגלל סגירתם של מפעלים ופיטורי עובדים ואם בגלל אבדן התקווה והאמונה אצל המובטלים. האבטלה גורמת להגברת היואש, לחוסר בטחון, לירידת צעירים ועולים חדשים מן הארץ ועוד. אני קורא אפוא מעל דוכן הכנסת לממשלה להפסיק את מדיניות האבטלה ובמקומה לתת גייס למדיניות של יצירת מקומות עבודה. לשם כך יש לגייס את הרשויות המקומיות. כיצד? — אם יועברו

עצמה, לרוע המזל, על כל אומות העולם, על יהודים וגויים כאחד, ואולי אף על אורחיה שלה, ארץ שממשלתה איבדה את הקונסנסוס הלאומי בענייני פנים וחץ ?

יתירה מזאת, אדוני היושב-ראש, לתומי חשבתי כי בתקציב השנה לא יהיה כלל סעיף של משרד קליטה כי אם תקציב של "רשות עליונה לעלייה", רשות אחת ויחידה, כפי שהומלץ יותר מפעם אחת. והנה תחת להקים רשות זו קם לנו שוב אנדרווגנוס, גוף מזור שאין לו ראש. קיוונו לגוף שבו צריכים להיפגש אנשי הסוכנות היהודית ואנשי הממשלה העוסקים בקליטה אולם הביורוקרטיה הממלכתית ממשיכה לעסוק בעיסוקיה, הפקידים בסוכנות ממשיכים לעסוק בעיסוקיהם כאשר העולים נשחקים ביניהם ואילו התקציבים מוצאים לשכר עובדים, הגם שרבים מהם טובים ומסורים. שמא אין זה אנדרווגנוס אולי זה יאנוס בעל שני הראשים ? מזור כי שני חברים בני אותה תנועה, תנועת החירות, אינם מסוגלים כנראה לוותר זה לזה. מאז קיבל מוסד לתיאום לפני חודש ימים, ב-27 בפברואר, החלטה להקים את הגוף המזור והחדש הזה, עד כמה שידוע לי טרם מצאו שר הקליטה וראש המחלקה לקליטת עלייה בסוכנות היהודית את הזמן ואולי את האומץ ואת העזו להיפגש זה עם זה ולקבוע כיצד יפעלו מעתה והלאה.

כנסת נכבדה, אין ספק כי לא זו הדרך. ישראל ללא עלייה וקליטה היא לא ישראל. יש סכנה כי ישראל שאינה מצליחה להביא עולים ולקלטם מאבדת מכוחה ומעוצמתה בין מיליוני ערביי האזור, מאבדת ממעמדה בעם ישראל ואף מאבדת את ערכה בעיני עצמה, וזה אולי החמור בכל המחדלים. אין זו ישראל שאנחנו רוצים בה ואשר תמשוך אליה עולים. ישראל שיש בה יאוש ואין בה חוון, ישראל שיש בה תיסכול ואין בה תנופה, אינה טובה לא ליושבים בה ולא לאלה הרוצים וצריכים לבוא אליה.

הי"ר י. מ. אברמוביץ :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן — איננה באולם. רשות הדיבור לחברת-הכנסת מאיר וילנר, ואחריו — לחברת-הכנסת שושנה איבלי-אלמוליונו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדין השנה על תקציב המדינה הוא אחד הביטויים לצימצום האופי הדימוקראטי של הכנסת וליחס הממשלה לכנסת. העבודה היא שאנחנו דנים בקריאה שנייה כמו בקריאה ראשונה : דיון כללי. שר האוצר, ראש הממשלה והשרים כולם אינם מתעניינים במה שחברי הכנסת מציעים. עם כל המגבלות שהיו גם קודם בדמוקרטיה הפארלאמנטארית שלנו הרי שזמן שלטון הליכוד חלה הידרדרות גם בתחום הדמוקרטיה וגם בתחום סמכויות הכנסת והיחסים בין השלטון המבצע והשלטון המחוקק.

חברי הכנסת, איחרתי בהופעה זו היום כי חברי הסיעה שלנו, ארבעה חברי כנסת, נסענו לחברון אשר לכיבושה יש חלק נכבד בתקציב זה. ביקרנו בעיריה, נפגשנו עם ראש העיר פאהד קואסמה, עם חברי המועצה. כעבור חצי שעה אנתנו רואים : בית-העירייה מוקף צבא עם נשק. שאלנו : מה קורה ? פרצה מלחמה ? אומרים : לא, בשעה 14:00 צריכה להתקיים פגישה בתוך בניין העירייה בין ראש העיר וחברי המועצה לבין משלחות של איגודים מקצועיים שצריכים היו לבוא לעלייה כדי להביע את רגשותיהם, את סולידאריותם עם העירייה, עם תושבי העיר, נגד החלטת הממשלה בדבר הקמת התנחלות במרכז

של שר הפנים בנוכחות שר האוצר "שכל מה שתביאים לרשויות המקומיות צריך לשלם בזמן", עשתה "רושם עז" על שר האוצר ולצערי הרב היא נשארה כנגד אמירה בלבד. השאלה הנשאלת, אדוני שר הפנים ואדוני שר האוצר, היא : עד מתי יימשך מצב בלתי נסבל זה ברשר יות המקומיות ומה אתם עושים כדי שבעיותיהן של הרשויות המקומיות, שהסובלים העיקריים מהן הם אזרחי המדינה, ימצאו פתרונות הולמים ומידיים וזאת מבלי להקל ראש בחובתן של הרשויות המקומיות לעשות לייעול המערכת ולשיפור השירותים הניתנים על ידן ?

הי"ר י. מ. אברמוביץ :

רשות הדיבור לחברת-הכנסת אסתר הרליץ, ואחריה — לחברת-הכנסת גאולה כהן.

אסתר הרליץ (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמחה כי נפל בחלקי לברך את חבר הכנסת החדש להופעתו הראשונה במליאת הכנסת ; על אחת כמה וכמה אני שמחה כי לבית הזה שוב מיתוסף בן העדה התימנית. חבר-הכנסת יהודה חשאי מביא לכנסת ידע רב וגסיון גדול. הוא עלה ארצה מתימן כילד והינו חניך הנוער העובד והלומד, בוגר אוניברסיטת תל-אביב במדעי המזרח ואפריקה. אנו מקווים לשלמות עבודתו בכנסת יעלה בידו להמשיך בלימודיו ולסיים את עבודתו לקראת התואר השני במילוסופיה מדינית, גם זאת באוניברסיטת תל-אביב. היה לי הכבוד לשמש יחד עם חבר-הכנסת חשאי בהנהלת תיאטרון המחול "ענבל" ובמוסדות רבים של מפלגת העבודה. חבר-הכנסת חשאי מתמחה זה שנים רבות מאוד, כפי שניתן היה גם להבין מנאומו הראשון, במערכות השלטון המקומי כשהוא מכון כיושב-ראש האגף לשלטון מקומי במפלגת העבודה. כולנו מאחלים לחבר הכנסת החדש גם הצלחה וגם סיפוק בעבודתו בכנסת ובטוחים כי תרומתו לוועדות ולמליאה תהיה גדולה וניכרת.

יהודה חשאי (המערך) :

תודה רבה.

אסתר הרליץ (המערך) :

אדוני היושב-ראש, אני מתייחסת להסתייגות של כמה חברי כנסת מתקציב משרד הקליטה. אנו מציעים להוסיף לתקציב משרד הקליטה לירה אחת וזאת כדי להביע גם את יחסנו ואת דאגתנו לנושא העלייה והקליטה וגם את סלידתנו מתקציב משרד הקליטה ומדרך תיפקודו. אדוני היושב-ראש, העלייה והקליטה הן לא רק הנושאים המרכזיים בחיינו אלא, אם מותר לי להשתמש במליצה קצת נדושה, הן החמשן של חיינו הלאומיים. האמת היא כי היום אין די עולים ויש יותר מדי ירידה וגשירה. חברי הכנסת, מי יעלה לארץ, ארץ שיש בה אבטלה גדולה, מדינה שאין בה שיוון, ארץ שבה מרכזי הקליטה עולים על גדוהתיהם, מקום שיש בו פטורי עולים ממקומות עבודתם ממש שמקורב באו, ארץ שבונה שדות תעופה בנגב עם פועלים מפורטוגאל ומתילאנד תחת להציג את האתגר הזה ואת מקומות העבודה האלה לעולים, מדינה שאין בה תקציב ליישב קיבוץ של עולים צעירים בבקעת הירדן, ארץ שאין בה שירותים הולמים לילדים ולחולים, ארץ שרק האלימים מגיעים בה לסיפוק צרכיהם ודורשיותיהם ? שיטת חלפת תרבות זו היא הנוגדן הגדול ביותר לעלייה מארצות שבהן אורח החיים הוא נימוס ותרבותי. אדוני היושב-ראש, מי יבוא לארץ שממאסה

התקציב הזאת במידה ניכרת: זה של משרד הבטחון וזה של משרד השיכון שאפשר לקרוא לו היום משרד ההתנחלויות של דוד לוי כמשנה לשר שרון.

מאז שר-האוצר הורביץ, המציל כביכול של המשק, נכנס לאוצר עלה המדד ב-33.6%, אבל כאן ברצוני להדגיש, וכאשר אני רואה את מזכיר ההסתדרות אני רוצה להדגיש זאת עוד יותר, כי זה נוגע לתוספת היוקר: נכון שהמדד מומן שהורביץ נכנס לתפקידו עלה ב-33.6% אבל מוצרי המזון עלו ב-45.6% ומחירי הירקות והפירות עלו ב-59.5%. הלוא אלה הם בעיקר הדברים שקונים אנשים פשוטים שגם זה בקושי הם יכולים לקנות. איך זה שמרד הממוצע הוא אחר? — מפני שמחירי ההלבשה והנהגלה עלו באותה תקופה ב-1.9%, חינוך, תרבות ובידור עלו ב-23.1%, ריהוט וציוד בית עלו ב-25.7%. פשוט אין עכשיו לאנשים כסף לקנות בגדים ובעליים ורהיטים והם קונים לעצמם פחות מוצרים כאלה שמחיריהם לא ירדו אף הם אלא עלו פחות. אותו דבר לגבי הוצאות לתרבות. אנשים פשוט הולכים פחות להצגות, לסרטים וכיו"צ.

ומלה אחת על פרויקט השכונות. חברי, חבר-הכנסת צ'רלי ביטון, דיבר בנושא זה ולא אחזור על מה שאמר. אולם אומר רק שההר הוליד עכבר אבל אסילו לא עכבר חי אלא פגר שצריכים לסתום את האף ולהתרחק ממנו ת"ק פרסה. ישנו שר העבודה והרווחה שקוראים לו מר ישראל כ"ץ. אני מצטט מתוך ראיין שהוא נתן לעתון "הארץ" ב-21 במאס 1980. מעניין שהוא אומר כעת מה שאנו אמרנו לכנסת ולציבור כבר לפני זמן רב. אבל לשר ישראל כ"ץ התברר רק כעת ש"מערכת הבטחון מקבלת 10—17 מיליארד לירות מעל למה שצריכה היתה לקבל. הגידול בהוצאה הבטחונית בא על חשבון ההוצאות בשיירותים החברתיים הציבוריים. עשינו קיצוצים לא רק בתקציב הישר שלנו אלא גם בחינוך, בבריאות ובשי" כו". אנו אמרנו זאת מומן. דובר על 11 מיליארד לירות תוספת לתקציב הבטחון החדש, של שנת 1979, ו-11 מיליארד לירות של שנת 1979 ערכו כן יותר מ-17 מיליארד לירות היום. ואם אכן כך הוא, למה אין השרים כ"ץ וידין מתפטרים? חבר-הכנסת פסח גרופר מהליכוד אמר דברים מעניינים שאני קורא אותם בעתון "דבר" מה-14 לחודש זה: "אלון מורה וג'בל כביר, שם מתגוררות 17 משפחות בלבד, עלו לעם ישראל סכום שבו אפשר היה לתת שיכון חנים ל-500 זוגות צעירים". אם תיקחו בחשבון לא רק את אלון מורה אלא גם את ההון העתק שמצויים לכל ההתנחלויות תוכלו לדעת כמה דברים חיוניים וחשובים אפשר היה לבצע בסכומים אלה. בראיין הג'ל בעתון "הארץ" אומר עוד השר ישראל כ"ץ: "יש כיום יותר עניים משהיו, והפער בין העניים והעשירים העמיק וזה כתוצאה ישירה ממדיניות הממשלה". גם את זאת אמרנו מומן בכנסת. מדוע השר אינו מתפטר? זאת ועוד הוא אומר: "שכר המינימום ירד מאוד והגיע לנקודת שפל ללא תקדים — 29% מהשכר הממוצע במשק". ובאשר לסובסידיות הרי אתם זוכרים את הדיבורים: סובסידיה לנצרך ולא למצרך. אולם מה קורה לבסוף? "רק החלק הראשון הוגשם, בוטלה הסובסידיה למצרכי היסוד והדבר פגע קשה מאוד בחלשים, בעוד שהחלק השני לא הוגשם והסובסידיה לא הועברה למצרכים", אומר השר כ"ץ. אנו אמרנו כל הומץ שזאת רמאות — והוא מוסיף: "הממשלה ממשיכה לפגוע במצרך ובנצרך כאחד". אלה ציטטות מדבריו של השר ישראל כ"ץ שבעצם

העיר. כדי למנוע את הפגישה הזאת בתוך העיריה הביאו צבא ולא נתנו אף לאחד להיכנס. גם לחברי המועצה שבאו לא נתנו להיכנס. גם לעובדי העיריה שבמקרה נמצאו בחוץ לא נתנו להיכנס לעבודה. ומסביב צבא ונשק. ראיתי את התמונה כיצד לא נותנים לחברי המועצה, הד"ר עאזי וג'אירא וחאלד אל-עוסיילי להיכנס, איך לא נותנים לנציגי האיגודים המקצועיים להיכנס לבית ואני מוכרח להגיד שכאורח ישראלי, כחבר הכנסת, כיהודי, מלא לבי חרפה על המדיניות הזאת, על האכזריות הזאת, על חוסר האנושיות הזו ועל הדיכוי הפרימיטיבי והפראי הזה של ראשי ותושבי העיר חברון ושל כלל העם הפלשתינאי.

אומרים שהם קיצוניים. הרב לווינגר לא קיצוני, הוא יכול להשתולל ולהגיד שיעשה סדר בעיר חברון והוא מאיים שאם הצבא לא יעשה מה שהוא רוצה כי אז אנשי קריית-ארבע מ"גוש אמונים" ייקחו את העניינים לידיהם. יש להם נשק — זה מותר. לדרוש להחיל את החוק הישראלי על כל שטח פלשתינאי — זה מותר. זאת לא קיצוניות, זה לא מעורר אצל אף אחד כאן התרגשות.

כן נוכחנו עוד פעם לדעת שמנהיגי הגדה וחושביה, רובם ככולם, מוכנים לשלום עם ישראל על בסיס הכרה הדדית, על בסיס הקמת מדינה משלהם, פלשתינאית, בגדה המערבית, לרבות החלק הערבי של ירושלים ורצועת עזה, על בסיס של דו-קיום בשלום עם ישראל. כאן בישראל אין מוכנים לזה. כאן משלים את עצמם שיוכלו בכוח הנשק והכסף האמריקני למנוע את הבלתי נמנע.

חברי הכנסת, אנו מוחים נגד מעשי הדיכוי ונגד החלטת הממשלה. אנחנו תובעים לפרק את כל ההתנחלויות בשטחים הכבושים מאז 1967, לבטל ולמחוק מהתקציב כל לירה וכל אגורה שהוקצו להתנחלויות.

התקציב, חברי הכנסת, הוא תקציב של פשיטת רגל שמוגש על-ידי ממשלה שפשטה את הרגל ובידי שר אוצר שפשט את הרגל. הממשלה של הליכוד פשטה את הרגל בפחות משלוש שנים. שר-האוצר החדש הורביץ פשט את הרגל חוך פחות מחצי שנה והתקציב פשט את הרגל עוד לפני שאושר, מכיוון שהתקציב אינו ריאלי, אינו מציאותי, אינו רציני. הוא אחיות עיניים מבחינת היקפו ומבנהו. מבחינה מהותית זהו תקציב להכנת מלחמה באזור ואף מחוצה לו; תקציב להתנחלויות בשטחים הערבים הכבושים; תקציב שהוא כל כולו לטובת חברות ההון ובעלי ההון הגדולים ולרעת הפועלים, לרעת כלל השכירים בייצור ובשירותים ולרעת שכבות הביניים — הסותרים, בעלי העסקים הקטנים ובעלי המלאכה.

מעולם לא הוקדש כל-כך הרבה למטרות צבאיות כפי שמוקדש בתקציב הזה שעומדים לאשר סופית היום בכנסת ביום השנה לחתימת מה שכונה חוזה השלום בין ישראל למצרים. איזה שלום כאשר מציעים תקציב כזה? התקציב מכון לא לשלום כי אם בעיקר להסתפקאות צבאיות אסטרטגיות שמכינים בשירות אילי הנשק והנפט האמריקנים, להתנחלויות ולביצוע מדיניות הסיפוח הווחל על השטחים הפלשתינאיים הכבושים. כל זה בא כמובן על חשבון האדם העובד, על חשבון העניים ובעלי ההכנסה הקטנה, על חשבון פת הלחם וכוס החלב של ילדים ועל חשבון משפחות רבות שהגיעו אל סף הרעב; כל זה בא על חשבון שירותי הבריאות, הסעד, החינוך והתרבות ההכרחיים ביותר, על חשבון דיוור לנזקים; ולבסוף, זה בא על חשבון הפקרת אלפים — וכפי שמסתמן, עשרות אלפים נוספים — לאבטלה. רק שני תקציבים גדלו בהצעת

בכי רע והגרעון הולך וגדל. לפי התחזית הרשמית עומד הגרעון במאזן התשלומים לגדול ב־800 מיליון דולר נוספים ויותר. ב־1978 הסתכם הגרעון המסחרי ב־3.485 מיליארד דולר; ב־1979 — ב־4.5 מיליארד דולר ולפי התחזית הרשמית לשנת 1980 יגיע הגרעון המסחרי ל־5.350 מיליארד דולר. זה גידול של כ־2 מיליארד דולר בשנתיים. חובות החוץ ב־1978 היו 12.9 מיליארד דולר, ב־1979 — 15.3 מיליארד דולר, וב־1980 חזוי כלל חובות חוץ בסכום של 17.1 מיליארד דולר, כלומר גידול של יותר מ־4 מיליון דולר בשנתיים.

אנחנו רואים שהציבור מבין את הכשלון של הממ"שלה בכל התחומים. עתה התפקיד הפועלי, הדמוקראטי, הלאומי החשוב והדחוף ביותר הוא לשים קץ לשלטון הליכוד שהוא קאריקטורה של ממשלה, שהריאקציוניות והשובניסטים שלה שוברים כל יום שיאים חדשים. מאות אלפים זועקים: הצילו, לכל הרוחות — אומרים עכשיו אנשים — שתתפטר כבר הממשלה הזאת, שתחליט כבר הכנסת על התפזרותה ועל עריכת בחירות חדשות. עם כל הביקורת שלנו על הממשלות הקודמות בישראל היו כבר בכל זאת מקרים של עריכת בחירות מוקדמות. עלי לומר שממשלה זו, יש לה עור של פיל. הציבור סולד ממנה והיא אינה זזה מן הכיסאות. היו עכשיו בחירות לארבעה איגודים מקצועיים של ההסתדרות. איפה הליכוד? העובדים נאבקים על העניינים הקונקרטיים שלהם. הצלחת מאבקם של המורים היתה הצלחה לכל העובדים השכירים בישראל. כל הכבוד למורים. אך המאבק נמשך ומתרחב לסוגי עובדים נוספים. הם חושפים את הדמאגוגיה הסר ציאלית של השר דוד לוי אשר הפך לנושא דגל ההתנחלות בתכרוך על חשבון השירותים החברתיים, על חשבון הכטחת דיור הנזקקים בשכונות העוני. מרבים עתה לעזוב את הארץ מתוך אכזבה ויאוש. ההידרדרות הכלכלית והתבררית, בצד סכנות המלחמה הבלתי פוסקות כתוצאה מהמשך הכיבוש, הביאו גם להגברת האלימות והשחיתות. הקיצוצים בתקציב הרווחה הם לטובת המתנחלים הבר־יונים מ"גוש אמונים" שקיבלו לאחריהם יותר אומץ והם גם מאיימים. אני רוצה לסיים את דברי ולומר: לא השכר של המורים גורם לקיצוצים. המורים הגנו על המימון שמגיע להם והם עוד ימשיכו להיאבק על ביצוע כל הנקודות החיוניות של המלצות ועדת עצינוני. מי שגזול את השירותים הציבוריים, מי שמרחיב את האב־טלה, מי שמבטל את הסובסידיות — אלה ההוצאות הצבאיות וזכויות היתר של בעלי ההון וההתנחלויות. את זה אנחנו מציעים לשנות בסעיפי התקציב.

הי"י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחברת־הכנסת שושנה ארכלי־אלמוז־לינו, ואחריה — לאחרון המשתתפים בדיון זה חבר־הכנסת יעקב ז'אק אמיר.

שושנה ארכלי־אלמוז־לינו (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת לנמק הסתייגויות לשני סעיפים בתקציב: הראשון בעניין הסוב־סידיות והשני בעניין משרד העבודה והרווחה.

באשר לסובסידיות אומר כי אחד הכשלונות המזוהים רים ביותר של ממשלת הליכוד הוא בתחום ביטול הסובסידיות למצרכים מתוך היצמדות לתחרות של מילטון פרידמן שהיה האורים והתומים של שר־האוצר שמחה ארליך. עוד מראשית כהונתה הכריזה הממשלה שתחתור לביטול הסובסידיות למצרכים בסיסיים ושתגשים מדי־

מצטט דברים שאנו אומרים אותם כל הזמן מעל במת הכנסת.

נגיד בנק ישראל ארגון גפני מתריע על כך שהאינ־פלאציה בשנת 1980 תהיה גבוהה יותר מזאת של 1979. אבל התרופות שלו, אוי ואבוי להן: הוא מציע להוריד את השכר הריאלי ב־5%—7%.

כפי שפורסם אתמול אמר שר הבטחון שהוא מוכן להתפטר במאי אבל הוא רוצה להספיק לעשות עוד דבר אחד: לנסוע לארצות־הברית עוד פעם אחת כשר כדי להסדיר את עניין ייצור "מטוס העתיד", כפי שקוראים לו. אני קורא בעתון "הארץ" מה־10 לחודש זה כי "הפרוייקט הזה צריך לעלות כמיליארד דולר — כך אומר רים היום — אבל לפי הנסיון של פרוייקט ה"כפיר" סביר להניח שהערכת העלות תהיה יותר מדוייקת אם נגיד שהסכום יהיה כמעט כפול". כלומר, הולכים להשקיע 2 מיליארד דולר שהם היום כבר יותר מ־80 מיליארד לירות בתכנית של ייצור מטוס חדש שיעניק רווחים עצומים לחברות ישראליות ואמריקניות. הנה לכם השלום שהממ"שלה הזאת הביאה.

ושר הבטחון, לפני שהוא מתפטר במאי, כפי שהוא אמר — אמנם הוא הכחיש זאת אבל אנשים שמעו אותו אומר כך בכנסת — רוצה כנראה לעשות עוד דבר. הוא ביקר לפני שבוע, איפה? בדרום אפריקה. לפי הפר־סומים בכל העתונות הוא ביקר שם בעניינים בטחוניים צבאיים משותפים. כך פורסם. לפני זמן מסוים, כחודשיים בערך, הודיעו על פיצוץ גרעיני משותף של ישראל ודרום־אפריקה. ידיעה זו הוכחשה אבל גם הידיעה על הביקור הנוכחי של שר הבטחון בדרום־אפריקה הוכחשה והעתונים בארץ ובחוץ־לארץ כתבו: למרות ההכחשות הפורמאליות בישראל ובדרום־אפריקה היה שר הבטחון הישראלי בדרום־אפריקה וטיפל, כפי שהתבטא עתון "דבר", "בעניינים שהשתיקה יפה להם". הוא טיפל בתיאום אסטרטגי נגד תנועות השחרור הלאומיות, נגד השלטון החדש בזימבאבואה — רודזיה לשעבר — שעם צבאה הלב והרצחני שיתפו פעולה יועצים ממדינת ישראל. מי מפקח על כל זה? מי אישר שיתוף פעולה בתחום הצבאי והאטומי עם דרום־אפריקה? מי מממן זאת? איפה זה נמצא בתקציב? זו איננה מדיניות הרפתקנית בלבד, זו מדיניות שעלולה להתגלות כהרת אסון.

אני שמח שיש עכשיו בעם התנגדות המקיפה בצורות שונות את רוב הציבור בישראל. למשל, תנועת "שלום עכשיו" אשר המשטרה, כגמד מול ענק, החלה להתנכל לה. אתמול התקיימה בתל־אביב הפגנה שאורגנה על־ידי המפלגה הקומוניסטית נגד התלטות הממשלה בעניין ההתנחלות במרכז חברון. הציבור קיבל באהדה רבה את הכרוזים שחולקו ואת הסיסמה נגד ההתנחלויות. ישנו המאבק של 27 הצעירים נגד שירות בשטחים הכבושים. שניים מהם יושבים בבית־הסוהר. אנו דורשים את שיח־וורם. מצפונם איננו פחות קדוש ממצפונם של אלה אשר מסיבות דתיות אינם משרתים בצבא כלל בשעה שאלה רק אינם מסכימים לשרת בשטחים כבושים.

חברי הכנסת, מדיניות זו, נוסף לתוצאותיה הפוליטיות והבטחוניות, נוסף לסכנות שהיא טומנת בחובה, מביאה גם לתוצאות חברתיות חמורות. האבטלה מתרחבת, האינ־פלאציה גבוהה מאוד, כיום יש גם סטאנאציה וגם אינ־פלאציה או כפי שקוראים לזה עכשיו: סטאנאציה. זה המצב. הממשלה נכשלה כשלון חרוץ בתחום הכלכלי והחברתי כמו גם בתחום המדיני. מאזן התשלומים הוא

המסובסדים היתה הקטנת הצריכה של מוצרים אלה, התהוות עודף במחסנים, משבר הולך ומעמיק בלול וברפת, וכתוצאה מכך התרוששות של אלפי משפחות חקלאיות, במיוחד בחתישבות הצעירה ובמושבי ההר, הוראות בועם ובמרינות איך נהרס עמל הכפיים שהן השקיעו שנים רבות במשקן החקלאי.

ביטול הסובסידיות לאורחי ישראל נעשה באותו זמן שאותה ממשלה מסבסדת ביד נדיבה את תושבי סקאג' דינאביה וארצות אחרות שלהן מתכוונת ישראל למכור את עודף התוצרת שלה — חלב, עופות — במחירים מוזלים על-ידי סובסידיה הניתנת על חשבון משלם המסים הישראלי. כבוד שר האוצר, יישמת את תורתו של מלטר פרידמן, שאימץ אותה קודמן השר שמחה ארליך, מעבר לכל דמיון. ביטולת את הסובסידיות למוצרים חקלאיים, לחלב, לביצים ולעופות לאורחי ישראל ובמקביל לכך אתה מסבסד את אזרחי מערב אירופה הקונים מצרכים אלה במחיר זול יותר מאשר אזרחי מדינת ישראל.

כבוד היושב-ראש, ביטול הסובסידיות למוצרי המזון פגע קשות בהשכבות החלשות ובמיוחד בעשירונים התחתונים. מחירי סל התצרוכת של משפחות הנמצאות בעשירון התחתון עלו בשנת 1978 ב-44.5% ובשנת 1979 עלה סל התצרוכת ב-111% שהוא הממוצע של משפחה עירונית ממוצעת. עד לספטמבר 1979 עלה סל התצרוכת של העשירון התחתון פחות מהממוצע אך עקב ביטול הסובסידיות של מוצרי יסוד הורע מצבם של העשירונים התחתונים מחודש ספטמבר. מספר הנפשות במשק בית של עשירון תחתון הוא 4.7. ההוצאה לתצרוכת של משפחות אלה הגיעה בסוף 1979 ל-14,480 לירות לחודש ול-3,080 לירות לנפש לחודש לעומת ההוצאה לתצרוכת למשפחה ממוצעת אשר היתה 24,000 לירות לאותו חודש. ממוצע הנפשות בעשירון העליון הוא 2.52 נפשות במשפחה. בסוף שנת 1978 ההוצאה היתה 17,430 לירות לחודש ואילו בשנת 1979 היא עמדה על 36,600 לירות לחודש, להיכלו הוצאה ממוצעת לנפש היא 14,480 לירות לחודש אל מול הוצאה של 3,080 לירות לנפש בעשירון התחתון. אדוני שר האוצר, יש לזכור — וזה לא נעלם מעיניך — שבעשירון התחתון 42% מההוצאה מיועדים למזון ובעשירון העליון ההוצאה למזון היא 17% בלבד. יוצא אפוא ששלוש סל התצרוכת של משפחות העשירון התחתון בשיעור זהה לאוכלוסייה הממוצעת ולמשפחות העשירון העליון בשנת 1979 מצביעה על ההרעה התמורה שחלה בעשירון התחתון לעומת 1978. חברי הכנסת, ההוצאה לתצרוכת של העשירון התחתון, של 14,480 לירות לחודש ב-1979 לעומת 24,000 לירות לחודש הוצאה לתצרוכת למשפחה ממוצעת, אומרת דרשני. ההוצאה הממוצעת של 3,080 לירות לנפש לחודש לעומת 6,000 לירות לנפש אומרת עוד יותר דרשני. המשפחות הללו שבעשירונים התחתונים אינן יכולות לעמוד בהתייקרותן שנבעו מביטול הסובסידיות והגיעו למדמשים מדהימים של מחירי מוצרי היסוד. בשנת 1979, למשל, התייקר החלב ב-357%; לבן — ב-292.8%; חמאה — ב-372.5%; גבינה לבנה, קוטג' — ב-332%; לחם אחיד — ב-156.4%; סוכר — ב-187%; שמן — ב-463%; ביצה — ב-179%; נפט — ב-197%.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן סובסידיה למצרך בוטלה אך סובסידיה לנצרך לא ניתנה, דבר שהביא להעמקת הפערים בחברה, יצר עיוותים נוספים והטיל את עיקר הנטל על השכבות החלשות בחברה הישראלית

ניות של סובסדיה למצרך במקום לנצרך. יש לציין, לדאבוני הגדול, שזוהי אחת ההכרזות המעטות שהממשלה ממשיכה ליישמן בקביעות גם לאחר התחלפות שרי האוצר שלה.

אנו הזהרנו שביטול הסובסידיות יביא להעמקת האינפלציה ויגרום לחוסר תיכנון במשק החקלאי אך מתוך היצמדות לתורת הבוסר של הבורגנות השמרנית המשיכה הממשלה בהתמדה ובהדרגתיות לצמצם ולבטל את הסובסידיות והתוצאות לא איתרו לבוא. עם כל הכרזה על ביטול סובסידיה או צימצומה נשפכה חבית דלק באוקטאן גבוה על מדורת האינפלציה וכך הצליחה מדינת ישראל להבטיח לעצמה את האליפות העולמית באינפלציה בשנת 1979. ואם היה חשש שלא נזלה באליפות זו בשל ההססנות שגילה מפעם לפעם שר האוצר הקודם הרי יירשם לזכות שר-האוצר הנוכחי מר יגאל הורביץ שהודות ל"פיגיש" המוצלח שלו במירוץ האינפלציוני בחודשים נובמבר-דצמבר אכן עלה בידו לזכות במדליית הזהב העולמית. מדאגה עוד יותר העובדה שהכרזותיהם של שר האוצר הנכבד — ואני בהחלט מעריכה אותו בשל סגולותיו החיוניות ובשל המרץ המאפיין אותו — ושל עוזריו כי עלה בידם לבלום את האינפלציה ב-50% בחודשים הראשונים של 1980 הן משק תחתונים במספרים סטטיסטיים כאשר לוקחים, לנחות ההסברה, כנקודת מוצא את החודש שבו האינפלציה הגיעה לשיאה ולפי זה מסיקים מסקנות. לדאבוני הגדול המציאות היא אחרת אם אך נשווה את החודשים ינואר-פברואר 1980 לחודשים המקבילים ב-1979. אז נ"י ווכ שהאינפלציה ב-1980 עלתה ב-40% בחודשים האלה. אחת הסיבות העיקריות לסיחור האינפלציוני, שהתחיל להשתולל בשנת 1979, נעוצה בביטול הסובסידיות ובפ"עולה האקטיבית של הממשלה להעלות את המחירים של השירותים הניתנים על-ידה, באולת היד המוחלטת שגילו בתחום ריסון עליית המחירים הן לגבי המצרכים המבוקשים והן לגבי המצרכים הבלתי מבוקשים. על ההשפעה הדומיננטית של ביטול הסובסידיות לגבי ממדי האינפלציה יכול שר האוצר ללמוד מעליית המדד בחודש פברואר 1980. היה זה חודש שבו האוצר לא הוריד סובסידיות ולא טיפל בהן והתוצאה לא איתרה לבוא: המדד עלה פחות מאשר בחודשים שזכו לטיפול הנמרץ של שר האוצר בסובסידיות. ביטול הסובסידיות למזון גרם להעלאת המחירים של מוצרים כגון ביצים, חלב ומוצריי וגרם לא רק לייצור מעל ומעבר לכל הגיון כלכלי וצדק חברתי אלא גם הביא למשבר בחקלאות כתוצאה מביטול התיכנון שהרי הבסיס לתיכנון היה קיום סובסידיות הניתנות למצרך.

ביטול הסובסידיות למצרכי מזון גרם לא רק להת" ייקרות תלולה של מוצרים אלא גם לכך שרבות משפחות נאלצות להתנזר מאכילת עוף ולהקטין את כמות החלב לילדיהן ואת מספר הביצים שהונחו על שולחנן. והרי אלה הן המשפחות הזקוקות ביותר לחלבונים אלה, משפחות שאין ביכולתן לקנות בשר, יהיה זה בשר מיובא או בשר טרי. לרוב אלה הן משפחות מעוטות הכנסה ומרובות ילדים שהחלב ומוצריי והביצים היו אחד ממ"ר כיבי המזון העיקריים והחשובים בתזונתן. חוששת אני מההשפעה השלילית שתהיה על בריאותם של מאות אלפי ילדים כתוצאה מכך שהם נאלצים להסתפק בכמות קטנה יותר של חלב או להינזר לחלוטין ממצרך זה. כתוצאה הבלתי נמנעת של ייקור המוצרים החקלאיים

מכובד יותר שיבואן יהיה חבר כנסת ברשימת הליכוד? חבר "אגד" הוא איש עובד, הוא לא חי מספקולאציות, הוא חי מיגיע כפיו.

חיים קורפו (הליכוד):
זאת אף אחד לא הכחיש.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
תגיד זאת לחברך ב"אגד" ונראה מה הם יגידו ומה הם יענו לך. כך אתה מדבר על חברך ב"אגד", חבר הכנסת קורפו?

חיים קורפו (הליכוד):
זה כל מה שעשיתם כל השנים.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
מה שעשינו כל השנים, אני חושבת, היה טוב לכל העם אבל העם חשב שיהיה לו טוב יותר אם יהיה לו שלטון אחר. אבל הנה הוא נוכח לדעת שהשלטון החדש איננו טוב יותר והוא רוצה להפטר ממנו מהר ככל האפשר. חטו ארון לזעזעת הקהל. אל תהיו אטומים.

אדוני היושב-ראש, אבקש לנמק עכשיו הסתייגויות לתקציב משרד העבודה והרווחה. אחד הדברים שמדינת ישראל התברכה בהם עד לכינון הממשלה הנוכחית הוא שבמשק שרר מצב של תעסוקה מלאה. אגף ביטוח אבטלה הצליח לציבור סכומים גדולים מפני שמספר הזכאים ליהנות מכספי, גם בשנתיים האחרונות, לא עלה אף פעם על 500 מובטלים. נעשו פעולות רחבות של הכשרה מקצועית הן למבוגרים והן לנערים. עד 1977 היינו עדים להרחבת התחיקה הסוציאלית והודות לכך צמצם הפער בחברה הישראלית, עלה חלקם של העשירי רונים הנמוכים באוכלוסיה בהכנסה הלאומית והובטח מינימום וקיום בכבוד לכל אדם שלא היה באפשרותו להבטיח קיום מינימאלי לו ולמשפחתו. יש לציין בצער שהישיגים מרשימים אלה בתחום הבטחון הסוציאלי הולכים ומתכרסמים זה שנתיים בעקבות מדיניות הממשלה; והמצער ביותר הוא שמדיניות זו מתבצעת על-ידי שר העבודה והרווחה, לא פעם אמנם בניגוד לרצונו, אותו אדם שרשם לזכותו בעבר, בהיותו מנכ"ל המוסד לביטוח הלאומי. בזמן ממשלת גדולה מאיר, את הרמת הקול להגנת האוכלוסיה החלשה והיה לו חלק לא קטן בהרחבת ובהעמקת התחיקה הסוציאלית והרחבת הביטוח הלאומי.

כבוד היושב-ראש, אם נפנה מבטנו לכל אחד מהח"ח חומים שמדיניות הרווחה מתמודדת אתם נראה את הנסיגה שחלה בתחום החברתי. העוני העמיק, הסבל של הסובלים החריף, המצוקה גדלה וכל זה בתקופה שהממשלה הזאת פיזרה ביד גדיבה הקלות מרחיקות לכת לבעלי רכוש, לעשירים ולמתעשרים למיניהם. מדיניות היד הקמוצה, הגובלת לפעמים בהתאכזרות למצוקתן של רבבות משפחות הנמצאות מתחת לקו האדום של התזונה והקיום, מעוררת מחשבות נוגות אל נוכח ההקלות שניתנו, בהתחשב במצבם — במראות — לבעלי היכולת ובעלי המאה למיניהם. מתוך הנסיון שהצטבר בחודשים האחרונים יכול כל אזרח לתאר לעצמו אילו גזירות עוד היו גזורים על האוכלוסיה הנזקקת למדיניות הרווחה אם מפלגת העבודה ויתר מפלגות האופוזיציה לא היו עומדות על המשמר. ונאבקות בצורה בלתי פוסקת בללימת הכיסום ולמניעת האוצר מלהסתער על "המענקים הגדולים" שהביטוח הלאומי — — —

במקום להיטיב עמהם כפי שהבטיחה ממשלת הליכוד בתחילת כהונתה. משום כך, אדוני היושב-ראש, אני חושבת שטוב תעשה. הממשלה, ובמיוחד שר האוצר, אם תהרהר מחדש במעשה זו של ביטול הסובסידיה, אין די במימון שנוזק עכשיו, לפני החג, של הוזלת כמה מוצרי יסוד ב-15%. האם זו אינה סובסידיה? זו סובסידיה אבל זה לעג לרש. זה חד פעמי. ומה יהיה אחרי חג הפסח?

חיים קורפו (הליכוד):
זה מהחשבוניות שהממשלה חסכה.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
חבר הכנסת קורפו, אני מדברת עם שר האוצר עכשיו ולא אתך.

חיים קורפו (הליכוד):
אסור לי לקרוא קריאת ביניים? רק לשרים מותר?

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
בהחלט מותר לך אבל קריאת הביניים צריכה להיות קצת הגיונית. האם אתה חושב שזאת הטבה עם העם?

חיים קורפו (הליכוד):
האם יש לך מושג בכמה עלו מחירי מוצרי היסוד בתכנית הכלכלית של השר רבינוביץ בנובמבר 1975?

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
אמרת שתחקן את המצב.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
תסלח לי, חבר הכנסת קורפו, אתם כל הזמן אומרים לנו: אחרי שלושים שנה הביאה סוף סוף ממשלת הליכוד לכך שליטר חלב עולה 20.80 לירות ועוד היד נטויה. למה אנחנו עוד מחכים? האם זה הישג גדול? יבושם לך. אתה יכול לקנות ליטר חלב ב-20.80 לירות אבל יש כאלה שאינם יכולים לקנות את ליטר החלב. אתה יכול, חבר הכנסת קופמן יכול ורבים אחרים יכולים ורבים אחרים אינם יכולים.

חיים קורפו (הליכוד):
דאי שזה הישג. את אף פעם לא דאגת לאלה. את דאגת לאנשי "אל על", "סולל בונה". אלה היו מחוץ לתחום שלך.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
האם אני דאגתי ל"אל על"? איוו דמאגוניה זולה היא זו?

חיים קורפו (הליכוד):
לא את, הממשלות שלך.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
חבר הכנסת קורפו, האמן לי, זוהי דמאגוניה זולה. האם דיברתי פעם על שכבות מבוססות? למה לך להעיר לי הערה בצורה כזאת ולא במקום? הערה לא מתאימה ולא הולמת. מוטב לך שלא תעיר.

חיים קורפו (הליכוד):
ל"אגד" היה חבר כנסת ברשימתכם. זאת המציאות. אל תתעלמי מה.

שושנה ארבל-אלמזוליני (המערך):
האם בושה היא שחבר "אגד" יהיה חבר כנסת? האם

שר-האוצר י. הורביץ:

אני שבע רצון מההישגים שלי, לא ידעתי על ההישגים שלכם.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

גם אתה נהנית מהם. אדוני שר האוצר, אתה יכול להתכחש להישגים שאתה נהנית מהם?

זכורה לנו עוד המגמה של האוצר, שנתמכה על-ידי רבים מאנשי הליכוד, לפגוע בקיצבאות הילדים ובזכות המאבק שניהלנו נגמעה הגזירה — אך עלי להזכיר לכנסת שגם היום ירד ערכן הריאלי ב-36%—40% לעומת שנת הבסיס. לבי דאב על שר העבודה כאשר הוריד מסדר-היום את הצעתי להעלות את קיצבת הזיקנה והשאירים מ-16% ל-18%, כי גם שיטת העידכון החדשה, אם תאושר בכנסת, אין בכוחה להחזיר את ערך הקיצבה לבסיס של 16%. יש לציין בצער שבמסגרת התקציב מבטלת הממשלה את השתתפותה בענף ילדים ובענף נכות ומפחיתה את השתתפותה בענף זיקנה ל-10% במקום 15%. יש להצטער שבשיעורי דמי הביטוח הלאומי מטילה הממשלה על המבוטחים עול נוסף של 0.2% ובאותו זמן מקטינה את חלקם של המעבידים. יש להצטער שהממשלה הפכה את הביטוח הלאומי למס הכנסה ב', לגביית כספים וצבירתם, כספים שעומדים לרשותה והיא משתמשת בהם כאוות נפשה כאשר באותה עת ממשיכה רמתן של הקיצבאות לרדת ולהישחק והמבוטחים אינם מקבלים את הזכויות המגיעות להם על-פי חוק.

אדוני היושב-ראש, בתקופה של אבטלה הנמצאת במהלך של הרחבה והעמקה, שהביטוי לכך הוא גידול מספר דורשי העבודה וגידול בעומק האבטלה, עומד משרד העבודה מחוסר אונים ביצירת תעסוקה חלופית ובנתינת פתרונות קונסטרוקטיביים אלה שנפלטו מהעבודה, לחיילים משוחררים שטברם נקלטו ולעולים חדשים שטרם טעמו את טעם יום העבודה הראשון. מספר דורשי העבודה בחודש מארס מגיע ל-35 אלף ומספר המובטלים שישנה ימים ויותר בחודש גדל מאז חודש נובמבר, שבו נרשמו 1,407 מובטלים, בדצמבר — ל-2,467, בינואר — ל-4,945, בפברואר — ל-7,563 ובמארס עורכים כ-9,000 מובטלים. מספר מקבלי דמי אבטלה מגיע במארס ל-5,000 לעומת 3,300 בפברואר. אל מול מצב זה עומד משרד העבודה מחוסר אונים ביצירת תעסוקה חלופית ובנתינת פתרונות מתאימים. היו ימים שפיטמו את הציבור בהכרזות סרק שלפיהן הנפלטים מהשירותים ייקלטו בתעשייה; אך צחוק הגורל הוא שרוב רובם של המפוטרים הם מהתעשייה. הגירות שהונחתו על המשק היצרני ושגרמו לצימצום הייצור נתנו את אותותיהם בצימצום התעסוקה ובפיטורי אלפי עובדים, ובמצאיאות זו אין שום תכנית לימים הקרובים ואני מרשה לעצמי גם להגיד שאין אפילו מחשבה כיצד להתמודד עם הבעיה הזאת. במצב זה הפתרון הרצוי היה להרחיב את מסגרת ההכשרה המקצועית כדי לקלוט בה חיילים משוחררים ולהקנות להם מקצוע שאפשר יהיה להיקלט בו בעבודה. אבל הנה אנו מתבשרים על צימצום בתקציב המיועד להכשרה ולהסבה מקצועית, לקורסים השונים לגברים, לנשים ולנוער, מיותר להסביר לשר האוצר ולשר העבודה, שאני בטוחה שיש לו רגישות לנושא של נערים מחוסרי עבודה, על משמעות הצעד הזה. היום רשומים 4,000 נערים בשלכות העבודה לנוער, מבחינה תיאורית מתמצא שר העבודה בנושא יותר מכולם וייתכן שהוא יכול להגדיר ברורות את היחס בין מספר הנערים מחוסרי העבודה ובין עקומת עברייני הנוער. אך

השאלה איננה הידע התיאורטי של השר, שר העבודה או שרים אחרים. השאלה היא איך הסכים לקבל גזירה המחייבת אותו והאונסת אותו, בניגוד להכרתו ולמצפנו, לצמצם ב-800 את מספר הנערים ממשפחות הרוסות הנמצאים בפנימיות, הזקוקים לטיפולן ולחת להם לחזור לסביבה שהשפעתה השלילית עליהם ידועה לכולנו. איך יכול היה שר העבודה להסכים לביטול הארוחה החמה הניתנת לתלמידים בבתי-ספר לחניכים, ארוחה שהשר אלמוגי הנהיגה ושהיא בעלת חשיבות לא רק תזונתית אלא גם חינוכית ותרבותית? אדוני היושב-ראש, התברר לנו שכל המקומות במרכזים להכשרה מקצועית תפוסים ורבו התשובות השליליות הניתנות לפועלים הרוצים לרכוש מקצוע כי לא נעשה שום מאמץ להגדיל את מספר המקומות ללימוד מקצוע. הנכונות שהובעה על-ידי רשתות החינוך המקצועי ובעיקר רשת "עמל" לקיים קורסים להכשרה והסבה מקצועית בשעות הערב לא נוצלה ואחת הסיבות לכך היתה חוסר תקציב. רבותי, האם הדבר הזה איננו נוגד את האינטרס הלאומי ואת צרכי המשק של ישראל? האם נשלים עם כך שמספר מקבלי דמי האבטלה שיגיע החדש, אדוני שר האוצר, ל-5,000 יילך ויגדל בלי לעשות מאמץ שרוב רובם של מחוסרי עבודה אלה יופנו להכשרה מקצועית כאשר יובטח להם מענק מוגדל מקרן האבטלה?

חברי הכנסת, הקיצוצים בתקציב המיועד למעונות היום והפחתת מספר ילדי המצוקה הנזקקים למעונות ב-24%, עקב תשלום של אלפים לירות לחדש שהוריהם נאלצים לשלם ואין באפשרותם לעמוד בכך, הם עוול משווע. מאין הם ייקחו את הסכומים האלה?

תקציב הפיתוח של משרד העבודה והרווחה ב-1979 יירד בשני שלישים, מ-525.7 מיליון לירות בשנת 1979 ל-384 מיליון לירות ב-1980. תקציב הפיתוח במשרד העבודה והרווחה צריך לקפוא על השמרים? אם התקציב הזה לא יתרחב זו לא רק נסיגה אלא פגיעה חמורה במשרד, זוהי הריסתו.

שמענו שהממשלה החליטה שלא לפטר קשישים מ"המ"שקם" אבל הדבר אכן יבוצע ויפוטרו 800 קשישים.

שר-האוצר י. הורביץ:

בטלוויזיה מפטרים אותם.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

אז אני רוצה לשמוע ממך, אדוני שר האוצר, הודעה שלא יפטר קשישים מ"המשקם". בקריית-שמונה יש הודעה על פיטורים.

בשיקום יש ירידה ב-9%. ברשות חסות הנוער — ומי כמוני יודע את הבעיה הכאובה הזאת, באיזה מצב עלוב נמצאים הנערים שם — יש ירידה ב-14.7% ושמצתי סיפור מזעזע על אותו מעון "צופיה" שרצה הקצבה לאגף הנעול שבו בסך מיליון לירות כדי לשפרו וגאמר שאין מיליון לירות למטרה זאת. כוה המצב במעונות. בשירותים מרכזיים לנוער ישנה ירידה ריאלית ב-35% בה בשעה שכולנו מדברים על הנוער, על הצורך בבלימת הפשע בקרב הנוער ובמו ידינו אנו זורקים את הנוער הזה לזרועות עולם הפשע. אותו הדבר לגבי חניכות ושוליות, ירידה ריאלית ב-22%.

אדוני היושב-ראש, התקציב הזה הוא תקציב של אבטלה, תקציב העושה עוול לחלשים, תקציב אנטי-סוציאלי המגביר את התסיסה החברתית. אין לנו אמן בתקציב

לאזרחיה להגיע לקורת גג בכבוד וללא צורך להכניסם להתחייבויות וחובות כבדים שעלולים בבוא הזמן להביאם לפשיטת רגל. מדוע היה על השר דוד לוי לתקול את עצת אחיתופל של יועציו? האם תמיד נמצאים ליד דוד יועצי אחיתופל אלה? דירה בימינו היא מצרך חיוני וזה מחייב סובסידיה גדולה מצד המדינה. השר דוד לוי, כתושב עיר פיתוח, יודע באילו קשיים עומדים תושבי עיירות הפיתוח יום יום ושעה שעה. מדוע היה עליו להכביד עליהם כל-כך בנושא שכר דירה חפשי ומשכנתאות צמודות? הרי היקף הבנייה בערי הפיתוח בשנה זו שבה הוא מכהן הגיע ל-20% מהבנייה בכל הארץ ו-80% הנותרים נבנים במרכז הארץ. היכן הגשמת המדיניות של פיזור האוכלוסיה שעליה דיבר השר כה רבות וגאם בלהט כה חזק בכנסת השמינית? אני הייתי חבר עמו בכנסת השמינית וישבנו יחד גם בוועדת העבודה וזכורים לי נאומיו חוצבי הלהבות נגד מדיניות השיכון של קודמיו בתפקיד זה.

אני רוצה דווקא היום לנצל במה זו כדי להעלות על גס שר אחד ויחיד שקבע מדיניות חומש של שיכון, מדיניות ששינתה מהקצה אל הקצה את מצב האוכלוסיה שלנו, צימצמה בידועין את הבנייה במרכז הארץ לשליש ונתנה יתר עדיפות ליושבי הגליל והנגב תוך חיזוק ירושלים האחת. שר זה היה לא אחר מאשר אברהם עופר ייוכר לטוב. בחזונו ובמעורבותו הביא רוחוה לערי הפיתוח ועד היום אנו נהנים מפרי מדיניותו זו.

היום המציאות השתנתה. העדיפות חזרה למרכז האוכלוסיה הצפופים במרכז הארץ ולא ליתר המקומות כגון הגליל והנגב. חבל שהמדיניות הנוכחית נקבעה בזמן כהונתו של בן שגדל והתפתח בעיר פיתוח ועל זה אני באמת מצטער. דרישתנו כראשי ערי פיתוח היא שייבנו בתחומינו לא פחות מ-50% של כלל הדירות של השיכון הציבורי שנבנות במדינה. עלינו להבטיח שהיקף הבנייה הנעשית באמצעות חברות הבנייה המשכונות הציבוריות יגדל באופן משמעותי, כאמור. ללא התחייבות מצד חברות הבנייה הללו אין לאפשר הוצאת היתרי בנייה מצד משרד הבינוי והשיכון.

בניית דירות ללא תשתית של מוסדות ציבור שישרתו את הקהילה כולה לא תוכל להתבצע. אני עד חי, כראש עיר פיתוח, שלא ייתכן לאפשר בניית שכונה רק מדירות, ללא שירותים. הכיצד ייתכן שאין אנו מוצאים במפת הבינוי בנייה של מוסדות הציבור הללו? האם כך אנו רוצים להבטיח את גידול הדור הצעיר שלנו, ללא מועדון נוער, ללא בית-ספר, ללא גן ילדים, ללא פינת משחקים וללא מוסדות חינוכים אחרים? האם כך, אדוני השר דוד לוי, אנחנו נגדל ונפתח את "לדינו" הרי"מוסדות" אלה הם חיוניים להתפתחות התרבותית החינוכית כל-כך.

בעיית הבעיות בדורנו בתחום השיכון היא הקבוצות ללא צורה וללא ארכיטקטורה של הבניינים הציבוריים שלנו והבנייה של דירות בנות 50 עד 60 מ"ר בשביל זוגות צעירים ו-70 עד 80 מ"ר בשביל משפחות גדולות יותר בבתיים רבי קומות. מדיניות זו של בנייה מכשילה למעשה את הזוגות הצעירים, את ערי הפיתוח ואת המדינה כולה לטווח הקצר, הבינוי והארון. מה קורה עם הזוג הצעיר המתגורר בדירה צמודה זו? היא מגבילה את גודל המשפחה. הרי לזה אינו חותר שר הבינוי הנוכחי. האם אינה מהווה גורם מושך לערי הפיתוח. מדיניות זו אף מסכנת את יציבות המשפחה הצעירה. אדוני השר, הרי אתה יודע שבעיר הפיתוח גודל זה של דירות יוצר

הוא ואף לא ביכולת ליישמו. הוא לא יעמוד בשום פנים ואופן במבחן המציאות. משום כך אני מגישה את ההסתייגויות האלה לתקציב משרד העבודה והרווחה ואני מבקשת מהכנסת לאשרן ולדחות את אישור התקציב.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יעקב ז'אק אמיר.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, שוב שממה מסביב לשולחן הממשלה, למעט שר האוצר. שוב שממה —

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אתה וכו'. אני — — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

— בכנסת, גם מלפנים, גם מימין וגם משמאל, למעט אותם חברים הנמצאים פה. סיעת התחיה נמצאת כאן בהרכב מלא. אני מקווה ששמה יתאים לעם ישראל.

היום אנחנו דנים בתקציב המדינה, תקציב שצריך לכאורה להדאיג לא רק את נבחרי העם אלא גם את הציבור כולו כי זהו תקציב שבא להכביד עוד יותר על השכבות החלשות שבחברה הישראלית.

החלטתי לצאת היום משתיקתי ולבקר משרד שתליתי בו הרבה תקוות, משרד הבינוי והשיכון. נדמה לי שבתום שנותיים וחצי, ובמיוחד בתום שנה וחצי לכהונתו של שר הבינוי והשיכון דוד לוי, אין למשרד זה מאזן חיובי. הרבה הבטחות — מעט הגשמה. ולכן אתחיל את נאומי דווקא במשרד זה.

אני מבקש להעיר ולהאיר בנושא המדיניות של משרד השיכון. לעניות דעתי זו מדיניות שבאה להכביד על המשכנים לסוגיהם. אני אומר בכנות שצר לי שדווקא שר הבינוי והשיכון הנוכחי, מר דוד לוי, הוא זה שבמקום להטיב עם הנזקקים לשיכון, כגון זוגות צעירים הרוצים לעבור לערי פיתוח, תושבים החיים במצוקת דור קשה, נקט מדיניות של קביעת שכר דירה חפשי — שד"ח — ויצר בעצם הימים האלה מוקעה כבדה, תיסכול ורוגז רב אצל אותם האנשים שלהם הוא הבטיח שבאים להיטיב עמם. כעת הם נוכחו לדעת ששכר דירה חפשי קפץ מן הסכומים הראשוניים שנעו בין 700 ל-900 לירות לחודש לסכומי עתק הנעים בין 2,500 ל-4,000 לירות לחודש. סכומים אלה מגיעים ל-35% משכרו של עובד מקצועי ול-60% משכרו של פועל בענפי הטקסטיל וההלבשה. אותם אנשים שעברו לדירות חדשות בשכר דירה חפשי באים בטרונות ודורשים להשיבם לדירותיהם הקודמות בשכר דירה "עמידרה". נושא שני שעלול לגרום בעוד שנותיים-שלוש לתסיסה חברתית קשה עד התפוצצות הוא המשכנתאות הצמודות. אמנם ידוע שחלק מהמשכנתאה אינו צמוד. אך אם ניקח בחשבון אותם הסכומים הצמודים הנעים בין 200 אלף לירות עד 600-700 אלף לירות. והם עלולים לתפוח בעוד שנותיים-שלוש לסכומים אסטרונומיים של שלושת רבעי מיליון לירות עד מיליון או שניים, האם זוג צעיר המתחיל לבנות את קו משפחתו יכול לעמוד במעמסה נוספת זו? מעמסה זו עלולה להטיל עליו עול כה כבד עד שהוא לא יוכל לשאתו בזמן מן הזמנים.

חבל שהשר דוד לוי איננו באולם כי יש לי אליו כמה שאלות: מדוע דווקא הוא נקט מדיניות שהיא כה מכבידה על אותם אזרחים נזקקים? מדינה נאורה חייבת לסייע

את צה"ל לחזק את הישגים, לפתח אותם, להתיישב בהם, להתגורר בהם ולחזקם מבחינה חברתית דומני שאנחנו לא נושיע. הנה בונים שני שדות תעופה ברמת מטרד. הביאו חברות אמריקניות לבניית השדות. אנשינו לא עובדים שם. אנשינו הוכיחו את יכולתם המקצועית, את דבקותם ביעדי הפיתוח ובנו מדינה לתפארת. דווקא בתקופה זו אנחנו חייבים לנטוש יעדים אלה ולהעבירם לידיים זרות? אני רוצה גם להתעכב על נושא שדה התעופה בתל מלחתה. תל מלחתה יכול לפתור בעיה חשובה מאוד של שדה תעופה שני אלטרנטיבי לשדה התעופה בלוד. צריך להתחיל בעבודה. יש שטחים משותפים ונקיים, אתה יודע למה אני מתכוון. יש צורך לזרז את בניית האינפראסטרוקטורה בשדה התעופה הזה, הוא חיוני למדינה כשדה אלטרנטיבי לשדה בלוד. כוחות ישראלים יכולים לשאת במשימה הזאת.

ליד דימונה נקבע אתר תעשייה ארצי — עוד בממשלה הקודמת, והממשלה הזאת חיוקה את ההחלטה — אתר תעשייה היכול להציע מאות דונאמים לתעשייה הכבדה חזקה לקרקע. הנה בין דימונה לבין ירוחם יש כבר תשתית — כבישים, ביוון, חשמל, מים. צריך רק להעביר את התעשייה הזאת. על ידנו יש 50 אלף דונאם נקיים, מגודרים, שמורים על-ידי כוחות חיוניים, ואינני רוצה לומר מי הם הכוחות האלה כדי שאנשים לא יפלוש לשטחים האלה. השטחים ריקים, טרם התחילו בעבודה בהם. דומני ש-50 אלף דונאם אלה המיועדים לתעשייה צבאית יכולים לשחרר את מרכז הארץ מסכנה של התפוצצות. יש להעביר אותה לגב. כראש העיר דימונה אינני חושש להיות קרוב לתעשייה הזאת, במרחק של 15 עד 20 קילומטר. יש תכניות שונות. ישנה תכנית הימים, אחת התכניות הגדולות ביותר שיכולה להיות לעם ישראל לאחר הביצוע של קו המים כינרת-גלב. צריך להתחיל בתכנון. הכנסת וועדותיה המליצו המלצות. אני קורא לשר האוצר לקחת תחת חסותו פרויקטים לאומיים שיביאו גאווה למדינה הזאת. לדעתי יש מה לעשות בתחומים אלה. למה אני אומר זאת? יש מצב מסוכן לגורל השטחים בגלב. אני מציע לממשלת ישראל, במלואה, לטוס בכמה הלי-קופטרים ולראות מה קורה בגלב. לא יתואר דבר כזה במדינת חוק. השתוללות, גזילת אדמות. אין מי שיאמר מלה. אין מי שיעמיד אנשים לדיון.

אמנון לין (הליכוד):
גם בגליל.

יעקב זאק אמיר (המערך):
אני מסכים, גם בגליל.

אין ממשל. צעירים בדימונה יכולים מחר להתעורר, לעלות על גבעה ולכבוש אותה. דינם כדון אחרים. פשוט מאוד. למה אני לבדי צריך להיות רע ולומר לאותם השכנים הבדואים שהם עושים מעשים בלתי חוקיים? יש ממשלה בישראל. התרעתי על כך. הנושא נמצא בדיון בוועדת החוץ והביטחון. אני מקווה שיושב-ראש הוועדה יתפנה לזמן את האנשים לדיון. אני מדבר אל ידידי, חבר הכנסת ארנס, שקורא עכשיו נאום בעיון. לא הקשבת לדברי. הנושא הועבר אליך, הנושא של גורל הקרקעות בגלב.

אמנון לין (הליכוד):
אילו קרקעות?

פוטנציאל של אוכלוסיה מתוסכלת, חסרת בהירות ותחושת בטחון ביחס לעתידה. אדוני היושב-ראש, במישור של המדינה יוצרת מדיניות זו ניידות לכיוון המנגד, מעיר הפיתוח לעיר הגדולה; כן היא מסכנת באופן בולט את התשתית האנושית החיונית כל-כך לעיר הפיתוח. אדוני השר, אני מבקש ממך נקוט גישה חדשה שתוכל להעמיד לרשות אותם הווגות הצעירים, עוד בשלבים הראשונים של דרכם, דירות גדולות שיבטיחו יציבות והתבססות לתקופות ארוכות יותר.

נושא נוסף שהנני מבקש להעלות הוא היקף הסיוע לרכישת דירה במסגרת מערכת התמריצים. עלינו להבטיח שתנאי הסיוע יגיעו בין 85% ל-95% מעלות הדירה תוך מתן עדיפות ברורה לסוגי ערי פיתוח שלנו. אדוני היושב-ראש, יש לבטל את מדיניות ההצמדה של ההלוואות למשכנתאות ולהגדיל את המענקים הניתנים לאלה שיישבו בעיר הפיתוח לפחות עשר שנים רצופות בפועל ולא חמש שנים כפי שנותנים היום. בנושא זה אני רוצה דווקא להכביר. גם בנושא הברקה והפיקוח חייב לבוא שינוי. עלינו להבטיח שהדיווחים, יגיעו באופן שוטף לרשות המקומית שבתחומה קיימת פעילות של בנייה ציבורית. במשותף עלינו לאתר את האוכלוסיות העוזבות את הישוב לפני תום התחייבויותיהן ולהחזיר למדינה את המענק שממנו הן נהנו. אין לאפשר מצב שהתמריץ יהפוך לגורם שלילי ולכן בקרה זו היא נחוזה ביותר. האמת היא שיש להדגיש כי על משרד הבינוי והשיכון לבטל לאלתר את מדיניות שכר הדירה התפשי שפשטה את הרגל. אני עוד זוכר את מאות התושבים שהגיעו לעיריית דימונה ובפיהם כאב גדול אחד כאשר בחודש אחד היו צריכים לשלם קרוב ל-2,500 לירות לחודש במקום 750-900 לירות. כמו כן, יש לעשות כל מאמץ לשחרר את המשתכנים מנטל המשכנתה הכבדה העוליה, כאמור, בעוד כמה שנים לגרום לתסיסה חברתית כה חריפה עד ששום ממשלה לא תוכל להרגיעה ללא ביטול גזירה זו. אנחנו יודעים מה קרה ב-1962 כאשר הממשלה הכרזה לבטל הצמדה זו. לכן כדאי לבצע דבר זה עוד היום. על כן יש ביכולתך, אדוני השר, להביא היום לשינוי. אני קורא לך מעל במה זו לבטל את ההצמדה הזאת שאין לה מקום במציאותנו, במיוחד כשישעורר האינפלציה עוברים את שלוש הספרות. אני אומר לאדוני השר, יעשה זאת כעת ואל ידחה למחר כי מחר ממשלה אחרת תצטרך, על כרחא, לבטל גזירות אלו שנפלו על הציבור בשנה זו כיוון שתשוכנע שאין הציבור יכול לשאת נטל זה לאורך מימים.

אני רוצה, אדוני היושב-ראש, לדבר על נושא עצירת הפיתוח. עצירת הפיתוח בארץ כמוה כעצירת האוויר לנשמת האומה. אי-פיתוח-פירושו-נסיגה. אנחנו רואים היום במקומות שונים בארץ, במיוחד במקומות החלשים, גיצנים ראשונים של אבטלה.

תכניות גדולות היו מנת חלקנו, כתושבי הנגב, עם ההיערכות החדשה של צה"ל בגלב. אדוני השר, עשייה זו עלולה להיות בוכייה לדורות. צה"ל, נערך, עומד בלוח הזמנים, כליו עובדים וחורשים אבל ערי הפיתוח באזור הזה — אילת, מצפה רמון, ירוחם, דימונה, ערד ובאר-שבע עלולות למצוא את עצמן בעוד שלוש-ארבע שנים בפני שוקת ריקה ללא פיתוח, עויבה ויצירת מוקדי תסיסה חברתיים. הייתי מבקש היום מאדוני השר לבוא לסירי בישובים האלה ולראות ממה אנחנו נהנים. במאמר מוסגר אני אומר, לא הייתי רוצה לספר על המציאות הזאת מעל במת הכנסת, כיוון שאין זה לכבודה. לכן אם לא נכריח

יעקב זאק אמר (המערך):

היו"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות להשיב למסתייגים ליושב-ראש ועדת הכספים
חבר-הכנסת שלמה לורינץ.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, למעשה במקום למקם את ההסתייגויות לגופן ניהלו חברי הכנסת דיון כללי שכלל דיון מדיני, דיון על מדיניות חוץ, על מדיניות חברתית, על מדיניות כלכלית — דיון כללי על התקציב וכל מה שסביב התקציב. אני חושב שהשיטה הזאת אינה טובה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אציע לעצמנו לחזור לשיטה של השנים הקודמות. אני גורס "חדש ימינו כקדם", אם נחזור לשיטה שהיתה תהיה בכך ברכה. חברי הכנסת הוותיקים ודאי זוכרים שבקריאה שנייה הדיון היה על כל משרד ומשרד ולפיכך נימקו את ההסתייגויות מבחינה עניינית לגופם של דברים והמשיב היה יכול להשיב לגופם של דברים. אחר כך התקדמו והתרחקו מהתכלית. עשינו קבוצות של משרדים — משרדים של רווחה, משרדים כלכליים — ואז היתה כבר מדיניות של מעין חזרה על הקריאה הראשונה. השנה, זו הפעם הראשונה, כללנו את כל התקציבים יחד. במשך כשש שעות וחצי נימקו ההסתייגויות. אני קובע שלמעשה אף אחד לא טרח למקם את ההסתייגויות לגופן.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

לא נכון. אני מבקש סליחה לפחות לגבי.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אני מוכן לתקן את עצמי ולהגיד: עם מעט מאוד יוצאים מן הכלל. בדרך כלל היה זה דיון כללי שלקח יותר זמן מאשר הדיון הכללי בקריאה הראשונה.

אדוני היושב-ראש, אין זה מחובתי ואין זה מתפקידי להשיב על הבעת עמדות פוליטיות מוצהרות. חבר-הכנסת יעקבי הקדיש כמעט את כל נאומו להתנגדותו לממשלה ולראש הממשלה. נדמה לי שבעניין זה לא היה צריך להגיש הסתייגות ולנמקה. הוא עושה זאת בכל הדוגמות, בדיון מדיני ובדיון אחר. ולא כאן המקום להגיב על דבריו או על דבריהם של חברי כנסת אחרים שהיו בבחינת גנרל-דבאטה. אני אשיב רק לגופם של הדברים ואף זאת לא במסגרת ויכוח כלכלי אלא בכל הנוגע לעובדות כי אינני רוצה שהדבר יתפרש כשתיקה כהודאה דמיא. אני אִיפוא על העובדות.

חבר-הכנסת בר-לב הביא מספרים רבים. אביא רק דוגמה אחת עד כמה חבר-הכנסת בר-לב לא דייק. אני מצטער שהוא איננו נוכח כאן עכשיו, ואיני יכול לפנות אליו בלשון שאלה. הוא שאל מדוע ביטול כל מיני מסים של עשירים והשאירו אותם לדלת העם. חברת הדוגמאות שהביא היתה עניין מס עזבון. הוא אמר שמי שירש עזבון של 10 מיליון לירות ומי שירש עזבון של 10,000 לירות, שניהם משלמים אותו סכום. לא יכולתי להתאפק ושאלתי בקריאה ביניים — דבר שאינני מרבה לעשות — איך ייתכן שעל 10 מיליון לירות ועל 10 אלפים לירות ישלמו אותו מס? הוא השיב שהוא התכוון לשיעור הא-חיים המוטל יחסית על העזבון. חבר-הכנסת בר-לב, כל מה שאמרת בטעות יסודו. לא דוברים ולא יער. לא רק שלא הכבדו על דלת העם —

יחזקאל זכאי (המערך):

היטיבו עמה.

אני אומר את הדברים ללא חשש. הנושא צריך לבוא לדיון בוועדה. זו בעיה חמורה. יש לזמן את האנשים שיש להם מידע בנושא. אולי אפשר לקחת את הוועדה, אם לא את הממשלה, לסיור באזור במטוס כדי לראות מה מתרחש בשדות הנגב.

משה ארנס (הליכוד):

ממתי ההצעה?

יעקב זאק אמר (המערך):

מלפני שבועיים-שלושה. השר שרון, הציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

בנושא התיירות אומר מלה טובה לזכות השר פת. היינו בימים חמישי-שישי האחרונים באילת. ראינו תנופת פיתוח בתיירות. היתה זו מדיניות טובה מאוד, לדעתי, לרכוש את כל המשאבים בעיר אחת, לבססה ולהביאה לאפשרות של נשימה. כאשר היתה יושב-ראש ועדת הכלכלה, אדוני השר, העליתי הצעה לסדר-היום בעניין עתיד העיר אילת כאשר שלושת המקורות הטבעיים של העיר נסתמו לחלוטין. הצעת אז לקרב אותה למרכז הארץ. אתה זוכר את כל ההמלצות. שר התיירות נתן את הדחיפה בנושא התיירות. תענוג לסייר ברחובותיה של אילת. כך צריך לעשות גם בצפת ובטבריה. יש "להרים" את הנושא בצורה מאסיבית. אני מקווה גם שלאחר הגשמת תכנית הימים תיהפך גם דימונה לנקודה תיירותית.

אנחנו נסוגים, לצערי, מסיני. אין מה לעשות. אולי השלום חשוב משטחים. לכן אין מנוס מכך.

הדברים האחרונים שאני רוצה לנגוע בהם, לפני שאסיים את דברי, קשורים לביטול הסובסידיות ולקיצוצים למיניהם. אדוני היושב-ראש, כאדם הרגיש במיוחד לנעשה בשכונות ולתנאי האוכלוסיות החלשות אני רוצה להגיד שלקמץ ולקצץ בתקציב משרד העבודה והרווחה היום זה עוול לאומי. אינני מתבייש לומר זאת. פירוש הדבר פגיעה בחלשים, פגיעה בקשישים, בעוורים ובחירשים שלהם לא נוכל לפתוח מועדונים. השירותים שניתנו להם ייפסקו. זו בעיית הבעיות.

בעיה אחרונה שרצוני להעלות היא הפגיעה בשירות אוניברסאלי חשוב בבת-הספר, בהזנה, היום, לצערי — אני אומר זאת בכאב, כראש עיר — מצמצמים בצורה דראסטי את שירותי ההזנה בבת-הספר. גם בדימונה צימצמו שירותים אלה ב-50%. לא שהעירייה החליטה לצמצם או לבטל אלא להורים כבר אין אפשרות לשלם אותן 300-500 לירות בעד ארוחות ילדיהם. לכן זה מצטמצם ותקציבי העירייה תופחים. נושא זה של שירותי ההזנה בבת-הספר חשוב במיוחד לאור המדיניות של יוחא"י — יום חינוך ארוך — בעיקר בשכונות המיועדות לשיקום. דומני שהמדינה, הממשלה, חייבת למצוא את התקציבים המתאימים כדי שלא לפגוע בשירות חיוני זה לילדינו.

מנסים לבלום את האינפלציה אבל לצערי אין מדיניות מוצהרת, אין חשיבה כיצד לעצור את האינפלציה הדוהרת והגואה. ממשלה זו כל הזמן יורה מהמותן. אין לה צוותי חשיבה. היא אינה מנהלת את המדינה. זה לרעת עם ישראל. אני יכולה למשל, אם אינה יכולה לתפקד ואם אינה יכולה לתאם בין שריה תעשה טובה לעם ותשחרר אותו ממנה ויפה שעה אחת קודם.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אני מסכים אתך בעקרון שצריך לחת תקציב לבריאות העם. אבל החלב, תוצרת החלב, השמן והלחם, גם הם כלולים בבריאות לעם.

(חבר הכנסת שלמה הלל קורא קריאת ביניים)

הקשבתי להנמקת ההסתייגויות שש שעות ומחצית השעה ואשיב במשך 20 עד 30 דקות לכל היותר.

לא ייתכן לטעון מצד אחד "אינפלציה עליך ישראלי" ושעל כן יש לבלום את ההזרמה ומצד שני לנהוג כדאשחקד, להמשיך בסובסידיות ללחם, לחלב, לרשויות המקומיות ולקופות החולים. ועל כך היתה ההסתייגות.

חבר הכנסת הדר, שכנראה אצלו זה עניין משפחתי — ויסלח לי אם אומר זאת — להיות ריאליסטי ולראות את המציאות כמות שהיא ולעמוד על המשמר שלא יהיה ביוז, בהסתייגות שלו הציע דבר קטן, להוסיף 1.2 מיליארד לירות לסיבסוד החלב וזאת נוסף על 2.5 מיליארד לירות הקיימים. "אין קליינקייט". כמו כן הוא מציע להוסיף 500 מיליון לירות, כלומר חצי מיליארד, לסיבסוד עוף וזה נוסף ל-1.3 מיליארד לירות. חבר הכנסת הדר, היות שאנחנו מתקרבים לליל הסדר אנחנו שואלים שאלות וקושיות. ואני שואל אותך: מאין? מאין אתה מציע לקחת 1.8 מיליארד לירות רק לסיבסוד של שני הדברים האלה, החלב והעוף?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אפשר לקחת מההתנחלויות.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

את זה אתה יכול להשיב, חבר הכנסת וילנר. חבר הכנסת הדר אינו יכול להשיב כך. לפי השיטה המקובלת עליך, וזאת השיטה של שר האוצר, כאשר מציעים תוספת במיוחד בסכומים אסטרונומיים כאלה של 1.8 מיליארד לירות, צריך לומר היכן אפשר להקטין באותם סכומים. אני חושב שמן הדין היה, כאשר הצעת להוסיף 1.8 מיליארד לירות וזה רק בסעיף אחד של סיבסוד, שתאמר מאין לקחת אותו. ואינני נכנס לוויכוח כלכלי, האם זה מוצדק —

עמם הדר-הורביץ (המערך) :
זה מוצדק.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

— האם זה לא מגיע לארצות שכנות, גורם לביזבוז וכי'. אינני מתווכח על זה, עמדתי רק על עניין חסכום. ואני מסיים עניין זה ושואל : מאין?

לא אכנס לוויכוח עם חברי הכנסת גרוסמן וכ"ץ. כל לבי לגליל ואני מסכים אתך, חבר הכנסת גרוסמן, אני רק רוצה לתקן את המספר. אמרת שמוזרמים כ-6 מיליארד לירות במחירי 1979 להתיישבות בשטחים. אני רוצה לתקן ולומר שמדובר במחירי 1980 וזה הבדל של 65%. לגופו של עניין, זה נושא לגיטימי לדיון. אני חושב שבועדת הכספים ובכל פורום, והכנסת בכלל זה — והיו הצעות לסדר-היום — יש לדון על נושא העדיפויות, מה עדיף על מה.

שמאל מולידאנו (התנועה לשינוי ויוזמה) :
מה דעתך?

היטיב, ואתה תאמר זאת יחד אתי אם יש לך זכרון טוב. אנו ביטלנו מס עזבון עד לסכום של 5 מיליון לירות. כל מי שירש לא 10,000 לירות ולא 500,000 לירות אלא עד 5 מיליון לירות — ואין המדובר על עשירי העם אלא על עמך — פטור ממס עזבון. ולכן ההכנסה ממס עזבון קטנה יותר, כי השכבות הרחבות אינן משלמות עכשיו מס עזבון.

יחזקאל זכאי (המערך) :

בני דלת העם שמתים משאירים ליורשיהם 5 מיליון לירות ולכן הם נהנים.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

חבר הכנסת זכאי, מדובר על פטור על סכום שעד 5 מיליון לירות. מי שירש 100 אלף לירות או 300 אלף לירות או דירה ששווה מיליון לירות או שני מיליון לירות יהיה פטור ממס עזבון. אתה ואני יחד עם כל חבריך במערך היינו בעד תיקון זה בחוק. לעומת זאת בעבר היו יורשיהם של העשירים — ואינני רוצה להזכיר שמות — שירשו עשרות מיליוני לירות ולא שילמו מס עזבון כי אלה שיכולים להוריש מיליונים רבים, עשרות מיליונים, יודעים את המאניפולציות שאפשר לעשות, הם יודעים איך לתת מתנות בעודם בחיים. במלה אחת, אם כל מה שאמר חבר הכנסת בר-לב מדויק כמו מה שאמר בעניין מס עזבון הרי היפוכם של הדברים הוא הנכון.

חבר הכנסת מלמד איננו כאן עכשיו. הוא הציע הסתייגות מקורית ביותר. הוא הציע לבטל את מימון המפלגות ושהמפלגות תשלמנה קנס על כל הנזק שגרמו ביישוב פיתחת רפיח וימית. הרעיון הוא מקורי ואני משבח אותו. אינני יודע מה ישיבו במפלגות שלו.

עמם הדר-הורביץ (המערך) :

אתה גם לא יודע מה היה אומר חבר הכנסת מלמד.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אני חושב שהוא ביטח את עצמו אצל חבר הכנסת אליהו שההסתייגות שלו לא תעבור כאן.

אולם אני חושב שגם אם המפלגות היו משעבדות את המימון שהן מקבלות ל-200 שנה הן לא היו מסוגלות לשלם את הנזקים שבהם הן מואשמות זו על-ידי זו, והמדובר איננו רק בנזקים כלכליים. אם אני מביא בחשבון את הנזקים הרוחניים הנגרמים על-ידי העברתם של ילדים על דתם על-ידי חינוך בלתי מתאים הרי נזקים אלה ודאי שאף אחד לא יוכל להעריך ולא נוכל לצאת מן העניין של תשלום פיצויים על תקלות.

חבר הכנסת פדר, ידידי, טענת שרוצים להרוס את קופת החולים. נכונים המספרים שהבאת שיש ירידה של 30% בהשתתפות הממשלה בתקציבי קופות החולים. אבל כלום לזה ייקרא הרס קופת חולים? אם אתה זוכר מהי הסובסידיה שהממשלה מזרימה לקופות החולים, בוודאי תסכים אתי שהסכום הוא 3.3 מיליארד לירות. ואני שואל אותך כאדם אובייקטיבי, בזמן שמקטינים ומבטלים טוב-סידיות לחלב ולתוצרת חלב, ללחם, לשמן —

נפתלי פדר (המערך) :

הבריאות קודמת לכול. לפני שנה היה סכום ההשתתפות של הממשלה בתקציב קופת חולים 2.1 מיליארד לירות והשנה — — —

אני מברך אותו שימשיך לתרום מסגולותיו לכנסת ולוועדותיה, אין לי ספק שכך יהיה. לגופו של עניין, הוא טען שהממשלה חייבת 3.2 מיליארד לירות לרשויות המקומיות. אני חייב לחקן אותו. נכון שבמספר הזה נוקבות הרשויות המקומיות, קרי התובעות. הן טוענות שחייבים להן 3.2 מיליארד לירות. אבל מה לעשות והנתבעת, הממשלה, אינה מודה בזה. זה כבר דיון ישן נושן ואין לדבר סוף.

משה עמאר (המערך):

היא שותקת ושתיקה כהודאה.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

היא אינה שותקת. היא אינה מקבלת זאת, היא דוחה את זה. אבל אני מסכים עם חברי הכנסת חשאי בדבר אחד והוא שיש לשים קץ לוויכוח הזה. חייבים לקבוע אם הממשלה חייבת, כמה היא חייבת, ואת הסכום שהיא חייבת יש לשלם מיד. כי היום אסור לגרום לכך שהרשויות המקומיות ייקחו הלוואות בריבית של יותר מ-100% או במטבע חוץ. טענתי זאת כבר בוועדת הכספים בכמה הזדמנויות. אך אני חייב לציין שאשמות בזה גם הרשויות המקומיות אשר התקציב שלהן אינו מסתיים בזמן וגם הן גורמות קשיים בעניין זה שהתקציב שלהן אף פעם לא סגור. אני הייתי מציע להן לסיים לפני הגשת התקציב בסכום יותר קטן, להתפשר אבל לברך על המוגמר ולא להשאיר פתח לוויכוח, שאין לו סוף, על מיליארדי לירות כאשר הרשויות חיות באשליה שיקבלו את הסכומים האלה ולמעשה אין קול ואין קשב ואין כמעט סיכוי שיקבלו מהם משהו.

משה עמאר (המערך):

האם הדברים האלה נאמרים על דעת שר האוצר?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

הדברים האלה נאמרים על-ידי יושב-ראש ועדת הכספים, אני בטוח שעל דעתם של כל חברי ועדת הכספים כי אנחנו קבענו את העקרון הזה כמה פעמים. ואני מאמין ובטוח ששר האוצר מסכים לדברי. הוא יושב כאן, הוא יכול לעלות לבמה ולהביע דעה אחרת אבל אני מאמין ובטוח שהוא מסכים לדברי. מה שחייבים חייבים לשלם ולא לסחוב אבל השאלה היא מה חייבים.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי יוזמה):

זה שיושב-ראש ועדת הכספים היום אינו יודע מה חייבים רק מראה שאין כל התעניינות במה שנעשה. בשלב טון המקומי וזה מאוד כואב.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני הנכבד, קיימנו כמה ישיבות יחד עם הרשויות המקומיות —

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי יוזמה):

לקיים ישיבות זה לא מספיק.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

— ואיש מאתנו לא מצא את ידיו ואת רגליו. הפער כל-כך גדול בין התביעה ובין הטענה הנגדית שעד היום לא יכולנו לצאת מן העניין הזה.

עם חברי הכנסת אמרי רון ועם חברי הכנסת ז'אק אמרי — אך בעיקר עם חברי הכנסת אמרי רון שעסק במספרים — שטענו שמאז הצמידו חלק של ההלוואות הניתנות כמשכנתאות על-ידי משרד השיכון הרי שדווקא זוגות

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

כשנקיים דיון כזה אביע גם את דעתי. לא אעשה זאת כשאני משיב בשם הוועדה למסתייגים.

חברי הכנסת אלגרבלי, אתה דיברת בלהט — ואני מסכים איתך — ושאלת איזו הצדקה יש לכך שבשנה זו עמד קנה 130 אלף טלוויזיות, בחלקן צבעוניות. זה ביובזו כסף משווע, בחלקו הגדול במטבע חוץ. אבל ידידי חברי הכנסת אלגרבלי, אני יודע שאתה מקורב למקורות, אגיד לך מה הסיבה. את זה אי-אפשר לעצור על-ידי החלטת ממשלה. הסיבה לכך היא אחת, זה קורה משום שהפסיקו ללמוד דף גמרא, פרק משניות, עין יעקב בבתי-המדרש, כפי שהיה עוד לפני חמישים-שישים שנה, והמירו את זה בטלוויזיה הקלוקלת.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

"בארות נשברים".

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

"בארות נשברים". בשביל אלה שלומדים דף גמרא הטלוויזיה מיותרת; הם אינם צריכים את הטלוויזיה ואינם מבזבזים מטבע חוץ.

(חברי הכנסת גדעון האוזנר קורא קריאת ביניים)

חברי הכנסת האוזנר, אף אחד מאותם בוחרים שאני מייצג, ומספרם מגיע ל-70 אלף איש לערך, לא קנה טלוויזיה צבעונית.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אף אחד?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אולי אחד. אבל שניים — לא.

שמעאל מולידאנו (התנועה לשינוי יוזמה):

יש בטלוויזיה "פסוקו של יום".

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים):

אנחנו מוותרים על זה. את "פסוקו של יום" אנחנו מוכנים ללמוד מהמקור. זה יותר בריא ויותר משפיע.

בקשר לתהיל"ה — תכנית השכלה יהודית ללומד המ"בוגר — וביעור הבערות אנחנו מקווים לעשות משהו.

בקשר ללשכות סגן השר ארידור והשר נסים טען חברי הכנסת אלגרבלי שתקציבן גדל פי שלושה. זה נכון מבחינה נומינאלית; מבחינה ריאלית זה רק 75%. לעומת זאת יש הגדלה ממשית בלשכות של סגן ראש הממשלה יגאל ידין. שם יש הגדלה מ-6.3 מיליון לירות ל-52 מיליון לירות. אבל על כך חברי הכנסת אלגרבלי ודאי אינו חולק כי כאן נכלל העניין של שיקום השכונות.

חברי הכנסת רוזווליו התווכח מעל במת הכנסת האם אפשר לקצץ מתקציב הבטחון. אני חושב שאין לנהל את הוויכוח הזה מעל במת הכנסת. אתה חבר בוועדת החוץ והבטחון, יש לנו ועדה משותפת, אפשר לקיים שם את הוויכוח הזה. אני תמיד מכבד את דעתך. אם אתה אומר, בוודאי צריך לשמוע את הדברים בכל מידת ההקשבה ולדון לגופו של עניין, אבל לא בכנסת אלא בוועדה.

אשר לתקציב משרד החוץ — זה דיון פוליטי.

אני רוצה להתייחס לדברי חברי הכנסת חשאי. אני מברך אותו להופעתו הראשונה, הופעה מרשימה. ראינו אצלו ידע ונסיון במישור המוניציפאלי וגישה מקצועית.

מאמינים בני מאמינים ואני בטוח שגם במה שנוגע לכל-כלה, הן במה שנוגע לכלל והן במה שנוגע לפרט, אם נמשיך ללכת בדרך הנכונה הרי שנוכל להבריא את הכלכלה. אדוני היושב-ראש, אני מסיים : אם הייתי מחבר את המספרים ורואה בכמה היה עולה סכום כל ההסתייגויות אני חושב, אדוני שר האוצר, שבמאה מיליארד לירות לא הייתי יכול לכסות את הסכומים שההסתייגויות. ואני שואל : איך זה ייתכן, חברים מסתייגים, תרתי דסתריו כזה, ובעברית פשוטה — דבר והיפוכו ? מצד אחד לטעון : אינפלאציה עליך ישראל, יש לעצור את האינפלאציה, את התזרמה ; אבל, מצד שני, להוסיף לרווחה, לשיכון ולכל הדברים הטובים ; אני חושב שאם אנחנו, אדוני היושב-ראש, נציע שהמסתייגים יסדרו בינם לבין עצמם, אפילו במפלגה אחת, בתוך המערך — אם עדי אמוראי ועמוס הדרי יסדרו ויתקונו עם נפתלי פדר ועם שושנה ארבל-אלמזוליני ; אלו מציעים להקטין את האינפלאציה ואלו מציעים להוסיף לתקציב — הרי שנגיע למסקנה ההגיונית שהכול על מקומו בא בשלום והתקציב המוצע, לפי המציאות של היום, הוא התקציב הנכון. לכן אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לדחות את כל ההסתייגויות.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות שהוגשו על-ידי חברי הכנסת, נתחיל בסעיף 01 — נשיא המדינה. לא נזכיר סכומים כדי שלא יהיה בילבול. לסעיף זה, הסתייגות לחבר הכנסת תופיק טובי.

ה צ ב ע

התיקון של חבר הכנסת ת. טובי לסעיף 01 לא נתקבל.

סעיף 01 — נשיא המדינה — כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת. טובי לסעיף 02 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ק. כהנא לסעיף 02 לא נתקבל.

סעיף 02 — הכנסת — כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת י. זכאי, ז. כ"ץ ונ. פדר לסעיף 04 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ת. טובי לסעיף 04 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ. פעיל לסעיף 04 לא נתקבל.

ההצעה של חברת הכנסת ג. כהן אחרי סעיף 08 לא נתקבלה.

התיקונים א—ט של חבר הכנסת מ. שמיר לסעיף 04 לא נתקבלו.

התיקון של חבר הכנסת ק. כהנא לסעיף 04 לא נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת מ. אלגרלי לסעיף 04 לא נתקבל.

סעיף 04 — משרד ראש הממשלה — כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר הכנסת ח. גרוסמן, י. זכאי, ז. כ"ץ ונ. פדר לסעיף 03 לא נתקבל.

סעיף 03 — חברי הממשלה — כהצעת הוועדה, נתקבל.

צעירים ואחרים הפסיקו לקחת הלוואות, והדברים התפרסמו לפני שהם השמיעו אותם מעל במת הכנסת בעתון "מערב" ובשאר העתונים, לא אחותך אלא רק אגיד את המספרים : בשנת 1978 לקחו הלוואות 9,380 משתכנים, וזוגות צעירים ואחרים ; בשנת 1979 לקחו הלוואות 9,185, זאת אומרת, בדיוק אותו המספר.

אמרי רון (המערך) :

כמה לקחו בחודשים האחרונים ?

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

בחודשים האחרונים, חבר הכנסת אמרי רון, המספרים הולכים וגדלים : בחודש יולי, החודש שבו התחילו להצמיד חלק של המשכנתאות, מתוך 666 מקבלי משכנתאות לקחו את המשכנתה הצמודה רק 148 איש ; חודש אחר כך, מתוך 698 — תשיים לב למספרים — לקחו את ההלוואה הצמודה 489 איש ; בחודש ספטמבר מתוך 877 לקחו 720 ; בחודש אוקטובר, מתוך 860 לקחו 743 ; בחודש נובמבר, מתוך 827 לקחו 762. בחודש דצמבר האחרון, מתוך 966 מקבלי משכנתאות לקחו את החלק הצמוד 904 מקבלי משכנתאות. זאת אומרת, כמעט 100%, ובדיוק — 95% — 96%, ללמדך שבדיוק ההיפך הוא הנכון ממה שהשמעת כאן וממה שמפרסמים בעתונים. הציבור התרגל למשכנתה הצמודה. ואולי עוד אוסיף מעל הבמה הזאת, כדי לעודד אותך, שבעצם לא מפסידיים שום דבר על-ידי המשכנתה הצמודה כי גם המשכורת שלהם, ההכנסות שלהם עולות בדיוק לפי המדר.

את חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזוליני הטוענת שביטול הסובסידיות גורם לאינפלאציה אני הייתי רוצה לשאול אם היא עשתה מחקר בשאלה האם הדפסת כספים גורמת לאינפלאציה יותר קטנה מכך. אני לא בטוח, נדמה לי שההיפך מזה הוא הנכון. ובמה שנוגע לפיטורי קשישים מן "המשקם" כבר הודיע שר האוצר בקריאת ביניים ואני חוזר על דבריו, גם כן על דעת ועדת הכספים, שאף קשיש אחד לא יפטר מ"המשקם" וימצאו איוה הסדר לאותם 21 מיליון לירות אבל לא יפוטרו קשישים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיע לסיכום וכפי שהבטחתי אעשה זאת בקצרה ואני אומר : עם כל הברי קורת אי-אפשר בשום אופן להתעלם מהדברים החיוביים — ואני אומר, ללא תקדים — בתקציב שהגשנו היום לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אם הייתי רוצה, חברי הכנסת, לצטט מן ההסתייגויות ומן הנאומים שהיו לפני שנה, גם כן לפני פסח, הייתם רואים מה רצו אז המסתייגים : גם אז ביקשנו תקציב מוקטן, טענו שהתקציב גדול מדי. והנה, חברי הבית, מגישים לנו תקציב מוקטן, וכפי שכבר הדגשתי זו הפעם הראשונה בתולדות המדינה במשך 31 שנה שגשגים לנו תקציב מוקטן, ואת זה ביקשתי לפני שנה. הייתכן לטעון היום את ההיפך ? לפני שנה שפכו קיתון של שופכין : הייתכן מנגנון מנופף ? והטענה היתה מוצדקת כי מדי שנה בשנה עלה שיא כוח האדם, הלך וגדל והנה בפעם הראשונה מגישים קיצוץ בכוח האדם. מה אם כן הטענה ? היו טענות לפני שנה שכלל השנים אמנם מגישים תקציב אבל על התקציב מוסיפים ומגדילים. הנה עניין שכר המורים הוכיח שהפעם התקציב הוא רציני וזהו זה. אני מקווה שאם ימשיכו בדרך זו של הליכה ברגל ימין שיש תקווה. מישהו ציטט אותי שאמרתי שאנחנו אחרי יאוש. ראשית כול, כיהודי מאמין אני בכלל לא גורס את המלה "יאוש" ; אצלנו גורסים "יאוש שלא מדעת", כלומר כל יאוש הוא סימן שאין דעת. אנחנו לא מתייאשים משום דבר, אנחנו

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 05 לא נתקבל.

התיקונים א—ב של חבר-הכנסת מ. שמיר לסעיף 05 לא נתקבלו.

סעיף 05 — משרד האוצר, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 12 לא נתקבל.

סעיף 12 — גימלאות ופיצויים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 13 לא נתקבל.

סעיף 13 — הוצאות שונות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 25 לא נתקבל.

סעיף 25 — תגמולים לנכים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 45 לא נתקבל.

סעיף 45 — תשלום ריבית, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 51 לא נתקבל.

סעיף 51 — בנייני ממשלה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

יש הצעה של חבר-הכנסת משה שמיר, שאחרי סעיף 5102 יבוא : העברת משרדי ממשלה מתל-אביב לירושלים. מי בעד הצעת חבר-הכנסת משה שמיר ? מי נמנע ?

ה צ ב ע ה

זאב כ"ץ (המערך) :
אבקש למנות.

היו"ר מ. ל. מרון :

בבקשה. אני ממנה שני מונים. אני מזמין את חבר-הכנסת כ"ץ ואת חבר-הכנסת שילנסקי למנות את הקולות.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י) :
אבקש הצבעה שמית.

היו"ר מ. ל. מרון :

אין הצבעה שמית. אני לא מקבל הצעות בזמן ההצבעה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :
אתם לא מכירים בירושלים בירת ישראל.

משה שחל (המערך) :
מי נמנע ?

היו"ר מ. ל. מרון :
מי נמנע ?

חיים קורפו (הליכוד) :
רק אלה שנמנעים רשאים לבקש את ספירת קולות הנמנעים. היה שימוש לרעה בהצעת חבר-הכנסת שחל.

שמעון פרס (המערך) :

אדוני היושב-ראש, היו יותר קולות נגד סעיף 03 כהצעת הוועדה מאשר בעד.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מוכן לערוך ספירה חוזרת. אולי יש כמה חברים שאינם מרימים את ידם די הצורך. מי בעד סעיף 03 — חברי הממשלה, כהצעת הוועדה ? זוהי הצבעה חוזרת.

ה צ ב ע ה

היו"ר מ. ל. מרון :

עכשיו אני משוכנע שסעיף 03, כהצעת הוועדה, נתקבל.

מרדכי אלגרבלי :
איך משתכנעים ?

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה) :
אדוני היושב-ראש, מבקשים למנות.

היו"ר מ. ל. מרון :

לא קיבלתי בקשה למנות. נאמר לי שאולי לא ראיתי היטב את התוצאה ולכן ערכתי הצבעה חוזרת.

שמאל טולידאנו (התנועה לשינוי ויזמה) :
אדוני היושב-ראש, אולי אפשר פעם אחת, כדי שנ-קבל מושג על מספר הקולות, למנות ?

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו ממשיכים בהצבעה. אנו עוברים לסעיף 35 — הוועדה לאנרגיה אטומית.

ה צ ב ע ה

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 35 לא נתקבל.

סעיף 35 — הוועדה לאנרגיה אטומית, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ע. אמוראי, י. זכאי, נ. פדר וא. רון לסעיף 05 לא נתקבל.

עדיאל אמרואי (המערך) :
אני מבקש למנות.

היו"ר מ. ל. מרון :

בבקשה, נמנה שני מונים, אני מבקש מאת חבר-הכנסת אמוראי — אתה ביקשת למנות את הקולות ואני ממנה אותך כמונה — —

עדיאל אמרואי (המערך) :
אני מבטל את בקשתך.

היו"ר מ. ל. מרון :

אתה מתחרט, בבקשה, גם זה אפשר.

עדיאל אמרואי (המערך) :
אני מבטל.

היו"ר מ. ל. מרון :

אם כך נמשיך בהצבעה על סעיף 05.

ה צ ב ע ה

התיקונים א—ד של חבר-הכנסת ד. גולומב לסעיף 05 לא נתקבלו.

התיקון של חבר-הכנסת א. מלמד לסעיף 14 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 14 לא נתקבל.

סעיף 14 — מימון משלגות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 18 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת מ. פעיל לסעיף 18 לא נתקבל.

סעיף 18 — רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 52 לא נתקבל.

סעיף 52 — משטרה ובתי-סוהר — כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 57 לא נתקבל.

סעיף 57 — רשויות מקומיות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ע. אמורי, נ. פדר, א. רון וד. גולומב לסעיף 08 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 08 לא נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת ג. כהן לסעיף 08 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ק. כהנא לסעיף 08 לא נתקבל.

סעיף 08 — משרד המשפטים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 53 לא נתקבל.

סעיף 53 — בתי-משפט, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת א. רון לסעיף 09 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 09 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת מ. פעיל לסעיף 09 לא נתקבל.

התיקונים א—ב של חבר-הכנסת מ. שמיר לסעיף 09 לא נתקבלו.

סעיף 09 — משרד החוץ, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקונים א—ב של חבר-הכנסת ע. אמורי, ז. כ"ץ וא. רון לסעיף 20 לא נתקבלו.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 20 לא נתקבל.

התיקונים א—ד של חברת-הכנסת ג. כהן לסעיף 20 לא נתקבלו.

התיקון של חבר-הכנסת מ. כהן לסעיף 20 לא נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מעמיד להצבעה את התיקון של חבר-הכנסת אלגרבלי לסעיף 20.

מרדכי אלגרבלי :

אני מבקש למנות.

היו"ר מ. ל. מרון :

ייתכן אבל לא שמתי לב כיצד חבר-הכנסת שחל הצביע ולכן סברתי שהוא בקרב אלה שרצו להימנע. עכשיו אודיע את התוצאות.

בעד הצעת חבר-הכנסת מ. שמיר — 33

נגד — 55

נמנעים — 4

הצעת חבר-הכנסת מ. שמיר אתרי סעיף 5102 לא נתקבלה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך) :

שניים לא השתתפו בהצבעה.

(ק ר י א ה : — — — 40% מהתקציב הם של משרד הבטחון.)

היו"ר מ. ל. מרון :

העניין אינו בסמכות היושב-ראש. חבר-הכנסת ז'אק אמיר, רצית תשובה ואתה ממשיך לדבר. לא בסמכות היושב-ראש לקבוע מי משתתף בהצבעות או בדיונים.

ה הצ ב ע

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 83 לא נתקבל.

הסעיף 83 — מפעלים שונים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 84 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת מ. פעיל לסעיף 84 לא נתקבל.

סעיף 84 — תשלום חובות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 85 לא נתקבל.

סעיף 85 — הון חוזר תקציבי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 89 — מפעלי האוצר, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ז. כ"ץ ונ. פדר לסעיף 06 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ו. כ"ץ לסעיף 06 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ד. גולומב לסעיף 06 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 06 לא נתקבל.

התיקונים א—ד של חברת-הכנסת ג. כהן לסעיף 06 לא נתקבלו.

סעיף 06 — משרד הפנים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת א. מלמד לסעיף המשטרה לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף המשטרה לא נתקבל.

סעיף המשטרה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ד. גולומב וא. רובינשטיין לסעיף 14 לא נתקבל.

התיקון לחילופין של חבר-הכנסת ד. גולומב וא. רובינשטיין לסעיף 14 לא נתקבל.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חבר-הכנסת מ. אלגרבל
לסעיף 20 — 33
גד — 55
התיקון של חבר-הכנסת מ. אלגרבל לסעיף
20 לא נתקבל.
התיקון של חברי-הכנסת ע. אמוראי, נ. פדר
וד. גולומב לסעיף 21 לא נתקבל.
התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 21
לא נתקבל.
סעיף 21 — חינוך גבוה, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

יורד גלם (חזית דתית לאומית):
לא הצביעו על הצעת הוועדה לסעיף 20.

הו"ר מ. ל. מרון:
אני מעמיד להצבעה את סעיף 20, כהצעת הוועדה.

ה צ ב ע

סעיף 20 — משרד החינוך והתרבות, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

עדיאל אמוראי (המערך):
בסעיף 20 היו הסתייגויות שלא הובאו להצבעה.

הו"ר מ. ל. מרון:
אני מציע שתבדוק את העניין עם מזכיר הוועדה.

עדיאל אמוראי (המערך):
אני מבקש שמוזכר הכנסת יבדוק אם היו הסתייגויות
שלא הובאו להצבעה.

הו"ר מ. ל. מרון:
לא נסיים את הנושא עד שנסיים את הברור. בינתיים
נתקדם. אנחנו ממשיכים בהצבעה.

ה צ ב ע

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 28
לא נתקבל.

סעיף 28 — השתתפות ברשות השידור, כה-
צעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 60
לא נתקבל.

סעיף 60 — חינוך, כהצעת הוועדה, נתקבל.
התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 61
לא נתקבל.

סעיף 61 — חינוך גבוה, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת ת. גרוסמן לסעיף
22 לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 22
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פעיל לסעיף 22
לא נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת ג. כהן לסעיף 22
לא נתקבל.

סעיף 22 — משרד הדתות, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 63
לא נתקבל.

סעיף 63 — דת, כהצעת הוועדה, נתקבל.
התיקון של חברי-הכנסת ע. אמוראי לסעיף 23
לא נתקבל.

התיקונים א—י של חברי-הכנסת ש. ארבלי-
אלמוזלינו, ת. גרוסמן, י. זכאי, א. כ"ץ-עוז
וני. פדר לסעיף 23 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 23
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פעיל לסעיף 23
לא נתקבל.

התיקונים א—ג של חברת-הכנסת ג. כהן
לסעיף 23 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ד. גולומב לסעיף 23
לא נתקבל.

סעיף 23 — משרד העבודה והרווחה, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 43
לא נתקבל.

סעיף 43 — מחלקת המדידות, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקונים א—ב של חברי-הכנסת ש. ארבלי-
אלמוזלינו, ת. גרוסמן, י. זכאי, א. כ"ץ-עוז
וני. פדר לסעיף 64 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 64
לא נתקבל.

סעיף 64 — עבודה ורווחה, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

סעיף 91 — המכון לפירון העבודה והייצור,
כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 92 — המכון לאמצעי הוראה, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקונים א—ב של חברי-הכנסת ע. אמוראי,
ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון לסעיף 42 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת מ. כהן לסעיף 42
לא נתקבל.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):
אני מוותר על הסתייגותי לסעיף 42 — משרד הב-
ריאות.

ה צ ב ע

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 42
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ק. כהנא לסעיף 42
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פעיל לסעיף 42
לא נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת ג. כהן לסעיף 42
לא נתקבל.

סעיף 42 — משרד הבריאות, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקונים א—ד של חברי-הכנסת ז. כ"ץ
לסעיף 67 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ז. כ"ץ וד. רוזוליו
לסעיף 67 לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 67
לא נתקבל.

סעיף 67 — בריאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 29
לא נתקבל.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
לא ספרת.

היו"ר מ. ל. מרון:

ספרתי. אני בטוח בתוצאה. אני מוכן לומר לך בדיוק
מי הצביע בעד.

גאולה כהן (התחיה — בנא"י):
מי?

היו"ר מ. ל. מרון:

לא כרגע, אחרי הישיבה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):
יש בקשה למנות את הקולות.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני לא חייב להיענות לבקשה כאשר אני משוכנע
שהתוצאות ברורות ואחרי שהכרזתי עליהן.

שלמה הלל (המערך):
לא שאלת מי נמנע. אני נמנעתי.

ה צ ב עה

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 72
לא נתקבל.

סעיף 72 — חקלאות, כהצעת הוועדה, נתקבל.
התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 73
לא נתקבל.

סעיף 73 — מפעלי מים, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 98
לא נתקבל.

סעיף 98 — מינהל מקרקעי ישראל, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ע. הדר-הורביץ לסעיף
פיצויים לתושבי סיני לא נתקבל.

ההצעה של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף
פיצויים לתושבי סיני לא נתקבלה.

התיקון של חברי-הכנסת מ. מפעיל לסעיף פיצוי-
יים לתושבי סיני לא נתקבל.

סעיף פיצויים לתושבי סיני, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. חריש, ז. כ"ץ
וא. רון לסעיף 34 לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 34
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 34
לא נתקבל.

סעיף 34 — משרד האנרגיה והתשתית, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. רון לסעיף 75
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 75
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 75
לא נתקבל.

סעיף 75 — פיתוח מקורות אנרגיה, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת י. זכאי לסעיף 36
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 29
לא נתקבל.

סעיף 29 — משרד הבינוי והשיכון, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקונים א—ו של חברי-הכנסת ע. אמוראי,
ת. גרוסמן, מ. חריש, א. כ"ץ-עוז, נ. פדר

וד. רוזוליו לסעיף 70 לא נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ד. גולומב לסעיף 70
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 70
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פעיל לסעיף 70
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 70
לא נתקבל.

סעיף 70 — שיכון, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 80
לא נתקבל.

סעיף 80 — כבישים, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 90 — מפעלי השיכון, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ע. אמוראי, ז. כ"ץ,
נ. פדר וד. רוזוליו לסעיף 30 לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 30
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ג. כהן לסעיף 30
לא נתקבל.

סעיף 30 — המשרד לקליטת העלייה, כהצעת
הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת י. זכאי לסעיף 33
לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי לסעיף 33
לא נתקבל.

התיקונים א—ב של חברי-הכנסת מ. שמיר
לסעיף 33 לא נתקבלו.

סעיף 33 — משרד החקלאות, כהצעת הוועדה,
נתקבל.

התיקונים א—ד של חברי-הכנסת ע. הדר-
הורביץ לסעיף 72 לא נתקבלו.

התיקונים א—ב של חברי-הכנסת ד. גולומב
לסעיף 72 לא נתקבלו.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אני מבקש להצביע על כל אחת מההסתייגויות שלי
בסעיף זה לחוד, לפחות על האחרונה לחוד. זו בעיה של
ניסוח, לא של תקציב.

היו"ר מ. ל. מרון:

נצביע על האחרונה לחוד.

ה צ ב עה

התיקונים א—ו של חברי-הכנסת מ. שמיר
לסעיף 72 לא נתקבלו.

התיקון ז של חברי-הכנסת מ. שמיר לסעיף 72
לא נתקבל.

משה שמיר (התחיה — בנא"י):

אבקש למנות את הקולות.

היו"ר מ. ל. מרון:

לאחר שהכרזתי על התוצאה אין צורך למנות.

היו"ר מ. ל. מרון :

חבריה הכנסת שמיר, לא אסכים שתרים את ידה של חברת הכנסת גאולה כהן כאשר היא אינה רוצה.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

כבר היו דברים מעולם, אצל משה רבנו.

היו"ר מ. ל. מרון :

זה היה אצל משה רבנו, לא אצל משה מרון. אני מבקש לתת לחברת הכנסת גאולה כהן להצביע ללא אוגוס וללא מורא.

משה שמיר (התחיה — בנא"י) :

אדוני היושב ראש, שאלה נוספת : זו היתה מהתלה או הערה רצינית ?

היו"ר מ. ל. מרון :

זה היתה בתחילת הערה רצינית, בהתאם להערה שאמרת שהיו דברים אצל משה רבנו. בדיוק באותה רוח אמרתי את הדברים.

(חבריה הכנסת משה שמיר קורא קרי —

את ביניים)

רשמנו לפנינו את הערתך. מותר בהצבעה כל-כך ארוכה גם לצאת מדי פעם מהמסלול.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה) :

אתה מרשה את זה ?

היו"ר מ. ל. מרון :

ליושב ראש.

אני מצביעים פעם נוספת על ההסתייגות של חבר הכנסת משה שמיר לסעיף 96.

הצבעה

התיקון של חבריה הכנסת מ. שמיר לסעיף 96 לא נתקבל.

סעיף 96 — משרד התקשורת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 81 לא נתקבל.

סעיף 81 — תקשורת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ע. דר-הורביץ, י. זכאי וא. רון לסעיף 32 — — —

(קריאות : מבקשים למנות את הקולות.)

היו"ר מ. ל. מרון :

נמנה את הקולות.

הצבעה

בעד התיקון של חבריה הכנסת ע. דר-הורביץ, י. זכאי וא. רון לסעיף 32 — 38

נגד — 48

התיקון של חבריה הכנסת ע. דר-הורביץ, י. זכאי וא. רון לסעיף 32 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת נ. פדר לסעיף 32 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 32 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת מ. פעיל לסעיף 32 לא נתקבל.

סעיף 32 — תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקונים א—ב של חבריה הכנסת ע. אמוראי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון לסעיף 36 לא נתקבלו.

התיקון של חבריה הכנסת ד. גולומב לסעיף 36 לא נתקבל.

התיקונים א—ב של חבריה הכנסת מ. שמיר לסעיף 36 לא נתקבלו.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 36 לא נתקבל.

סעיף 36 — משרד התעשייה, המסחר והתיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ד. גולומב לסעיף 38 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 38 לא נתקבל.

סעיף 38 — פיתוח שווקים ליצוא, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ע. אמוראי, ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון לסעיף 76 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ד. גולומב לסעיף 76 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 76 לא נתקבל.

סעיף 76 — תעשייה, מסחר ותיירות, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ז. כ"ץ ונ. פדר לסעיף 40 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 40 לא נתקבל.

סעיף 40 — משרד התחבורה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 41 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת מ. פעיל לסעיף 41 לא נתקבל.

סעיף 41 — השתתפות בתקציב הרכבת, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 42 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת מ. פעיל לסעיף 42 לא נתקבל.

סעיף 42 — תמיכות והחזרים לתחבורה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון לסעיף 79 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ת. טובי לסעיף 79 לא נתקבל.

ההצעה של חבריה הכנסת מ. שמיר לסעיף 79 לא נתקבלה.

סעיף 79 — תחבורה, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 93 — רכבת ישראל, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 95 — נמל יפו, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת ע. אמוראי, ז. כ"ץ, נ. פדר וד. רוזווליו לסעיף 96 לא נתקבלה.

התיקון של חבריה הכנסת מ. שמיר לסעיף 96 לא נתקבל.

התיקון של חבריה הכנסת מ. שמיר לסעיף 96 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת י. זכאי לסעיף 47
 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 47
 לא נתקבל.

סעיף 47 — רזרבה כללית, כהצעת הוועדה,
 נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 87
 לא נתקבל.

סעיף 87 — רזרבה להוצאות פיתוח, כהצעת
 הוועדה, נתקבל.

התוספת השלישית — רשימת עודפים מיוחדים,
 כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר מ. ל. מרון :

אנחנו חוזרים לסעיף 20 — משרד החינוך והתרבות.
 אני מציע שחבר-הכנסת אמורי יאמר מה הן הסתייגויותיו
 לסעיף זה.

עדיאל אמורי (המערך) :

בסעיף 2011 — נוער, אני מציע להוסיף 100
 מיליון לירות ; בסעיף 20.1502 — תמיכות במוסדות
 מדע, תרבות ואמנות, אני מציע להוסיף 100 מיליון
 לירות ; בסעיף 20.1503 — פעולות תרבות ואמנות לעם,
 אני מציע להוסיף 50 מיליון לירות. הכול בלירות, לא
 בשקלים.

היו"ר מ. ל. מרון :

שמענו את ההסתייגויות של חבר-הכנסת אמורי
 לסעיף 20 — משרד החינוך והתרבות, אני ממעיד אותן
 להצבעה.

הצבעה

התיקונים של חבר-הכנסת ע. אמורי לסעיף
 20 לא נתקבלו.

סעיף 20 — משרד החינוך והתרבות, כהצעת
 הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת אמורי.

עדיאל אמורי (המערך) :

אני מבקש להוסיף בסעיף 20, בעמ' 10 שלוש הסתייגויות, שהושמו.

היו"ר מ. ל. מרון :

אנחנו נגיע לזה בסוף.

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 44
 לא נתקבל.

סעיף 44 — סיבוסד אשראי, כהצעת הוועדה,
 נתקבל.

סעיף 97 — חשבוניות הסחר הממשלתיים,
 כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ע. אמורי, ת.
 גרוסמן, נ. פדר וא. רון לסעיף 15 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ד. גולומב לסעיף 15
 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 15
 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת מ. פעיל לסעיף 15
 לא נתקבל.

סעיף 15 — משרד הבטחון, כהצעת הוועדה,
 נתקבל.

סעיף 16 — הוצאות הירום אזרחיות, כהצעת
 הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ת. טובי לסעיף 17
 לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת מ. פעיל לסעיף 17
 לא נתקבל.

סעיף 17 — השתתפות בתקציב בשטחים,
 כהצעת הוועדה, נתקבל.

יז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הקהילה האירופית.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הונחו : חוק הביטוח
 הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980 ; חוק הביטוח
 הלאומי (תיקון מס' 37), תש"ם—1980 ; וחוק מס מקביל
 (תיקון מס' 5), תש"ם—1980, שהחזירה ועדת העבודה
 והרווחה.

כמו כן הונחה רשימת דינים-יחשבוניות של מבקר
 המדינה שניתנו תוך שנת הכספים 1979.

היו"ר מ. ל. מרון :

עתה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן
 הכנסת.

מוכיר-הכנסת נ. לורר :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום
 הונחו על שולחן הכנסת מסקנות ביניים של ועדת העלייה
 והקליטה בנושא : "בעיית קליטת העלייה" ומסקנות הוועדה
 המשותפת לוועדת החוץ והבטחון ולוועדת הכלכלה בעניין

יח. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980

(המשך הדיון)

אני מתכבד להביא לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק התקציב לשנת הכספים 1980. מטעמים
 הומאניטאריים, מאחר שכולנו תשושים, אסתפק בהערות
 קצרות. אציין רק את השינויים בחוק וגם זאת מכיוון
 שחובתי לעשות זאת. אעשה זאת במסגרת של כמה דקות.

בסעיף 3 השינוי בהצעת החוק לשנה זו לעומת חוק

היו"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים עתה לחוק התקציב לשנת הכספים 1980,
 תש"ם—1980, קריאה שנייה ולקריאה שלישית. יביא את
 החוק יושב-ראש ועדת הכספים.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הכספים

להוסיף שאני מקווה כי הרשויות המקומיות באמת תקיימנה את החוק כמספר וכרוחו.

בסעיף 21: קביעת השקל כיחידת המטבע נעשתה אחרי הכנתה של הצעת חוק התקציב. השינויים המתאימים יוכנסו איפוא בעת הדפסת החוק ברשומות.

אדוני היושב-ראש, על חוק התקציב יש כמה הסתייגויות. אם למסתייגים יש עדיין כוח לנמק את הסתייגויותיהם, בבקשה; אחר כך, אם יהיה צורך, אשיב על הדברים. אני מבקש להעמיד את החוק להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור למסתייג הראשון, חבר-הכנסת עדיאל אמורי.

(קריאה: יש לו עדיין כוח?)

עדיאל אמורי (המערך):
עדיין לא דיברתי היום.

היו"ר י. ברמן:

ואחריו — לחבר-הכנסת מאיר וילנר.

עדיאל אמורי (המערך):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנמק את ההסתייגויות לסעיפים 2, 3 ו-15.

היו"ר י. ברמן:

ראיתי הסתייגות גם לסעיף 4.

עדיאל אמורי (המערך):
אנמק אותה אחר-כך.

סעיף 2 קובע את הסכום הגלובאלי של התקציב. לבי לבי לשר האוצר. הוא מנהל קרבות מאסף חסרי סיכוי באשר האסטרטגיה שלו לוקה מלכתחילה, המפקדים האחרים חסרי רוח קרב, ויתירה מזאת — הם עושים להכשלתו ואילו הוא עצמו נכנע מראש בחזיתות העיקריות: בתקציב הבטחון האדיר ובתקציבי ההתשייבות ביהודה ובשומרון שסופם ליישב את מקורות התמיכה מבחוץ שהם אקוויואלנט למחצית תקציב הבטחון. אפשר לראות בתקציב זה תקציב ביניים ולכן איננו יכולים לאשר אותו בתקציב סופי. האוצר איבד את כיוון המשלך כש שאין באפשרותו להגיש תקציב לשנה תמימה. הנחות התקציב אינן נכונות והצעת התקציב כולה אינה ריאליסטית גם לגבי בונייה היא עצמה, ולגבי הציבור — לא כל שכן. הוצאות הבטחון המקומיות גדלו ריאליטית, גם לאחר הקיצוץ האחרון, ב-15% לערך. עשרות מיליארדים נוספו להוצאות הבטחון המקומיות. אנחנו נצביע נגד התקציב כי התקציב לשנת 1980, כמו התקציבים הקודמים שהגישה ממשלת הליכוד, לא ימלא את התפקיד המרכזי והחיוני שנועד לו בהאטת האינפלציה ובשיפור מאון התשלומים. לגישה זו יש לנו שותפים והם אנשי ישראל עצמם שלא הגיעו, זו הפעם הראשונה, לגירסה מוסכמת של התקציב הלאומי לשנת 1980 עם אנשי האוצר, כי אנשי בנק ישראל אינם רואים עין בעין לא את הדרך ולא את הפתרון שיש לתת כדי להתמודד עם הבעיות המרכזיות של המשק. גם אנחנו לא נוכל לתת את ידנו לטענה שמסגרת התקציב נשמרת כאשר מייד נמצאת הדרך לפריצתה. שיעור ההוצאות המקומיות לבטחון בסך הכול הלאומי הגלמי הגיע, לאחר הקיצוץ האחרון בתקציב הבטחון, ל-17.1% והוא גבוה יותר מכל שהיה עד כה

התקציב בשנה שעברה הוא כי המקדמה מבנק ישראל נכללת בהגדרת התקבולים בעוד שבשנה שעברה היא לא נכללה בין התקבולים המאפשרים את הגדלת ההוצאה. עוד אעמוד על עניין זה בעת שאגיע לדיון על סעיף המקדמה בסעיף 15.

בסעיף 4 החמירה הממשלה עם עצמה ובסעיף קטן (ג) היא קבעה שהיא רשאית להוציא את הסכומים של תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה עד תום חודש מתום שנת הכספים במקום חודשיים.

בסעיף 6 חלה ירידה חדה בשיא כוח אדם לעומת שיא כוח אדם בשנה שעברה, כ-65 אלף השנה לעומת למעלה מ-70 אלף בשנה שעברה וזה עוד לפני הקיצוץ הנוסף בעקבות תשלום שכר המורים שיתבטא גם הוא בשיא כוח האדם.

בסעיף 8 (ג) חל קיצוץ בשיא כוח אדם — מדובר במפעלים עסקיים: 16,395 השנה לעומת 18,200 בשנה שעברה. סעיף זה מייצג את המגמה של קיצוץ בסקטור השירותים הציבוריים ולא רק במשרדי הממשלה.

השינוי בסעיף 9 הוא שבשנה שעברה היה סף השינוי המחייב אישור מוקדם של ועדת הכספים 8 מיליון לירות או 10% מהתכנית, לפי הגבוה ביניהם, והשנה הועלה הסכום ל-12 מיליון לירות או 15% מהתכנית, לפי הגבוה ביניהם. העלאת השיעור תקל על האדמיניסטרציה של אישור השינויים בוועדת הכספים אך בכל מקרה מחייב כל שינוי הודעה לוועדה. גם בשינוי מספר משרות חלה עלייה מקבילה. בסעיף קטן (1) נוספה הסמכת שר האוצר להעביר לרורבה מיוחדת לשכר מורים את הקיצוץ הנוסף הנדרש.

בסעיף 15: בשנה שעברה לא ניתן היה להגדיל את המקדמה. הצעת החוק השנה שהוגשה לנו על-ידי הממשלה איפשרה הגדלת המקדמה ללא הגבלה. בעת הדיון בוועדה הוכנס שינוי המצמצם את חופש הממשלה להגדיל את המקדמה. המקדמה תוכל לגדול רק בשיעור של היחס שבין סך כל הסכומים הנדרשים לכיסוי ההתייקרויות בתכניות קיימות לבין סכום ההוצאה הנקוב בסעיף 2. השינוי הזה בא ביזמתו של חבר-הכנסת פלומין.

בסעיף 16: כידוע קיימת החלטה של הממשלה שלא לתת עוד ביטוחי שער והצמדה. מתן ביטוח הצמדה ושער היה בעצם פעולה חוץ-תקציבית של האוצר, וועדת הכספים הביעה את התנגדותה לדרך זו של סיבסוד. נוסף על כך התמיכה גדלה ביחס ישראל לעלייה בשיעור האינפלציה ונוצרת תמיכה בלתי צפויה מראש. מצד שני לא רצינו למנוע מהממשלה את השימוש המוחלט באמצעי זה ועם זאת הקטנו את הסכום המחייב אישור מוקדם של הוועדה: 5 מיליון לירות במקום 10 מיליון לירות בשנה שעברה. מבחינה ריאליסטית זו ירידה הרבה יותר גדולה. הוועדה מקבלת כל 6 חודשים דיווח על ההתחייבויות שניתנו ללא צורך באישור הוועדה.

בסעיף 17: סעיף זה הוכנס על-ידי ועדת הכספים. בשנה שעברה הוכנס סעיף הקובע שיא כוח אדם ותיקרת תקציב לרשויות המקומיות. משרד האוצר לא כלל סעיף זה השנה. בגלל שינוי בשיטת אישור התקציבים של הרשויות המקומיות לא ניתן לקבוע את יתרת תקציביהן. עם זאת החליטה הוועדה כי חובה לקבוע שיא כוח אדם ברשויות המקומיות כפי שהוא נהוג במשרדי הממשלה. בשיא שנקבע השנה המספר הוא 56,150 איש ולכן יש ירידה לעומת שיא כוח האדם בשנה שעברה. אני רוצה

יש גבול לכל דבר, גם לחידושים. אני לא חושב שיש מדינה בעולם, מדינה מהמדינות, מתוקנות כמו לא מתור קנות, שבה קיים מין היתר כזה. כשיש בעיות וצרכים ללכת לבנק ישראל כדי להדפיס כסף מזעיקים שמיים וארץ ולא עושים את זה במסגרת של היתר מראש. סעיף 3 המתוקן אומר שאם תהייה התייקרויות ותהייה לממש לה הכנסות, אפילו הכנסות מהדפסת כסף, היא לא תצטרך לבוא לכנסת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אפשר לשאול אותך שאלה? איפה מדפיסים את הכסף, בארץ או בחוץ-לארץ? כי אם בארץ אולי זה רעיון טוב כדי לעודד מפעלי ייצור.

עדיאל אבירא (המערך):

אתה יודע, כל דבר שאתה מייצר כרוכה בו ברכה, חוץ מדבר אחד — ייצור של כסף.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אבל יכול היות שזה השיקול שלהם.

עדיאל אבירא (המערך):

חבר הכנסת פעיל, אני מאמין בביאת המשיח אבל אני יהודי שיועד כי ביאת המשיח לא תהיה בלי חבלי משיח. את החבלים מספק לנו שר האוצר. יש שר בממ"ש שלנו שאמר אתמול כי זה לא ייקח אפילו חודשיים. אני לא יודע כמה זמן זה ייקח אבל לחבלים, לחבלי המשיח, הם דואגים כפי שצריך.

היו"ר י. ברנץ:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר, ואחריו — לחבר הכנסת מאיר פעיל.

מאיר וילנר (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חלק מההערות שלי לחוק התקציב העיר כבר קודמי ולא אחזור על הדברים בשעה כה מאוחרת. אולם אני רוצה לציין שזאת הפעם הראשונה שבמודע מוגש לכנסת תקציב פיקטיבי. קודם כול אין בתקציב כיסוי להתייקרויות, לפחות לא לשנה שלמה. לכן כל התקציב בנוי על פיקציה אם מדברים על ממדי האינפלציה בארץ כפי שהיתה בשנה הזאת וכפי שהיא צפויה לכל הדעות.

אולם התרופה שמצאו לזה היא חמורה לא פחות מעצם הבאה של תקציב פיקטיבי. התרופה היא בסעיף השלישי שלפיו, וגם לפי סעיפים אחרים, מדובר שאם תהייה יותר הכנסות ממה שנדמה בתחזית התקבולים והמיליונות לשנת הכספים 1980 רשאית הוועדה, לפי הצעת הממשלה, להרצות הוצאת הסכומים הנוספים לכיסוי ההתייקרויות בתכנון קיימות ולהחזרת חובות המדינה. ראשית, אנו בעד זה שהסכומים לא תהיה רק ביד ועת הכספים כי זה יכול להביא לשינויים במיליארדים של לירות, בעשרות מיליארדים של לירות. לכן אנו מציעים, שזה יהיה ביד הכנסת ולא ביד ועת הכספים. שנית, יש יותר מדי סמכויות לשר האוצר. לפי סעיפים מסויימים הוא צריך רק להודיע לוועדת הכספים, אפילו לא לקבל את אישורה. הרבה מאוד בנוי על הדפסת כסף ואין ספק שגם זה אחד הדברים הפיקטיביים של התקציב. יש דעות שגובות אבל אין מי שחושב שידפיסו פחות מ-20 מיליארד לירות בשנת התקציב הקרובה ויש תחזיות המגיעות גם עד 30 מיליארד לירות מהדפסת.

בכל אחת מהשנים שלאחר קום המדינה, לבד מהשנים 1973–1974, וזה כתוצאה ממלחמת יום הכיפורים. האם אנחנו נמצאים היום במצב מלחמה ולכן תקציב הבטחון וקוק לנתח כה גדול מערך התפוקה של המשק וגידול כוח האדם בו יהיה ב-13% יותר מאשר במשרדים אחרים? כל הנחות האוצר בקשר לתקציב הופרכו בטרם יבשה הדיו על הצעת התקציב. ההורמה בפועל בשנת התקציב הנוכחית, 1979/80, נאמדת ב-25–27 מיליארד לירות לעומת 15 מיליארד בשנה הקודמת עליפי העידכון שהיה רק באוקטובר. מדוע נאמין לשר האוצר לגבי תחזית אופטימית של 2 מיליארד? הלא כל השומע יצחק לו. ההוצאה המקומית בניכוי הכנסות ממסים ותשלומי חובה, המשמשת אינדיקטור לעודף הביקוש המקומי, תגיע לכדי 40 מיליארד לירות לעומת אומדן של כ-13 מיליארד לירות בתקציב המוערך. מדוע נאמין לשר בתחזיתו בתקציב החדש? נוסף על כך גם שיעור האינפלציה לא נחזה נכון וגם הגרעון במאזן התשלומים לא נצפה וכל אלה מוכיחים שהאוצר אינו מצליח לחזות את התוצאות. גם תשלומי תוספת השכר למורים לא נחזו וצריך היה אחר כך לבוא, לקצץ ולהעביר לרורבה. בהתחשב בסכומים הנמוכים מאוד שהאוצר הקצה לרורבות שנשחקו כדי לספק כשריה של שרים בממשלה — שכל אחד מהם דואג למשרדו מבלי להתחשב בצרכי המשק — מדוע נתמך בתקציב שהוריד את הרורבה, במנחים ריאליים, עד כדי 40% ממה שהיתה בשנה שעברה? אומדן ההכנסות, עליפי בנק ישראל, מופרז ביותר מ-25 מיליארד לירות במחירי התקציב. לפיכך יש לאוצר עודף היצע התקציב, עודף הכנסות מקומיות, בסך 3.5 מיליארד לירות ומגותך ובלתי מציאותי לדבר על הורמה חזויה של שני מיליארד לירות. כדי שהתקציב יהיה מציאותי ותהיה לו השפעה מרסנת צריך להפוך אותו על פיו.

סעיף 4 בא להסדף חטא על הפסע של השנה שעברה. אם בשנה שעברה היתר האוצר לעצמו להגיש תקציב נוסף אם יהיו לו הכנסות, השנה הוא בא ומתיר לעצמו ללכול בגדר הכנסות גם מקדמה מבנק ישראל. יפה מאוד, יהודי מחליט שהוא כולל בהכנסותיו אפילו את הכספים שמקורם בהלוואה עצמית ולמעשה הוא לוקח מן הבנק של עם ישראל להדפסת כסף. מושג חדש: הדפסת כסף כהכנסה שיכולים להסתמך עליה למימון ההתייקרויות ולא צריכים לבוא לכנסת. זה חידוש שלא קיים בשום מקום בעולם. אשכול המנוח לא ידע מה זה הדפסה; ספיר המנוח כשהגיע למקדמה של 300 מיליון לירות הלך אבל וחפוי ראש בעת מלחמת ההתשה; יהושע רבינוביץ המנוח, שאתם קראתם לו "יהושע המדפיס", הדפיס 2 מיליארד לירות — ואילו אתם מדפיסים 25–27 מיליארד ולא מת-ביישם בחוק התקציב להשתמש במקדמה מבנק ישראל, היינו, להשתמש בהדפסה כהכנסה ואפילו לא יצטרכו ללכת לכנסת. עד כדי כך, עד הרשאה כזאת ההופכת סדרי בראשית וקמה על ההגיון האלמנטארי, על השכל הישר — דבר כזה עוד לא היה. אותו דבר בסעיף 15. לכן כנסת המכבדת את עצמה איננה יכולה לאשר היתר כזה כי הוא בעצם גורם לה להתפרק מתפקידה ולהגיד: אני נותנת לאוצר יד חפשית, אמנם למימוש התייקרויות, אבל גם התייקרויות לא נעשות בידי שמיים, זו איננה גזירה, זה מעשה ידי אדם. אני לא אומר שכל ההתייקרויות נעשות על ידי האוצר אבל שישם אחוז מהן כן נעשים על ידו. לכן גם להיות אחראי להתייקרויות וגם לקבל היתר מראש לממן זאת מהדפסה בבנק ישראל מבלי לבוא לכנסת מחדש — זה כבר באמת יותר מדי.

"דיאטה" שתעזור לה על-ידי זירוז המערכת של חילוף חמ"רים פנימית להוריד שומנים ולהיות יותר חסונה. כאשר אני מציע להוריד 5% מתקציב הבטחון אני לא מציע לקצץ בבטחון אלא רק בשומני הבטחון, בתקווה ובידיעה מסוּר־רשת שאפשר לחזק את מערכת הבטחון דווקא על-ידי קיצוץ תקציבים מסויימים. למי שלא מאמין שהדבר אכן אפשרי אומר שאני מתגדב כבר עכשיו לבלות את החג באחד החדרים הסגורים של הממשלה הזאת, לקחת את תקציב הבטחון ולהוכיח לכם איך ניתן לקצץ ממנו 10 עד 12 מיליארד לירות בלי לפגוע בעוצמתה של ישראל היום ובעתיד הקרוב והרחוק.

הו"ר י. ברנץ :

רשות הדיבור לשר האוצר, ואחריו — ליושב-ראש ועדת הכספים.

שר-האוצר י. הורביץ :

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא אחזור על אותו ויכוח שהיה בדיון הממושך על התקציב ואין טעם לערוך חזרה כללית לאחר ההסתייגויות. אבל עליתי כאן כדי להודות במיוחד לוועדת הכספים וליושב-ראש ועדת הכספים על העבודה העצומה שהשקיעו ועשו ימים כלילות, ישבו יום יום ממש על עבודת התקציב, ישבו עם נציגי המשרדים, עם השרים, כדי לעזור באמת לעבודה שוטפת, למינהל תקין, לעזור לנו — לא לממשלה ולא למפלגה — לעזור למשרדים ולכלכלה שלנו לתפקד כהלכה. אני מודה לכל חברי ועדת הכספים, ליושב-ראש ועדת הכספים, לאופוזיציה ולקואליציה, אישית וציבורית, על כך שנתנו כתר למאמץ גדול להעביר את התקציב בערב הזה, ערב חופשת הכנסת, כדי שנוכל להצביע על התקציב. אני מקווה שהם לא יצטערו על כך שנתנו לנו, למשרדי הממשלה, לעבוד באופן שוטף וקל ביותר.

פטור בלא כלום אי-אפשר ולא אוכל לרדת מהבמה הזאת בלא להצביע על כך שבמידה רבה נוצל הדוכן היום למתקפה לא צודקת, לא אגיד לא הוגנת — זה הגון בהחלט, זה מקובל, אלה כללי המשחק; האופוזיציה צריכה לתקוף והקואליציה צריכה להתגונן, מצליחה או לא מצליחה; אלה מצליחים להתגונן כהלכה, אלה מצליחים להתקיף כהלכה; זה נושא אחר. אני בא לומר לכם שההתקפה לא היתה צודקת, לא שהיא לא היתה הוגנת, אתם יודעים שנעשו יוצאים מן הכלל, ובהצלחה, להגביל את היבוא להגביר את היצוא, למתן את האינ-פלאציה. אתם יודעים שהמהלכים האלה הביאו תועלת ותוצאות בארבעה חודשים. כלפי כל הגסיון שלכם לומר שאנחנו לא נעצור בתקציב, לא נסתדר עם התקציב הזה, לא נאסוף את הסכומים כדי לכסות את ההוצאות, הגבייה לא תהיה גבייה — אני בא לומר: יכול להיות. יכול להיות שהקושי כל-כך גדול והציבור לא איכפת לו ולא יתחשב במצב המשק ולא נצלית. אני אומר שאנחנו צריכים לעשות מאמץ עליון כדי להצליח. אני מאמין בכך. אני רוצה לומר שאני מאמין שאנחנו נגבה את הסכומים — וכל אשר קבעו לנו, נבואתו של נגיד בנק ישראל והרבה כלכלנים, לא יתגשם. אנחנו נגייס את הכסף מההכנסות שאנחנו מקבלים כדי לכסות את ההוצאות. כל הציפיות וכל התחזיות שלנו תתגשמן. אני כן מאמין בזה. אני מאמין שנעמוד אם הציבור, אם הכנסת ואם הקואליציה יעמדו לצדנו.

על כל פנים, לכל אלה שהביאו את כל ההצעות, מיליארדים על מיליארדים, אומר שיכולנו לקבל אותן

מכל הסיבות האלה ומהסיבות שדיברנו עליהן בדיון על התקציב עצמו אנו נצביע נגד חוק התקציב.

הו"ר י. ברנץ :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, אחרון הנר-אמים בדיון זה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני מתכוון לחזור על מה שאמרתי קודם כאשר דיברנו על פרטי סעיפי התקציב. ברצוני להעיר שתי הערות, האחת קצרה והשנייה קצת יותר ארוכה.

ההערה הראשונה: אני מציע לקרוא לתקציב הזה לא "חוק התקציב לשנת הכספים 1980" אלא "חוק התקציב המשוער לשנת התקציב 1980". הצעתי זו באה כדי לבטא באופן גלוי ובולט את מה שיקרה עם התקציב הזה מחמת האינפלציה, מחמת חישובים מוקדמים שנעשו לפי ממוצע בלתי סביר של אמצע השנה. אליבא דכולי עלמא, של כלכלני ישראל מהממסד ומחוץ לממסד, תקציב זה הוא משוער ולא ודאי. אם כך, מדוע להושת את הציבור? מן הראוי שייכתב: "חוק התקציב המשוער לשנת הכספים 1980". אין אלה דברי בדיחותא. בתנאים הנוכחיים של כלכלת ישראל, של משק הכספים בישראל ושל השיטה הכלכלית של ממשלה זו נדמה לי שהתוספת של המלה "משוער" היא בהחלט לגיטימית ונעימה.

ההערה השנייה היא בעיני הרבה יותר משמעותית: אני שייך לאלה שאינם חושבים כי צריך להקטין את התקציב. אני לא גבוה מתקציב יותר גדול. אנו חיים במדינת רווחה מודרנית, מה גם שעסקינן במדינת ישראל שכלכלתה עדיין איננה עומדת באופן עצמאי על רגליה והממשלה חייבת להפעיל על-ידי התקציב גם אלמנטים של כלכלה, של פיתוח, של שירותים — החל מבטחון וממשטרה ועד שירותים חברתיים, חינוכיים ותרבותיים. לכן לא נרתעתי מלהציע תוספת של מיליארד ל"חוק התקציב. אני סוציאליסט ולא ליבראל ואינני נבהל מכך שהממשלה תתערב יותר בכלכלה. נאשלת השאלה: אם אני מוסיף בתקציב ההוצאות, מאין אני לוקח? היכן אני מפחית? המדיניות שאני מציע בהצעת התקציב שהגשתי היא להפחית מתקציב הבטחון 10 מיליארד לירות ומתקציב החזקת השטחים 2 מיליארד לירות והרי לך 12 מיליארד לירות. אני מציע להוסיף בסעיפי ההכנסה של מס הכנסה ומס רכוש כמה מיליארדים על-ידי שינוי חוקי מס הכנסה ועל-ידי גביית יתר. על-ידי כך ניתן לגייס סכום של כמעט 20 מיליארד לירות. את הכספים האלה אני מציע להשקיע בשירותי תורה: בחינוך, בבינוי, בעבודה ורווחה, בבריאות ובסיבסוד החקלאות ומצרכים חיוניים. זו התפיסה שלי ואני חוזר על המטרות אשר אליהן יש להפנות משאבים לאומיים: חינוך, בינוי ושכון, בריאות, עבודה ורווחה וסיבסוד מצרכים חיוניים. משמע: להיטיב עם העם בלי להדפיס כסף. במקום להדפיס יקצצו בתקציבים שאפשר לקצץ, יושטו את הדין של הממשלה אל הכיסים של אלה שיש להם וישלפו משם כספים. זו ההצעה שמציע יהודי כמוני ונדמה לי שהגשמת הצעתי תיטיב עם כולנו.

אני רוצה לחזור ולהדגיש, כאדם ששירת הרבה שנים במערכת הבטחון, כי כאשר אני מציע לקצץ 10 מיליארד מתקציב הבטחון אני עושה זאת בידיעה מפורשת שקיצוץ זה ייטיב עם הבטחון ולא ירע עמו. אמרתי זאת קודם ואני חוזר: קיצוץ קל זה יהיה למערכת הבטחון בבחינת

דור גולומב (התנועה לשינוי ויזומה) :
עלייה של 3%.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אני מסיים את דברי בברכה ובהערכה לאנשי אגף התקציבים — אני בטוח שאני עושה זאת על דעתם של כל חברי ועדת הכספים — שהפגינו כושר וכוח מיוחד להכין לנו את התקציב במשך ימים אחדים.

ברצוני לסיים בברכת חג שמח לכל אחינו בני ישראל בארצנו הקדושה ובתפוצות. לשנה הבאה בירושלים הכנויה עם משיח צדקנו.

היו"ר י. ברמן :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעות.

ה צ ב ע

התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לשם החוק
לא נתקבל.

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 1 נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמורי לסעיף 2
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ד. גולומב לסעיף 2
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ת. טובי לסעיף 2
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לסעיף 2
לא נתקבל.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזומה) :
אני מבקש למנות.

ה צ ב ע

בעד סעיף 2 51 —
נגד 39 —

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמורי לסעיף 3
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ד. גולומב לסעיף 3
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ת. טובי לסעיף 3
לא נתקבל.

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמורי לסעיף 4
לא נתקבל.

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 5 נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ע. אמורי לסעיף 6
לא נתקבל.

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ת. טובי לסעיף 7
לא נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת מ. פעיל לסעיף 7
לא נתקבל.

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברי הכנסת ת. טובי לסעיף 8
לא נתקבל.

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אילו היינו מקבלים את ההצעות למיניהן של כל אלה הדורגים לכל העולם. ודאי דואגים לעם היהודי, ודאי דואגים למדינת ישראל, אבל רק על-ידי הדפסת כסף. כל מוצא אחר לא היה להם. הכול היו דברים לא בדוקים, בלי כל משמעות, עם הטבות שאין להן כיסוי, עם הרצונות והערכים שאין להם יכולת.

אנחנו נעשה מאמץ עליון ולא יהיה איכפת לי — אף-על-פי שאיכפת לי — לא אתחשב כמה שיאמרו, כמה יתלוננו, מה תהיה הביקורת שלכם, של הציבור. אנחנו נעשה את ההכרחי כי המשק חייב להבריא והוא לא יבריא על-ידי דברי מתיקה אלא בכאבים שאין מנוס מהם. אנחנו נתגבר על הכאבים והמשק בשנה הבאה יעלה, אני מקווה, על דרך המלך. ולגבי אותה צהלה הטוענת שהממשלה לא מתפקדת ולא מצליחה והציבור איננו רוצה בה אומר כי יתברר לכם שהממשלה מתפקדת, ועוד איך, והציבור כן ירצה בה.

היו"ר י. ברמן :

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, באמת אדבר בקיצור נמרץ, במסגרת של שלוש-ארבע דקות ולא יותר.

1. חברי הכנסת עדיאל אמורי ומאיר פעיל — על תקציב משרד הבטחון או לא דנים במליאה ; המקום לכך הוא בוועדת החוץ-הבטחון ובוועדת הכספים.
2. אשר למקדמה מבנק ישראל, נדמה לי שנעלם מעיניו של חברי הכנסת עדיאל אמורי שהוועדה הכניסה תיקון, סעיף 15, מה שהממשלה רשאית לקחת כמקדמה באישור ועדת הכספים בלבד. אילו היינו מאשרים את הצעת חוק התקציב כפי שהובאה בפנינו הצדק היה אתך אבל הוועדה הכניסה את התיקון.

3. אתה כינית את התקציב בשם תקציב ביניים. הרשה לי לחלוק על דבריך. זה עניין של הערכה. את זה שכר המורים יוכיח. אם שר האוצר וועדת הכספים יכלו להפגין שגם סכום כה גדול כמו 4 מיליארד ו-800 מיליון נספג וקוצץ מהוצאות אחרות הרי שזה נותן יסוד להאמין שלא יהיה תקציב נוסף. אם חס ושלום תהיינה התייקרונות גדולות יותר מאשר חווי לפי מדיניות התקציב הרי שמדיניות שר האוצר והממשלה היא שהמשרדים יהיו חייבים לספוג את התייקרונות. כבר הזכרתי את הור"א אות החשב הכללי שאסור יהיה להוציא במשך מחצית השנה אלא כ-45% מהתקציב.

4. הערתי האחרונה, טענת נגד ההזרמה הגדולה. הדבר נכון כמה שנוגע לשנה שעברה. החודש הזה כבר יש הקטנה ממשית בהזרמה. עצם הדבר שהכנסת דחתה את כל ההסתייגויות של חבריך תירום לכך שלא תהיה הזרמה ולכך שתהיה בלימה באינפלציה.

עדיאל אמורי (המערך) :

היא גם דחתה בשנה שעברה וראינו איזו הזרמה הייתה.

שלמה לורינץ (יו"ר ועדת הכספים) :

אדוני הנכבד, לא רק בשנה האחרונה אלא במשך 31 שנים היה כל תקציב גדול באופן ריאלי יותר מאשר התקציב בשנה הקודמת. תודה בכך — אתה, איש המספרים — שזאת השנה הראשונה שיש הקטנה ריאלית בתקציב.

חברת כ"ג, ישיבה שכ"ז

— חוק התקציב לשנת הכספים 1980 ; חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36) ;
— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37) ; חוק מס מקביל (תיקון מס' 5) —

התיקון של חברת הכנסת ת. טובי לסעיף 15
לא נתקבל.

סעיף 15, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיפים 16 עד 19 נתקבלו.

הצעת חברת הכנסת ד. גולומב אחרי סעיף 19
לא נתקבלה.

סעיפים 20 ו-21 נתקבלו.

הו"ר י. ברמן :

אנו עוברים להצבעה על חוק התקציב לשנת 1980
בקריאה שלישית.

הצבעה

בדף חוק התקציב לשנת הכספים 1980,

תש"ם—1980 57 —

נגד 37 —

נמנע 1 —

חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—

1980, נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ת. טובי לסעיף 9
לא נתקבל.

סעיף 9, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ת. טובי לסעיף 10
לא נתקבל.

סעיף 10, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ד. גולומב לסעיף 11
לא נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ת. טובי לסעיף 11
לא נתקבל.

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ת. טובי לסעיף 12
לא נתקבל.

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיפים 13 ו-14 נתקבלו.

התיקון של חברת הכנסת ע. אמורי לסעיף 15
לא נתקבל.

התיקון של חברת הכנסת ד. גולומב לסעיף 15
לא נתקבל.

י"ט. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980 * ; חוק הביטוח הלאומי

(תיקון מס' 37), תש"ם—1980 * ; חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

פעמיים השכר הממוצע, יועלו למסגרת-גג של שלוש
פעמים השכר הממוצע.

כנסת נכבדה, בעת דיוניה של הוועדה בחוק זה
הועלתה ההצעה להעביר חלק מהפרשות של המבוטחים
בענף ביטוח אמהות ליצירת קרן לענף ביטוח חדש,
ביטוח סיעוד. הכוונה היתה להתחיל בצבירת רזרבות
לענף סיעוד שיופעל בעתיד, במטרה למצוא פתרון באמצע
צעות הביטוח הלאומי לקשישים וחולים כרוניים שאינם
יכולים לשאת את עצמם ונמצאים כיום במצב אומלל שהם
דינה איננה יכולה להישאר אדישה אליו. בסופם של דיונים
וויכוחים ממושכים בנושא זה שמעה הוועדה הודעה מטעם
הממשלה, שנמסרה על-ידי שר האוצר ושר העבודה והרווי
חה, כי בדעת הממשלה לקיים מייד לאחר הפסח דיון יסודי
במגמה להגיע לחקיקת חוק בנושא הסעד. אי לכך החליטה
הוועדה שלא לכלול בהצעת החוק שלפנינו סעיף בעניין
ביטוח סיעוד. הוועדה תחזור, מייד לאחר הפסח, לדון
בהחלטת הממשלה שתתקבל בנושא. אני מקווה שהדבר
יבוא לתיקונו.

הוועדה מציינת בסופו רב שאחרי הדיונים בוועדה
הציעו את הנושא הזה ודבר זה סופו להתקבל.

הנני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה
שלישית. לחוק הסתייגויות מספר, ואבקש לאפשר למסתייג
גים לגמק את הסתייגויותיהם ואשיב להם ביחד.

הו"ר י. ברמן :

האם יושב-ראש הוועדה מוכן לתת את ההסברים גם
ליתר שני החוקים ?

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה) :
בוודאי.

הו"ר י. ברמן :

אנחנו עוברים לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36),
תש"ם—1980. רשות הדיבור לחברת הכנסת פרוש.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה) :
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להגיש
לכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את חוק הביטוח
הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980. החוק הוגש לכנסת
ונשא את המספר 41. אולם לפי סדר תיקוני החוק שנת-
קבלו בכנסת הוא נושא את המספר 36. עיקרו של התיקון
— בשינוי שיעורי דמי הביטוח המשתלמים למוסד לביטוח
לאומי, וכן בהעלאת הכנסת המאקסימום שעליה משולמים
דמי הביטוח מפעמיים לשלוש פעמים השכר הממוצע
במשק.

התיקונים העיקריים שבחוק זה הם שניים : הראשון
מתייחס ללוח י' של החוק, אשר בו נקבעו שיעורי דמי
הביטוח. לפי התיקון יחולו שנינום בענפי הביטוח הן
בשיעורים אשר המעביד חייב בתשלום והן בשיעורים
אשר העובד חייב בתשלום. לגבי המעביד, גם אחרי
הגדלת האחוז שהוא משלם למס מקביל, לא יחול שינוי
בעקבות השינויים השונים בסך כל התשלומים שהוא ישלם
לביטוח הלאומי. לגבי העובד יסתכמו כלל השינויים
בתוספת שולית של 0.2%.

התיקון השני מתייחס ללוח י"א של החוק. כיום משול-
מים דמי ביטוח על הכנסה שאינה עולה על פעמיים השכר
הממוצע במשק. לפי התיקון יועלה המאקסימום של ההכנסה
נסה לצורך תשלום הביטוח הלאומי לשלוש פעמים השכר
הממוצע. תיקון זה, המטיל נטל נוסף על המבוטחים, מביא
בעקבותיו אף שיפור בתשלום למקבלי הגימלאות, באשר
גימלאות למבוטחים, שעד עתה ניתנו עד לתקרה של

היו שקולים לגביהם מובאות בזה להצבעה בקריאה שנייה שתי גירסאות.

הנני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אני רוצה להגיד כאן לידידי חברי הכנסת משל: אתה פנית מעל במת הכנסת אל חברי הוועדה וביקשת מהם שלא להיות חותמת-גומי. אני מתגאה על כך שאני קוא-ליציונר ממושם. אנחנו רחוקים מלהיות חותמת-גומי. חברי הוועדה משתפים פעולה, איש לרעהו יעזורו ויאמרו חזק.

ירוחם משל המערך):
 יש הרבה דברים שאדוני חזר בו לגביהם.

מנחם פרוש (י"ר ועדת העבודה והרווחה):
 תודה רבה. אבקש לאפשר לחברי הוועדה לנמק את הסתייגויותיהם.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להגיש לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם-1980.

הצעת החוק כפי שנתקבלה בקריאה ראשונה באה להגדיל את שיעור המס המקביל המשתלם על-ידי המעבידים לקופות-החולים באחוז אחד, מ-3.95% ל-4.95% מן השכר. עם זאת היא קובעת כי המס המקביל ישולם על השכר עד לחיקרה שלא תעלה על שלוש פעמים השכר הממוצע במשק. תחילתו של החוק תהיה ביום 1 באפריל 1980.

סעיפים 1 ו-2 של החוק מוגשים לכם בשתי גירסאות. גירסה א' — הגירסה שבצד הימני של הדף — היא הגירסה שהוצעה בהצעת החוק מטעם הממשלה, ואילו גירסה ב' — היא הגירסה שמשמאל — הוצעה בוועדה. מאחר שבועדה הקולות לכל אחת משתי הגירסאות היו שקולים מובאות בזה שתי הגירסאות להכרעה בקריאה השנייה.

לגבי סעיף 1 אומרת גירסה א' להגדיל את שיעור המס מ-3.95% ל-4.95%, ואילו גירסה ב' אומרת להגדילו ל-5%. לגבי סעיף 2 קובעת גירסה א' תיקרת שכן לצורך תשלום המס על שלוש פעמים השכר הממוצע, וגירסה ב' אומרת שאין לקבוע כל תיקרה לשכר שעליו משתלם המס.

הוועדה הכניסה לחוק זה סעיף נוסף: תיקון לסעיף 6 לחוק העיקרי אשר לפיו יחולק המס המקביל שמעל ל-3.95% בין קופות-החולים לפי שיטת חלוקה אחרת — לפי מספר אנשים. לאחר שהממשלה תקבע בהקדם, כפי שהבטתה, את התקנות, תביא אותן לאישור ועדת העבודה והרווחה, וכך יחולק האחוז הנוסף.

אני מבקש לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. גם לחוק זה יש הסתייגויות ואבקש לאפשר למסתייגים, אם הם רוצים בכך, לנמק את הסתייגויותיהם.

אני עובר לחוק הביטוח הלאומי (מס' 37), תש"ם-1980.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להגיש לכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את החוק הנ"ל. תיקון זה סומן במספר 40, אולם הוא מוגש כתיקון מס' 37, לפי סדר קבלת התיקונים על-ידי הכנסת.

הנושא המרכזי המוצא ביטוי בחוק זה הוא שינוי בהגדרת "השכר הממוצע". בעוד שהשכר הממוצע נקבע כיום פעם אחת בשנה, ונוסף עליו פיצוי בשיעור תוספת היוקר, הרי מעתה ייקבע השכר הממוצע בכל פעם שתינתן תוספת יוקר, קרי: ארבע פעמים בשנה, והוא יהיה צירוף של הממוצע של השכר ושל תוספת היוקר בשלושת החודשים האחרונים. שינוי חשוב זה ימנע במידה רבה שחיקת קיצבאות הביטוח הלאומי המבוססות על השכר הממוצע. כולנו התמרמרו על כך, וועדת העבודה והרווחה לא שקטה עד אשר הדבר בא על תיקונו. החוק כולל גם הוראות חדשות בעניין גובה קיצבת הזיקנה בגיל המותנה, המותאמות לשינוי בעניין הגדרת השכר הממוצע.

הוועדה הכניסה לחוק תיקונים חשובים מספר, שהם עיקריים ביניהם הם: א. הוועדה תיקנה את סעיף 21 בחוק העיקרי והגדילה את שיעור הקיצבה ליתומים מ-5% ל-7.5% לכל אחד משני היתומים הראשונים. בכך מומשו, בהסכמת הממשלה וביתוס לבטוח לאומי, המלצות הוועדה מלפני כשנה בעניין אלמנות ושאיירים. ואנו תקווה כי בכך נקל, ולא במקצת, את מצבן של משפחות אלה, שהוא בשפל המדרגה. אני רוצה לציין בפני הכנסת את שיתוף הפעולה בין חברי הוועדה שכולם עמדו על המשמר שהדבר יבוצע ולא קיבלנו את הדחיות, וכי אנחנו מקבלים בסיפוק רב שכל זה אמנם תוקן.

ב. הוועדה החליטה פה-אחד כי דמי האבטלה המ-שולמים למובטל יחושבו על בסיס של 75 הימים האחרון-נים שעבדע שולמו דמי ביטוח, וכן כי דמי האבטלה יוגדלו לפי שיעור התנודות בשכר הממוצע במשק, בדומה לעירכון שהוחלט עליו לגבי מקבלי קיצבאות אחרים שקיצבאותיהם צמודות לשכר הממוצע. כמו-כן ביטלה הוועדה את האבחנה הקיימת כיום בין סוגי מובטלים, ומעתה יחושבו דמי האבטלה לגבי כלל המבוטחים לפי חישוב אחד. אני רוצה להודיע בפני הכנסת את המ-עות של השינוי שהכנסנו בחוק זה. הלוואי שלא נזדקק לו.

ברצוני להוסיף מלים מספר על שלושה סעיפים חדשים שהוצעו בחוק והמוגשים בשתי גירסאות. אלה מתייחסים לנושאים הבאים: א. הצמדת חובות הביטוח הלאומי למבוטחים במקרה של הלנת גימלה; ב. העלאת השיעור החוקי של קיצבאות זיקנה ושאיירים מ-16% ל-18% מהשכר הממוצע; ג. הפסקת קיצבת הנכות לאשה בגיל 60 גם כשאנינה זכאית לקיצבת זיקנה. נושאים אלה לא היו, כאמור, כלולים בהצעת החוק שאושרה בממשלה והם הוצעו בוועדה. מאחר שהקולות בוועדה

ב. חילופי גברי בוועדות הכנסת

יגאל כהן במקום חברי-הכנסת אמנון לין; בוועדת החוקה, חוק ומשפט יבוא חברי-הכנסת עקיבא נוף במקום חברי-הכנסת יצחק ברמן.

מאיר פעיל (מתנה שלי):
 אפשר להביע הסתייגות?

היו"ר י. ברמן:
 רשות להודעה לממלא-מקום של יושב-ראש ועדת הכנסת.

משה ל. מרון (מ"מ יו"ר ועדת הכנסת):
 אדוני היושב-ראש, אני מבקש להודיע על חילופין בשתי ועדות: בוועדת החוץ והבטחון יבוא חברי-הכנסת

וחברת כ"ג, ישיבה שכ"ז

— חילופי גברי בוועדות הכנסת; חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36);
— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37); חוק מס מקביל (תיקון מס' 5) —

היו"ר י. ברמן:

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אני מבין התנגדות, כי יש כאן כוונה לארגן הצבעה
של ועדת החוץ בעניין חברון.

הכנסת רושמת לפניה. לא נהוג להסתייג. בדרך-כלל
הסיעות הן שקובעות את נציגיהן.

כא. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980; חוק הביטוח הלאומי
(תיקון מס' 37), תש"ם—1980; חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980
(המשך הדיון)

היו"ר י. ברמן:

אנחנו עוברים להנמקת ההסתייגויות. רשות הדיבור
לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, בהתחשב בשעה המאוחרת וב-
עייפות המורגשת על פניהם של חברי הכנסת לא נמק
הפעם את ההסתייגויות שהגשנו. אך רוצה אני להביע מורת-
רוח מהדרך שבה הובאו לכנסת על-ידי הממשלה ארבע
הצעות החוק, תיקונים בחוק הביטוח הלאומי, מס' 28 (3),
37, 39, וחוק מס מקביל (תיקון מס' 5), וכן על דרך
התנהגות הממשלה במהלך הדיון על הצעות החוק בוועדת
העבודה והרווחה. התנהגות זו של הממשלה איננה הולמת
משטר דמוקרטי פארלאמנטארי ואיננה מוסיפה כבוד
לכנסת ולוועדותיה. היא מיתוספת לשורת "הקילקולים"
המאפיינים את הממשלה הזאת.

אני מצוין בסיפוק שבמכלול החוקים שהבאנו קידמנו
גושאים סוציאליים והכנסנו תיקונים חשובים מאוד.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלגרבל, להנמקת הס-
תיגות.

מרדכי אלגרבל:

אני רוצה להסתייג בעיקר מהנושא של דחיית הקמתו
של ענף הסיעוד לקשישים. זה חלק מן המגמה האנטי-
סוציאלית והאנטי-חברתית של הממשלה. האוכלוסיה ביש-
ראל הולכת ומזדקנת מיום ליום, לצערי. מספר הקשישים
הדורשים טיפול וסיעוד הולך וגדל. לכן אני מבקש מהכ-
נסת שלא לאשר את הדחייה הזאת של הקמת ענף חשוב
מאוד בשירותי הרווחה, ענף הסיעוד לקשישים.

הדבר השני: הייתי עד הבוקר לאחד המחזות המבי-
שים מבחינה דמוקרטית במדינת ישראל — הממשלה
מאיימת שאם אחד מחברי הכנסת, אם מהאופוזיציה ואם
מהקואליציה, יסתייג או יתקן את החוק, היא תיקח את
החוק בחזרה. לפי דעתי זה אחד הצעדים האנטי-דמוק-
ראטיים של הממשלה. אני מציע לממשלה שלא להתייחס
בויליול לכנסת.

היו"ר י. ברמן:

אנחנו עוברים להצבעה, קודם-כול על חוק הביטוח
הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980.

הצבעה

ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-
לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל ומ. פעיל
לסעיף 1 לא נתקבלה.

התיקון של חברי-הכנסת צ'י. ביטון לסעיף 1
לא נתקבל.

סעיף ח, בנוסח הוועדה, נתקבל.
ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-
לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל ומ. פעיל

לסעיף 2 לא נתקבלה.

התיקון של חברי-הכנסת צ'י. ביטון לסעיף 2
לא נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

מנחם פרוש (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך מאוד
את חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו על שראתה
לנכון שלא להטריד את הכנסת על-ידי הנמקה נוספת
של ההסתייגויות. סימן הוא שעשינו את הדבר בצורה

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל אחרי סעיף 2 לא נתקבלה.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל לסעיף 3 לא נתקבל.
 סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל אחרי סעיף 3 לא נתקבלה.
 התיקון של חברי-הכנסת צ' ביטון לסעיף 4 לא נתקבל.

סעיף 4, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקונים (1)–(4) של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל, ומ. אלגרבל לסעיף 5 לא נתקבלו.
 התיקונים (1)–(3) של חברי-הכנסת צ' ביטון לסעיף 5 לא נתקבלו.
 סעיף 5, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 סעיפים 6–8 נתקבלו.

היו"ר י. ברמן:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980, נתקבל.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה):
 מי גמנע?

ה צ ב ע

נמנעים 3 —

היו"ר י. ברמן:

אנחנו עוברים לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37), תש"ם—1980.

ה צ ב ע

סעיף 1 נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 2 לא נתקבל.
 סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 3 לא נתקבלה.
 סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 סעיפים 4–5 נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 6 לא נתקבל.

סעיף 6, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 7 לא נתקבלה.

סעיף 7, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 8 לא נתקבלה.

סעיף 8, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 9 לא נתקבלה.

סעיף 9, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 10 לא נתקבל.

סעיף 10, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 11 לא נתקבל.

סעיף 11, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 12 לא נתקבל.

סעיף 12, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 13 לא נתקבל.

סעיף 13, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 14 לא נתקבל.

סעיף 14, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל אחרי סעיף 14 לא נתקבלה.

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 15 לא נתקבל.

סעיף 15, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל אחרי סעיף 15 לא נתקבלה.

סעיפים 16 ו-17 נתקבלו.
 ההצעה של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל אחרי סעיף 17 לא נתקבלה.

היו"ר י. ברמן:

לסעיף 17 שתי גירסאות. אני מעמידן להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע

בעד סעיף 17 בגירסה א' — מיעוט
 בעד סעיף 17 בגירסה ב' — רוב
 סעיף 17, בגירסה ב', נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

לסעיפים 18–20 אין הסתייגויות. אני מעמידם להצבעה.

ה צ ב ע

סעיפים 18–20 נתקבלו.
 התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל לסעיף 21 לא נתקבל.

סעיף 21, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 סעיפים 22 ו-23 נתקבלו.

חוברת כ"ג, ישיבה שכ"ז

— חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36); חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37);
חוק מס מקביל (תיקון מס' 5); דברי יושב-ראש הכנסת לסיום כנס החורף של הכנסת —

היו"ר י. ברמן:

לסעיף 23א שתי גירסאות. אני מעמידן להצבעה זו מול זו.

הצבעה

בעד סעיף 23א בגירסה א' — מיעוט
בעד סעיף 23א בגירסה ב' — רוב
סעיף 23א, בגירסה ב', נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

לסעיף 24 אין הסתייגויות. אני מעמידו להצבעה.

הצבעה

סעיף 24 נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

לסעיף 24א שתי גירסאות. אני מעמידן להצבעה זו מול זו.

הצבעה

בעד סעיף 24א בגירסה א' — מיעוט
בעד סעיף 24א בגירסה ב' — רוב
סעיף 24א, בגירסה ב', נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

לסעיפים 25—30 אין הסתייגויות. אני מעמידם להצבעה.

הצבעה

סעיפים 25—30 נתקבלו.

היו"ר י. ברמן:

אני מעמיד את חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37), תש"ם—1980, להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37), תש"ם—1980, נתקבל.

היו"ר י. ברמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980.

לסעיף 1 שתי גירסאות. אני מעמידן להצבעה זו מול זו.

הצבעה

בעד סעיף 1 בגירסה א' — רוב
בעד סעיף 1 בגירסה ב' — מיעוט
סעיף 1, בגירסה א', נתקבל.

בעד גירסה א' של סעיף 2 — רוב
בעד גירסה ב' של סעיף 2 — מיעוט
סעיף 2, בגירסה א', נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל ל-סעיף 3 לא נתקבל.

התיקון הראשון לחלופין של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל ל-סעיף 3 לא נתקבל.

התיקון השני לחלופין של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל, מ. פעיל ומ. אלגרבל ל-סעיף 3 לא נתקבל.

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 4—5 נתקבלו.

היו"ר י. ברמן:

אני מעמיד את חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980, להצבעה בקריאה שלישית.

אמנון רובנישטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
אנחנו מבקשים למנות.

היו"ר י. ברמן:

בבקשה.

הצבעה

בעד חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980
נגד — 50
נמנעים — 5
26

חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980, נתקבל.

כב. דברי יושב-ראש הכנסת לסיום כנס החורף של הכנסת

היו"ר י. ברמן:

חברי הכנסת, הכנס שנסתיים זה עתה היה רווי התפתחויות שונות והוא כלל מתח ומעש גם יחד. תוך כדי סערות נעשתה בכנס הזה פעולה קונסטרוקטיבית לא מעטה; נתקבלו 54 חוקים, בתוכם 4 הצעות חוק פרטיות, ואף כי אין למדוד את תועלתו של בית מחוקקים לפי מספר החוקים שהוא מחוקק, שהרי בעניין זה לא תמיד כל המרבה משובח ומביא ברכה, הרי מי שיעבור על רשימת החוקים ימצא לא רק כאלה הנובעים מצרכי שעה חולפים אלא גם תיקונים בסיסיים בתחום חיי יום של האזרח, בענייני שטרות, שותפויות, ביטוח, בנקים והגנה מפני מוצרים פגומים.

חברי הכנסת היו פעילים בתחומים שונים. 1,224 שאילתות הוגשו בכנס שנסתיים; הוגשו 159 הצעות לסדר-היום ומבין אלה נכללו 7 בסדר-היום של הכנסת, 100 הועברו לדיון בועדות ו-52 הוסרו מסדר-היום. אבל כאן ראוי אולי שאגע באופן הניצול של מכשיר

פארלאמנטארי חשוב, בעל משמעות מיוחדת, והוא הצעות אי-אמון. מן הראוי שהשימוש במכשיר פארלאמנטארי זה לא ייהפך לשיגרה. בכנס זה הוגשו לא פחות מ-20 הצעות אי-אמון על-ידי סיעות שונות. כדאי שהסיעות תהרהרנה בסוגיה זו בתקופת הפגרה.

בבית הזה אנו שומעים מפעם לפעם דברי ביקורת עצמית בעניין תופעות שונות המתגלות בבית ובקשר אליו. בחברה דמוקרטית חשוב שכך אמנם יהיה. אולם לאחרונה אנו עדים להתפתחות מנהג של זריקת בוז והטחת השמצות חסרות-שחר בבית ובחבריו. מה שחמור במיוחד, וזה דבר שאני להשלים עמו בחברה תקינה — גם עובדי מדינה בכירים נכשלים בהפרחת דברים חסרי בסיס והצדקה, שמגמתם לפגוע באמינות הבית הזה ובחבריו. נגד תופעות ממין זה על השר הממונה לפעול בתקיפות וללא דיחוי.

חברי הכנסת, בתקופת כנס זה הלך לעולמו אחד מטובי הבית ומבחירי האומה, חברי-הכנסת יגאל אלון, זכרוננו

נברך גם את נציגי כלי-התקשורת בבית, המביאים את דברה של הדמוקראטיה הפארלאמנטארית לתודעת העם. רבה האחריות המוטלת עליהם ועלינו בתחום זה, ואני מקווה שגם הם וגם אנחנו נהיה ערים לחובה זו בכל עת.

ואחרון אחרון, מרשה אני לעצמי לברך את חברי הכנסת שיספיקו להחליף כוח בחופשת החג הבאה אלינו, ומקווה אני שכולנו נחזור לעבודה בכנסת עם רעיונות רעננים ונכונות לסבלנות הדדית.

מועדים לשמחה.

הכנס הבא ייפתח ביום ב', 5 במאי 1980, י"ט באייר תש"ם. ישיבה זו נעולה.

לברכה, איש שהיה נערץ על כל חברי הכנסת ללא הבדל סיעה והשקפה, והסתלקותו ללא עת גרמה לכולנו צער רב.

כמו-כן הלכו לעולמם חברי-כנסת לשעבר נתן ילין-מור, אברהם רקנטי, הד"ר דב יוסף, בנימין שחור ומחמוד אל-נאשף, זכרונם-לברכה.

עם סיום הכנס נשלח ברכה לנשיא המדינה, לראש הממשלה, לשרי הממשלה, לצה"ל ולכל העוסקים בבטחון המדינה וההגנה על שלומה, ולעובדי המדינה.

כמו-כן אני רוצה להביע בשמכם את הערכתי לעובדי הכנסת, העושים עבודה קשה בנאמנות, ולאנשי משמר הכנסת, הממלאים חובתם באומץ ובאיפוק. נשלח להם את ברכת הכנסת לקראת החג.

הישיבה ננעלה בשעה 21:17.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות ש"ה—שכ"ז

- א. הצעת סיעת התנועה לשינוי ויזמה להביע אי-אמון לממשלה.
- ב. שאלות ותשובות.
- ג. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ד. חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ה. חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- ו. חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 5), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- ז. חוק לתיקון פקודת בתי-המשפט העירוניים (מס' 6), תש"ם—1979 (קריאה ראשונה).
- ח. חוק יד יצחק בן-צבי (תיקון מס' 2), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- ט. חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- י. חוק שירות בטחון (תיקון מס' 14), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יא. חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. חוק העונשין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יג. חוק לתיקון פקודת הדיג, תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יד. חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 2), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק שיפוט בתי-דין יהודים קראים (נישואין וגירור-שין), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק התובלה האווירית, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- יז. חוק רשות שדות-התעופה (תיקון), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- יח. חוק תקנת השבים, תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק דיני עבודה (הסכם להקמת שדות-תעופה בנגב), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק לימוד חובה (תיקון מס' 14), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
- כב. חוק החקיקה (הוראות מעבר), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ט—1979 (קריאה ראשונה).
- כד. הצורך בייעול גביית מס הכנסה ומס ערך מוסף — הצעתם של חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו, ג. האוזנר, ד. גולומב וש. אליהו.
- כה. הקמת רשות לפיתוח הגליל — הצעת חברי-הכנסת י. כהן.
- כו. הצורך לחיאות פעולות הממשלה בגליל — הצעת חברי-הכנסת ד. רוזוליו.
- כז. מגמה להעלאת תעריפי פרמיות הביטוח — הצעת חברי-הכנסת מ. עמאר, מ. פעיל ומ. וירשובסקי.
- כח. מעמדם של עובדי המדינה — הצעת חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו וא. מלמד.
- כט. כינון המטה למלחמה באינפלציה — הצעת חברי-הכנסת ע. אמוראי.
- ל. החלטת הממשלה על הקפאת המחירים — הצעת חברי-הכנסת ד. גולומב.
- לא. שינוי שיטת הסובסידיות מסיבסוד המצרך לסיבסוד הנצרך — הצעת חברי-הכנסת מ. פעיל וח. בר-לב.
- לב. יום הסביבה הבין-לאומי — הצעת חברי-הכנסת י. תמיר.
- לג. עתידן של קיצבאות הילד הראשון והשני — הצעת חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.
- לד. התגברות האנטישמיות במערב אירופה — הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- לה. השבתה בצי הסוחר — הצעת חברי-הכנסת מ. אל-גרבל, י. זי. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל וש. שטרן-קטן.
- לו. המדיניות הכלכלית של הממשלה והסקטור היצרני בארץ — הצעת חברי-הכנסת ע. הדר (הורביץ).
- לז. הצורך בהוזלת מחירי הנפט והסולר להסקה ביתית בכל אזור ההר לרבות ירושלים וצפת — הצעת חברי-הכנסת ע. ברעם.
- לח. העדר רופאים בירוחם — הצעת חברי-הכנסת י. זי. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן-קטן.
- לט. רמת הוויכוח הציבורי — הצעת חברי-הכנסת ג. האוזנר.
- מ. אועקת דעת-הקהל העולמית נגד השמדת הכפר הלב-נוני קנת — הצעת חברי-הכנסת ע. נוף.
- מא. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1978 (קריאה ראשונה).
- מב. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מג. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מד. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

- מה. חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) (תיקון), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מו. חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 7), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- מז. חוק רשות שדות-התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- מח. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 39), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- מט. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- נ. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 18), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נא. חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נב. חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם—1980 (קריאה ראשונה).
- נג. חוק העונשין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נד. חוק רשות שדות-התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נה. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 38), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נו. חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נז. חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נח. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- נט. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 37), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ס. חוק מס מקביל (תיקון מס' 5), תש"ם—1980 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

ב. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לחוק לשכת עורכי-הדין, תשכ"א—1961 (להלן — החוק העיקרי), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) עשרים חברים שיבחרו חברי הלשכה, במועד הבחירות לוועידה הארצית, בבחירות כלליות, שוות, יחסיות, חשאיות, ישירות וארציות מבין חברי הלשכה";
2. הוספת סעיפים 9א ו-9ב אחרי סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:

"9א. מילוי מקום שהתפנה במועצה הארצית

(א) מי שהיה לחבר המועצה הארצית מכוח סעיף (2)9 או מכוח סעיף קטן זה והודל מכהונתו לפני הבחירות לפי אותו סעיף, יבוא במקומו המועמד ששמו בא ברשימת המועמדים של אותו חברי אחרי שמות המועמדים שנבחרו מתוכה בבחירות ה' קודמות למועצה הארצית או שהיו לחברי המועצה הארצית מכוח סעיף קטן זה, לפי העניין.

(ב) נכנס המועמד כאמור בסעיף קטן (א) ב' דרך זו כבר קודם לכן, או היה פסול או לא יכול היה להיות חבר המועצה הארצית מכל סיבה אחרת, או הודיע בכתב ליושב-ראש המועצה הארצית שאין ברצונו להיות חבר המועצה, יבוא במקומו המועמד ששמו בא אחריי ברשימת המועמדים האמורה, וכן הלאה.

(ג) לא היה ברשימת המועמדים מי שימלא את המקום הפנוי כאמור בסעיף קטן (א), ימנה ראש הלשכה תחתיו חבר לשכה אחר, בהתייעצות עם הציבור שמטעמו הוצעה מועמדותו של החבר שמקומו נתפסה.
3. הפסקת הכהונה עקב היעדרות משיבות המועצה

(א) חבר המועצה הארצית שנעדר משיבות המועצה שלושה חודשים רצופים, ואם היו בשלושה חודשים פחות משלוש ישיבות — משלוש ישיבות רצופות, יחדל מכהונתו כחבר המועצה, בתנאים ובמועד שנקבעו בסעיף זה או על פיו.

(ב) תנאים להפסקת כהונתה כאמור הם כי —

 - (1) המועצה הארצית לא נתנה רשות מראש להיעדרות חבר המועצה;
 - (2) יושב-ראש המועצה הארצית שלח לחבר המועצה, מיד אחרי הישיבה השנייה שממנה נעדר, הודעה במכתב רשום הכוללת פירוט הישיבות של המועצה הארצית שמהן נעדר וציון העובדה שההודעה נשלחה מ' כוח סעיף קטן זה.

(ג) ראש יושב-ראש המועצה הארצית שחבר המועצה נעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף קטן (א) ושנתמלאו התנאים שב' סעיף קטן (ב), ישלח לו הודעה במכתב רשום; ההודעה תפרט את הישיבות שמהן

¹ ס"ח תשכ"א, עמ' 178; תשכ"ב עמ' 15; תשכ"ג, עמ' 66, עמ' 145; תשכ"ה, עמ' 25; תשכ"ח, עמ' 12; תשל"א, עמ' 178, עמ' 180; תשל"ב, עמ' 36; תשל"ו, עמ' 126; תשל"ז, עמ' 7; תשל"ח, עמ' 198.

(ו) חבר המועצה הארצית, שאילולא האמור בסעיף קטן זה היה חדל מכהונתו מחמת היעדרות משיבות המועצה ושחתתיו לא בא חבר אחר של הלשכה בדרך האמורה בסעיף 9א(א), ימשיך לכהן כחבר המועצה הארצית על אף האמור בהוראות אחרות של סעיף זה, עד שייבחר או יתמנה אדם אחר תחתיו."

3. החלפת סעיף 10
במקום סעיף 10 לחוק העיקרי יבוא:

"10. תקופת כהונה
חירותו של אחר תחתיו; תקופת כהונתם של חברי המועצה הארצית תהא עד לבחירתם או עד למינוים של אחרים תחתם, לפי העניין."

4. פירסום
חוק זה יפורסם תוך עשרים ימים מיום קבלתו בכנסת.

נעדר חבר המועצה ואת קיום התנאים שבסעיף קטן (ב) ותציין שנשלחה מכוח סעיף קטן זה.

(ד) לא הגיש חבר המועצה הארצית, תוך תקופה שנקבעה בכללים לעניין זה, בקשה ליושב-ראש המועצה לביטול ההודעה לפי סעיף קטן (ג), יחדל מכהונתו כחבר המועצה הארצית בתום תקופה זו, וזאת אם יושב-ראש המועצה הארצית ביטל את ההודעה לפני כן כאמור בסעיף קטן (ה); הגיש בקשה כאמור, תדון בה המועצה הארצית, ואם החליטה לדחותה, יחדל ה"מבקש מכהונתו עם קבלת ההחלטה.

(ה) יושב-ראש המועצה הארצית רשאי לבטל הודעה לפי סעיף קטן (ג) אם הוכח לו שהיעדרותו של חבר המועצה הארצית נגד רמה בשל מחלתו של החבר, שירותו ב"צבא-הגנה לישראל או שליחות ציבורית שלו.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 2

מ. עמאר מציע:

בסעיף 9ב(ב)(1) המוצע, אחרי "מראש" יבוא "או בדיעבד".

לסעיף 1

מ. עמאר מציע:
למחוק את הסעיף.

ג. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 13), תש"ם—1980

(ב) מי שלא התייצב בפני בית-הדין חמש-עתי אף על פי שהוזמן כדין, ולא הצטיק על כך בדרך המניחה את הדעת, רשאי בית-הדין, בנוסף לכל אמצעי אחר שינקוט על פי סעיף זה, לחייבו בתשלום ההוצאות בסכום שיקבע, אם נגרמו הוצאות עקב אי-התייצבותו או כפיית התייצבותו."

3. תיקון סעיף 68
בסעיף 68 לחוק העיקרי, פסקאות (3) ו-(4) יסומנו (4) ו-(5) כסדרן, ולפניהן יבוא:
"(3) קנס בסכום שלא יעלה על 2,000 שקלים לכל עבירה, שישולם לקופת הלשכה;"

4. תיקון סעיף 69
(א) האמור בסעיף 69 לחוק העיקרי יסומן "(א)", ובפסיקה (4) שבו, במקום "500 לירות" יבוא "2,000 שקלים".

(ב) אחרי סעיף קטן (א) האמור יבוא:
"(ב) הטיל בית-הדין המשמתי בפסק דינו על הנאשם השעיה או הוצאה מהלשכה, יפור-סמו הכרעת הדין וגזר הדין, כולם או חלקם, כפי שיקבע בית-הדין, על אף האמור בסעיף קטן (א)(6), בציון שמו של הנאשם,

1. תיקון סעיף 18

האמור בסעיף 18 לחוק לשכת עורכי-הדין, תשכ"א—1961¹ (להלן — החוק העיקרי), יסומן "(א)", ואחרי יבוא:

"(ב) נבצר מחבר בית-דין משמעת, וזאת אב בית-הדין, להשתתף בדיון, יתקיים הדיון, על אף האמור בסעיף קטן (א), לפני שני חברי בית-הדין הנוותרים, אלא אם החליט אב בית-הדין על דחיית הדיון; הוראה זו תחול אף אם התחיל הדיון לפני שלושה ונבצר מאחד החברים שאינו אב בית-הדין להמשיך בו."

2. החלפת סעיף 66

במקום סעיף 66 לחוק העיקרי יבוא:
"66. סמכויות עזר

(א) סעיפים 9 עד 11 ו-27 (ב) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט—1969², יחולו בשינויים המחוייבים בבית-הדין המשמעת כאילו היה ועדת חקירה;

אולם —

(1) דמי גסיעה ולינה ושכר בטלה לפי סעיף 11 האמור, יכול שיהיו בסכום שלא יעלה על 300 שקלים; הקנסות ישולמו לקופת הלשכה.

¹ ס"ח תשכ"א, עמ' 178; תשל"ח, עמ' 198; תש"ם, עמ' 108.

² ס"ח תשכ"ט, עמ' 28.

אולם אם לא היה רוב דעות לגבי סוג העונש או מידתו, או מידת ההשעיה הזמנית, רואים חבר בית-הדין שהציע את סוג העונש את מידת העונש או ההשעיה הזמנית החמורים ביותר כאילו הצטרף לדעתו של חבר בית-הדין שהציע את ההצעה הקרובה ביותר להצעתו."

7. תיקון סעיף 78
בסעיף 78(ג) לחוק העיקרי, במקום "מלייצג אדם אחר לפני בית-משפט, בית-דין, בורר וגופים אחרים בעלי סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית" יבוא "מע" סוק במקצוע של עורך-דין, כולו או חלקו, כפי שיקבע בית-הדין".

8. תיקון סעיף 93
בסעיף 93(ב) לחוק העיקרי, אחרי "מראש הלשכה" יבוא "או מחבר הוועד המרכזי שקבע ראש הלשכה באישור הלשכה".

9. תיקון חוק הנוטריונים
בסעיף 40 לחוק הנוטריונים, תשל"ו—1976⁸, המלים "אלא שלענין זה יבוא הסכום של 5,000 לירות במקום הסכום הנקוב בסעיף 69(4)" — יימחקו.

10. הוראת מעבר
סעיפים 2 ו-5 יחולו גם על עבירות ועבירות משמעת שבוצעו לפני יום פירסומו של חוק זה.

11. פירסום
חוק זה יפורסם תוך עשרים ימים מיום קבלתו בכנסת.

(ג) אין בהחלטתו של בית-הדין המשמעתי שלא לפרסם את שמו של הנאשם שהושעה או הוצא מהלשכה כדי למנוע מהלשכה להודיע על ההשעיה או ההוצאה מהלשכה לכל רשות ציבורית, הכול במידה שהדבר נראה לה דרוש לביצועו של פסק-הדין הלכה למעשה.

(ד) בית-דין משמעתי רשאי לתת סעד ביניים מסוגים ובדרכים שייקבעו בכללים."

5. תיקון סעיף 72
(א) האמור בסעיף 72 לחוק העיקרי יסומן "(א)", ובו, במקום "לפי סעיף 69(6)" יבוא "לפי סעיף 69(א) או (ב)".

(ב) אחרי סעיף קטן (א) האמור יבוא:
"ב) פסק-דין מרשיע שאין עליו עוד עירעור, רשאי בית-הדין המשמעתי שהטיל את העונש, ואם היה עירעור — בית-הדין המשמעתי או בית-המשפט שהכריע בעיר-עור, לדחות, מטעמים שיירשמו, את ביצור עו, כולו או חלקו, למועד שיקבע, בתנאים שיקבע או ללא תנאים."

6. הוספת סעיף 69
אחרי סעיף 69 לחוק העיקרי יבוא:

"69. החלטה ברוב
נחלקו דעות חברי בית-הדין, תכריע דעת הרוב; אין רוב לדעה אחת — תכריע הדעה אשר, לדעת אב בית-הדין, מקילה עם הנאשם;

⁸ ס"ח תשל"ו, עמ' 196.

ד. הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 22), תש"ם—1980

(ב) פוטר אדם כאמור בסעיף קטן (א) על פי החלטת בית-הדין למשמעת בלי שנפסל לשירות, רשאי בית-הדין להחליט שאינו זכאי למענק, כולו או מקצתו.

(ג) סעיף זה לא יחול על מי שפוטר משירות המדינה לפי שהגיע לגיל 55, מחמת מצב בריאותו הלקוי שבגללו הותנה כי שירותו תו לא ישא זכות לגימלאות, אף אם זכאי הוא לקיצבה בגלל אותו שירות לפי האמור בסעיף 94.

2. תיקון סעיף 25
בסעיף 25(3) לחוק העיקרי, אחרי "22" יבוא "22א".

3. תחולה
חוק זה יחול על עובדים שפרשו מיום י"ד באייר תש"ם (30 באפריל 1980) ואילך.

1. הוספת סעיף 22א

בחוק שירות המדינה (גימלאות) (נוסח משולב), תש"ל—1970¹ (להלן — החוק העיקרי), לאחר סעיף 22 יבוא:

"22א. מענק נוסף לקיצבה לעובד שירותי הבטחון

(א) לזכאי לקיצבת פרישה לפי סעיף 15(2), (3) או (4), לפי סעיף 17(1) או לפי סעיף 18, שהיה בתכוף לפני פרישתו המזכה אותו לקיצבה עובד שירות הבטיחון הכללי או עובד המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, ישולם בנוסף לקיצבה מענק השווה לחלק העשרים וארבעה של משכורתו השנתית כפול במספר שנות שירותו, ובלבד שהמענק לא יעלה על משכורתו השנתית; וסעיף 22 לא יחול.

¹ ס"ח תשל"ל, עמ' 65; תשל"ט, עמ' 124.

הסתייגות לחוק הנ"ל

במקום "י"ד באייר תש"ם (30 באפריל 1980)" יבוא "כ"ח בטבת תשל"ו (1 בינואר 1976)".

לסעיף 3
מ. פעיל מציע:

ה. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 11
בסעיף 11 לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28),
תשל"ז—1977, בסעיף קטן (ב), במקום "ט"ו בניסן

1 ס"ח תשל"ז, עמ' 150; תשל"ח, עמ' 142; תשל"ט, עמ' 85.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- לסעיף 1
א. ארבל-אלמוזלינו, ח. גרופמן, ז. כ"ץ, א. מויאל
וצ'. ביטון מציעים:
במקום "כ"ו באדר ב' תשמ"א (1 באפריל 1981)"
יבוא "ט"ו באייר תש"ם (1 במאי 1980)".

ו. הצעת חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), תיקון, תש"ם—1980

1. הוספת סעיף 4א
אחרי סעיף 4 לחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר
פרישה), תשכ"ט—1969¹ (להלן — החוק העיקרי),
יבוא:
"4א. קביעת איסורים אחרים
(א) הממשלה, באישור ועדת העבודה והרווחה
של הכנסת, רשאית לקבוע, בהודעה שת-
פורסם ברשומות, משרות בשירות המדינה
— מבין המשרות שהמינוי להן נעשה, על
פי חוק, בידי הממשלה או באישורה —
אשר ניתן יהיה להורות לגבי נושאיהן כי
במקום האיסורים וההגבלות שבסעיף 4
יחולו עליהם איסורים והגבלות אחרים,
כאמור בסעיף קטן (ב).
(ב) על פי בקשתו של מועמד למינוי למשרה
שנקבעה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי
נציב שירות המדינה, על פי הכללים ש-
נקבעו כאמור בסעיף קטן (ג), להורות לו
- בכתב, לפני מינויו למשרה, כי במקום
האיסורים וההגבלות שבסעיף 4, כולם או
מקצתם, יחולו לגביו, לאחר פרישתו מכ-
הותנו באותה משרה, איסורים והגבלות
אחרים, כפי שיפורטו בהוראה; בהוראה
כאמור ניתן גם לקבוע תנאים או הגבלות
בדבר מילוי תפקידו של המועמד.
(ג) הממשלה, באישור ועדת העבודה והרווחה
של הכנסת, תקבע כללים לעניין השימוש
בסמכותו של נציב שירות המדינה על פי
סעיף קטן (ב) ודרכי הפיקוח והביקורת
על קיום התנאים שנקבעו על פיו.
(ד) סמכויות הממשלה לפי סעיפים קטנים (א)
ו-(ג) אינן ניתנות לאצילה."
2. תיקון סעיף 8
בסעיף 8 לחוק העיקרי, אחרי "2 עד 6" יבוא "או
בהוראה שניתנה לו כאמור בסעיף 4א (ב)".

1 ס"ח תשכ"ט, עמ' 144.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- לסעיף 1
א. ארבל-אלמוזלינו, ח. גרופמן, ז. כ"ץ, א. מויאל
מציעים:
בסעיף 4א —
(1) בסעיף קטן (א) יימחקו המלים "כאמור בסעיף
קטן (ב)";
(2) סעיף קטן (ב) יימחק;
(3) סעיף קטן (ג) יסומן (ב), ובו במקום הסיפה
המתחילה במלים "לעניין השימוש" יבוא "ל-
עניין סעיף קטן (א)".
(4) סעיף קטן (ד) יסומן (ג), ובו במקום "ו-(ג)"
יבוא "ו-(ב)".
ש. ארבל-אלמוזלינו וא. מויאל מציעים:
בסעיף 4א (א) בסופו יבוא "ובלבד שהנושא משרה
- מן המשרות האמורות בסעיף קטן יתחייב בשעת
מינויו לכהן תקופה שלא תפחת משמונה שנים".
ב. פעיל מציע:
(1) בסעיף 4א (א), במקום המלים "במקום האיסור-
רים וההגבלות" יבוא "בנוסף לאיסורים ול-
הגבלות".
(2) בסעיף 4א (ב), במקום הרישאה המסתיימת במלים
"יחולו לגביו" יבוא:
"נציב שירות המדינה רשאי להורות למועמד
למינוי למשרה שנקבעה כאמור בסעיף קטן (א),
על פי כללים שנקבעו בסעיף קטן (ג), לפני
מינויו למשרה, כי בנוסף לאיסורים וההגבלות
שבסעיף 4, יחולו לגביו".

הוא סבור כך. ההוראה טעונה אישור של ועדת העבודה והרווחה של הכנסת ולא תהיה בת-תוקף ללא אישור כזה.

לסעיף 2

מ. פעיל מציע :

בסוף הסעיף יבוא "ובמקום 50,000 לירות או מאסר שישה חודשים" יבוא "50,000 שקלים או מאסר שנתיים".

א. אבנרי מציע :

(1) בסעיף 4א(א), יימחקו המלים "הממשלה, באישור".

(2) בסעיף 4א(ב), בסופו יבוא :

"ואולם נציב שירות המדינה לא יתן אישור כזה אלא אם כן שוכנע כי הוראה זו אינה סותרת את כללי המוסר וכי אין בה לעורר חשש של שחיתות או השחתת הנורמות הראויות בשירות המדינה. הנציב ינמק בהוראתו בכתב מדוע

ז. הצעת חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 7), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 5א

בסעיף 5א לחוק עידוד התעשייה (מסים), תשכ"ט—1969 —

(1) במקום הרישה לסעיף קטן (א) יבוא :

"(א) חברה תעשייתית זכאית לנכות מהכנסתה סכום השווה לשיעור עליית המדד הממוצע כסול —

(1) בשנת המס 1978 — רבע מהמלאי הסופי ;

(2) בשנת המס 1979 — מחצית מהמלאי הסופי ;

(3) בשנת המס 1980 — מחצית מהמלאי הסופי, ובלבד שסכום הניכוי לא

יעלה על שלושה רבעים מההון ה"עצמי, או על מחצית ההכנסה החייבת לפני הניכוי האמור, לפי הנמוך ; "הון עצמי", לעניין זה — כפי שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת.

(ב) שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת רשאי לקבוע סייגים לניכוי האמור בסעיף קטן (א). ;

(2) האמור בסיפה לסעיף קטן (א) החל במלים "לעניין זה —" יסומן כסעיף קטן (ג), ובמקום "זה" יבוא "סעיף זה" ;

(3) סעיף קטן (ב) יסומן (ד).

1 ס"ח תשכ"ט, עמ' 232 ; תשל"ה, עמ' 164.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

א. רון ור. ריווליו מציעים :

בסוף סעיף קטן (1)(א) (3) יבוא :
"ואולם בתאגידים שחל עליהם סעיף 50 לחוק יראו כהון עצמי השקעת בעלים".

ד. גולומב מציע :

(א) חברה תעשייתית זכאית לנכות מהכנסתה —

(1) בשנת המס 1978 — סכום השווה לשיעור עליית המדד הממוצע כסוף רבע מהמלאי הסופי ;

(2) בשנת המס 1979 — סכום השווה לשיעור עליית המדד הממוצע כסוף מחצית מהמלאי הסופי ;

(3) בשנת המס 1980 — סכום השווה לשיעור של 90% מעליית המדד הממוצע כסוף ההון העצמי ; "הון עצמי", לעניין זה — כפי שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת.

ת. טובי מציע :

בסעיף קטן (1)(א) לאחר המלה "לשיעור" יבוא "50%".

ח. הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 18), תש"ם—1980

1959—¹ במקום "י"ד בניסן תש"ם (31 במאָרס 1980) יבוא "י"ז בניסן תשמ"ג (31 במאָרס 1983)".

1. תיקון סעיף 94

בסעיף 94(א) לחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט

1 ס"ח תשי"ט, עמ' 234 ; תשל"ה, עמ' 168.

ט. הצעת חוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10) (תיקון מס' 3), תש"ם—1980

1980—¹ יבוא "כ"ה באדר ב' תשמ"א (31 במאָרס 1981)".

1. תיקון סעיף 3

בסעיף 3 לחוק לתיקון פקודת הבנקאות (מס' 10), תשל"ו—1976¹, במקום "י"ד בניסן תש"ם (31 במאָרס

1 ס"ח תשל"ו, עמ' 210 ; תשל"ה, עמ' 206 ; תשל"ט, עמ' 72.

7. הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 12), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 6 בחוק העונשין, תשל"ז—1977¹ (להלן — החוק העיקרי, בסעיף 6(א) ו-2), במקום "סעיפים 401 ו-429" יבוא "סעיף 401".
2. תיקון סעיף 10 בסעיף 10 לחוק העיקרי, במקום "4" יבוא "7א".
3. תיקון סעיף 144 (א) בסעיף 144 לחוק העיקרי, בסוף סעיף קטן (א) ובסוף סעיף קטן (ב) יבוא "אולם, אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג) (1) או (2), דינו — מאסר שלוש שנים".
- (ב) בסעיף 144(ג) לחוק העיקרי, בפסקה (1), במקום "העשוי" יבוא "שסוגל".
- (ג) אחרי סעיף קטן (ג) האמור יבוא :
" (ג) לעניין סעיף זה אחת היא אם בעת שנ-עברה העבירה היה הנשק תקין לשימוש או לא."
4. תיקון סעיף 171 בסעיף 171 לחוק העיקרי, במקום "שנה אחת" יבוא "שלוש שנים".
5. תיקון סעיף 201 בסעיף 201(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא :
" (4) מי שמעכב בכל דרך שהיא קטינה שלא מלאו לה שש עשרה שנים בבית זנות או מעכב אותה במקום אחר כדי להביאה למעשה זנות."
6. ביטול סעיפים 212 ו-213 סעיפים 212 ו-213 לחוק העיקרי — בטלים.
7. תיקון סעיף 216 בסעיף 216(ב) לחוק העיקרי, במקום "או באמצעים דומים" יבוא "או בהטרדה".
8. החלפת סעיף 218 במקום סעיף 218 לחוק העיקרי יבוא :
"218. מעשה העלול להפיץ מחלה העושה בהתרשלות מעשה העלול להפיץ מחלה שיש בה סכנת נפשות, דינו — מאסר שלוש שנים ; עשה את המעשה במזיד, דינו — מאסר שבע שנים."
9. תיקון סעיף 240 בסעיף 240(א) לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנתיים" יבוא "מאסר חמש שנים".
10. הוספת סעיף 249 אחרי סעיף 249 לחוק העיקרי יבוא :
249א. נסיבות מחמירות
נעברה עבירה לפי סעיפים 245, 246 או 249 כשהעברין נושא נשק חם או קר או כשהיו גובחים שניים או יותר שחברו יחדיו לביצוע המעשה בידי אחד או אחדים מהם, דינו של כל אחד מהם —
- (1) בעבירה לפי סעיף 245(א) — מאסר שבע שנים ;
- (2) בעבירה לפי סעיף 245(ב) — מאסר עשר שנים ;
- (3) בעבירה לפי סעיף 246(א) — מאסר עשר שנים ;
- (4) בעבירה לפי סעיף 246(ב) — מאסר ארבע עשרה שנים ;
- (5) בעבירה לפי סעיף 249 — מאסר חמש שנים.
11. תיקון סעיף 259 בסעיף 259 לחוק העיקרי —
(1) ברישה, המלה "בכוח" — תימחק ;
(2) פסקה (2) — תימחק ;
(3) פסקה (3) תסומן (2) ובה במקום "שלוש" יבוא "שבע".
12. ביטול סעיף 267 בסעיף 267 לחוק העיקרי — בטל.
13. תיקון סעיף 268 בסעיף 268(3) לחוק העיקרי, בהגדרת "עבירה פלי-לית", במקום "סעיפים 401 ו-429" יבוא "סעיף 401".
14. הוספת סעיף 288 אחרי סעיף 288 לחוק העיקרי יבוא :
"288. הפרעה לעובד הציבור העושה אחת מאלה, דינו — מאסר שנה ;
(1) מפריע ביוזעין לעובד הציבור או למי שהוסמך למלא תפקיד של עובד הציבור במילוי תפקידו על פי דין ;
(2) אינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי חיקוק למסור ידיעה או מסמך."
15. ביטול סעיף 306 בסעיף 306 לחוק העיקרי — בטל.
16. ביטול סעיף 324 בסעיף 324 לחוק העיקרי — בטל.
17. תיקון סעיף 327 בסעיף 327 לחוק העיקרי, במקום "באמצעי חניקה" יבוא "באמצעים שיש בהם סכנה לחיי אדם או לב-ריאותו או שיש בהם כדי לפגוע בפכחוננו".
18. ביטול סעיף 328 לחוק העיקרי — בטל.
19. תיקון סעיף 332 בסעיף 332 לחוק העיקרי —
(1) במקום כותרת השוליים יבוא "סיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה" ;
(2) בכל מקום שנאמר "מסילת ברזל" (להלן — מסילה) או "מסילה" יבוא "נתיב תחבורה או כלי תחבורה", והצורות הדקדוקיות שבעקבות הביטוי ישונו לפי זה.

¹ ס"ח תשל"ז, עמ' 226 ; תש"ם, עמ' 90.

20. תיקון סעיף 338
בסעיף 338 לחוק העיקרי —
- (1) במקום פסקה (2) יבוא:
"מפעיל כלי שיט או כלי טיס או משחתת בהפעלתם;
(2) בפסקה (3), בשורה הראשונה, אחרי "בחומר לקיח" יבוא "נפיץ או רדיואקטיבי", ובשורה השנייה, במקום "לקיח" יבוא "כאמור";
(3) בפסקה (5), אחרי "חומר נפיץ" יבוא "או כלי יריה", ובמקום "בו" יבוא "בהם".
21. הוספת סעיף 340
אחרי סעיף 340 לחוק העיקרי יבוא:
"340. יריית כדור מגורים
היורה מנשק חם באזור מגורים ללא הסבר סביר, דינו — מאסר שנה."
22. החלפת סעיף 342
במקום סעיף 342 לחוק העיקרי יבוא:
"342. הטעיית תחבורה
המעלה אור או מציג סימן או מצוף בכוונה להטעות אדם המפעיל כלי תחבורה או כשהוא יודע שהם עלולים להטעותו, דינו — מאסר שבע שנים."
23. החלפת סעיף 343
במקום סעיף 343 לחוק העיקרי יבוא:
"343. הסעה בכלי תחבורה מטוס
מי שביודעין או מתוך התרשלות סמיע אדם או גורם להסעתו בכלי תחבורה כשיש חשש לבטיחותו של הנוסע מחמת המצב או המטען של כלי התחבורה, דינו — מאסר שלוש שנים, ואם היה כלי התחבורה מטוס, דינו — מאסר חמש שנים."
24. תיקון סעיף 362
בסעיף 362 לחוק העיקרי, במקום "נכה" יבוא "מי", ובכותרת השוליים במקום "ונכים" יבוא "ומושגחים אחרים".
25. תיקון סעיף 363
בסעיף 363 לחוק העיקרי, בכותרת השוליים, במקום "ילדים ונכים" יבוא "מושגחים".
26. ביטול סעיף 366
סעיף 366 לפקודה — בטל.
27. החלפת סעיף 367
במקום סעיף 367 לחוק העיקרי יבוא:
"367. גניבת קטין
המוציא או מעבד במרמה, בכוח או בפיתויים קטין שלא מלאו לו ארבע עשרה שנים, או מקבלו או מסתירו ביודעין שהוא הוצא או עובד כאמור, הכל בכוונה לשלול את החזקה הקטין מהורו, מאפוטרופסו או ממי שחייב לפי הדין לטפל בו או להשגיח עליו ולקחתו לעצמו או לאחר, דינו — מאסר שבע שנים, והוא אם לא הוכיח שיש לו תביעה בתום לב לזכות ההחזקה כאמור."
28. החלפת סעיפים 369—373
במקום סעיפים 369 עד 373 לחוק העיקרי יבוא:
369. חטיפה
הכופה אדם בכוח או באיומים או מפתח באמצעי תרמית ללכת מן המקום שהוא נמצא בו, הרי זו חטיפה, ודינו — מאסר עשר שנים.
370. חטיפה מהארץ
המוציא אדם אל מעבר לגבולות המדינה בלי הסכמתו שלו עצמו או של המורשה כחוק להסכים בשבילו, דינו — מאסר עשרים שנים.
371. חטיפה לשם כליאה
החוטף אדם בכוונה שייכלא שלא כחוק, דינו — מאסר עשרים שנים.
372. חטיפה לשם רצח או חטיפה
החוטף אדם כדי לרצחו או כדי להעמידו בסכנת רצח, או חוטף אדם כדי לסחוט או לאיים, דינו — מאסר עשרים שנים.
373. חטיפה ממשמרת
(א) המוציא, במעשה או בפיתוי, קטין שלא מלאו שש עשרה שנים או אדם שאינו שפוי בדעתו, ממשמרתו של אפוטרופסו על פי דין בלי הסכמת האפוטרופוס, דינו — מאסר עשרים שנים.
(ב) העושה כאמור בסעיף קטן (א) כדי לרצוח או להעמיד בסכנת רצח, דינו — מאסר עולם ועונש זה בלבד."
29. החלפת סעיף 374
במקום סעיף 374 לחוק העיקרי יבוא:
374. חטיפה לשם חבלה או עבירת מין
החוטף אדם כדי שיהיה נתון לחבלה חמורה, למגע מיני אסור או לחיי נזות והחוטף אדם בידיעה שהחוטף יהיה נתון במצב כאמור, דינם — מאסר עשרים שנים."
30. תיקון סעיף 377
בסעיף 377 לחוק העיקרי, במקום "שנה" יבוא "שלוש שנים" ובמקום "שלוש שנים" יבוא "חמש שנים".
31. תיקון סעיף 381
האמור בסעיף 381 לחוק העיקרי יסומן (א), ובו פסקאות (4) ו-(5) — יימחקו.
(ב) אחרי סעיף קטן (א) האמור יבוא:
"381. (ב) החוקף עובד הציבור או מי שמלא חובה או תפקיד המוטלים עליו על פי דין או מי שנתון שירות לציבור מטעם גוף המספק שירות לציבור, והתקפה קשורה למילוי חובתו או תפקידו של הנתקף, דינו — מאסר חמש שנים."
32. ביטול סעיף 389
סעיף 389 לחוק העיקרי — בטל.
33. החלפת סעיף 400
במקום סעיף 400 לחוק העיקרי יבוא:
"400. נטילת חשמל או מים או גז
מי שבמיד או במרמה גוטל או צורך חשמל או מים או גז שאינו זכאי להם, אי משתמש

- (2) כבודת השוליים ובפסקאות (1) עד (3), אחרי "כלי שיט" יבוא "או כלי טיס" ;
(3) בפסקה (3), אחרי "לשיט" יבוא "או לטיס".

38. תיקון סעיף 454
בסעיף 454 לחוק העיקרי, המלים "בבית מגורים או בכלי שיט" — יימחקו, ובמקום "בבית או בכלי השיט" יבוא "במקום המעשה".

39. תיקון סעיף 490
בסעיף 490 (9) לחוק העיקרי, המלים "מפעיל נשק חם בתחומי עיר או מקום ישוב אחר או" — יימחקו.

40. תיקון סעיף 501
בסעיף 501 לחוק העיקרי, אחרי "144" יבוא "245" או "354" (ב) יבוא "390, 391".

41. תיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחילופי) בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחילופי) (נוסח חדש), תשכ"ט—1969² —

- (1) בסעיף 23, במקום פסקה (3) יבוא :
" (3) יש לשופט יסוד להניח שנעברה עבירה או שמתכוונים לעבור עבירה נגד אדם הנמצא בו";

- (2) בסעיף 47, סעיף קטן (ב) — בטל.

42. פירוסם
חוק זה יפורסם ברשומות תוך עשרים ימים מיום קבלתו בכנסת.

בהם או גורם להטייתם או לביזבזם, דינו — מאסר שלוש שנים.

34. תיקון סעיף 409
בסעיף 409 לחוק העיקרי, במקום "ואין בידו להוכיח הצדק כדין" יבוא "ואין לו הסבר סביר לכך".

35. החלפת סעיף 428
במקום סעיף 428 לחוק העיקרי יבוא :

"428. פהיטה באיומים
המאיים על אדם בכתב, בעל פה או בהתנהגות, בפגיעה שלא כדין בגופו או בגוף אדם אחר, בחירותם, ברכושם, בפרנסתם, בשמם הטוב או בצינעת הפרט שלם, או מאיים על אדם לפרסם או להימנע מלפרסם דבר הנוגע לו או לאדם אחר, או מטיל אימה על אדם בדרך אחרת, הכול כדי להניע את האדם לעשות מעשה או להימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו, דינו — מאסר שבע שנים ; נעשו המעשה או המחלל, מסני איום או הטלת אימה כאמור או במהלכם, דינו — מאסר תשע שנים."

36. ביטול סעיף 429
סעיף 429 לחוק העיקרי — בטל.

37. תיקון סעיף 450
בסעיף 450 לחוק העיקרי —
(1) סעיף קטן (ב) — בטל, והסימון "(א)" — יימחק ;

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- ד. גלם מציע :
פא. תיקון סעיף 241
בסעיף 241 (א) לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנתיים" יבוא "מאסר שלוש שנים".
אחרי סעיף 20
שר המשפטים מציע :
להוסיף את הסעיפים הבאים :
פא. תיקון סעיף 339
בסעיף 339 (א) לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנה" יבוא "מאסר שלוש שנים".
בב. תיקון סעיף 340
בסעיף 340 לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנה" יבוא "מאסר שלוש שנים".

- לסעיף 7
ד. שילנסקי מציע :
המלים "בהשיפת פצעים או מומים" יימחקו, ובמקומן תבוא המלה "בהטרדה".
לסעיף 8
שר המשפטים מציע :
אחרי "סכנת נפשות" יבוא "או מחלת מין".
אחרי סעיף 9
שר המשפטים מציע :
להוסיף את הסעיף הבא :
פא. תיקון סעיף 241
בסעיף 241 (א) לחוק העיקרי, במקום "מאסר שנתיים" יבוא "מאסר חמש שנים".

יא. הצעת חוק רשות שדות התעופה (הוראת שעה), תש"ם—1980

1. פרשנות
בחוק זה —
(1) יהא לכל מונח המשמעות שיש לו בחוק רשות שדות התעופה, תשל"ז—1977¹ (להלן — החוק העיקרי), ושני החוקים יתפרשו כאחד ;
2. סמכויות ומניות
(א) עד היום שיקבע שר התחבורה בהודעה ברשומות

¹ ס"ח תשל"ז, עמ' 182 ; תשל"ח, עמ' 45.

לרווחת המשתמשים במסופי המעבר של הרשות ובהבטחת תנאי תיפעול ברמה נאותה לרשויות המוסמכות שיפעלו במסופי המעבר של הרשות.

(ד) (1) החוק העיקרי — למעט סעיפים 26 עד 28 ו-32 שבו — יחול על מילוי תפקידיה של הרשות לפי סעיף זה, בשינויים המחוייבים לפי העניין.

(2) לעניין מסופי המעבר של הרשות, ייקרא סעיף 55(א) לחוק העיקרי כאילו נאמר בו:

"(א) שר התחבורה רשאי בצו, בהתייעצות עם המועצה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להוסיף מסוף מעבר לרשימה שבתוספת או לגרוע ממנה.

(ה) סעיף 22(א)(2) לחוק הטיס (בטחון בתעופה האזרחית), תשל"ז-1977², יחול גם על מסוף מעבר כאילו היה מיתקן תעופתי שחל עליו הסעיף האמור, וכאילו הרשות היא מפעילו, הכול בשינויים המחוייבים לפי העניין.

מות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יהא זה מתפקידה של הרשות, בנוסף לתפקידיה האחרים לפי סעיף 5 לחוק העיקרי —

(1) להחזיק, להפעיל, לפתח ולנהל את מסופי המעבר המפורטים בתוספת (להלן — מסופי המעבר של הרשות), בין שהם בישראל ובין שהם מחוצה לה, לבצע בהם פעולות תיכנון ובנייה ולתת בהם שירותים גלויים לכל הפעולות האלה;

(2) לנקוט אמצעים לבטחונם של מסופי המעבר של הרשות ושל בני האדם, הטובין, כלי הרכב, המבנים והציוד שבהם, בהתאם להוראות שר התחבורה.

(ב) בנוסף על שירות שהרשות תתן על פי סעיף קטן (א) רשאית היא לתת שירותים אחרים במסופי המעבר של הרשות או בקשר אתם שניתן לתתם אגב מילוי תפקידיה כאמור.

(ג) במלאה את תפקידיה ובמתן שירותים לפי סעיף זה תונחה הרשות בעקרונות מתן שירות יעיל

תוספת

(סעיף 2(א))

מסוף נאות סיני (אל-עריש).

² ס"ח תשל"ז, עמ' 126; תשל"ח, עמ' 45.

יב. הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 3), תש"ם-1980

"על אהבת המולדת ונאמנות למדינה ולעם ישראל" יבוא "על תודעת זכרון השואה והגבורה".

1. תיקון סעיף 2

בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953¹, אחרי

¹ ס"ח תשי"ג, עמ' 137; תשכ"ט, עמ' 176; תשל"ג, עמ' 249.

יג. הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון מס' 12), תש"ם-1980

של הצו לבית-משפט מחוזי יידון בבית-משפט השלום, ובלבד שטרם הוחל בו בשמיעת עדים."

2. הוראת מעבר
עניין שחוק זה מוסיף לסמכותו של בית-משפט השלום ולפני תחילתו של חוק זה הוגש לבית-משפט מחוזי יידון בבית-משפט השלום, ובלבד שטרם הוחל בו בשמיעת עדים.

3. פירסום
חוק זה יפורסם ברשומות ביום כ"ט בניסן תש"ם (15 באפריל 1980).

1. תיקון סעיף 28

בסעיף 28 לחוק בתי-המשפט, תשי"ז-1957¹ —

(1) בסעיף קטן (א) (2), במקום "מאה וחמישים אלף לירות" יבוא "חמישים אלף שקלים";

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) שר המשפטים, בהתייעצות עם נשיא בית-המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו להגדיל את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) (2); עניין שהגדלת סמכות כאמור הוסיפה לבית-משפט השלום ושהוגש לפני תחילתו

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 148; תשל"ז, עמ' 320; תשל"ט, עמ' 138.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

ב. הלוי מצייע:

בפסיקה (1), במקום "חמישים אלף שקלים" יבוא "מאה אלף שקלים".

לסעיף 1

שר המשפטים מצייע:

בפסיקה (1), במקום "חמישים אלף שקלים" יבוא "שבעים וחמישה אלף שקלים".

מ. עמאר ומ. וירשובסקי מציעים :

חבריי הכנסת מ. עמאר ומ. וירשובסקי אם תתקבל הסתייגות שר המשפטים או הסתייגות חברי הכנסת ב. הלוי.

חברת הכנסת ש. אלוני מצטרפת להסתייגות של

יד. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 38), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 132
בסעיף 132(א) לפקודת מס הכנסה¹ (להלן — הפקודה), במקום "30 ביוני" יבוא "31 ביולי".
2. הוספת סעיף 132א
אחרי סעיף 132 לפקודה יבוא :
"132א. תמריץ להקדמת הגשת הדו"ח
נישום שהגיש את הדו"ח שלו לפי סעיף 131 לפני המועד האחרון הקבוע בסעיף 132 וצירף אליו סכום כלשהו על חשבון המס המגיע על פיו, וכא, לגבי אותו סכום, לפטור מהריבית החלה עליו לפי סעיף 187(א), כמפורט להלן :
(1) על סכום ששולם עד 30 באפריל — יהיה פטור מריבית ;
(2) על סכום ששולם בחודש מאי — יהיה פטור ממחצית הריבית ;
(3) על סכום ששולם בחודש יוני — יהיה פטור מרבע הריבית."
3. תיקון סעיף 177
בסעיף 177 לפקודה, במקום "לפי סעיפים 175 ו-176" יבוא "לפי סעיף 175 וזכאי הוא לקזז ממקדמותיו סכום שנוכה במקור באותה שנת מס שלגביה משתלמות המקדמות, אך לא יאוחר מהחודש שלפני החודש שבו חל מועד התשלום של המקדמה, ובלבד שיש בידו אישור בכתב בדבר הניכוי".
4. הוספת סעיף 190א
אחרי סעיף 190 לפקודה יבוא :
"190א. קנס על קיוויו ניכוי במקור שלא כדין
מי שקיוויו ממקדמותיו ניכוי במקור שלא היה לו לגבי אישור בכתב או שנוכה שלא בתקופה המותרת על פי סעיף 177, יוטל עליו קנס בסכום של פי שלושה מסכום הניכוי שקוּווה שלא כדין."
5. תיקון סעיף 192
בסעיף 192 לפקודה, אחרי "ואת סכום הקנס לפי סעיפים 188, 190" יבוא "190א".

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120 ; ס"ח תש"ם, עמ' 52.

טו. הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980

1. הנדירות
בחוק זה —
"שנת הכספים 1980" — שנת הכספים המתחילה ביום ט"ו בניסן תש"ם (1 באפריל 1980) והמסתיימת ביום כ"ה באדר תשמ"א (31 במארס 1981) ;
"הוועדה" — ועדת הכספים של הכנסת ;
"סעיף תקציבי" — סכום או מספר משרות, הנקוב בשורת כותרת שסימנה קו כפול מקוטע ;
"תחום פעולה" — סכום או מספר משרות, הנקוב בשורת כותרת שסימנה קו ונקודתיים ;
"תכנית" — סכום או מספר משרות, הנקוב בשורה בלי סימון ;
"ממונה על סעיף תקציבי" —
(1) לגבי סעיף תקציב 01 — "נשיא המדינה" — מי שהנשיא מינהו לכך ;
(2) לגבי כל סעיף תקציב אחר — השר שקבעה הממשלה או מי שהשר מינהו לכך.
2. תקציב ההוצאה וחלוקתה
הממשלה רשאית להוציא בשנת הכספים 1980 653,000,000 אלפי לירות ; חלוקת סכום זה לחלקים וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתכניות תהיה כמפורש בטור הראשון של התוספת הראשונה הנקרא "הוצאה".
(א) הממשלה רשאית להוציא את הסכומים של תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה בתנאי שהסכום המוצא לתכנית פלוגית לא יעלה על סכום התקבול למעשה שיתקבל לאותה תכנית עד תום חודש מתום שנת הכספים.
3. שימוש בתקבולים נוספים לצורך כיסוי ההתייקריות ותשלום חובות

ראתה הוועדה כי יתקבלו תקבולים מעל לתחזית התקבולים והמילווה לשנת הכספים 1980 (להלן — התחזית), רשאית היא, לפי הצעת הממשלה, להרשות הוצאת הסכומים הנוספים לכיסוי ההתייקריות בתכניות קיימות או להקטנת חובות המדינה, הכול כפי שתקבע הוועדה ; לעניין זה, "תקבול" — למעט תקבול שלא נכלל בתחזית ומקורו במילווה או במענק, אך לעניין מילווה או מענק במטבע חוץ שנכללו בה — לרבות תקבול נוסף הנובע משינוי שער החליפי פין לעומת השער שלפיו חושבו.

4. תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה וחלוקתה
(א) נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיפים 2 ו-3 רשאית היא להוציא בשנת הכספים 1980, כהוצאה מותנית בהכנסה, 36,859,880 אלפי לירות בתוספת הסכומים שיתווספו על פי סעיף 9(א)(2), וזאת בתנאי שיתקבלו התקבולים למימון ההוצאה.
(ב) חלוקת הסכום האמור בסעיף קטן (א) לחלקים, וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתכניות, תהיה כמפורט בטור השני של התוספת הראשונה הנקרא "הוצאה מותנית בהכנסה".
(ג) הממשלה רשאית להוציא את הסכומים של תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה בתנאי שהסכום המוצא לתכנית פלוגית לא יעלה על סכום התקבול למעשה שיתקבל לאותה תכנית עד תום חודש מתום שנת הכספים.

לים שבחלק הראשון של התוספת השנייה יעלה על האומדן, או שיתקבל תקבול נוסף מחוץ לאומדן, רשאי הוא, בהודעה לוועדה, לקבוע את התכנית אשר לשמן יוצאו הסכומים הנוספים, ובלבד שלא יוצא סכום העולה על 12,000,000 לירות או על 15% מהתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה.

(1) סכום שהוקצב בסעיפי תקציב 90, 93, 96, 97 או 98 שבתקציב המפעלים העסקיים לתשלום תמורת עבודה, שירות או נכס, יראוהו כמוצא משבוצה העבודה או משנתקבל השירות או הנכס אשר הוא מיועד לתשלום בעדם.

(2) בסעיף זה, "תקבול", לענין סעיפי התקציב המצויינים בסעיף קטן (1) — לרבות ערך השירותים שניתנו או הנכסים שסופקו בשנת הכספים 1980.

9. שינויים

(א) על פי הצעת הממונה על סעיף תקציב רשאי שר האוצר, בכל סעיף תקציב שבתוספת הראשונה חוץ מסעיף תקציב 02 — "הכנסת" —

(1) להעביר בהודעה לוועדה כל סכום של הוצאה מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו סעיף תקציב או לתכנית חדשה שתייחס לאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית בסכום העולה על 12,000,000 לירות או על 15% מהתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה;

(2) להגדיל בהודעה לוועדה את הסכום של הוצאה מותנית בהכנסה בכל תכנית שבאותו סעיף תקציב או להוסיף הוצאה מותנית בהכנסה בתכנית חדשה שתייחס לאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית בסכום העולה על 12,000,000 לירות או על 15% מהתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה;

(3) להעביר בהודעה לוועדה כל סכום של הרשאה להתחייב מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית בסכום העולה על 24,000,000 לירות או על 15% מהתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה;

(4) להגביל, באישורה המוקדם של הוועדה, את ההרשאה להתחייב בכל תכנית שבאותו סעיף תקציב, או להוסיף הרשאה להתחייב בתכנית חדשה שתייחס לאותו סעיף תקציב;

(5) להעביר כל מספר משרות, ביחד עם סכום ההוצאה הדרוש להן, מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו תחום פעולה או לתכנית חדשה שתייחס לאותו תחום פעולה, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית במספר

(ד) תקבול שמקורו במילווה ישמש למימון הוצאה בסעיפי תקציב שבחלק ב' לתוספת הראשונה בלבד.

5. הרשאה להתחייב

לגבי תכנית שבתוספת הראשונה, שבה מופיע סכום בטור השלישי הנקרא "הרשאה להתחייב", אין להתחייב בשנת הכספים 1980 אלא בגבולות סכום זה.

6. שיא כוח-אדם

הממשלה רשאית למלא בשנת הכספים 1980 65,063 משרות בתוספת המשרות שיתווספו על פי סעיף 9(א); חלוקת מספר משרות זה לחלקים, וכל חלק ממנו לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתכניות, תהיה כמפורט בטור הרביעי של התוספת הראשונה הנקרא "שיא כוח-אדם".

7. תקציב הבטחון

(א) הסכום המוקצב בתקציב ההוצאה בסעיף תקציב 15 —

"משרד הבטחון" ייקרא להלן "תקציב הבטחון"; את חלוקת תקציב הבטחון לתחומי פעולה ולתכניות תקבע, לפי הצעת הממשלה, ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ב) על תקציב הבטחון ייוסף תקציב הוצאת בטחון מותנית בהכנסה ותקציב בטחון למפעלים עסקיים, ובתקציב הבטחון יצויינו הרשאה להתחייב ושיא כוח אדם; לעניינים אלה יחולו על תקציב הבטחון סעיפים 4, 5, 6 ו-8 בתיאומים המחוייבים.

(ג) לענין תקציב הבטחון, כל מקום בחוק זה שמדובר בוועדה ייקרא כאילו מדובר בוועדה המשותפת האמורה בסעיף קטן (א).

8. תקציב מפעלים עסקיים

(א) נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיפים 2, 3, 4 ו-7 רשאית היא להוציא בשנת הכספים 1980 את הסכומים הנקובים בטור הראשון של החלק השני של התוספת השנייה (להלן — תקציב מפעלים עסקיים); חלוקת הסכומים האמורים לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתכניות תהיה כמפורט באותו חלק.

(ב) על תכנית שבחלק השני של התוספת השנייה, שבה מופיע סכום בטור השלישי, יחולו הוראות סעיף 5.

(ג) נוסף על מספר המשרות שהממשלה רשאית למלא לפי סעיף 6 רשאית היא למלא בשנת הכספים 1980 16,395 משרות למפעלים עסקיים; חלוקת המשרות האמורות לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה ולתכניות תהיה כמפורט בטור הרביעי של החלק השני של תקציב המפעלים העסקיים.

(ד) אומדן התקבולים לניסוי תקציב המפעלים העסקיים בשנת הכספים 1980 הוא כמפורט בחלק הראשון של התוספת השנייה.

(ה) היה שר האוצר סבור כי אחד מסכומי התקבול

על 20% ממספר המשרות בתחום הפעולה המקורי, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה.

(ד) שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדה —

(1) להעביר כל סכום או מספר משרות מסעיף תקציב אחד שבתוספת הראשונה לסעיף תקציב אחרים אם הדבר יידרש מחמת שינויים במבנה של משרדי הממשלה או בתפקידיהם, ובלבד שהסכומים המועברים כאמור יוצאו למטרות שלהן היו מוקצבים והמשרות המועברות כאמור ישמשו למטרות אשר להן היו מוקצבות; הוא הדין אם העברה כאמור נדרשת מחמת שינויים במבנה המפעלים העסקיים או בתפקידיהם;

(2) לשנות את המספור או השם של סעיף תקציב, תחומי פעולה או תכניות, ובלבד שלא יחול שינוי במטרה אשר לה הוקצב סכום או מספר משרות כאמור.

(ה) שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדה, להעביר כל

סכום או מספר משרות מתוך כל תכנית לסעיף תקציב 47 — "רזרבה כללית" או לסעיף תקציב 48 ו-88 — "רזרבות", להתייקרויות; הוא הדין לגבי סעיף תקציב 87 — "רזרבה להוצאות פיתוח" ובלבד שההעברה היא מסעיף תקציב שבחלק ב' לתוספת הראשונה.

(ו) שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדה —

(1) להעביר כל סכום מתוך כל תכנית, למעט מתוך סעיף תקציב 47, 48, 87 ו-88 — "רזרבות", לסעיף תקציב 49 — "רזרבה לשכר למורים" — ובלבד שסך כל הסכומים שיועברו כאמור לא יעלה על 4,271,000 אלפי לירות;

(2) לקבוע את חלוקת הסכומים שהועברו כאמור, ובלבד שישמשו אך ורק לתשלום שכר למורים.

10. שימוש ברזרבות

(א) שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדה, לקבוע את

המטרות אשר להן יוצאו הסכומים וימולאו המטרות שבסעיף תקציב 47 — "רזרבה כללית", ובלבד שהוא לא יגדיל בדרך זו תכנית בסכום העולה על 12,000,000 לירות או על 15% מהתכנית, לפי הגבוה ביניהם, או במספר משרות העולה על 25 או על 15% ממספר המשרות של התכנית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה; הוא הדין לגבי סכומי סעיף תקציב 87 — "רזרבה להוצאות פיתוח", ובלבד שאלה לא יוצאו אלא לסעיף הוצאה שבחלק ב' לתוספת הראשונה.

(ב) שר האוצר רשאי, באישורה המוקדם של הוועדה,

דה, לקבוע את המטרות אשר להן יוצא הסכום שבסעיף תקציב 16 — "הוצאות חירום אורח" יית."

(ג) שר האוצר רשאי, בהודעה לוועדה, לקבוע את

חלוקת סכומי סעיף תקציב 48 ו-88 — "רזרבות

משרות העולה על 50 או על 20% ממספר המשרות בתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא בהודעה לוועדה;

(6) להעביר בהודעה לוועדה כל מספר משרות מתכנית בתחום פעולה אחד לתכנית בתחום פעולה אחר שבאותו סעיף תקציב או לתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תחום פעולה במספר משרות העולה על 50 או על 20% ממספר המשרות בתחום הפעולה המקורי, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה;

(7) להגדיל, באישורה המוקדם של הוועדה,

את מספר המשרות בכל תכנית שבאותו סעיף תקציב או להוסיף משרות בתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב, ובלבד שההגדלה או ההוספה נובעות מהעברת עובדים ממוסד שהממשלה משתתפת בו לתקציבו לשירות המדינה עקב העברת תפקיד ממוסד כאמור למדינה.

(ב) לגבי סעיף תקציב 02 — "הכנסות" רשאית

הוועדה, לפי הצעת יושב-ראש הכנסת —

(1) להעביר כל סכום או מספר משרות מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו סעיף תקציב או לתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב;

(2) להגדיל את הסכום של הוצאה מותנית בהכנסה בכל תכנית שבאותו סעיף תקציב.

(ג) לפי הצעת הממונה על סעיף תקציב רשאי שר האוצר, בכל סעיף תקציב שבחלק השני של התוספת השנייה —

(1) להעביר בהודעה לוועדה כל סכום של הוצאה או של הרשאה להתחייב מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו סעיף תקציב או לתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית בסכום העולה על 24,000,000 לירות או על 20% מהתכנית המקורית, לפי הגבוה ביניהם, אלא באישורה המוקדם של הוועדה;

(2) להגדיל, באישורה המוקדם של הוועדה,

את ההרשאה להתחייב בכל תכנית שבאותו סעיף תקציב, או להוסיף הרשאה להתחייב בתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב;

(3) להעביר כל מספר משרות, ביחד עם סכום ההוצאה הדרוש להן, מתכנית אחת לתכנית אחרת שבאותו תחום פעולה או לתכנית חדשה שתיוסף לאותו תחום פעולה;

(4) להעביר בהודעה לוועדה כל מספר משרות מתכנית בתחום פעולה אחד לתכנית בתחום פעולה אחר שבאותו סעיף תקציב או לתכנית חדשה שתיוסף לאותו סעיף תקציב, ובלבד שהוא לא ישנה בדרך זו תכנית במספר משרות העולה על 50 או

(28 בפברואר 1981), אך רשאית הוועדה, במקרים מיוחדים, להרשות הגשתה במועד מאוחר יותר.

14. סכום מוקצב שיראוהו כמוצא
סכום שהוקצב, יראוהו כמוצא משנשלחה לאדם הזכאי לו הודעה שחשבונו אצל החשב הכללי זוכה באותו סכום.

15. מקדמה מכנק ישראל
(א) הממשלה מורשית בזה לקבל מבנק ישראל ובנק ישראל מורשה בזה לתת לממשלה מקדמה בסכום שלא יעלה על 26,096,500 אלפי לירות למימון הוצאותיה בשנת הכספים 1980.

(ב) הוועדה רשאית, לפי הצעת הממשלה, להגדיל את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א) בסכום ההפרש שבין סך כל הסכומים שמוצע להוציאם לפי סעיף 3 לבין התקבולים האחרים שיתקבלו מעל לתחיות, ובלבד ששיעור ההגדלה לא יעלה על היחס שבין סך כל הסכומים הנדרשים לכיסוי התייקרויות בתכניות קיימות לבין סכום ההוצאה הנקוב בסעיף 2.

(ג) תנאי המקדמה ומועדי פרעונה ייקבעו בהסכם בין שר האוצר ובין נגיד בנק ישראל באישור הוועדה.

(ד) אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 45 לחוק בנק ישראל, תשי"ד—1954², בדבר מקדמות ארעיות.

16. ביטוח הצמדה
(א) בשנת הכספים 1980 לא תתן הממשלה התחייבות לשיטוי בשל עליית מדד המחירים לצרכן או שינוי בשער המטבע כשנושא ההתחייבות עולה על 5,000,000 לירות, אלא באישורה ה"מוקדם של הוועדה.

(ב) שר האוצר ימסור לוועדה כל שישה חודשים דין-חשבון על התחייבויות כאמור שניתנו תוך התקופה האמורה ללא צורך באישור הוועדה.

17. שיא כוח-אדם כרשויות מקומיות
התקציבים שיאושרו לשנת הכספים 1980 לרשויות המקומיות לפי סעיפים 206(ג) ו-210(ג) לפקודת העיריות³, ולפי סעיפים 26, 29 ו-30 לפקודת המועצות המקומיות⁴, יכללו הקצבות למשרות שמספרן הכולל לא יעלה על 56,150.

18. דו"חות
(א) תוך שישה חודשים לאחר תום שנת הכספים 1980 יגיש שר האוצר לכנסת דו"חות —
(1) על התקבולים שנתקבלו;
(2) על ההוצאות שהוצאו, לרבות הוצאה מות-נית בהכנסה;
(3) על מספר המשרות שמולאו;
(4) על התחייבויות שניתנו לפי סעיף 16;

להתייקרויות", ובלבד שלא להשימושו אך ורק לכיסוי התייקרויות בתכניות קיימות.

11. שימוש בעודפי התקציב משנת הכספים 1979
(א) נותר סכום עודף באחד מסעיפי התקציב שנקב"עו בחוק התקציב לשנת הכספים 1979, תשל"ט—1979¹, או על פיו, חוץ מסעיף תקציב 02 — "הכנסת", רשאי שר האוצר, בהודעה לוועדה תוך שישה חודשים מתום שנת הכספים 1979, להתיר את השימוש באותו סכום לתכנית שבה נכלל או, אם אינו הוצאה מותנית בהכנסה, לתכנית אחרת שבאותו סעיף תקציב בכפוף להוראות סעיף 9 לחוק האמור; לאחר תום ששת החודשים האמורים רשאי שר האוצר לה"תיר את השימוש כאמור באישורה המוקדם של הוועדה.

(ב) נותר סכום עודף בסעיף תקציב 02 — "הכנסת" שבחוק התקציב לשנת הכספים 1979 רשאית הוועדה, לפי הצעת יושב-ראש הכנסת, להתיר את השימוש באותו סכום לתכנית שבחוק אותו סעיף תקציב.

(ג) נותר סכום עודף בסעיפי תקציב 47, 48, 87 ו-88 — "רורבות" שבחוק התקציב לשנת הכספים 1979 רשאי שר האוצר, באישורה המוקדם של הוועדה, להתיר את השימוש בו למטרה שיקבע.

(ד) הותר שימוש בסכום עודף כאמור בסעיף זה, ייווסף הסכום לתקציב של שנת הכספים 1980 בהתאמה כאילו היה חלק ממנו.

(ה) בסעיף זה ובסעיף 12, "סכום עודף", לעניין הוצאה מותנית בהכנסה — עודף התקבולים שנתקבלו למימון ההוצאה על ההוצאה למעשה.

12. עודפים מיוחדים
(א) נותר סכום עודף באחת מן התכניות שנקבעו בחוק התקציב לשנת הכספים 1979, תשל"ט—1979, או על פיו, המגויות בתוספת השלישית (להלן — רשימת העודפים המיוחדים), רשאי שר האוצר, תוך שישה חודשים מתום שנת הכספים 1979, להתיר את השימוש באותו סכום לתכנית שבה נכלל; לאחר תום ששת החודשים האמורים רשאי שר האוצר להתיר את השימוש כאמור באישורה המוקדם של הוועדה.

(ב) שר האוצר רשאי, באישורה המוקדם של הוועדה, להוסיף תכנית לרשימת העודפים המיוחדים.
(ג) הותר שימוש בסכום עודף כאמור בסעיף זה, ייווסף הסכום לתקציב של שנת הכספים 1980 בהתאמה כאילו היה חלק ממנו.

13. מערך לפניות
הודעה לוועדה או בקשה למתן אישורה לפי סעיפים 9 עד 12 תוגש לא יאוחר מיום כ"ד באדר תשמ"א

1 ח"ת תשל"ט, עמ' 3.

2 ס"ח תשי"ד, עמ' 192.

3 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

4 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

פירוט נוסף של תכניות בסעיף תקציב 02 — "הכנסת".

(ג) שר האוצר רשאי לאצול מסמכויותיו לפי חוק זה, לרבות הסמכות להתקין תקנות בדבר סדרי ניהול הכספים והחשבוניות של המדינה, למעט הסמכות להתקין תקנות בנושא תחיקתי.

20. תחילה תחילתו של חוק זה ביום ט"ו בניסן תש"ם (1 באפריל 1980).

21. פירסום חוק זה יפורסם בהשומות-תוך שלושה חודשים מיום קבלתו, בתאומים המחויבים לפי קביעת השקל ליחידת המטבע.

(5) על העברות שנעשו לפי סעיף 9(א)(5) ו-3(ג).

(ב) הדו"חות ייערכו לגבי התקציב לשנת הכספים 1980 ותקציב המפעלים העסקיים לשנת הכספים 1980 בצורה שתאפשר השוואת סכומי ההוצאה שהוצאו ומספרי המשרות שמולאו לעומת הסכומים ומספרי המשרות שבסעיף התקציב, תחומי הפעולה והתכניות.

19. ביצוע, תקנות ואצילת סמכויות

(א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות בדבר פירוט נוסף של תכניות, למעט תכניות בסעיף תקציב 02 — "הכנסת".

(ב) יושב-ראש הכנסת רשאי להתקין תקנות בדבר

הסתייגויות לחוק הנ"ל

"כן יצוינו בתקציב הבטחון אותם הסכומים בסעיף 'תשלום חובות' שמקורם בהוצאה לבטחון".

לסעיף 8

ת. מוכי מציע:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 9

ת. מוכי מציע:

בכל מקום שכתוב "בהודעה לוועדה" ייוסף "ובאישור הכנסת".

לסעיף 10

ת. מוכי מציע:

בכל מקום שכתוב "בהודעה לוועדה" ייוסף: "וב" אישור הכנסת".

לסעיף 11

ד. גולומב מציע:

למחוק סעיף קטן (ג).

ת. מוכי מציע:

(א) בסעיף קטן (א), במקום "בהודעה לוועדה" יבוא "באישור הוועדה" ולאחר "באישורה המוקדם של הוועדה" יבוא "ובאישור הכנסת".

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי המלים "באישורה ה" מוקדם של הוועדה" יבוא "ובאישור הכנסת".

לסעיף 12

ת. מוכי מציע:

למחוק סעיפים קטנים (ב) ו-3(ג).

לסעיף 15

ע. אמרתי מציע:

(א) במקום "26,096,500" יבוא "2,609,650".

(ב) למחוק סעיף קטן (ב).

ד. גולומב מציע:

למחוק סעיף קטן (ב).

ת. מוכי מציע:

בסעיף קטן (א), במקום "26,096,100" יבוא "10,096,500".

לשם החוק

מ. פעיל מציע:

החוק ייקרא: "חוק התקציב (המשוער) לשנת הכספים 1980, תש"ם—1980".

לסעיף 2

ע. אמרתי מציע:

במקום "653,000,000" יבוא "652,000,000".

ד. גולומב מציע:

במקום "653,000,000" יבוא "649,500,000".

ת. מוכי מציע:

במקום "653,000,000" יבוא "458,624,120".

מ. פעיל מציע:

במקום "653,000,000" יבוא "654,000,000".

לסעיף 3

ע. אמרתי מציע:

למחוק את הסעיף.

ד. גולומב מציע:

בהגדרת "תקבול" במקום "או במענק" יבוא "במענק או במקדמה מבנק ישראל".

ת. מוכי מציע:

אחרי "לפי הצעת הממשלה" יבוא "ובאישור הכנסת".

לסעיף 4

ע. אמרתי מציע:

במקום "36,859,880" יבוא "33,850,000".

לסעיף 6

ע. אמרתי מציע:

במקום "65,063" יבוא "61,053".

לסעיף 7

ת. מוכי מציע:

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "באישור הכנסת".

(ב) סעיף קטן (ב) יימחק.

מ. פעיל מציע:

בסעיף קטן (ב), ייוסף:

הכספים 1980 סכום העולה על 45% מהסכום הנקוב בכל סעיף תקציב, אלא באישורה המוקדם של הוועדה. החל מיום כ"א בתשרי תשמ"א (1 באוקטובר 1980) תהיה כל הרשאה להוצאה טעונה אישור הכנסת דרך הוועדה.

אחרי סעיף 19

ד. גולומב מציע:

19א. סייג להוצאה

על אף האמור בכל סעיף אחר אין הממשלה רשאית להוציא במחצית הראשונה של שנת

הסתייגויות לתקציב לשנת הכספים 1980

1. נשיא המדינה, הכנסת

לסעיף 02 — הכנסת

הצעת הוועדה — 316,000,000 לירות.

ת. טובי מציע:

להעמיד את תקציב הכנסת על 216,000,000 לירות.

ק. כהנא מציע:

להפחית 100 לירות מתקציב המשרד.

לסעיף 01 — נשיא המדינה

הצעת הוועדה — 33,000,000 לירות.

ת. טובי מציע:

להעמיד את תקציב נשיא המדינה על 20,000,000 לירות.

2. משרד ראש הממשלה

ה. למחוק סעיף 0221 — לשכת סגן ראש הממשלה י. ידן.

ו. למחוק סעיף 0222 — שר בלי תיק — מ. ניסים.

ז. למחוק סעיף 0223 — סגן שר י. ארידור.

ח. להפחית 1 לירה מסעיף 0405 — עתונות.

ט. למחוק סעיף 0408 — רזרבה לשיקום שכונות — לשכת סגן ראש הממשלה.

ק. כהנא מציע:

להפחית 100 לירות מתקציב המשרד.

מ. אלגרבלי מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 482,000,000 לירות.

לסעיף 03 — חברי הממשלה

הצעת הוועדה — 18,000,000 לירות.

ה. גרופמן, י. זכאי, ז. כייץ ונ. פדר מציעים:

להעמיד את הסעיף על 17,000,000 לירות.

ת. טובי מציע:

להעמיד את הסעיף על 10,000,000 לירות.

לסעיף 35 — הוועדה לאנרגיה אטומית

הצעת הוועדה — 825,000,000 לירות.

ת. טובי מציע:

למחוק את הסעיף.

לסעיף 04 — משרד ראש הממשלה

הצעת הוועדה — 497,000,000 לירות.

י. זכאי, ז. כייץ ונ. פדר מציעים:

למחוק סעיף 0223 — סגן שר י. ארידור.

י. זכאי ונ. פדר מציעים:

סעיף 0221 — לשכת סגן ראש הממשלה י. ידן — 51,200,000 לירות.

ת. טובי מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 200,000,000 לירות.

מ. פעיל מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 500,000,000 לירות.

ג. כהן מציעה:

אחרי סעיף 08 — יבוא 09 — העברת לשכת ראש הממשלה למזרח ירושלים — 70,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע:

א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

ב. למחוק סעיף 0122 — תמיכה בעתונות "אל אנבא".

ג. למחוק סעיף 0214 — ייעוץ לראש הממשלה.

ד. למחוק סעיף 0220 — סגן ראש הממשלה ש. ארליך.

3. משרד האוצר

ג. להוסיף 1 לירה לסעיף 7—0712 — תפעול מס הכנסה.

ד. סעיף 0608 — פירסום — 60,000,000 לירות.

ת. טובי מציע:

להעמיד את תקציב המשרד על 2,000,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע:

א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

ב. סעיף 0109 — שירותי האוצר ברמת הגולן — להוסיף את המלים: "יהודה ושומרון, חבל עזה

לסעיף 05 — משרד האוצר

הצעת הוועדה — 3,827,000,000 לירות.

ע. אמרתי, י. זכאי, נ. פדר וא. רון מציעים:

להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

ד. גולומב מציע:

א. להוסיף 1 לירה לסעיף 02 — תיקצוב פעולות הממשלה.

ב. להוסיף 1 לירה לסעיף 03 — אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ושומרון, חבל עזה וסיני" ולכתוב "2,400" במקום "1,200".

לסעיף 12 — גימלאות ופיצויים

הצעת הוועדה — 6,282,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 10,000,000,000 לירות.

לסעיף 13 — הוצאות שונות

הצעת הוועדה — 2,949,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 949,000,000 לירות.

לסעיף 25 — תגמולים לנכים

הצעת הוועדה — 2,434,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 5,434,000,000 לירות.

לסעיף 45 — תשלום ריבית

הצעת הוועדה — 79,980,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 49,980,000,000 לירות.

לסעיף 51 — בנייני ממשלה

הצעת הוועדה — 313,500,000 לירות.

4. משרד הפנים

לסעיף 06 — משרד הפנים

הצעת הוועדה — 565,000,000 לירות.

ז. כ"ץ ונ. פדר מציעים :

סעיף 0108 — ניהול שיחות האוטונומיה — 7,000,000 לירות.

ז. כ"ץ מציע :

סעיף 0306 — ניהול מוניציפאלי — שירותים מרכזיים : 10,050,000 לירות.

ד. גולומב מציע :

להוסיף 1 לירה לסעיף 0602 — פיקוח ארצי על הבחירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 300,000,000 לירות.

ג. כהן מציעה :

א. להפחית 1 לירה מסעיף 01 — תחום פעולה כללי.

ב. למחוק סעיף 08 — ניהול שיחות האוטונומיה.

ג. למחוק סעיף 0107 — ועדת שרים לירושלים.

ד. אחרי סעיף 07 יבוא : "08 — העברת משרד הפנים למזרח ירושלים — 50,000,000 לירות".

לסעיף משטרה

הצעת הוועדה — 9,528,000,000 לירות.

א. מלמד מציע :

להוסיף : ישיבות לשיקום עבריינים (של הרב אלבו והרב גרוסמן) 10,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 1,528,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 50,500,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

אחרי סעיף 5102 יבוא : העברת משרדי ממשלה מתל-אביב לירושלים — 500,000,000 לירות.

לסעיף 83 — מפעלים שונים

הצעת הוועדה — 1,710,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 1,000,000,000 לירות.

לסעיף 84 — תשלום חובות

הצעת הוועדה — 89,055,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 40,055,000,000 לירות.

מ. פעיל מציע :

להעמיד את הסעיף על 79,055,000,000 לירות.

לסעיף 85 — הון חוזר תקציבי

הצעת הוועדה — 165,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 100,000,000 לירות.

לסעיף 14 — מימון מפלגות

הצעת הוועדה — 143,840,000 לירות.

ד. גולומב וא. רובינשטיין מציעים :

להעמיד את הסעיף על 129,456,000 לירות. לחלופין :

להעמיד את הסעיף על 143,839,000 לירות.

א. מלמד מציע :

להעמיד את הסעיף על 1,000 לירות ולהעביר 143,839,000 לירות לסעיף פיצויים לתושבי סיני.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 143,841,000 לירות.

לסעיף 18 — רשויות מקומיות

הצעת הוועדה — 21,136,500,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 40,000,000,000 לירות.

מ. פעיל מציע :

להעמיד את הסעיף על 23,136,500,000 לירות.

לסעיף 52 — משטרה ובתי-סוהר

הצעת הוועדה — 296,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 40,000,000 לירות.

לסעיף 57 — רשויות מקומיות

הצעת הוועדה — 3,027,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 5,027,000,000 לירות.

5. משרד המשפטים

- לסעיף 08 — משרד המשפטים
הצעת הוועדה — 1,273,000,000 לירות.
ע. אמראי, נ. פדר, א. רון וד. גולומב מציעים:
להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
ת. טובי מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 800,000,000 לירות.
ג. כהן מציעה:
להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
- ק. כהנא מציע:
להפחית 100 לירות מתקציב המשרד.
לסעיף 53 — בתי-משפט
הצעת הוועדה — 28,500,000 לירות.
ת. טובי מציע:
להעמיד את הסעיף על 20,000,000 לירות.

6. משרד החוץ

- לסעיף 09 — משרד החוץ
הצעת הוועדה — 2,220,000,000 לירות.
א. רון מציע:
למחוק סעיף 0904 — הסברה וקשרי חוץ.
ת. טובי מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 1,000,000,000 לירות.
- מ. פעיל מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 2,217,000,000 לירות.
מ. שמיר מציע:
א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
ב. סעיף 0904 — הסברה וקשרי חוץ — 641,000,000 לירות.

7. משרד החינוך והתרבות

- לסעיף 20 — משרד החינוך והתרבות
הצעת הוועדה — 34,736,000,000 לירות.
ע. אמראי, י. כ"ץ וא. רון מציעים:
א. סעיף 2004 — גני ילדים — 1,912,780,000 לירות.
ב. סעיף 2010 — סיוע וטיפוח במערכת החינוך — 2,108,967,000 לירות.
ת. טובי מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 45,000,000,000 לירות.
מ. פעיל מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 36,736,000,000 לירות.
ג. כהן מציעה:
א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
ב. סעיף 0730 — חינוך יהודי בגולה — 117,000,000 לירות.
ג. להוסיף 1 לירה לסעיף 1502 — תמיכות במוסדות מדע, תרבות ואמנות.
ד. אחרי סעיף 17 יבוא 18 — הקמת מרכזים חינוכיים בשטחים המשוחררים — 100,000,000 לירות.
19 — הקמת לשכה חדשה לשר במזרח ירושלים — 30,000,000 לירות.
- מ. כהן מציע:
סעיף 1502 — תמיכות במוסדות מדע תרבות ואמנות — 729,562,000 לירות.
- לסעיף 21 — חינוך גבוה
הצעת הוועדה — 9,010,000,000 לירות.
ע. אמראי, נ. פדר וד. גולומב מציעים:
להוסיף 1 לירה לסעיף 21 — חינוך גבוה.
ת. טובי מציע:
להעמיד את הסעיף על 19,010,000,000 לירות.
- לסעיף 28 — השתתפות ברשות השידור
הצעת הוועדה — 625,000,000 לירות.
ת. טובי מציע:
להעמיד את הסעיף על 500,000,000 לירות.
- לסעיף 60 — חינוך
הצעת הוועדה — 2,798,000,000 לירות.
ת. טובי מציע:
להעמיד את הסעיף על 4,798,000,000 לירות.
- לסעיף 61 — חינוך גבוה
הצעת הוועדה — 561,000,000 לירות.
ת. טובי מציע:
להעמיד את הסעיף על 1,561,000,000 לירות.

8. משרד הדתות

- לסעיף 22 — משרד הדתות
הצעת הוועדה — 1,615,000,000 לירות.
ח. גרוסמן מציעה:
להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
- ת. טובי מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 615,000,000 לירות.
מ. פעיל מציע:
להעמיד את תקציב המשרד על 1,515,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 1,800,000 לירות.

ג. כהן מציעה :
למחוק את הסעיף.

לסעיף 63 — דת
הצעת הוועדה — 77,800,000 לירות.

9. משרד העבודה והרווחה

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 40,115,000 לירות.

מ. פעיל מציע :
להעמיד את הסעיף על 25,115,000 לירות.

ג. כהן מציעה :
א. להפחית 1 לירה מסעיף 01 — תחום פעולה כללי.
ב. סעיף 06 — שיקום — 514,624,000 לירות.
ג. סעיף 08 — השירות למפגר — 1,026,644,000 לירות.

ד. גולומב מציע :
סעיף 1062 — לשכות יעוץ לאזרח — 10,000,000 לירות.

לסעיף 43 — מחלקת המדידות
הצעת הוועדה — 87,500,000 לירות.

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 100,500,000 לירות.

לסעיף 64 — עבודה ורווחה
הצעת הוועדה — 261,000,000 לירות.

ש. ארבל-אלמזלינו, ח. גרוסמן, י. זכאי, א. כייץ-עוז
ונ. פדר מציעים :
א. סעיף 102 — מעונות יום — 100,000,000 לירות.
ב. סעיף 103 — פיתוח שירותי שיקום — 30,800,000 לירות.

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 761,000,000 לירות.

לסעיף 23 — משרד העבודה והרווחה
הצעת הוועדה — 22,115,000,000 לירות.

ע. אמראי מציע :
סעיף 1062 — לשכות יעוץ לאזרח — 9,500,000 לירות.

ש. ארבל-אלמזלינו, ח. גרוסמן, י. זכאי, א. כייץ-עוז
ונ. פדר מציעים :
א. סעיף 05 — שירות התעסוקה — 285,285,000 לירות.

ב. סעיף 0624 — המשק"ם — 173,563,000 לירות.
ג. סעיף 07 — הכשרה והסבה מקצועית — 1,492,000,000 לירות.

ד. סעיף 0722 — שירותים מרכזיים לנוער — 129,530,000 לירות.

ה. סעיף 0726 — אימון מקצועי לנוער — 71,900,000 לירות.

ו. סעיפים 40—1038 — טיפול חוץ ביתי — 1,668,550,000 לירות.

ז. סעיף 43—1041 — שיקום וטיפול בזקנים — 305,450,000 לירות.

ח. סעיף 11 — שירותי תיקון ונוער מנותק — 404,600,000 לירות.

ט. סעיף 8—1166 רשות חסות הנוער — 217,260,000 לירות.

י. סעיף 3—1171 — מעונות ממשלתיים לחוסים — 165,650,000 לירות.

10. משרד הבריאות

ת. טובי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 22,451,000,000 לירות.

ק. כהנא מציע :
להפחית 100 לירות מתקציב המשרד.

מ. פעיל מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 13,451,000,000 לירות.

ג. כהן מציעה :
להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

לסעיף 67 — בריאות
הצעת הוועדה — 2,392,000,000 לירות.

ז. כייץ מציע :
א. סעיף 0711 — בית-חולים ע"ש זיו צפת — 24,300,000 לירות.

לסעיף 42 — משרד הבריאות
הצעת הוועדה — 11,451,000,000 לירות.

ע. אמראי, ז. כייץ, נ. פדר וא. רון מציעים :
א. סעיף 1901 — תמיכות בקופות חולים — 3,718,750,000 לירות.

ב. סעיף 1950 — רורבה — 880,852,000 לירות.

מ. כהן מציע :
סעיף 1091 — תמיכות בקופות חולים — 2,818,750,000 לירות.

א. מלמר מציע :
להוסיף: מניעת קרינה גרעינית — 3,000,000,000 לירות.

ז. כ"ץ וד. רוזולוי מציעים :
סעיף 0721 — בית-חולים נהריה — 60,825,000 לירות.
ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 3,392,000,000 לירות.

ב. סעיף 0795 — רזרבה לוויסות בין פרויקטים מאושרים — 57,410,000 לירות.
ג. סעיף 1985 — בתי-חולים ציבוריים — 280,024,000 לירות.
ד. סעיף 1995 — רזרבה — 269,376,000 לירות.

11. משרד הבינוי והשיכון

ו. אחרי סעיף 93 יבוא : 94 — חיוק ופיתוח ישר-בים קיימים בגולן, בבקעה, בגליל ובגוש עציון — 500,000,000 לירות.

ד. גולומב מציע :
להעביר 1,000,000,000 מסעיף 6300 — בנייה כפרית וישובים חדשים לסעיף חדש : 6310 — בנייה בגליל.

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 29,500,000,000 לירות.

מ. פעיל מציע :
להעמיד את הסעיף על 26,500,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע :
להוסיף אחרי סעיף 7039 — 7040 — תכנית 1979 — 6 ערים במערב יהודה ושומרון ופיתוח תשתית ביהודה ושומרון — 2,450,000,000 לירות ולהפחית 10% מסעיפים 7013 עד 7039.

לסעיף 80 — כבישים
הצעת הוועדה — 1,485,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 2,485,000,000 לירות.

לסעיף 29 — משרד הבינוי והשיכון
הצעת הוועדה — 1,380,500,000 לירות.

מ. שמיר מציע :
להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

ת. טובי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 4,380,000,000 לירות.

לסעיף 70 — שיכון
הצעת הוועדה — 24,500,000,000 לירות.

ע. אמרואי, ח. גרופמן, מ. חריש, א. כ"ץ-עוז נ. פדר וד. רוזולוי מציעים :

א. סעיף 1300 — שיכון עולים — 820,100,000 לירות.

ב. סעיף 2300 — שיכון לחיסול משכנות עוני ול-שיקום דיור פגום — 2,064,400,000 לירות.

ג. סעיף 3300 — שיכון לזוגות צעירים — 1,538,000,000 לירות.

ד. סעיף 6300 — בנייה כפרית וישובים חדשים — 652,300,000 לירות.

ה. סעיף 7300 — פעולות איכלוס ארציות — 7,683,200,000 לירות.

12. המשרד לקליטת העלייה

ת. טובי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 31,000,000 לירות.

ג. כהן מציעה :
להוסיף 1 לירה לתקציב המשרד.

לסעיף 30 — המשרד לקליטת העלייה
הצעת הוועדה — 731,000,000 לירות.

ע. אמרואי, ז. כ"ץ, נ. פדר וד. רוזולוי מציעים :
להוסיף 1 לירה לתקציב המשרד.

13. משרד החקלאות

ע. הרר מציע :
א. סעיף 0103 — הגולן — 665,000,000 לירות.

ב. סעיף 0105 — בקעת הירדן — 980,000,000 לירות.

ג. סעיף 0107 — יהודה ושומרון, גוש עציון וגב-ההר — 105,000,000 לירות.

ד. סעיף 0203 — ענפי ייצוא — 992,000,000 לירות.

ד. גולומב מציע :
סעיף 0107 — יהודה ושומרון, גוש עציון וגב-ההר :
(א) ההרשאה להתחייב תימך.

לסעיף 33 — משרד החקלאות
הצעת הוועדה — 1,698,816,000 לירות.

י. זכאי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 1,699,816,000 לירות.

ת. טובי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 2,698,816,000 לירות.

מ. שמיר מציע :
א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

ב. סעיף 0217 — רמת הגולן — 2,550,000 לירות.

לסעיף 72 — חקלאות
הצעת הוועדה — 6,991,000,000 לירות.

ב) להעמיד את הסעיף על 566,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

א. סעיף 0103 — הגולן — 665,000,000 לירות.

ב. סעיף 0105 — בקעת הירדן — 880,000,000 לירות.

ג. סעיף 0107 — יהודה ושומרון, גוש עציון וגב ההר — 1,745,000,000 לירות.

ד. סעיף 0109 — פיתחת רפיח וסיני — 880,000,000 לירות.

ה. אחרי סעיף 0109 — יבוא 0110 — חבל עזה — 100,000,000 לירות.

ו. להפחית 1 לירה מסעיף 11 — פיתוח מרחב שלמה.

ז. סעיף 1140 — במקום "השתתפות תקציב השטחים המוחזקים" יבוא : "השתתפות תקציב שטחי ארץ ישראל המשוחררים".

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 7,991,000,000 לירות.

לסעיף 73 — מפעלי מים

הצעת הוועדה — 2,706,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 3,706,000,000 לירות.

לסעיף 98 — מינהל מקרקעי ישראל

הצעת הוועדה — 4,250,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

בסעיף 04 — רכישות זכויות המקרקעין : אחרי 0415 יבוא : 0416 — רכישת קרקעות מבעלים פרטיים ביהודה ושומרון — 2,000,000,000 לירות.

לסעיף פיצויים לתושבי סיני

הצעת הוועדה — 3,630,000,000 לירות.

ע. הדר מציע :

להעמיד את הסעיף על 4,000,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

למחוק את הסעיף.

מ. פנול מציע :

להעמיד את הסעיף על 2,630,050,000 לירות.

14. משרד האנרגיה והתשתית

לסעיף 75 — פיתוח מקורות אנרגיה

הצעת הוועדה — 5,002,600,000 לירות.

א. רון מציע :

להוסיף 1 לירה לסעיף 75 — פיתוח מקורות אנרגיה.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 6,002,600,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

לסעיף 0201 — השקעות בקידוחי גז : להעביר 900,000,000 לירות מ"הוצאה מותנית בהכנסה" ל"הוצאה".

לסעיף 34 — משרד האנרגיה והתשתית

הצעת הוועדה — 291,380,000 לירות.

מ. חריש, ז. כ"ץ וא. רון מציעים :

סעיף 10 — המועצה הלאומית למחקר ופיתוח — 75,950,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את תקציב המשרד על 500,000,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.

15. משרד התחבורה

לסעיף 42 — תמיכות והחזרים לתחבורה

הצעת הוועדה — 990,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 1,500,000,000 לירות.

מ. פנול מציע :

להעמיד את הסעיף על 1,900,000,000 לירות.

לסעיף 79 — תחבורה

הצעת הוועדה — 1,191,300,000 לירות.

ז. כ"ץ, נ. פדר וא. רון מציעים :

לסעיף 79 — תחבורה — 1,241,300,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 2,191,300,000 לירות.

מ. שמיר מציע :

למחוק סעיף 0101 — ניהול וקביעת מדיניות.

לסעיף 40 — משרד התחבורה

הצעת הוועדה — 611,325,000 לירות.

ז. כ"ץ ונ. פדר מציעים :

סעיף 3—1051 — פעולות למניעת תאונות דרכים — 28,900,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את תקציב המשרד על 1,611,325,000 לירות.

לסעיף 41 — השתתפות בתקציב הרכבת

הצעת הוועדה — 264,000,000 לירות.

ת. טובי מציע :

להעמיד את הסעיף על 564,000,000 לירות.

מ. פנול מציע :

להעמיד את הסעיף על 495,000,000 לירות.

16. משרד התעשייה, המסחר והתיירות

י. זכאי מציע :

להעמיד את תקציב המשרד על 1,421,500,000 לירות.

לסעיף 36 — משרד התעשייה, המסחר והתיירות

הצעת הוועדה — 1,422,500,000 לירות.

- ע. אמראי, ז. כ"ק, נ. פדר וא. רון מציעים :
א. סעיף 3603 — עידוד יצוא תעשייתי — 283,070,000 לירות.
ב. סעיף 3607 — תמיכה באזורי פיתוח — 123,360,000 לירות.
ד. גולומב מציע :
סעיף 3603 — עידוד היצוא תעשייתי — 300,000,000 לירות.
מ. שמיר מציע :
א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
ב. אחרי סעיף 0705 יבוא 0706 — תמריצי פיתוח תעשייה ברמת הגולן, יהודה ושומרון, עזה וסיני — 100,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 3,422,500,000 לירות.
לסעיף 38 — פיתוח שווקים ליצוא הצעת הוועדה — 374,000,000 לירות.

17. משרד התקשורת

- ב. סעיף 9611 — פיתוח הטלקומוניקציה — הצעת הוועדה — 30,945,000,000 לירות.
ע. אמראי, ז. כ"ק, נ. פדר וד. רוזנליי מציעים :
להוסיף 1 לירה לתקציב המשרד.
מ. שמיר מציע :
א. להפחית 1 לירה מתקציב המשרד.
ב. סעיף 9611 — פיתוח הטלקומוניקציה — הצעת הוועדה — 13,570,000,000 לירות.
לסעיף 81 — תקשורת :
הצעת הוועדה — 5,445,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
להעמיד את הסעיף על 6,445,000,000 לירות.

18. תמיכות ; סיבסוד האשראי ; חשבונות הסחר הממשלתיים

- לסעיף 32 — תמיכות במחירי מצרכי יסוד ובייצור חקלאי הצעת הוועדה — 6,214,000,000 לירות.
ע. הרר, י. זכאי וא. רון מציעים :
א. סעיף 0101 — חלב בקר — 1,200,000,000 לירות.
ב. סעיף 0103 — עוף קפוא — 500,000,000 לירות.
נ. פדר מציע :
סעיף 0106 — תמיכה בתחבורה ציבורית — 1,750,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
להעמיד את הסעיף על 16,214,000,000 לירות.
מ. פעיל מציע :
להעמיד את הסעיף על 8,214,000,000 לירות.
לסעיף 44 — סיבסוד אשראי הצעת הוועדה — 24,940,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
להעמיד את הסעיף על 8,940,000,000 לירות.

19. משרד הבטחון ; רורבות ; תוספת שלישית

- לסעיף 15 — משרד הבטחון הצעת הוועדה — 208,200,000,000 לירות.
ע. אמראי, ח. גרובמן, נ. פדר וא. מציעים :
להעמיד את תקציב המשרד על 204,700,000,000 לירות.
ד. גולומב מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 205,200,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
להעמיד את תקציב המשרד על 30,000,000,000 לירות.
מ. פעיל מציע :
למחוק את הסעיף.
מ. פעיל מציע :
למחוק את הסעיף ולכתוב במקומו :
17 — תשלום חובות בגין הוצאות בטחון — 10,000,000,000 לירות.
לסעיף 17 — השתתפות בתקציב בשטחים הצעת הוועדה — 2,131,000,000 לירות.
ת. מרבי מציע :
למחוק את הסעיף.
מ. פעיל מציע :
למחוק את הסעיף ולכתוב במקומו :
17 — תשלום חובות בגין הוצאות בטחון — 10,000,000,000 לירות.

- לסעיף 47 — רזרבה כללית
הצעת הוועדה — 16,974,139,000 לירות.
- י. זכאי מציע :
להעמיד את הסעיף על 50,000,000,000 לירות.
- ת. טובי מציע :
(1) "רזרבה להתייקרויות" במקום "רזרבה כללית".
- (2) לסעיף 47 — רזרבה להוצאות פיתוח
הצעת הוועדה — 4,100,300,000 לירות.
- ת. טובי מציע :
להעמיד את הסעיף על 2,100,300,000 לירות.

טז. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 36), תש"ם—1980

1. תיקון סעיף 69 בסעיף 69 (א) (1) לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח—1968¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "משליש" יבוא "מרבוע".
2. תיקון סעיף 127 בסעיף 127ס' לחוק העיקרי, בהגדרת "מינימום התגמול", במקום "55%" יבוא "45%".
3. תיקון סעיף 167 בסעיף 167 (א) לחוק העיקרי, אחרי "(ד)" יבוא :
5. החלפת לוח "ב" במקום לוח "א" לחוק העיקרי יבוא :

"לוח ב"

שיעורי דמי ביטוח

(סעיפים 160, 159, 161 ו-215)

פרט	ענף הביטוח	אחוזים מההכנסה או השכר	הניכוי משכר העובד לעניין סעיף 161(ג) באחוזים
1	זיקנה ושאיירים	5.5	2.0
2	אימהות — עובד ועובד עצמאי	1.6	0.8
3	אימהות — מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי	0.8	—
4	ילדים	3.1	—
6	נפגעי עבודה	שיעור שנקבע לפי סעיף 160	—
8	אבטלה	0.6	0.2
9	נכות	1.4	0.7
10	זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד	0.05	—
11	שירות מילואים	2.6	0.5

6. החלפת לוח "א"

במקום לוח "א" לחוק העיקרי יבוא :

"לוח א"

(סעיפים 167, 167א ו-167ב)

פרט	בעד	הכנסת מאקסימום בשקלים	הכנסת מינימום בשקלים
1	עובד	לחודש — סכום השווה לפי שלושה מהשכר הממוצע, מעוגל כלפי מטה ל-100 השקלים הקרובים למחצית שנה או לשנה — סכום השווה להכנסת המאקסימום לחודש כפול 6 או כפול 12, לפי העניין	700 לחודש או 8,400 לשנה
2	עובד עצמאי	למחצית שנה או לשנה — סכום השווה להכנסת המאקסימום לחודש שבפרט 1, כפול 6 או כפול 12, לפי העניין	8,400 לשנה
3	מבוטח אחר	למחצית שנה או לשנה — סכום השווה להכנסת המאקסימום לחודש שבפרט 1, כפול 6 או כפול 12, לפי העניין	1,200 לשנה

¹ ס"ח תשכ"ח, עמ' 108; תשל"ט, עמ' 149.

7. תחולה

תחולתו של חוק זה לגבי שנות הכספים מ־1980 ואילך.

8. פירסום

על אף האמור בסעיף 2(ד) לחוק המעבר, תש"ט—1949², יפורסם חוק זה ברשומות תוך עשרים ימים מיום קבלתו בכנסת.

² ס"ח תש"ט, עמ' 1.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל
ומ. פעיל מציעים:
למחוק את הסעיף.

צ' ביטון מציע:

במקום "מרבץ" יבוא "ממחצית".

לסעיף 2

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל
ומ. פעיל מציעים:
למחוק את הסעיף.

צ' ביטון מציע:

במקום "45%" יבוא "65%".

אחרי סעיף 2

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל,
מ. פעיל ומ. אלגרבלי מציעים:
אחרי סעיף 2 יבוא:

"2. תיקון סעיף 156

בסעיף 156(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
"מבוסח ביטוח סיעוד" — מבוסח לפי פרק ב'
היקף ביטוח הסיעוד ותנאי הזכאות ייקבעו
בחוק".

22. תיקון סעיף 157

בסעיף 157 לחוק העיקרי, לפני סעיף קטן (ה)

יבוא:
"ד(5) כל מבוסח ביטוח סיעוד ישתלמו בעדו
דמי ביטוח סיעוד".

32. תיקון סעיף 161

בסעיף 161(ג) לחוק העיקרי, במקום "2(ד) או
(4ד)" יבוא "2(ד), (4ד) או (5ד)".

לסעיף 3

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל,

מ. פעיל ומ. אלגרבלי מציעים:

במקום הסעיף יבוא:

"3. בסעיף 167(א) לחוק העיקרי, במקום (2ד) או
(4ד)" יבוא "2(ד), (4ד) או (5ד)".

אחרי סעיף 3

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל,
מ. פעיל ומ. אלגרבלי מציעים:

אחרי סעיף 3 יבוא:

"3א. תיקון סעיף 169

בסעיף 169 לחוק העיקרי —

(1) בסעיפים קטנים (ב) ו־(ב1), במקום "1(ד)

ו־2(ד)" יבוא "1(ד), 2(ד) ו־5(ד)";

(2) בסעיף קטן (ג) במקום "2(ד) ו־4(ד)"

יבוא "2(ד), (4ד) ו־5(ד)".

לסעיף 4

צ' ביטון מציע:

בפסקה (2), במקום "חמישים השקלים הקרובים"
"לסכום העגול הנמוך".

לסעיף 5

ש. ארבל־אלמוזלינו, ח. גרוסמן, ז. כ"ץ, א. מויאל,
מ. פעיל ומ. אלגרבלי מציעים:

(1) בפרט 2, במקום "1.6" יבוא "1.4" ובמקום "0.8"
יבוא "0.7".

(2) בפרט 3, במקום "0.8" יבוא "0.7".

(3) בפרט 9, במקום "0.7" יבוא "0.5".

(4) אחרי פרט 11 יבוא:

"12" סיעוד, 0.2 0.1.

צ' ביטון מציע:

(1) בפרט 8, במקום "0.2" יבוא "0.1".

(2) בפרט 9, במקום "0.7" יבוא "0.4".

(3) בפרט 11, במקום "0.5" יבוא "0.1".

10. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בעניין מערכת החינוך

ועיכובים בתשלומי משכורות המורים

ואלה מסקנות הוועדה:

א. ועדת החינוך והתרבות מביעה את צערה על אי־
תשלום סדיר של משכורות המורים מאז חודש אפריל
1979 למרות הבטחות חוזרות ונשנות לתיקון עניין
זה.

ב. ועדת החינוך והתרבות מביעה דעתה כי על הממשלה
ועל ארגוני המורים לפעול במשותף למען ביצוע
הדרגתי של מסקנות ועדת עציני אשר בדקה את
מכלול הבעיות של מעמד המורה בישראל.

מליאת הכנסת, בישיבתה מיום כ"ח בכסלו תש"ס
(18 בדצמבר 1979), העבירה לדיון בוועדת החינוך וה־
תרבות הצעה לסדר־היום שהגישו חברי־הכנסת ח. גרוסמן,
ע. נוף, מ. פעיל וא. שריר בנושא הנ"ל.
הוועדה קיימה שלוש ישיבות בנושא ובמהלכן שמעה
דברים מיושב־ראש הסתדרות המורים, נציגי הסתדרות
המורים, יושב־ראש ארגון המורים העל־יסודיים, מנכ"ל
משרד החינוך והתרבות, נציגי משרד החינוך והתרבות
ונציגי שירות המדינה.

הצעת מיעוט

ב. ועדת החינוך והתרבות מביעה דעתה כי על הממשלה ועל אירגוני המורים לפעול בדחיפות למען ביצוע מסקנות ועדת עצינוי שבדקה את מכלול הבעיות של מעמד המורה בישראל. הוועדה מבקשת משר החינוך והתרבות להגיש לה, עד פתיחת שנת הלימודים תשמ"א, תכנית מעשית בתוספת לוח זמנים לביצוע מסקנות ועדת עצינוי.

מ. החזן מציע:
א. ועדת החינוך והתרבות מציעה מורת רוחה על אי-תשלום סדיר של משכורות המורים מאז חודש אפריל 1979, למרות הבטחות חוזרות ונשנות לתקון עניין זה. הוועדה ממליצה כי ההפרשים שייגועו למורים בגין שיבושים בתשלום שכרם יהיו צמודים למדד של התקופה בה התחייב תשלום השכר.

יח. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בדבר הצורך בהקמת קרן להשכלת מבוגרים

עם כל הרצון של המחלקה, בקושי הצליחו אנשיה להקיף כמה אלפים הגובלים בין 2% או 3% מתוך ה-250 אלף, אשר רמת השכלתם כמעט אפסית.

הוועדה הביעה את דעתה הנחרצת שיש לנקוט דרכים חדשניות ובלתי קונבנציונאליות כדי להקטין ולצמצם את היקפי וממדי שיעורי האנאלפאביות. לשם כך בדקה הוועדה אפשרויות להקמת קרן והגיעה למסקנה שהתנאים הכלכליים בהם אנו נתונים יקשו על הקמתה.

הוועדה סבורה שעקרון האימוץ יענה יותר על הבעיה, והכוונה שכל שכונה או עיירה תאומץ על-ידי גוף כלכלי, מוסד או מפעל. לשם כך תפנה הוועדה למוסדות פניאנסיים, לקונצרנים תעשייתיים, לחברות ו-קבלני בנייה, לחברות ביטוח ולמפעלי תעשייה ותציע להם לאמץ שכונה או עיירה לשם פיתוח פעולות לימוד חינוך ותרבות באותם מקומות כדי לקדם את תושביה.

הוועדה בדעה שהמחלקה לחינוך מבוגרים שליד משרד החינוך והתרבות תרכז כל הפעולה הקשורה באימוץ במסגרתה. הוועדה תושיט לה כל העזרה הדרושה בהכוונה, בפנייה אל מוסדות ומפעלים ובכל הקשור בצד הציבורי של הנושא.

הוועדה סבורה שבשיטה הזאת נוכל ליצור יתר מעורבות של המפעלים ושל המוסדות הכלכליים בקרב האוכלוסיה של אותם מקומות, המוטיבאציה של אותם מוסדות תגבר, ועל-ידי כך ייתרם לקידומה ולהעלאת רמתה החינוכית, הלימודית והתרבותית של האוכלוסיה.

הוועדה מעריכה שמקומות הטעונים טיפול, מספרם מגיע לכארבעים שכונות ועיירות, ומקווה שיימצאו 40 מוסדות וגופים כלכליים שיהיו מוכנים לתת יד למפעל זה.

מליאת הכנסת, בישיבתה מיום כ"ה בטבת תשל"ח (4 בינואר 1978), העבירה לדיון בוועדת החינוך והתרבות הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. מויאל בנושא הנ"ל.

הוועדה דנה בנושא בארבע ישיבות שבמהלכן שמעה דברים מנציגי ההתאגדות לחינוך מבוגרים, נציגי המחלקה לחינוך מבוגרים במשרד החינוך והתרבות וממנהלת האגף לתרבות ואמנות במשרד החינוך והתרבות. כן זימנה הוועדה גופים כלכליים, נציגי בנקים, נציגי חברות ביטוח ונציגי התאחדות התעשיינים לאחת מישיבותיה.

הוועדה רשמה לפניה הודעת נציגי ההתאגדות לחינוך מבוגרים, לפיה מספר האנאלפאביתים בארץ מגיע ל-13% באוכלוסיה היהודית מגיל 14 ומעלה, המתחלקים במספרים מוחלטים כדלהלן:

250,000 מבוגרים, רמת השכלתם היא מאפס כיתות עד 4 כיתות.
650,000 מארבע כיתות עד שמונה כיתות.

ואלה מסקנות הוועדה:

1. הוועדה תמימת דעים ששיעורי האנאלפאביות בארץ בקרב האוכלוסיה היהודית הגיעו לממדים המעוררים דאגה כאשר למהותה, להוויית ולצביונה של החברה בישראל. המצב הקיים עלול להעמיד בסימן שאלה את יתרונה האיתות של החברה הישראלית וכן את עתידה.

2. הוועדה שמעה בסיפוק על המאמצים הנעשים במסגרת המחלקה והאגודה לחינוך מבוגרים על מנת להתמודד עם הבעיה הקשה ומציינת באהדה את ההישגים אליהם הגיעו. יחד עם זאת מציינת הוועדה כי ממדי הבעיה יותר מדי רחבים בכדי שהמשרד יוכל להתמודד עמה בדרכים מקובלות ומוסכמות ובאמצעים הדלים שהוא מעמיד לפתרונה.

יז. הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מסקנות ועדת החינוך והתרבות

בנושא יום חינוך ארץ *

את פעולות משרדנו המתייחסות למסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא "יום חינוך ארץ":

לסעיף 1

לאחר משא ומתן ממושך עם משרד האוצר על היקף השלב הראשון בהפעלת יום חינוך ארץ כתובה בכל

לכבוד
מר יצחק ברמן
יושבי-ראש הכנסת
נכבדי,

בהתאם לסעיף 85 לתקנון הכנסת הריני מפרט להלן

* הונחו על שולחן הכנסת ביום ח' באב תשל"ט (1 באוגוסט 1979).

הספר מבקש להשיב באמצעות יום חינוך ארוך ומה הן הדרכים בהן בית-הספר פועל להשגתן. התשובות סוכמו ונוסחו והוועדה באה לידי המסקנות הבאות:

א. מנהלים רבים הביעו שביעות רצון מן האפשרויות שהארכת השהות פותחת אשנב בפני בית-הספר והתלמידים, בעיקר בתחום הרחבת האופקים, החינוך ה-אסתיטי והחינוך לערכים, בתחום החינוך החברתי וה- מעורבות בחיי הקהילה.

ב. בהתאם לכך הועידו מרבית המנהלים את שעות ההארכה לתוספת שיעורים במקצועות ההכשרה לביקורים במוזיאונים ומופעי תרבות, לפיתוח העבודה העצמית והדרכה לשימוש בספרי עיון ובספרי עזר למיניהם וכן להפעלת מועדוני קריאה וספרנות.

בבתי-הספר הממלכתי-דתי הושם הדגש על התנסות חווייתית הקשורה במנהגי המסורת והדת כגון מנהגי ראש חודש, פרשת השבוע ונושאים שבין אדם לחברו ואדם למקום. כך נראים ניצנים ראשונים של שיתוף מתנדבים מקרב ההורים ואנשי קהילה אחרים, ושל בנות בשירות הלאומי לתכניות יום חינוך ארוך ונסיון לשלב את בית-הספר בחיי הקהילה. במגזר הערבי הושם דגש על ה-אמאניפאציה של הבת ושיפור דימויה העצמי.

ג. במרביתם של בתי-הספר ממלאים את הנחיות ההפעלה ומאריכים את השהות במשך 4 עד 5 ימים בשבוע.

יש עדיין קשיים למספר ניכר של בתי-ספר בהפעלת מלוא שעות ההארכה וזאת בעיקר בגלל הבעיות שהת-עוררו בנושא כוח-אדם.

בעקבות סקר זה פירסם מינהל החינוך ממסך הבהרות בו פורטה מהתכונות המחייבת של יום חינוך ארוך והובהרו המטרות להן נועדו כספי הצידוד לתלמיד וכספי ההמרה.

בנוסף לכך רוכזו במסמך נפרד "מטרות יום חינוך ארוך" כפי שעלו מתשובות המנהלים וכונסה ישיבה של הוועדה הפדאגוגית המלווה את יום חינוך ארוך לשם דיון במטרות אלו ואחרות שהוצעו על-ידי חברי הוועדה. כמו כן סוכמו דרכים לריכוזם והפצתם של חומר פדאגוגי ותכניות לימודים הנמצאים ברשותם של האגפים השונים והמרכז לתכניות לימודים במשרד החינוך והתרבות. הוחלט ליוזם דיון בנושא הכשרת מורים למסגרת יום חינוך ארוך והתאמתן של תכניות הכשרה שונות במסגרת החינוך הפורמאלי והבלתי-פורמאלי לצרכי העבודה ביום חינוך ארוך.

תוצאות הפעולות הנ"ל יועברו למנהלי בתי-הספר בהם מופעל יום חינוך ארוך ביום עיון שיערך בתאריך כ"ט באייר תש"ם (15 במאי 1980) ויוקדש כולו לתכניות לימודים חדשות ומתוגברות ולצרכי ההדרכה המיוחדים ליום חינוך ארוך.

לסעיף 6

בכוונת מינהל החינוך לערוך האחדה של כל מסגרות הארכת השעות הממוננות מתקציב מרכזי. לקראת הפעלת יום חינוך ארוך בתש"מא פורסם חוזר מינהל בו ניתנו הנחיות להפעלה במכונות האחידה. הסיקוח הפדאגוגי על כל סוגי יום חינוך ארוך המופעלים במערכת החינוך נעשה על-ידי משרד החינוך והתרבות. בשלב זה לא ניתן להביא

מערכת החינוך היסודי (כיתות א'—ו') סוכם כי משרד החינוך והתרבות יפעיל יום חינוך ארוך בשנת הלימודים תש"ם ב-600 כיתות. זאת בנוסף ליום חינוך ארוך ישובי ומוסדי המופעל אף הוא מתקציב מרכזי מזה מספר שנים ב-762 כיתות. המכסות חולקו בין מחוזות המשרד ואלה נתבקשו להגיש לאישור רשימה של בתי-הספר המוצעים להפעלת יום חינוך ארוך.

הקריטריון הקובע לאישור היה אחוז התלמידים טעוני הטיפוח הלומדים בבית-הספר (להוציא מספר מצומצם של בתי-הספר עם אחוז גבוה של טעוני טיפוח בהם נערכים ניסויים בתכניות הפעלה מבוקרות).

בנוסף לכך הושג הסכם בין משרד החינוך והתרבות והנהלת תכנית שיקום חשבוניות במשרד סגן ראש המ-של להקצבת משותף להפעלת יום חינוך ארוך בכל בתי-הספר בשכונות המצוקה הכלולות במסגרת פרויקט ה-שיקום.

בתאריך ח' באלול תשל"ט (31 באוגוסט 1979) נערך והופץ חוזר מינהל עם הנחיות ההפעלה של יום חינוך ארוך בבתי-הספר שהחלו בהפעלתו בשנת הלימודים תש"ם. בהנחיות אלה פורטה מתכונת ההארכה; הכללים לחישוב תוספת התקן; גובה ההקצבות לתלמיד; נוהלי המרה, שירותים וכדומה.

בתאריך 27 בינואר 1980 נערך סיכום של דיווחי ההפעלה במחוזות. בהתאם לסיכום נוצלה במלואה מכסת 600 הכיתות לפי ההקצאות שניתנו למחוזות, להוציא שינויים קלים בלבד, כשהוחלפו בתי-ספר שלא נמצאו בהם תנאי ההפעלה המתאימים בבתי-ספר אחרים באותו מחוז.

לסעיף 2

בהנחיות להפעלת יום חינוך ארוך שניתנו למחוזות נקבע כי יש לוודא קיומם של תנאים מתאימים לפני שייכלל בית-ספר כלשהו בתכנית. בין תנאים אלה נמנו: הסכמת המועצה הפדאגוגית של בית-הספר; הסכמת הרשות המקומית; הסכמת ההורים וזמירותו של כוח-אדם מתאים ותכניות לימודים להפעלה.

לקראת הפעלת יום חינוך ארוך נערך הסכם בין משרד החינוך והתרבות, נציג החשב, נציג הרשויות המ-קומיות ונציג הסתדרות המורים בו סוכמו הסדרי ההפעלה והדיווח של תקציבי הצידוד לתלמיד וכספי ההמרה ונקבעו סדרי העבודה ונוהלי התשלומים לשרתים ולמוזכירות שיעברו במסגרת יום חינוך ארוך.

לסעיפים 3—5

במסמך שנערך והופץ על-ידי המזכירות הפדאגוגית לקראת הפעלת יום חינוך ארוך צוינו מספר מטרות כלליות המקובלות על משרד החינוך והתרבות והוצעו מספר דגמים אפשריים להפעלת יום החינוך הארוך.

בחודש דצמבר, לאחר תחילת ההפעלה, נשלחו ל-מנהלי בתי-הספר, בהם הופעל יום חינוך ארוך, שני שאלונים. באחד נתבקשו המנהלים לדווח על פרטי הפעלה בבית-הספר כגון: מספר הכיתות בהן מופעל יום חינוך ארוך ודרגותיהן; משך ההארכה היומי ומספר הימים בהם קיימת ההארכה; תוספת תקני ההוראה והניהול הניתנים לבית-הספר; מקורות כוח-האדם והסדרי העבודה של שירותי העזר במסגרת יום חינוך ארוך. בשאלון האחר נתבקשו המורים להשיב: מה הן המטרות שבית-

וברורים המפורטים בחזר המינהל לקראת שנת הלימודים תשמ"א הנזכר לעיל. התשלומים לגורמים אלה ייעשו מכספי המרה של שעות הוראה ויבוצעו ישירות על-ידי גוברי המחוזות או יועברו לאחר אישור מנהלי המחוזות למחלקות החינוך ברשויות המקומיות כמקובל במערכת.

לסעיף 11

מומלץ הן בהנחיות ההפעלה שניתנו בחזורי מינהל החינוך והן בהנחיות העבודה של המפקחים המרכזים על מקצועות ההכשרה לפתח ולהפעיל תכניות לימודים שיכ- שירו את התלמידים לעבודות בדק בית, תיכנון, שיפוץ ואחזקה בבית-הספר וסביבתו.

לסעיף 12

בהנחיות למחוזות ולמנהלי בתי-הספר נקבע כי יש לבחון דרכים לשיתוף כל כוח-האדם המצוי בקהילה בסיוע לעובדי ההוראה במוסדות החינוך כגון אירגוני מתנדבים, פנסיונרים, מדריכי מתנסים ועוד.

הפעלת כוח-אדם זה נתקלת בקשיים טכניים והיקף שילובו ביום הארוך עדיין מוגבל ביותר.

לסעיף 13

בגלל מגבלות התקציב אין המשרד מתכוון לפי שעה להרחיב את החלת יום החינוך הארוך על גני ילדים.

לסעיף 14

משרד העבודה והרווחה המטפל במעונות יום קיבל על עצמו לתת עדיפות בקליטת ילדי מורות העובדות בתכנית היום הארוך במעונות אלה.

בכבוד רב,

זבולון המר

שר החינוך והתרבות

להאחדה של התקציבים השונים שבאמצעותם מופעל יום חינוך ארוך שלא מתקציב מרכזי. בהיקף הנוכחי אין בכך הפרעה להפעלה התקינה של יום חינוך ארוך במסגרות אלו.

לסעיף 7

בהנחיות ההפעלה המוקדמות נאמר במפורש שאין להתנות את ביצוע היום הארוך בקיום מפעל הונה מרכזי וכי מומלץ לחנך את הילדים להביא עמם מן הבית מספר כריכים מזינים בהתאם להרגלי האכילה והטעם האינ- דיבידואליים. כן הומלץ לקבוע שני מועדים לאכילת ב- צוואת בנוכחות המורים.

לסעיף 8

משרד החינוך והתרבות החליט להימנע לפי שעה מגביית תשלום מדורג מן הנהגים מתכנית היום הארוך.

לסעיף 9

להפעלת יום חינוך ארוך ניתנה תוספת שעות תקן להוראה ביחס ישיר למספר שעות ההארכה. כמו כן הומלץ להרחיב ולגוון את כוח ההוראה המופעל ביום חינוך ארוך באמצעות רכישת תכניות חינוך והדרכה מגופים וממוסדות עתירי ידע באמצעות הסדרי קניית שירותים.

לתוספת עבור שעות הגיהול נקבע גג של 12 שעות שהות ולא ניתנו כל הנחיות לתוספת תקנים עבור הפיקוח.

לסעיף 10

ניתנה אפשרות בהנחיות ההפעלה לקלוט כוח-אדם המועסק ביום חינוך ארוך, הן בהוראה והן בהדרכה, בתקן בתי-הספר. כמו כן יאושרו הסדרי קליטת תכניות החינוך וההדרכה מגורמי חוץ הן על-ידי הפיקוח הכולל והן על-ידי הנהלת המחוז באמצעות נהלים קבועים

העתק: השר משה נסים.

חברת-הכנסת אורה נמיר, יושבת-ראש ועדת החינוך והתרבות.

ב. הודעת שר החינוך והתרבות בעקבות מפקנות ועדת החינוך והתרבות

בתגובה בדיקה והערכת תרומת גן הילדים ובית-הספר היסודי למערכת החינוך

כתנאי להמשך ביצוע הרפורמה *

והתרבות מעביר החזר מלא עבור ילדים בעיירות פיתוח, והם כ-12,000 ילדים במערכת בגיל 3-4.

מכאן שכמעט כל גילאי 3-4 מאזורי מצוקה כלולים במערכת והם נהנים מתקציב משרד החינוך והתרבות. משרדנו מעמיד לרשות הגנים הדרכה ופיקוח מירביים במיטב האפשרויות העומדות לרשותו.

גילאי 3-4 הם יעד חינוכי חשוב, והמערכת עושה כמיטב יכולתה כדי לקדם ולהעשיר את עולמם ככל האפשר, כדי להביאם לידי בשלות ומוכנות בהתאם לגיל ולרמה הנדרשים. המגמה בעתיד להקדים את גיל החובה ל-3-4 על כל המערכת; בהתאם למגמה זו נבדקות אפשרויות מעשיות בהיבטיהן השונים כדי להגיע למימוש.

לסעיף 2

המשרד מפנה את מירב המשאבים לערי הפיתוח

לכבוד

מר יצחק ברמן

יושב-ראש הכנסת

נכבדי,

על פי סעיף 85 לתקנון הכנסת אני מפרט להלן את פעולות משרדנו בנושא "בדיקה והערכת תרומת גן הי- לדים ובית-הספר היסודי למערכת החינוך כתנאי להמשך ביצוע הרפורמה", שנעשו בעקבות מסקנות הוועדה לבדי- קת מבנה החינוך היסודי והרפורמה:

לסעיף 1

מספר הילדים בגיל 3-4 באוכלוסיה הוא כ-140,000. מספר הילדים הנמצאים בפיקוח משרד החינוך והתרבות הוא 115,000, כולל בפיקוח על גני-ילדים הפרטיים. בגנים הפרטיים נמצאים כ-35,000 ילדים. משרד החינוך

על מנת להקדים איתורם של ילדים חריגים עוד בגיל הגן קיים קשר רצוף בין שפ"י (שירות פסיכולוגי חינוכי) ובין מערכת הגיל הרך. יצירת הקשר נועדה למנוע סחבת, כפילות וחוסר-יעילות בבדיקת ילדים. הבדיקות מותאמות לצרכים המקומיים או הארציים של ילדי הגן העוברים לבית-הספר. את הבדיקה מבצעים שפ"י והאחראים לגיל הרך באמצעות השאלונים. מהותם של שאלוני הבדיקה היא מעצבת ולא שיפוטית. התוצאות נמסרות בסודיות לרשויות בתי-הספר.

הקשר הקיים בין המפקחת, היועצת, הגננת והמורה, צריך להיות רצוף, עקבי, אישי ובתלוי-פורמאלי ומבוסס על מעורבות הדדית של ילדים והורים. ההשגחה על הבדיקות וביצוען נעשית על-ידי המפקחת על גני הילדים והיועצת הבכירה מטעם שפ"י במחוז.

התלמידים המסווגים כילדים חריגים נכללים במסגרת שפ"י (שילוב הילד החריג) ומטופחים על-ידי אנשי מקצוע במטרה לקדם אותם מירבית.

לסעיף 6
חוליית המעקב שליד היחידה לתיאום וטיפול ורווחה במשרד החינוך והתרבות ערכה מעקב אחר הפעולות במול"א (מרכזי העשרה לגנים) במשך חמישה חודשים, (מפברואר ועד יוני 1979). המעקב נערך במילוי"א (מרכז ילדים והורים להעשרה אמנותית) הופעל במסגרת המת"נ"ס בראש העין. והי אחת מתכניות הפעולה בגיל הרך, שהופעלו במסגרת תכנית הרווחה החינוכית בראש העין. תכנית מילוי"א בראש העין היא תכנית חדשה ומעקב אחריה נערך בשלביה הראשונים, מכאן שיש להגדיר מעקב זה כמחקר גישוש שמטרתו העיקרית היא תיאורית.

לסעיף 7
בישובי "מצוקה" בהם פועל מפעל-הזנה נהנים הגנים בדרך כלל מהארוחות בדומה לילדי בתי-הספר. בהתאם להוראות המשרד יש להעדיף ילדים ממשפחות שמצבן הכלכלי קשה על פני יתר הילדים. בשנת תשל"ח ניתנה הזנה לכ-31,447 ילדים — 18.1%.

בכבוד רב,
ובולון המר
שר החינוך והתרבות

ולאזורי המצוקה במסגרת האפשרויות שלו. אזורים אלה נמצאים בעדיפות ראשונה למתן הדרכה אינטנסיבית. כדי לייצב את כוח-האדם, המשרד מגביר את ההדרכה במקומות אלה ומעניק לגננות ולמורות בגיל הרך תמרי" צים מאקסימאליים, כפי שפורסמו בחוזר המנהל הכללי לט"5 ב' בטבת תשל"ט (1 בינואר 1979).

לסעיף 3
המשרד מודע לבעיה של המדריכות והגננות החייבות בתום 4 שנות הדרכה לחזור ולתפקד כגננות מן השורה. נעשים מאמצים לפתרון הבעיה בגבולות האפשריים במסגרת המחוזות ובאמצעות ועדת חריגים להדרכה של המשרד.

הסכם ה"רוטאציה" מעוגן בהחלטות שרים ואין למש- רד הסמכות לשנות החלטה זו.

לסעיף 4
על פי תקנות הרישום לגני ילדים ולבתי-ספר החלוקה לאזורי הרישום היא בסמכותן של רשויות החינוך המ- קומיות ונעשית על-ידין בתוקף החוק. כל החלטה של מיפוי מחודש נתונה לשיקול דעתן כשגורם האינטגרציה נלקח בחשבון. משרד החינוך והתרבות מודע לבעיה זו והוא רואה בחיוב ביצוע אינטגרציה בכל מקום שיש שכונות צמודות.

לסעיף 5
המשרד חותר ליצירת קשרים רצופים ובתלוי-פורמא- ליים בין ילדי הגן וכיתות א'—ב'. לשם כך הוקמו מודלים בהרצליה, בפתח-תקווה ובבאר-שבע כמשימה שנתית. הלקחים שיופקו ממשימה זו יעובדו ויוחאמו לנתונים הקיימים בארץ. המגמה להרחיב הדרגתית משימה זו בכל מקום שניתן לביצוע. במקביל המשרד מפתח תכנית קידום רצופות ועקביות לגן ולכיתות הנמוכות של בית- הספר, במסגרת של חטיבות צעירות.

מסגרת החטיבה הצעירה כוללת כיתות גן + כיתות א' (ולפעמים גם ב') בתוך בית-הספר. מסגרת זו שומרת על ייחוד הגן ומעבירה את דרכי העבודה בגן הילדים לכיתה א'. הגן וכיתה א' עובדים בשיתוף מלא. על החטיבה הצעירה ממונה מרכזת האחראית להפעלת המס- גרת.

העתק: השר משה נסים.

חברת-הכנסת א. נמיר, יושבת-ראש ועדת החינוך והתרבות.
חברת-הכנסת י. יצחקי, יושבת-ראש הוועדה לבדיקת מבנה החינוך היסודי והרפורמה בחינוך.

כא. ממסגרות ביניים של ועדת הכלכלה וועדת העבודה והרווחה בעניין

פינוי ובינוי שכונות דרום תל-אביב

א. אבטבי, ז. כ"ץ, ב. צ. רובין, ש. דורון וי. יצחקי, קיימה עד כה אחת-עשרה ישיבות ובמהלכן שמעה עדויות מנציגי כל הגורמים העוסקים בנושא*.

הוועדה קיימה שני סיורים בשכונות דרום תל-אביב כדי לעמוד מקרוב על הבעיות והזנח לה חומר רב בכתב. לאור העדויות שהושמעו באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

א. הוועדה קיימה שני סיורים בשכונות דרום תל-

מליאת הכנסת הטילה מיום כ"ח באדר תשל"ט (27 במאס 1979) על ועדת הכנסת לקבוע לאיזו ועדה להעביר את ההצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת י. יצחקי בנושא הנ"ל.

ועדת הכנסת החליטה להעביר את הנושא לוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת העבודה והרווחה.

הוועדה, בהרכב חברי-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו — יושבת-ראש, י. ז. אמיר, מ. ל. מרון, ד. שטרן, א. יגורי,

עות ועדות אשר אינן דווקא מבין חבריה ובכך יאופשר לה להסמך את חברות השי-קום הממשלתיות-עירוניות לבצע פעולות מטעמה.

3. שר הפנים וראש עיריית תל-אביב ינחו בהתאמה את הממונה על המחוז ואת יושב-ראש הוועדה המקומית בתל-אביב כדי שיחזקו את התיאום ושיתוף הפעולה ביניהם. זאת כדי לחסוך בהליכי כים וזמן לאישור תכניות בנייה ובפרט אלה הנוערות לשיקום.

4. הוועדה המחוזית והוועדה המקומית יבדקו את הנהלים הטכניים של סדרי עבודתן על מנת לזרזם.

5. שר המשפטים יורו הליכי החקיקה של התיקון לפקודת המקרקעין במטרה להרחיב את מסגרת הזמן בו ניתן לדרוש סילוק פולשים ממבנים ומקרקעין, ללא צו בית-משפט. זאת במטרה למנוע תופעה של תפיסה לא חוקית של שטחי ציבור ומדינה פנויים.

ד. הוועדה רושמת לפניה כי בתוך ארבעה חודשי שים יוגשו לה ממצאי הסקר בכפר שלם שעליו המליצה באוגוסט 1979 ושהוחל בביצועו על-ידי חברת "חלמיש", משרד הבינוי והשיכון ובהשתתפות ועדי השכונה, בימים אלה.

ה. הוועדה תגבש בקרוב מסקנות-ביניים נוספות בנושא ותמשיך לעקוב מקרוב אחר הפעולות הנעשות על-ידי הגורמים השונים.

ו. הוועדה מבקשת משר הבינוי והשיכון, משר המשפטים ומשר הפנים וכן מראש העיר תל-אביב—יפו לדווח לה בתוך שלושה חודשים על הצעדים שנקטו למימוש המלצות אלה.

אביב מוטלת על העיריה בתוקף אחריותה לדאוג לאזורי העיר, וכי על הממשלה לסייע לה לממש אחריות זו.

ב. הוועדה קובעת כי תהליכי הפינוי, הבינוי, השיקום ושאר הפעולות שיש לנקוט בשכונות דרום תל-אביב מתנהלים בקצב איטי, שאינו מתאים לטיפול בנושא המעיק על אוכלוסיה בת רבבות בתחום שיפוטה של עיריית תל-אביב—יפו.

ג. במסקנותיה הסופיות תפרט הוועדה את ממצאיה ותסיק מסקנותיה, אולם כבר בשלב זה הובהר לה כי קיימים כמה תחומים בנושאי התיכנון והבנייה, ובכלל זה קצב עבודה איטי של הוועדות המחוזיות והמקומיות, הפנויים, ובכלל זה בעיות חקיקה, לרבות חוקי עזר, ואכיפת חוקים קיימים, המעכבים את תהליכי הפינוי והבינוי, ולכן יש לתקנם לאלתר.

ד. לאור האמור לעיל ממליצה הוועדה (כהמלצת ביניים):

1. שר הפנים יוציא צו להקמת ועדה מיוחדת לאזור תל-אביב על פי סעיפים 32 ו-34 של חוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה—1965, במטרה לזרז את ההליכי כים הקשורים באישורי תכנון ובנייה לבינוי שכונות ושיקומן.

2. שר הבינוי והשיכון ושר המשפטים יורו את הטיפול בתיקון חוק פינוי ובינוי אזורי שיקום הכולל סעיפים שאישורם יאפשר שיקום שכונות בדרך יעילה יותר. בן היתר יאפשר התיקון בחוק:

(א) להכריז על מבנה בודד כמבנה שיקום.

(ב) הפיצויים המגיעים לבעלי מבנים מופקעים יוצמדו למדד, ובכך יושוו למפונים לפי דיני הפקעה אחרים, דבר שיקל בהשגת דיור חליף.

(ג) הרשות לשיקום ובינוי תוכל לפעול באמצע-

כב. הודעת שר הפנים בעקבות מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא התאמת שכר השוטרים לשכר הנהוג בצבא הקבע *

שירות המדינה, אגף התקציבים של האוצר ומשרד הפנים לעניין השוואת שכר השוטרים לשכר בצבא.

הסדרים ותוספות רבות אושרו וגבסו לתוקף החל מה' באפריל 1978.

הוועדה ממשיכה בעבודתה ובמעקב אחר ביצוע התאמת השכר, עד להשלמת התהליך.

בכבוד רב,

ד"ר יוסף בורג
שר הפנים

לכבוד
מר יצחק ברמן
יושב-ראש הכנסת
ירושלים
מכובדי,

על פי סעיף 85 לתקנון הכנסת אני מפרט להלן את פעולות משרדנו בקשר למסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: "התאמת שכר השוטרים לשכר הנהוג בצבא הקבע".

בסברואר 1979 הוקמה ועדת מעקב משותפת לנציבות

* הונחו על שולחן הכנסת ביום כ"ח באדר תשל"ט (27 במארס 1979).

כג. הרעת שר הפנים בעקבות מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא אכיפת חוק התיכנון והבנייה במדינה

של מר י. בר-סלע, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
ביום 3 באפריל 1979.

2. בד בבד נעשים מאמצים לקידום הכנת תכניות מיתאר באמצעות ועדת היגוי בין-משרדית המורכבת מנציגי משרד השיכון, מינהל מקרקעי ישראל וה- סוכנות היהודית, היוזמת ומלווה תכניות אלה עד הפקדתן על-ידי רשויות התיכנון.

בברכה,
ד"ר יוסף בורג
שר הפנים

לכבוד
מר יצחק ברמן
יושב-ראש הכנסת
משכן הכנסת
ירושלים
מכובדי,

על פי סעיף 85 לתקנון הכנסת אני מפרט להלן את פעילות משרדנו בקשר למסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא: "אכיפת חוק התיכנון והבנייה במדינה".

1. מונתה ועדה לבדיקת חוק התיכנון והבנייה בראשותו

* הונחו על שולחן הכנסת ביום ג' בחשוון תש"ם (24 באוקטובר 1979).

כד. מסקנות-ביניים של ועדת הפנים ואיכות הסביבה לעניין מעמדם ותנאי שכרם של הרבנים והשוחטים בהתיישבות העובדת

משרד הפנים והמועצות האזוריות. גם זכויותיהם הסוצי-אליות אינן מובטחות כפי שהדבר נהוג כלפי יתר עובדי הציבור.

2) לפיכך ממליצה הוועדה כי מעמדם של הרבנים והשוחטים בהתיישבות יהיה במעמד של עובדי מדינה — במשרד הדתות — ושכרם ותנאי שירותם ייקבעו כפי המקובל לגבי רבנים ושוחטים ברשויות המקומיות.

3) הוועדה ממליצה על יישום המסקנות הנ"ל ללא דיחוי, ויהיה בכך כדי לפתור בצורה הולמת בעיית העסקת הרבנים והשוחטים בהתיישבות. הוועדה תדון באחת מי שיבותיה הקרובות ביתר הנושאים המתעוררים כגון דרכי מינוי רבנים ושוחטים חדשים, מכרזים, תקנים וכו', ותגיש המלצותיה בקשר לכך.

בישיבת הכנסת ביום כ"ג בתמוז תשל"ט (18 ביולי 1979) הגיש חבר-הכנסת ש. הלל הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל.

מליאת הכנסת החליטה להעביר את הדיון לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הוועדה, לאחר שדנה בעניין בהשתתפות נציגים של משרד הדתות, אירגון המועצות האזוריות, נציבות שירות המדינה ונציגות מטעם הרבנים בהתיישבות העובדת, באה לידי המסקנות הבאות:

1) הוועדה קובעת שמעמדם הנוכחי של הרבנים והשוחטים בהתיישבות העובדת הוא בלתי נסבל, ואין ביני-הם לבין אף אחת מרשויות אלו יחסי עובד ומעביד ומש-כורתם משתלמת להם משלושה מקורות — משרד הדתות,

כה. מסקנות ועדת העלייה והקליטה

בדבר הקמת פארלאמנט משותף למדינת ישראל ולעם היהודי בתפוצות

בראש המוסד לתיאום, לשקול הקמת מוסד משותף לעם היהודי ולישראל. הוועדה סבורה שמוסד כנ"ל עשוי להרחיב את מעגל האישים הפעילים בצמרת היהדות והציונות בעולם ולהוות קשר נוסף בינם לבין ישראל. ועדת העלייה והקליטה מוכנה להגיש לממ"שלה הצעות קונקרטיות למבנהו ולסמכויותיו של הגורם הזה אם יוחלט להעמיק את הדיונים בנושא.

ב. כשלב-ביניים בנושא זה ממליצה הוועדה לפני יושב-ראש הכנסת לבוא בדברים עם יושב-ראש ההנהלה הציונית כדי לקבוע נהלים בדבר כינוס שנתי קבוע של ההנהלה הציונית בבניין הכנסת, שבמהלכו ייפגשו ראשי הציונות העולמית והאירגונים היהודיים בעולם עם חברי הכנסת לדיונים בעלי עניין משותף. במסגרת דיונים אלה יתאפשרו היכרות והידוק היחסיים בין ראשי היהדות לבין נציגי העם.

מליאת הכנסת הטילה ביום כ"ט בכסלו תש"ם (19 בדצמבר 1979) על ועדת הכנסת לקבוע לאיזו ועדה להע-ביר את ההצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. ג. בדיאן בנושא הנ"ל.

ועדת הכנסת החליטה ביום ד' בטבת תש"ם (24 בדצמבר 1979) להעביר את ההצעה לוועדת העלייה וה-קליטה.

ועדת העלייה והקליטה דנה בנושא בשלוש ישיבות ושמעה פירוט ההצעה מפי חבר-הכנסת א. ג. בדיאן וכן חוות-דעת של הפרופ' בנימין אקצין, של הד"ר רפאל קוט-לוביץ, ראש מחלקת העלייה ומנכ"ל המחלקה, ושל מר נתנאל לורר, מזכיר הכנסת.

לאחר הדברים האלה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

א. הוועדה ממליצה לפני ראש הממשלה, העומד גם

כו. הודעת שר החקלאות בעקבות מסקנות ועדת הכלכלה בנושא יישוב בני מושבי הגליל *

את לפידות בתפן (36 יחידות) והוחל בתשתיות בלבנית וכלנית בצלמון (36 יחידות בכל ישוב).

במסגרת הקמת המצפים יועדו 4 מצפים מושביים עם 12 יחידות דיור בכל אחד. בסך הכל מסתכמים פתורי נות הדיור בהיקף הבא :

בישובים חדשים	— 108 יחידות.
במצפים	— 48 יחידות.
סך הכל	— 156 יחידות.

כאמור, בכל אלה ניתן לקלוט מעל 2,000 משפחות אך צוואר הבקבוק הוא קצב הקמת מבני המגורים.

בכל התכנונית שלנו משולבים בני מושבי הגליל ואיש אינו עומד בעדיפות על פניהם במתן פתרון בגליל.

השאלה שצריכה להיבחן היא שאלת העדיפויות בשיי כון בכל חלקי הארץ ואיזה נתח מתקציב השיכון מופנה להתיישבות בכלל ובתוכה הגליל. בנ"ל ובנושאי הקריי טריונים לזוגות צעירים יש לקבל את התשובות ממשרד השיכון והבינוי.

בברכה,

אריאל שרון
שר החקלאות

לכבוד
יושב-ראש הכנסת
הכנסת
ירושלים
נכבדי,

במסגרת יישוב בני הגליל נלקחו בחשבון שלושה יעדים לפתרון בטווח הארוך.

(א) הרחבת מושבים	— 659 משפחות.
בנים ממשיכים	— 339 משפחות.
(ב) מרכזים אזוריים	— 265 משפחות.
(ג) ישובים חדשים	— (בין 60 ל-100 משפחות ביישוב)
3 בגוש תפן	— 180—300 משפחות.
5 בגוש צלמון	— 300—500 משפחות.
סך הכל	— 1,743—2,163 משפחות.

בטווח הקצר ובטווח הביניים קיים לחץ מוגבר מצד בני המושבים לפתרון בעיותיהם משום שלא מתבצעת כמעט הרחבת מושבים, כיוון שמשרד השיכון אינו בונה מטעמים תקציביים ואילו בהתיישבות החדשה בונים רק

העתק : השר משה נסים.

* הונחו על שולחן הכנסת ביום ח' באב תשל"ט (1 באוגוסט 1979).

כו. הודעת שר החקלאות בעקבות מסקנות ועדת הכלכלה בנושא ענף הפרדסנות *

להמלצות ועדת הכלכלה בדבר מתן הלוואה של 250 מיליון לירות ומענק של 9 מיליון דולר נתקבלו על-ידי אגף התקציבים באוצר 100 מיליון לירות כמענק שהם כ-4.3 מיליון דולר על פי שער הדולר הנכון לתאריך קבלת ההמלצות.

הלוואה לענף לא ניתנה.

בברכה,

אריאל שרון
שר החקלאות

בהמשך להמלצות ועדת הכלכלה בנושא ענף הפרדסנות מ-1 באוגוסט 1979, במצורף תזכיר המפרט מצב הענף — הערכות לגבי עונת היצוא הנוכחית 1979/80.

בנוסף הנני להדגיש כי בתחום הסיוע התקציבי בניגוד

העתק : השר משה נסים.

* הונחו על שולחן הכנסת ביום ח' באב תשל"ט (1 באוגוסט 1979).

כז. מסקנות ביניים של ועדת הכלכלה בעניין בטיחות במרחב האווירי של ישראל ובנמל התעופה בן-גוריון

תמצית ההצעות היא כי פיצול הסמכויות בין רשויות שונות העוסקות בנושא בטיחות התעופה אינו מאפשר שליטה ובקרה, תופעה העלולה להביא לאסון כבד.

ועדת הכלכלה בדונה בנושא זה שמעה את מנכ"ל משרד התחבורה ואנשי מינהל התעופה האזרחית, מנכ"ל רשות שדות התעופה, נציגים מאגוד הטייסים ונציגי

ביום כ"ז בכסלו תשל"ט (27 בדצמבר 1978) העבירה הכנסת לוועדת הכלכלה את ההצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. לבני בנושא בטיחות במרחב האווירי של ישראל, וביום כ"ו בשבט תש"ם (13 בפברואר 1980) העבירה הכנסת לוועדת הכלכלה הצעה לסדר-היום שהגיש שו חברי-הכנסת ג. האונגר, מ. וירשובסקי, מ. שמיר וי בן-מאיר בנושא דומה : בטיחות בנמל התעופה בן-גוריון

- באשר לצעדים שיש לנקוט כדי להגביר את יכולת השליטה והפיקוח על בטיחות התעופה.
2. הוועדה תורכב מאישים בני-סמכא, שאינם מו"רים עם הגורמים העוסקים בנושא זה עתה.
3. המלצות הוועדה הממלכתית תהיינה סופיות ומחייבות.
- ד. ועדת הכלכלה פונה לשרי הבטחון והתחבורה לדוות לה תוך חודשיים על צעדים שנקטו למימוש המלצות הביניים.
- ה. ועדת הכלכלה מפנה תשומת-לב שר התחבורה למסקנות הוועדה בנושא דומה שהונחו על שולחן הכנסת בפברואר 1978 וברובן טרם הוגשמו.
- ו. ועדת הכלכלה תמשיך ותעקוב אחר המתרחש בתחום בטיחות התעופה האווירית ותגבש המלצות סופיות בשלב מאוחר יותר.

כט. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בדבר מניעת הקמת בית-קברות

בצפון תל-אביב

3. הוועדה קובעת כי הן הפתרון של בית הקברות בצפון תל-אביב והן הרחבת בית-הקברות בקריית-שאול, אין בהם כדי לעמוד על צרכי הקבורה בגוש דן אלא לתקופה מוגבלת של מספר שנים, ומתריעה על כך שטרם נקבעה תכנית לתקופה שמעבר לפתרונות הנ"ל.
4. הוועדה מביעה את דאגתה שאם לא תיקבע בהקדם תכנית מאושרת וסופית נעמוד תוך כמה שנים מחדש בפני בעיה סבוכה שלא ניתן יהיה למצוא לה פתרון.
5. הוועדה קוראת לשר הפנים ולמשרד הפנים לפעול ללא דיחוי לאישור תכנית מיתאר ארצית לבתי-עלמין ובמיוחד לאישור תכנית ממורשת לאזור מרכז הארץ.
6. הוועדה קובעת כי אם הגורמים המוסמכים יחליטו על הרחבת בית-הקברות בקריית-שאול, יש לעמוד על אלה:
- א. אותם שטחים, שניתן יהיה להשיג למטרות הרחבת בית-העלמין בקריית-שאול, יש ליעד תחילה לחלקה הצבאית כפי שנדרש על-ידי משרד הבטחון וכן שטח מתאים להורים שכולים שילדיהם טמונים בחלקה הצבאית, בהתאם לדרישת משרד הבטחון ויד לבנים.
- ב. הוועדה מתנגדת לתפישת שטח כלשהו ממגרש התניה — המוחזק על-ידי משרד הבטחון — לצרכי הרחבת בית-העלמין אלא אם יובטח בהסדר שטח חליף שייראה כסביר בעיני הוועדה.
- ג. הוועדה מתנגדת בתוקף לכך שהרחבת בית-העלמין בקריית-שאול תפגע בצורה כלשהי באיכות החיים ובחדות הילדים המתחנכים בכפר הירוק.

אירגון פקחי הטיסה, נציגי חברות "אל-על" ו"ארקיע" ונציגי חיל האוויר. לוועדה אף הוגשו מסמכים בכתב. לאור העדויות שהושמעו לפניו באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

- א. הוועדה מציינת כי התגלתה לפניו תמונה קשה של אי-בהירות תריפה בקשר לבטיחות התעופה באשר לחלוקת התפקידים בין מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, רשות שדות-תעופה וחיל האוויר.
- ב. הובהר לוועדה כי אירעו תקריות רבות של "כמעט תאונה" אשר אך בדרך נס ובגלל מיומנות גבוהה של טייסים ופקחי אוויר לא נסתיימו באסונות.
- ג. נוכח האמור לעיל ממליצה הוועדה (כהמלצת ביניים):
 1. שרי הבטחון והתחבורה ימנו לאלתר ועדה ממשלתית מוסמכת, שתבחן את מכלול נושאי בטיחות התעופה ותגיש תוך חודש ימים המלצותיה

בישיבת הכנסת ביום כ' בכסלו תשל"ח (30 בנובמבר 1977) העלה חבר-הכנסת א. שריר הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הוועדה דנה בעניין בתשע ישיבות בהן השתתפו שר הפנים ונציגים בכירים במשרדו, ראש עיריית תל-אביב, ראש מועצת רמת-השרון, מנהלי התבר-קדישא בתל-אביב, תושבים מרמת-אביב, נציגים ממינהל מקרקעי ישראל, נציגי משרד הבטחון ואנשי האגף לחינוך חקלאי במשרד החינוך (בגלל קירבתו של בית-הספר החקלאי "הכפר הירוק" לבית-העלמין קריית-שאול).

כדי לעמוד מקרוב על הבעיות, שבהן נתבקשה הוועדה לדון, התקיים סיור בבית-העלמין קריית-שאול ובאזור רמת-אביב, באתר המיועד להיות בית-עלמין חדש.

ביום 31 ביולי 1979 הוקמה ועדת משנה בראשות חבר-הכנסת פ. שינמן, וחבריה — מ. וירשובסקי, ת. אשל וי. תמיר, שביררה פרטים שהיו טעונים הבהרה. ועדת המשנה הגישה את המלצותיה המצורפות כנספח.

לאחר הסיוורים, הברורים והבדיקות של האפשרויות השונות שהוצגו לפניו באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

1. ועדת הפנים ואיכות הסביבה, לאחר ששמעה את כל הצדדים ושקלה את הנאמר בהמלצות ועדת המשנה, קובעת שאין לאל ידה להציע פתרונות ממשיים ומעשיים ואינה רואה תועלת בהמשך טיפולה בנושא.
2. הוועדה ממליצה לפני הגורמים הנוגעים בדבר לפעול בהתאם להמלצות 3, 4 ו-5 של ועדת המשנה.

הצעת מיעוט

2. הקמת בית-קברות בצפון תל-אביב תהווה מטרד ולא תפתור את שאלת בית-העלמין לתל-אביב רבתי.
3. הוועדה דורשת מכל הגורמים הנוגעים בדבר לפעול למען מציאת פתרון לטווח ארוך במקום מתאים ולא להקים בית-קברות בצפון תל-אביב.

א. אילמרט ומ. וירשובסקי מציעים:
במקום מסקנות הוועדה:

1. הוועדה רואה בחומרה רבה ההצעה להקים בית-קברות בצפון תל-אביב.

נספח

סיכומי ועדת המשנה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין מניעת הקמת בית-קברות בצפון תל-אביב

הוועדה את החברה קדישא להבטיח הקמת חץ על-ידי בניית גדר גבוהה ונטיעות מתאימות כדי להסתיר את הפעילות בבית-העלמין מעיני דיירי הסביבה.

4. הוועדה מחייבת מציאת פתרון לבעיות הגישה של כלי רכב לבית-העלמין וממנו שלא דרך שכונת רמת-אביב ויצירת עורק מיוחד לצורך זה.

5. מוסכם על דעת כל הנוגעים בדבר, שהקמת בית-העלמין ברמת אביב ג' מהווה פתרון לתקופה מוגבלת של מספר שנים והוועדה דורשת ממשרד הפנים להתחיל לאלתר בתיכנון בית-עלמין אזורי לגוש דן ומחוז המרכז. לשם כך יש לאתר באופן דחוף שטחי קרקע עם זרובה מתאימה ולהתחיל בפיתוח השטח והכשרתו בעוד מועד לייעודו כבית-עלמין אזורי.

1. ועדת המשנה הזמינה לישיבתה ביום 14 בפברואר 1980 את כל הגורמים והגופים שיש בידם לתרום להרחבת בית-העלמין בקרית-שאלו, וכולם הודיעו על אי-נכונותם להיענות לבקשה לויתור על חלקות קרקע לשם הרחבת בית-העלמין בקרית-שאלו.

2. בדיון הנ"ל נבחנו כל האפשרויות וכל האלטרנטיבות כדי שלא להיזקק לפיתוח בית-עלמין ברמת אביב ג', ואף אחת מהן לא נראתה שניתנת לביצוע בגלל אי-רצונם של הגורמים לוותר על שטחי קרקע באזור קרית שאלו ועל כן לא נראית אפשרות להתנגד לתיכנון ולהקמת בית-העלמין ברמת אביב ג', שחברה קדישא זכתה בה כדיון וכחוק לפני שנים מרובות.

3. לאור האמור לעיל, ובגלל העובדה שאין מנוס מפיתוח השטח ברמת אביב ג' כבית-עלמין, מחייבת

ל. מסקנות-ביניים של ועדת העלייה והקליטה בעניין קליטת העלייה

ביזמת הוועדה הוקמה ועדת מנכ"לים בין-משרדית אשר תגיש תוך חודש ימים תכנית להגברת תודעת העלייה בקרב תלמידי בתי-הספר והסברה לציבור הרחב באמצעי התקשורת.

ב. הגברת מעורבותן של התאחדויות העולים בתהליכי הקליטה: בראשות יושב-ראש הוועדה הוקמה ועדה וולונטארית של ראשי התאחדויות העולים הגדולות, שהוזמנו להתכנס דרך קבע כדי להכין מסמך מפורט של כל המכשלות הביורוקרטיות העומדות בפני העולה מרגע בואו לארץ. המסמך הזה יובא לפני ועדת העלייה והקליטה ולאחר מכן ימסר לשר הקליטה כדי שהוועדה תקבל דיווח מפורט על הצעדים שנקוט משרד הקליטה לשיפור הליכי הקליטה. הנהגת משרד הקליטה החליטה להפעיל פורום קבוע, משותף להתאחדויות העולים ולראשי משרד הקליטה לשיפור תהליכי הקליטה.

ג. הוועדה רשמה לסניה את הודעת שר האוצר לוועדה כי הוקמה ועדת מנכ"לים — של משרד הקליטה, משרד האוצר ומשרד הרווחה — לבחון דרכים למניעת פגיעה בתעסוקתם של עולים חדשים. דוחות נוספים יונחו על שולחן הכנסת עם גיבוש מסקנות נוספות על-ידי הוועדה.

בישיבת הכנסת ביום ו' בכסלו תשל"ט (6 בדצמבר 1978) הגיש חבר-הכנסת ג. האוזנר הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העלייה והקליטה.

הוועדה קיימה דיון פתיחה שבו הציג חבר-הכנסת ג. האוזנר מכלול רחב של בעיות חמורות בתחום הקליטה — בעיות דיון, תעסוקה וקליטה חברתית. בישיבות רבות שלאחר הדיון הזה דנה הוועדה בפעולות האגף לקליטה חברתית במשרד הקליטה, יחסו של הציבור הישראלי לעלייה ולעולים, דיון עם שר האוצר על השלכות המדיניות הכלכלית על הקליטה, בעיות קליטה מיוחדות לעולים מארצות הרווחה, תעסוקת עולים אקדמאים, קשיי תעסוקה לעולים מברית-המועצות בעלי מקצועות רפואיים, קליטתם של קשישים, קליטת עולים בכרמיאל, שביטות עולים במרכזי קליטה — וזאת אם לציון רק כמה מהדיונים הקשורים להצעה הנ"ל לסדר-היום שהיו בתודשים ה' אחרונים בהשתתפות מנכ"ל משרד הקליטה ונציגי ה' משרד.

בשל היריעה הרחבה של הנושאים. יכולה הוועדה להגיש מסקנות בשלבים לאחר שמסתיימת בדיקת מיגזרים שונים במערכת הקליטה. בשלב זה סיכמה הוועדה שלושה נושאים:

א. בעיית התייחסות הישראלי הוותיק לעלייה ולעולים:

לא. מסקנות ועדה משותפת של ועדת החוץ והבטחון וועדת הכלכלה בעניין היערכות הממשלה והמשק לקראת הרחבת הקהילות האירופיות

ביוני 1979) להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדה משותפת של ועדת החוץ והבטחון וועדת הכלכלה.

הוועדה המשותפת, בראשותו של חבר-הכנסת א. אבן מנתה 10 חברים בהרכב דלהלן: חברי-הכנסת ז. ורמטינג, א. לין, א. לבני, מ. ל. מרון, ס. ורמטינג,

ביום כ"ה בסיון תשל"ט (20 ביוני 1979) החליטה הכנסת להעביר לדיון בוועדה שתקבע ועדת הכנסת את ההצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. אבן בנושא הנ"ל.

ועדת הכנסת החליטה ביום ל' בסיון תשל"ט (25)

ביצוע ההסכם

א. ההסכמים הקיימים בין הקהילה האירופית הכלכלית וישראל מתבצעים מצדנו בנאמנות רבה. אין לקהילה טענות כבדות משקל כלפינו בנוגע לביצוע ההסכם. לישראל, לעומת זאת, יש טענות קשות אל הקהילה על אי-קיום הבטחה ברורה לגבי הנחות מכס על יצוא תפוזים. כן יש לישראל טענה מוצדקת על שגם אחרי ביטול המכסים ליצוא תוצרת תעשייתית לקהילה נעמים על יצוא זה קשיים לא מכסיים, דהיינו הגבלות לא מכסיות כגון הגבלות בטיחותיות/בריאותיות המסבכות במידה לא קטנה את המהלך החלק של יצוא מוצרים שונים.

ב. בעוד שבביצוע ההסכם הקיים איננו נוטל בעיות כפי שצוינו לעיל, ובמשאומתן על דרישות ישראל לשיפורים בהסכם הנוכחי טרם הגענו לסיכום סביר, עלינו להתניח להרחבה ההולכת וקרה של הקהילה האירופית מ-12 מדינות חברות על-ידי צירוף יוון, ספרד ופורטוגאל. בעוד שהצטרפות אנגליה, דנמרק ואירלנד בשנת 1973 הוסיפה לקהילה האירופית מבחינתה הכלכלית של ישראל בעיקר מדינות בעלות כלכלה משלימה ולא מתחרה לנו, הרי ההרחבה החדשה תוסיף שלוש מדינות אשר מבחינת מוצרי החקלאות היס-תיכוניים מגדלות תוצרת מתחרה, בראש ובראשונה, אבל לא רק, בשטח פרי ההדר. נכון שייתוסף לנו גם שוק מסוים, כמו ביוון, אך אין זה מאזן את הסכנה ליצואנו החקלאי, הטרי והמועבר ובמידה פחותה למוצרי-תעשייה שונים, בעיקר בשטח הטקסטיל. כאשר הורחבה הקהילה מ-6 ל-9 מדינות הסכימה הקהילה לפחות את ההסכם הקודם אתנו למשאומתן מתורש מוסדו. התוצאה היתה הסכם הסחר החפשי שחל בעיקר על מוצרי תעשייה. עתה יש להתמיד בדרישה שנוכח ההרחבה הנוספת ייפתח גם ההסכם הקיים למשאומתן, במגמה להגיע להרחבת אזור הסחר החפשי גם לכל יצואנו החקלאי. הצעד הראשון נעשה במסגרת המועצה לשיתוף פעולה עם הקהילה שנחתמה פעם ראשונה בדרג של שרים (דצמבר 1978) אך אנו מתרשמים כי אנחנו רחוקים עדיין מהשגת מבוקשנו.

ג. עם קיום פארלאמנט אירופי הנבחר בבחירות ישירות, ואשר מספר חבריו כפול ממספר הצירים בי-פארלאמנט הקודם, גוברת עוד יותר חשיבות הקשר עם מוסד זה של הקהילה והפעולה בקרבנו. דו-שיח מתמיד, רציני, ממצה וחברי בין הכנסת והפארלאמנט האירופי הוא בעל חשיבות רבה ביותר. אנו מציינים בסיפוק שמש"ר החוץ חיוק לאחרונה את כליו הדיפלומטיים לטיפול בפארלאמנט נוכח התכנסות הפארלאמנט האירופי במתכונתו החדשה. אנו ממליצים על הגברת פעילותה המוצלח של הכנסת בתחום זה.

סיכומים

א. ועדת המשנה מביעה דאגה מגידול הפער במאזן המסחרי בין חברות הקהילה האירופית לישראל. פער זה גדל בשנת 1978 ב-5% והגיע ל-1.1 מיליארד דולר לעומת 873 מיליון דולר בשנת 1977. הנתונים שהוצגו לפני ועדת המשנה לגבי שנת 1979 מצביעים על המשך גידולו של הפער הנגרם על-ידי גידול מואץ של היבוא לעומת גידול איטי יותר של היצוא.

ב. ועדת המשנה מביעה דאגתה מהקשחת האמצעים הפרוטקציוניסטיים שנוקטות הקהילה האירופית וחבריה

ז. כ"ץ, י. כהן ומ. דקל. הוועדה דנה בהצעה בכמה ישיבות ושמעה מומחים ממשד החוץ וממשד התעשייה, המסחר והתיירות.

ביום כ"ט באדר תש"ם (17 במארס 1980) סיכמה הוועדה את דיוניה כדלהלן:

הקדמה

הסכם לקיום אזור סחר חופשי בין ישראל והקהילה האירופית נועד לכאורה לקדם אינטרסים כלכליים הדדיים בלבד. לאמיתו של דבר, נחשבת התקשרות ישראל עם מוסדות הקהילה כאחד מגילוייה הבולטים של מערכת יחסים מיוחדים בין ישראל ומדינות אירופה. מדובר בתשע מדינות שרובן תמכו במהלכים ההיסטוריים שהביאו בשלבים שונים לידי כינון עצמאות ישראל וקבלת ישראל במשפחת העמים. כולן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל מאז השנים הראשונות לקיום המדינה.

מסכת הקשרים במסחר, בתיירות ובקשרי תרבות ומדע היא עשירה ומגוונת ביותר. ההשקפה הדמוקרטית והפארלאמנטרית של ישראל ומדינות אירופה מעניקה ליחסים אלה תשתית רעיונית ואנושית מוצקת. כל מדינות הקהילה, פרט לצרפת, התנגדו בשנת 1967 להצעות הערביה והסובייטיות שהיו מכוונות לנסיגת ישראל מכל השטחים המוחזקים בלי כינון שלום קבע. זכרונות התקופה הנאצית פועלים בדעת-הקהל של מדינות אירופה בדרגות שונות של עוצמה אך בכיוון של הגברת תחושת האחידות והסולידריות.

ההסכמים הכלכליים והטכנולוגיים-פינאנסיים בין ישראל והקהילה הם ביטוי לתחושת קירבה כוללת, אך בשנים האחרונות הועמדו יחסים אלה במבחן של לחצים מתחרים ועוינים מצד מדינות ערב. חוד החנית של המתקפה בתחום הכלכלי הוא התלות של אירופה בנפט הערבי ובתחום המדיני — הבניה הפלשתיאית המשמשת סוגיית-מריבה מתריסה בין ישראל ומדינות הקהילה. בזמן האחרון התחדדו ניגודי ההשקפה בין ממשלת ישראל וממשלות אירופה על הרקע הספיל.

יש להעניק משקל רב לגטייה של אירופה לא לראות בשלום בין מצרים וישראל תשובה מספקת על בעיות האזור כל עוד אין המשך בהשלמה בתחומים אחרים. עמדה זו מולידה יחס צונן וספקני באירופה כלפי חווה השלום עם מצרים. עמדה זו נובעת בחלקה מתלותה של אירופה בנפט המיוא המעניקה משקל מיוחד דווקא למדינות הסירוב הערביות. בד בבד עם ביצועו והרחבתו של הסכם אזור הסחר החפשי עומדת איפוא ישראל בפני משמות מדיניות והסברתיות חמורות בזירה זו. יש לפעול להערכה יותר חמה וחיובית באירופה לגבי עוצמת ההישג שבא לידי ביטוי בתחומים חווה השלום עם מצרים. יש להזהיר את ידידינו באירופה נגד יחס של סלחנות והכרה כלפי גורמים פלשתינאיים כמו אש"פ המוסיפים לקיים מדיניות ואידאולוגיה של איבה ולתומה נגד מדינת ישראל. יחס זה בא לידי ביטוי בשפע ההצהרות שהצהירו ממשלות אירופיות בוכות ה"הגדרה העצמית" של הפלשתינאים. הגדרות חדשות אלו נתקבלו בלי כל מאמץ לתאם עמדות עם ישראל ורובן הושמעו בהקשר של ביקורי מנהיגים אירופיים בארצות הנפט הערביות, או ביקורים של שרים ערבים בביירות אירופה.

ב-18 במארס קיימה הכנסת דיון בנושא זה והוחלט להמשיך את הדיון בוועדת החוץ והבטחון.

של ההסכם. איוון זה הופר כתוצאה מכירסום ההסכם עליידי הנחות דומות שנתנה הקהילה למדינות רבות אחרות ויופר עוד יותר עליידי ההרחבה. הוברר כי אזור סחר מתעשיה בלבד יפעל בטווח ארוך לרעת היצוא הישראלי ומכאן הצורך לחתור לאיוון מחדש של ההסכם עליידי הרחבת תחולת אזור הסחר על כל המוצרים החקלאיים.

ח. מומלץ לפנות לפארלאמנט האירופי ולפארלאמנט טים הלאומיים בקריאה לתמוך בדרישתה של ישראל למשאיומתן חוזר על התקשרות ישראל לקהילה עליידי איוון חדש בתוך ההסכם ועליידי השוואת תנאים בין ישראל למתחריה באירופה, קרי ארצות אגן הים-התיכון, ארצות אפריקה המסונפות לקהילה האירופית בהסכם דומה.

ט. הוועדה בחנה את השלכות חתימת ההסכם עם הקהילה על היחסים המסחריים והכלכליים של ישראל עם ארצות מפותחות אחרות כגון ארצות-הברית, אפטי"א, קאנאדה ועוד. הדעה הרווחת היא שישאל לא תוכל, לטווח ארוך, להפלות לרעה את היבוא מארצות-הברית ומארצות אפטי"א לטובת היבוא מהשוק האירופי.

י. האינטרס המדיני והכלכלי של ישראל הוא להמשיך לסחור עם שותפיה האחרים בסחר בתנאים שווים. אין לישראל אינטרס מדיני או כלכלי להעדיף את ארצות השוק האירופי לעומת ארצות-הברית או ארצות אפטי"א, ולגרוע עליידי כך להטיית סחר לטובת ארצות השוק האירופי. תפישו זו פירושה שבשנות ה-80 ירדו המכסים על יבוא שמקורו לא רק בארצות השוק האירופי אלא שמקורו גם בארצות-הברית, קאנאדה, ארצות אפטי"א ועוד.

יא. אין בטחון שהכרה זו חדרה לשכבות האוכלוסיה השונות בארץ ובמיוחד לתעשיינים, יצרנים ואנשי עסקים. פירוש הדבר שההגנה המכסית בישראל תבוטל בהדרגה וישראל תיכנס במשך שנות ה-80 להליך של הורדה מואצת של מכסים בדומה לתהליך שעבר על מדינות אירופה בשנות ה-60.

יב. יש צורך בהיערכות הממשלה, ובמיוחד התעשיה, החקלאות והמשק כולו, לתהליך זה והוועדה קוראת לממשלה להקצות אמצעים ולקבוע קדימויות כדי להתמודד באתגר היערכות המשק למצב של הורדת מכסים שהוא אחד האתגרים המדיניים והכלכליים החשובים שיעמדו בפני ישראל בשנות ה-80.

חיה בפני היצוא הישראלי. המדובר בכללי מדיניות חקלאית משותפת, לרבות היטלים, מחירי מינימום וכיוצא באלה, הפוגעים בפיתוח יצוא תוצרת חקלאית טרייה ומעובדת לקהילה האירופית. אמצעים פרוטקציוניסטיים מופעלים גם בתחום התעשיה כנגד יצואנו עליידי הגבלות לא מכסיות למיניהן כגון תקנים, הגבלות בריאות וכיוצא באלה.

ג. ועדת המשנה ממליצה לפני ממשלת ישראל לצמצם את היבוא הגדול מהקהילה שמוערך בשנת 1979 ב-2.9 מיליארד דולר כמנוף לגיטימי לקידום אינטרס היצוא הישראלי במסגרת כללי ההסכם וכללי גאט"ט המסדירים את היחסים בין שותפים לסחר בתחום הכלכלי.

ד. ועדת המשנה מביעה דאגה עמוקה מהשלכות הרחבת הקהילה דרומה לגבי יצואנו החקלאי והתעשייתי. במיוחד מדאגות ההתפתחויות הצפויות כתוצאה מהרחבה בתחום היצוא החקלאי הטרי והמעובד. הוברר לתבירי ועדת המשנה שישראל פגיעה יותר ממדינות ים-תיכוניות בגלל העדר שווקים אלטרנאטיביים — לרוב התוצרת החקלאית המופנית לארצות הקהילה האירופית. קיימת סכנה ממשית להמשך יצוא של מוצרים רבים בתחום הפירות והירקות הטריים והמעובדים, כתוצאה מהגברת הייצור ויצירת עודפים בתוך הקהילה האירופית והסכנה של נקיטת אמצעים פרוטקציוניסטיים כתוצאה מכך.

ה. ועדת המשנה ממליצה לממשלת ישראל לעמוד על שינויים מהותיים בהסכם הנוכחי, על התאמת ההסכם הנוכחי עליידי צירופה של יוון ועל קיום התייעצות לפני צירוף ספרד ופורטוגאל לקהילה. מטרת צעדים אלה צריכה להיות הבטחת חלקה של ישראל, תוך התפתחות סבירה, ביבוא של מוצרים טריים ומעובדים לקהילה ובמיוחד בתחום הרגיש של פירות וירקות.

ו. מומלץ להגיע עם המוסדות בקהילה ועם החברות להסדרים של הכרה הדדית באישורי מכוני תקנים, דבר שיאפשר ליצואן ישראלי לעשות בדיקות תקינה בארץ שתחשבה בעלות חוקף בקהילה האירופית. הסדרים אלה צריכים להיעשות על בסיס הדדי.

ז. יצויין כי ישראל היא המדינה היחידה באגן הים-התיכון הדרומי הנותנת תמורה מלאה לקהילה בגין ההנחות שקיבלה במסגרת ההסכם. לעובדה זו משמעות אם וכאשר תידון תביעתה הצודקת של ישראל למשאיומתן חוזר עם הקהילה שמטרתו להגיע לאיוון מחדש